

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
จังหวัดฉะเชิงเทรา

สารนิพนธ์
ของ
ชุตติมา รุ่งประพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการ
ท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มีนาคม 2549

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทคัดย่อ
ของ
ชุตติมา รุ่งประพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการ
ท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มีนาคม 2549

ชุดิมา รุ่งประพันธ์. (2549). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน
อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผน
และการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:
ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์.

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1. เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 5. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือ 3 ชิ้น ได้แก่ แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว แบบสอบถามสำหรับประชาชน และแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ประวัติศาสตร์ของฉะเชิงเทราเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำแบ่งเป็นสองฟากฝั่งแม่น้ำบางปะกง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขาย

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง เขื่อนทดน้ำบางปะกง และสวนเกษตรที่สมควรได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร และ วัดอุภัยภาติการาม ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ 2 รายการ ได้แก่ งานนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธรและงานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา คือ ประชาชนต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรม

4. นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทราสอดคล้องกับประชาชน

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เสนอในรูปแบบของ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีวิสัยทัศน์ คือ การเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา มียุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้ 1. พัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว 2. การตลาดและการประชาสัมพันธ์ 3. พัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยว 4. พัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

A STUDY FOR ECOTOURISM DEVELOPMENT GUIDELINES
IN AMPHOE MUANG, CHACHOENGSAO PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
CHUTIMA ROONPRAPHAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science in Planning and Management of Ecotourism
at Srinakharinwirot University

March 2006

Chutima Roonpraphan . (2006). *A Study for Ecotourism Development Guidelines in Amphoe Muang, Chachoengsao Province*. Master's Project, M.Sc. (Planning and Management of Ecotourism). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr.Somsak Ketukaenchan.

The research titled, A Study for Ecotourism Development Guidelines in Amphoe Muang, Chachoengsao Province, has purposes as follow, 1.To collect basical data of Amphoe Muang, Chachoengsao Province. 2. To survey tourism resources in Amphoe Muang, Chachoengsao Province. 3. To study the population's opinion on ecotourism development in Amphoe Muang, Chachoengsao Province. 4. To study the tourist's opinion on ecotourism development in Amphoe Muang, Chachoengsao Province. 5. To offer the ecotourism development guidelines in Amphoe Muang, Chachoengsao Province. Data analysis was carried out by using qualitative and quantitative research process. The researcher used resources audit form, a questionnaire for population and a questionair for tourists. The results are showed below.

1. The basical datas of Amphoe Muang, Chachoengsao Province. The history of Chachoengsao developed from Ayudhya Period. There is located on the plains with the Bangpakong River flowing through. Most people's career are farmers and traders.

2. Important natural tourism resources are Bangpakong River, Bangpakong Dam and some orchards should be developed for tourism areas. For cultural resources are Wat Sothorn Wararam Woravihan, Wat Chin Pracha Smosorn and Wat Upaiphatikaram. Festivals are Luangphor Sothorn Procession and Mango's day.

3. Population's opinion on ecotourism development in Amphoe Muang, Chachoengsao Province is dealing with natural tourism area development, they focus on Bangpakong River and they also want to participate in ecotourism development, their desire agree to manage home stay.

4. Tourist's opinion on ecotourism development in Amphoe Muang, Chachoengsao Province shares same idea as population's opinion.

5. The presented strategic plan for ecotourism development in Amphoe Muang, Chachoengsao Province, the vision is suitable to be the center of sustainable ecotourism of Chachoengsao Province. The strategic plan are devided into 4 items, 1. Tourism resources and services development, 2. Marketing and Public Relation, 3. Ecotourism organization by community and 4. Developing tourism local products.

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
จังหวัดฉะเชิงเทรา

สารนิพนธ์
ของ
ชุตติมา รุ่งประพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการ
การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มีนาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน
อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ของ ชุตติมา รุ่งประพันธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผน
และการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.พรณี บุญประกอบ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดร.พรณี บุญประกอบ กรรมการสอบสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พยอม ธรรมบุตร อาจารย์ผู้ให้ความรู้วิชาการด้านการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ท่านทั้งสี่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอนอย่าง ไม่เหน็ดเหนื่อย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้ถึงคุณค่าของการทำงาน วิจัยที่ช่วยทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นไปอย่างมีคุณค่ามากยิ่งขึ้นแก่ชุมชน และท้องถิ่น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม และ ดร.ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ ที่ช่วยตรวจสอบแบบสอบถามและผลการวิเคราะห์ทางสถิติ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย ตามหลักสูตรสาขา วิชาเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งได้ทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษในระดับอุดมศึกษาและระดับ บัณฑิตศึกษา มิได้สิ้นสุดเพียงการได้รับปริญญาตามหลักสูตรเท่านั้น หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอา กระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจุดประกายตลอดระยะเวลาการเรียนที่ผ่านมาให้เป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อนำความรู้นั้นไปเป็นประโยชน์แก่สังคมและท้องถิ่นต่อไปตามเจตนารมณ์ ของการศึกษาอย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่และพนักงานในหน่วยงานราชการของ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา นายอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ปลัดอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา องค์การบริหารส่วนตำบล ฝ่ายประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ และศูนย์สาธิตและส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ ภาคกลาง เจ้าอาวาสวัดอุภัยภาติการาม และเจ้าอาวาส วัดจีนประชาสโมสร อาจารย์และนักศึกษาประจำวิชาเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัย ราชภัฏราชชนครินทร์ ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัย ตลอดจน พ่อ แม่ พี่ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังใจที่ดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงาน วิจัยครั้งนี้

ชุตินา รุ่งประพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	18
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทราและอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย.....	35
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
การนำเสนอผลงานวิจัย.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	48
ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา.....	152
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา.....	168
ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา	184
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 194
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน.....	194
สรุปผลการวิจัย.....	195
อภิปรายผลการวิจัย.....	206
ข้อเสนอแนะ.....	215
 บรรณานุกรม.....	 219
 ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	222
ภาคผนวก ข.....	229
ภาคผนวก ค.....	232
ภาคผนวก ง.....	235
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 237

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของภาคราชการ และภาคประชาชน.....	37
2	แสดงวัน เวลา สถานที่ในการเก็บแบบสอบถามประชาชน ภาคราชการ และภาคประชาชน.....	42
3	แสดงวัน เวลา สถานที่ในการเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยว.....	44
4	แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และแปลความหมายระดับความคิดเห็น.....	45
5	แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และแปลความหมายระดับความคิดเห็น.....	46
6	แสดงรายการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ในรอบปีของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.	142
7	แสดงผลการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว.....	144
8	แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ.....	152
9	แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ.....	153
10	แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ.....	154
11	แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา.....	155
12	แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอาชีพ.....	156
13	แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านรายได้ต่อเดือน.....	157
14	แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และแปลความหมายระดับความคิดเห็น.....	158
15	แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากร ท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	158
16	แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	163
17	แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความยินดีในการต้อนรับ นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้านโดยจ่าย ค่าตอบแทน	164
18	แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการจัดที่พัก และอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว.....	165
19	แสดงค่าร้อยละของคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอ.....	166
20	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกับสิ่งที่ต้องการให้ พัฒนาในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	167

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
21 แสดงคำร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ.....	169
22 แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ.....	170
23 แสดงคำร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ.....	171
24 แสดงคำร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา.....	172
25 แสดงคำร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอาชีพ.....	173
26 แสดงคำร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านรายได้ต่อเดือน.....	174
27 แสดงระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเข้.....	175
28 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของ นักท่องเที่ยว.....	179
29 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการที่จะเข้าพักและ รับประทานอาหารกับชาวบ้าน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน.....	180
30 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความสามารถของประชาชนในการจัดที่พักและอาหารที่ปลอดภัย.....	181
31 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและคนใน ท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ให้ยั่งยืนเสมอได้หรือไม่.....	182
32 แสดงค่าความถี่และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกับสิ่งที่ต้องการให้ พัฒนาในอำเภอเมืองจะเข้.....	183
33 สรุปลำดับความคิดเห็นของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทาง พัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเข้.....	200
34 แสดงคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมที่มีต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	201
35 แสดงคำร้อยละของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้พัฒนา ในอำเภอเมืองจะเข้ อีก 5 ปีข้างหน้า.....	202
36 แสดงการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จะเข้.....	203

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แผนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	22
3 แผนที่แสดงเขตการปกครองของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	23
4 แผนที่ท้องที่ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	25
5 แผนที่แสดงแม่น้ำบางปะกง ที่ประกอบด้วยแม่น้ำหลายสาย.....	55
6 แผนที่แสดงสายน้ำบางปะกง และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ แม่น้ำบางปะกง.....	56
7 ป่าโกงกาง ของสองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง บริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกง.....	58
8 วิถีชีวิตของชาวแปดริ้ว ที่ใช้แม่น้ำบางปะกงเป็นเส้นทางสัญจร.....	59
9 ป้ายบอกทางไปเขื่อน อยุ่ริม ทางหลวงหมายเลข 3200.....	60
10 สามแยกเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนไป กิ่ง อำเภอคลองเขื่อน.....	61
11 ป้ายบอกทางก่อนถึงทางแยกเลี้ยวขวาไปเขื่อนทดน้ำบางปะกง.....	61
12 จุดสกัดกั้นแก้ว ของสถานีตำรวจภูธร กิ่ง อำเภอคลองเขื่อน.....	62
13 ป้ายแสดงชื่อโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง.....	62
14 ไร่ของระบายน้ำที่ติดตั้งประตูระบายน้ำจำนวน 5 ช่อง.....	63
15 เขตที่ทำการและสำนักงาน ภายในเขื่อนทดน้ำบางปะกง.....	63
16 สถานที่จอดรถ อยู่บริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง.....	64
17 ที่จอดรถของนักท่องเที่ยว.....	64
18 สภาพถนนและสภาพโดยรอบบริเวณริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง.....	65
19 ป้ายเตือนห้ามจอดรถบนสะพานและขอความร่วมมือในการรักษาความ สะอาด.....	65
20 ขยะจำนวนมากบนสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง.....	66
21 สวนมะพร้าว สวนหมาก บริเวณใกล้เคียงเขื่อนทดน้ำบางปะกง.....	67
22 ชาวสวนเลี้ยงปลากัดเป็นอาชีพเสริม.....	68
23 นาข้าว สามารถพบได้ทั่วไปในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา.....	68
24 พระอุโบสถหลังใหม่.....	74
25 พระอุโบสถหลังใหม่.....	74
26 ป้ายเตือนให้แต่งกายสุภาพ.....	75
27 เสื้อคลุมสำหรับผู้แต่งกายไม่สุภาพเปลี่ยนก่อนเข้าพระอุโบสถ.....	75

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
28 ด้านหน้าพระอุโบสถชั่วคราว.....	76
29 ด้านหน้าพระอุโบสถชั่วคราว.....	76
30 ภายในพระอุโบสถชั่วคราว ประดิษฐานหลวงพ่พุทธรโสธรจำลอง.....	77
31 ภายในพระอุโบสถชั่วคราว บริเวณที่ให้จัดรูป เทียน และถวายดอกไม้.....	77
32 จำหน่ายพระบูชาและเหรียญพระพุทธรโสธร.....	78
33 ละครรำแก้บน.....	78
34 โรงเจวัดหลวงพ่พุทธรโสธร.....	79
35 พระสังกัจจายน์ประดิษฐานภายในโรงเจ.....	79
36 อาคารที่จอดรถ สามารถจอดได้ 350 คัน.....	80
37 ลานจอดรถภายในโรงเรียนพุทธรโสธร.....	80
38 ร้ายขายของที่ระลึก อยู่ในโรงเรียนพุทธรโสธร.....	81
39 ที่จำหน่ายอาหารอยู่ในโรงเรียนพุทธรโสธร	81
40 ห้องน้ำของนักท่องเที่ยว บริเวณชั้นล่างศาลาการเปรียญ.....	82
41 ศาลาทำน้ำ ด้านหลังวัดโสธรวรารามวรวิหาร.....	82
42 กำแพงเมืองจะเข้เกรา (กำแพงเมืองเก่า).....	85
43 สภาพโดยทั่วไปด้านหลังกำแพงเมือง.....	85
44 บ้านใดไม้ที่ทำไว้ข้ามไปบ้านพักพนักงานและคนงานก่อสร้าง.....	86
45 สวนสาธารณะที่อยู่บนถนนฝั่งตรงข้ามกำแพงเมืองจะเข้เกรา.....	86
46 ชุมประทัดจีนประชาสโมสร.....	89
47 พระวิหารเล่งฮกยี่.....	89
48 ท้าวจตุโลกบาล ประติมากรรมกระดาษ บริเวณประตูทางเข้าพระวิหาร.....	90
49 พระพุทธรูปจีน ประติมากรรมกระดาษ.....	90
50 เทพเจ้าไฉ่เซ่งเอี้ย หรือเทพเจ้าแห่งโชคลาภ.....	91
51 วิหารพระแม่กวนอิมโพธิสัตว์.....	91
52 วิหารพระสำเร็จ.....	92
53 บริเวณที่จำหน่ายพุทธรบูชา.....	92
54 บริเวณที่จอดรถยนต์.....	93
55 รถบัสขนาดใหญ่ต้องจอดกรณณภายนอกวัด.....	93

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
56 ป้ายอธิบายประวัติและความสำคัญของวัด.....	94
57 ที่จอดรถโดยสารประจำทาง รับส่งผู้โดยสารถึงสถานีขนส่งจังหวัด.....	94
58 ป้ายหน้าวัดอุภัยภาติการาม.....	96
59 ชุมประตูดุภัยภาติการาม.....	96
60 พระวิหารมีลักษณะเหมือนศาลเจ้าจีน.....	97
61 โรงเจเม่งเต็กตั่ว.....	97
62 พระพุทธรูปรัตนนายก.....	98
63 พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์.....	98
64 ที่จอดรถภายในวัดอุภัยภาติการาม.....	99
65 รถบัสขนาดใหญ่จอดตรริมถนนภายนอกวัด.....	99
66 ป้ายแสดงข้อมูลของวัด.....	100
67 ป้ายแสดงแผนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	100
68 บริเวณที่จำหน่ายพุทธบูชาต่างๆ ภายในวิหาร.....	101
69 ป้ายบอกทางไปสู่ของวัด.....	101
70 ห้องสุขาของวัดอุภัยภาติการาม.....	102
71 วิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง.....	103
72 เรือนแพโบราณ ส่วนด้านหลังเรือนแพส่วนใหญ่ต่อเติมเสาเป็นบ้านริมน้ำ....	104
73 ร้านค้าเรือนแพ ที่ยังมีให้เห็นที่วัดแหลมใต้.....	104
74 ประชาชนสองริมฝั่งใช้แม่น้ำบางปะกงในการอุปโภค บริโภค.....	105
75 ประชาชนริมฝั่งแม่น้ำ ใช้พายเรือข้ามฟากแทนการใช้รถยนต์.....	105
76 ชุมชนตลาดบ้านใหม่ ที่ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งใหม่..	106
77 ท่าเรือชุมชนตลาดบ้านใหม่ เดินทางมาโดยทางเรือท่องเที่ยวบางปะกง.....	106
78 ป้ายแผนผังตลาดบ้านใหม่.....	107
79 บริเวณภายในชุมชนตลาดบ้านใหม่ บ้านเรือนไม้เก่าแก่อายุ 100 ปี.....	107
80 ถนนที่ใช้เดินภายในชุมชนบ้านเรือนไม้เก่าแก่.....	108
81 ร้านกาแฟโบราณเก่าแก่ ของตลาดบ้านใหม่.....	108
82 ร้านขายของที่ระลึกที่อยู่ในตลาดบ้านใหม่.....	109
83 ร้านขายอาหารโบราณ ที่พบทั่วไประหว่างเดินชมชุมชนตลาดบ้านใหม่.....	109

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
84 แผนที่ท้องเที่ยวของตัวเมืองฉะเชิงเทรา.....	110
85 รถที่อัญเชิญหลวงพ่อพุทธโสธรแห่รอบเมือง.....	114
86 ขบวนรถสวยงามจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมขบวนแห่หลวงพ่อพุทธโสธร....	114
87 แข่งเรือ ประเภทเรือมาด 10 ฝีพาย.....	116
88 แข่งเรือ ประเภทเรือยาว 30 ฝีพาย.....	116
89 แข่งเรือ ประเภทเรือยาวโบราณ 40 – 50 ฝีพาย.....	117
90 ถ้วยรางวัลผู้ชนะเลิศประเภทต่าง ๆ และของที่ระลึก.....	117
91 พิธีมอบรางวัลผู้ชนะเลิศเรือกายประเภทต่าง ๆ.....	118
92 ป้ายด้านหน้า ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง.....	120
93 ทศนียภาพและอาคารต่าง ๆ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง.....	121
94 อาคารนิทรรศการการเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง.....	121
95 แผนผังในการชมนิทรรศการ ภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง.....	122
96 การนำเสนอการจำลองวิถีชีวิตของชาวบ้านในภาคกลาง ด้านอาหารการกิน และการปลูกพืชผักสวนครัว.....	122
97 ตัวอย่างป้ายการนำเสนอข้อมูล.....	123
98 ทำน้ำวัดโสธรวรารามวรวิหาร ที่ขายตัวเรือท่องเที่ยวบางปะกง.....	124
99 เรือขนาด 30 ที่นั่งที่ให้บริการ.....	125
100 ภายในเรือมีชูชีพไว้สร้างความมั่นใจให้นักท่องเที่ยว.....	125
101 มัคคุเทศก์กับการบรรยายระหว่างล่องเรือ.....	126
102 ป้ายสถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	127
103 บรรยากาศบริเวณสถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	128
104 ด้านหน้าสถานีรถไฟฉะเชิงเทรา.....	129
105 ที่พัสดุโดยสาร และช่องซื้อตั๋วโดยสารรถไฟ.....	129
106 ร้าน OTOP อยู่ภายในบริเวณด้านหลังที่พัสดุโดยสาร.....	130
107 ที่จอดรถสองแถว สายสถานีรถไฟ – วัดโสธรวรารามวรวิหาร.....	130
108 ป้ายด้านหน้าทางเข้าโรงแรมวังธารา แอนด์ รีสอร์ท.....	132
109 ลักษณะภายนอกโรงแรมวังธารา แอนด์ รีสอร์ท.....	132
110 โรงแรมแกรนด์ รอยัลพลาซ่า.....	133

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
111 อาคารสัมมนาการบางปะกงปาร์ค.....	133
112 ตัวอย่างแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (สถานีรถไฟ).....	134
113 ตัวอย่างแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (วัดโสธรวราราม).....	135
114 ตัวอย่างป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ.....	135
115 ร้านตั้งแข่งจั่ว (ฉะเชิงเทรา) และร้านอึ้งมู่เส็ง.....	136
116 ศูนย์ OTOP แปดริ้ว.....	137
117 ตัวอย่างสินค้าที่จำหน่ายภายใน ศูนย์ OTOP แปดริ้ว (ทองเหลืองสาน).....	137
118 ตัวอย่างสินค้าที่จำหน่ายภายใน ศูนย์ OTOP แปดริ้ว (ข้าวหอมมะลิ).....	138
119 ตัวอย่างร้านอาหารในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	139
120 ราชนครินทร์ทัวร์.....	140
121 โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา.....	140
122 ห้างสรรพสินค้า บิ๊กซี และคาร์ฟูร์.....	141
123 โรงภาพยนตร์เมเจอร์ซีนีเพล็กซ์.....	141
124 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ.....	152
125 แผนภูมิแสดงค่าสถิติต่างๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ.....	153
126 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ.....	154
127 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปในการศึกษา.....	155
128 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอาชีพ.....	156
129 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านรายได้ต่อเดือน.....	157
130 แผนภูมิวงกลมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	163
131 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้าน.....	164
132 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความ สามารถในการจัดที่พักและอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว.....	165
133 แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพ แวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอ.....	166

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
134 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ.....	169
135 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ.....	170
136 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ.....	171
137 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา.....	172
138 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอาชีพ.....	173
139 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในรายได้ต่อเดือน.....	174
140 แผนภูมิวงกลมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วม ของนักท่องเที่ยวในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	180
141 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการ ที่จะเข้าพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้านโดยมีการจ่ายค่าตอบแทน	181
142 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความ สามารถในการจัดที่พักและอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว.....	182
143 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้หรือไม่.....	183

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมความเข้าใจกันดีระหว่างนานาชาติ การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลายอย่าง และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันไม่สามารถแยกเป็นอิสระได้ เช่น เมื่อออกเดินทางจากบ้าน ก็ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับการคมนาคม ร้านอาหาร โรงแรม แหล่งบันเทิง หรือสถานที่อำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทาง เนื่องจากการท่องเที่ยวมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทั้งทางด้านธุรกิจ และสังคมวัฒนธรรมดังกล่าวแล้ว นักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลกและมีความสำคัญต่อมนุษย์ ในด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างยิ่ง ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2542 : 1; อ้างอิงจาก Edgell. 1990:1-2) การท่องเที่ยวจึงได้รับการยอมรับจากหลายประเทศในโลกนี้ ให้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ด้วยเช่นกัน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้ง องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ใน พ.ศ. 2503 และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ใน พ.ศ. 2522 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยได้เจริญเติบโตและสร้างคุณประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเป็นอย่างมาก จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอดหลังจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ประกาศให้ พ.ศ. 2530 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Visit Thailand Year) เป็นต้นมา ทุกรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวและอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ จนกระทั่งปัจจุบันได้มีการจัดตั้ง กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา เมื่อ พ.ศ. 2545 เพื่อให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ซึ่งก่อตั้งตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยมีภารกิจสำคัญในการบริหารยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ ที่จะนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรของรัฐบาลไปยังภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ ได้ดีและเป็นเอกภาพมากขึ้น

แต่เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจเดียวที่ใช้ทรัพยากรของประเทศเป็นสินค้า โดยใช้ความหลากหลายตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงวัฒนธรรม ประเพณี เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยว แต่เดิมการพัฒนาการท่องเที่ยวมุ่งเน้นแต่

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว จึงได้มีการดักตวงเอาผลประโยชน์จากทรัพยากรให้ได้มากที่สุด และการบริหารจัดการแบบแยกส่วนในระบบเดิมไม่ได้ทำอย่างบูรณาการทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ลดความหลากหลายและเกิดผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้สาธารณสมบัติของชาติไม่ยั่งยืนไปถึงลูกหลาน และการขยายตัวของการท่องเที่ยวไปสู่ชนบท อาจก่อให้เกิดผลทางด้านการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันและเกิดผลกระทบทางด้านสังคม หากชุมชนไม่ได้เริ่มต้นจากการเรียนรู้วิธีการบริหารและจัดการด้วยตนเองตั้งแต่ต้น การท่องเที่ยวจึงมีนัยทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมที่ซับซ้อนและสำคัญ อันอาจจะนำมาทั้งผลดีและผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่นหากไม่ได้รับการวางแผนพัฒนา และการจัดการอย่างเหมาะสม

ดังนั้นแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงได้เกิดขึ้น เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะลดผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมแก่แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนในท้องถิ่นให้น้อยที่สุด ในคำจำกัดความของ World Wildlife Fund (WWF) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ปกป้องพื้นที่ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ และเป็นวิถีทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านี้ (วรรณพร วณิชชาบุตร. ม.ป.ป. : 13 ; อ้างอิงจาก Ruschmann. 1992) ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาเป็นหลัก เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานของสภาพแวดล้อมว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ซึ่งเป็นฐานของวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ และเมื่อมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ สภาพแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนการเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่นกัน แนวความคิดในการพัฒนาท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงเป็นการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออก ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย เหมาะแก่การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะภูมิประเทศที่มีทั้งแม่น้ำบางปะกงและป่าไม้สมบูรณ์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ลักษณะเมืองวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่ายของชุมชนเก่าแก่ ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหลวงพ่อพุทธโสธรที่ศักดิ์สิทธิ์ วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาดั้งเดิม กิจกรรมทางการท่องเที่ยวหลากหลาย ความพร้อมด้านบริการที่รองรับนักท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สะดวกและมีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครไม่ถึง 100 กิโลเมตร แต่ทว่าในปัจจุบันเสน่ห์ของทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้นำมาถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่ งานวิจัยจึงมุ่งเน้นให้เกิดแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือ วัดโสธรวรารามวรวิหาร (วัดหลวงพ่อกุศลโสธร) ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นที่สุดของ จังหวัดจะเชิงเทรา และจากการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเอกสารการท่องเที่ยวของจังหวัดแล้ว ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ยังมีแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบและน่าสนใจสมควรแก่การพัฒนา และส่งเสริมให้เกิดการขยายการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ด้วยเนื่องจากเป็นการเดินทางที่ไม่ใช้เวลานานมากนักจากวัดโสธรวรารามวรวิหาร อีกทั้งยังมี ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญหลายประเภท ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม เทศกาล งานประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว และการบริการท่องเที่ยว ที่มีรองรับนักท่องเที่ยว ได้อย่างเพียงพอ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ทราบศักยภาพ ลักษณะการจัดการ และสภาพปัญหาในปัจจุบัน เพื่อจัดลำดับสำคัญในการพัฒนา และหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปอย่างเหมาะสม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับลักษณะทางภูมิประเทศ ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ระบบสาธารณูปโภค และ การคมนาคมขนส่ง ของอำเภอเมือง จะเชิงเทรา
2. เพื่อสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว อันได้แก่ ธรรมชาติ วัฒนธรรม เทศกาลและ ประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว และบริการทางการท่องเที่ยว ของอำเภอเมือง จะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใน อำเภอเมืองจะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา
5. เพื่อนำผลการศึกษาทั้ง 4 ข้อ มาเป็นข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการกระทำตามจุดมุ่งหมาย มาวิเคราะห์และสรุปแล้ว สิ่งที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้คือ

1. ทราบสภาพการณ์ปัจจุบันของเงื่อนไขหลักในพื้นที่อำเภอเมืองจะเชิงเทรา ทางด้าน ลักษณะทางภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ และระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

2. ทราบสภาพการณ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ในปัจจุบัน สิ่งที่
ได้จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว คือ
 - ที่ตั้ง ลักษณะการจัดการ สภาพและปัญหา ของทรัพยากรท่องเที่ยว
 - ค้นหาลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว
 - จัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น พัฒนา
ทรัพยากรที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ เป็นอันดับแรก
3. ทราบความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และทราบถึงความสนใจที่มีต่อการมีส่วนร่วมใน
การวางแผนและจัดการท่องเที่ยวของประชาชน
4. ทราบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังอำเภอเมืองฉะเชิงเทราที่มีต่อ
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
5. ทราบข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมือง
ฉะเชิงเทรา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยเลือก
ทำการศึกษาเฉพาะเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งทำการศึกษาในตำบลที่มีทรัพยากรท่องเที่ยว
รวม 12 ตำบล ได้แก่ 1. ตำบลหน้าเมือง 2. ตำบลคลองหลวงแพ่ง 3. ตำบลคลองอุดมชลจร
4. ตำบลคลองนา 5. ตำบลบางไผ่ 6. ตำบลบางแก้ว 7. ตำบลบางพระ 8. ตำบลบางขวัญ 9.
ตำบลบางกะไห 10. ตำบลบ้านใหม่ 11. ตำบลหนามแดง และ 12. ตำบลท่าไข่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งประชากรที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากรที่เป็นประชาชนในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 2
ประเภท ได้แก่ ภาคราชการและภาคประชาชน

ภาคราชการ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง
ฉะเชิงเทรา โดยได้จำแนกไว้ดังนี้

- ปลัดอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
- อาจารย์ประจำสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชชนครินทร์
- ข้าราชการและลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาคประชาชน คือประชาชนจากทุกสาขาอาชีพที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ทั้ง 14 ตำบลจากที่กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งมีประชากรรวมทั้งสิ้น 100,683 คน (จังหวัดฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

กลุ่มที่ 2 ประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรกลุ่มที่ 1 ประชาชนที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ภาคราชการ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่

- ปลัดอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 1 ท่าน
- อาจารย์ประจำสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 2 ท่าน

- นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ตัวอย่าง
- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 11 ตัวอย่าง
- ลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนตำบล 39 ตัวอย่าง

รวมทั้งสิ้น 55 ตัวอย่าง

ภาคประชาชน คือ ประชาชนจากทุกสาขาอาชีพในท้องถิ่นของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 345 ตัวอย่าง

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 1 ได้แก่ ภาคราชการและภาคประชาชน ทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยการให้ประชากรทั้งภาคราชการ และภาคประชาชน เป็นประชากรกลุ่มเดียวกัน จากการศึกษาข้อมูลทางสถิติของจังหวัดทราบว่ามีประชากรในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีจำนวน 100,683 คน (จังหวัดฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์) จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ดังนี้ $n = N / (1 + Ne^2)$ (การวิจัยทางธุรกิจ. 2545 : 82) แล้วจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มที่ 2 เป็นนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางสถิติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 118,864 คนต่อปี (สถิตินักท่องเที่ยวฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์) ผู้วิจัยได้กำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปหาขนาดตัวอย่างตามสูตรของยามาเน ที่ความเชื่อมั่น 95% ที่ขนาดความคลาดเคลื่อนในระดับ $\pm 10\%$ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 49) จึงได้ขนาดตัวอย่างประชากร **100 ตัวอย่าง**

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามสะดวก (**Convenience sampling**) โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจาก นักท่องเที่ยวบางส่วนที่ใช้บริการเรือท่องเที่ยวแม่น้ำบางปะกง ของบริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้เห็นทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราได้หลากหลาย จึงสามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนมากที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างนักท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สำคัญในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่องนี้มีศัพท์ที่เห็นควรนำมาให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. **ข้อมูลพื้นฐาน** หมายถึง ข้อมูลทางกายภาพ เช่น ลักษณะทางภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ ระบบสาธารณูปโภค และการคมนาคมของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
2. **การท่องเที่ยว** หมายถึง การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นการเดินทางเพื่อธุรกิจ เพื่อการพักผ่อน และเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้รวมถึงการพักผ่อนภายในจังหวัด และการเดินทางไปกลับ
3. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์** หมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ปรากฏในพื้นที่ด้วยจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และในขณะเดียวกัน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจต่อประชาชนในท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างยั่งยืน ซึ่งทางราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์ว่าเป็น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) แทนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปัจจุบันจึงยังมีการใช้สลับกันไประหว่าง 2 คำนี้
4. **ทรัพยากรท่องเที่ยว** หมายถึง ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรม และทรัพยากรด้านการบริการ ที่มีในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
5. **ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว** หมายถึง ความพร้อมของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว
6. **การพัฒนาการท่องเที่ยว** หมายถึง การนำเอาทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นถึงความรับผิดชอบต่อแหล่งทรัพยากรนั้น ๆ และคงไว้ซึ่งความสามารถในการรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศ สังคม วัฒนธรรม และความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ
7. **การท่องเที่ยวเชิงเกษตร** หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลักด้านการเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการไว้รองรับที่ได้มาตรฐาน และสามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งมีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้น

8. **ความคิดเห็น** หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทราที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา
9. **ประชากร** หมายถึง ประชาชนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา
10. **การมีส่วนร่วม** หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า หากมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ตามจุดมุ่งหมายการวิจัยแล้ว ผลการวิจัยเรื่องนี้จะมีส่วนต่อการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทราได้ และเพื่อให้อำเภอเมืองจะเชิงเทราสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของจังหวัดจะเชิงเทราและของภูมิภาคให้เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว และเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และยังเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยุติธรรม และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทราและอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยวได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO 2002 : Online) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ว่าเป็นการเดินทางใด ๆ ก็ตามที่มีเงื่อนไขตามหลักสากล ดังนี้คือ เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวโดยไม่ใช่เป็นการไปตั้งหลักแหล่งอย่างถาวร การเดินทางนั้นต้องไปด้วยความสมัครใจของผู้เดินทางโดยไม่ใช่เป็นการบังคับ และวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางต้องไม่ใช่เป็นการประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติ เพื่อความบันเทิง เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษา และเพื่อการติดต่อธุรกิจ

พอนด์ (ชูลิทธิ ชูชาติ. 2542: 2 ; อ้างอิงจาก Pond. 1993: 35) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเดินทาง

มิลล์ (Mill. 1990: 359) ให้ความหมายของ การท่องเที่ยว ไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจ การบริการและ การสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

ส่วน การท่องเที่ยว ในความหมายของ ฮอลโลเวย์ (Holloway. 1983: 3) คือ เป็นการออกเดินทางจากที่พัก หรือที่ทำงาน ไปยังสถานที่อื่น ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ และคนเหล่านี้จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างที่พักอาศัยชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการ

เดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เยี่ยมญาติ ดัดต่อทางธุรกิจ หรือเพื่อการศึกษา รักษาสุขภาพ การเล่นกีฬา และการศาสนา

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว ต้องเป็นการเดินทางออกจากที่พัก เป็นการชั่วคราว เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เยี่ยมญาติ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ แต่ไม่ใช่เป็นการประกอบอาชีพ และตั้งถิ่นฐานเป็นการถาวร

1.2 นักท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO 2002: Online) ได้อธิบายถึงความหมาย และลักษณะของนักท่องเที่ยว ไว้ดังนี้คือ นักท่องเที่ยว ต้องเดินทางออกจากที่พักด้วยความสมัครใจ การไปเที่ยวต้องเป็นการไปในระยะสั้นหรือแบบชั่วคราว และมีจุดประสงค์ในการไปเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2542 : 10-30) ยังแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวไว้ 3 ประเภท ตามเงื่อนไขของพื้นที่ในการออกจากร้านพัก ระยะเวลาและวัตถุประสงค์ในการเดินทาง ได้แก่ 1. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องเดินทางจากประเทศของตนเองไปยังประเทศอื่น และพักในประเทศนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง โดยวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว 2. นักท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นบุคคลในประเทศนั้น ๆ เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของตนเอง 3. นักทัศนาจร เป็นการเดินทางออกจากที่พักไปยังสถานที่อื่น ๆ โดยไม่พักค้างคืน และต้องเดินทางกลับที่พักภายใน 24 ชั่วโมง

1.3 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้คือ

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ได้ให้ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวว่า เป็นอุตสาหกรรมที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมีค่าตอบแทน และยังรวมถึง ธุรกิจนำเที่ยว สถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจสำหรับนักท่องเที่ยวและการดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดงออกร้าน การเผยแพร่หรือดำเนินการอื่นใด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยว

วินิจ วีรยางกูล (ศรัญญา วรากุลวิทย์. 2546:5 ; อ้างอิงจาก วินิจ วีรยางกูล 2532 : 3) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง อุตสาหกรรมบริการซึ่งประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจร้านอาหารภัตตาคารและ ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจพักรแรม และธุรกิจอาหาร ธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้า

เกษตรกรรม สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ วัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตประชาชน

สตีเฟน (Stevens. 1990: 422) กล่าวถึงความหมายของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีขอบข่ายกว้างทั้งองค์ภาครัฐ และภาคเอกชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อบริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีความหมายครอบคลุมการดำเนินงานธุรกิจหลายสาขา

จากแนวคิดที่ศึกษา สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้นหมายถึง อุตสาหกรรมการบริการที่มีการดำเนินงานธุรกิจขนาดใหญ่ มีขอบเขตกว้างขวาง ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภทประสานกันเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยตรง และโดยอ้อม ซึ่งต้องใช้กลวิธีในการบริหารธุรกิจที่ต้องวางแผน จัดองค์กร การดำเนินการ การประเมินผล และการพัฒนาการ ซึ่งใช้งบประมาณจำนวนมาก ในที่นี้จึงกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก

1.4 องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โคลเลียร์ และฮาร์ราเวย์ (Collier; & Harraway. 1997: 18-19) กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนคือ

1. การขนส่ง เป็นการทำให้คนสามารถเดินทางจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว
2. ที่พัก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยว ที่พักอาจได้หลายประเภททั้งโรงแรม รีสอร์ท หรืออื่น ๆ ซึ่งแตกต่างออกไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบ รสนิยมของนักท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งดึงดูดใจ ซึ่งเป็นกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว ส่วนมากต้องการความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว
4. การขาย ซึ่งทำให้เกิดการกระจายผลผลิตด้านการท่องเที่ยว จากผู้ผลิตไปยังนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตในด้านอื่น ๆ อีกมาก เช่น ด้านเกษตรกรรม และพาณิชยกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีส่วนทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ และยังส่งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงต้องจัดการวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่เกิดขึ้นและก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

1.5 ลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุดม เขยกิจวงศ์ และคณะ (2548: 185) กล่าวถึงลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ไว้ดังนี้คือ

1. มีการลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และสถานที่พักผ่อน
2. อาณาบริเวณที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน เป็นบริเวณที่เข้าถึงได้สะดวก มีสถานที่พักและบริการที่สะดวกสำหรับการพักอยู่ชั่วคราว
3. การใช้แรงงานเพื่อผลิตสินค้าและบริการ เช่น การบริการนำเที่ยว
4. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้สินค้าและบริการ เช่น การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว
5. มีส่งเสริมการขาย ด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ผลผลิตทางการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและต้องการซื้อสินค้าและบริการเหล่านี้
6. มีผลที่เป็นธุรกิจ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว เป็นการบริการที่ประกอบกันเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า มีกระบวนการผลิตคล้ายกับอุตสาหกรรมทั่วไป ที่ต้องมี การลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มีโรงงาน มีการใช้แรงงาน มีวัตถุดิบในการผลิต มีการส่งเสริมการขาย และมีผลผลิตเป็นสินค้า ที่ขายให้กับผู้บริโภค แต่สินค้าที่ได้จากกระบวนการผลิตแตกต่างกันตรงที่ สินค้าจากอุตสาหกรรมทั่วไปต้องมีการขนส่งสินค้าไปให้ผู้บริโภคได้ซื้อ ส่วนสินค้าจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นสินค้าที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ นักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคต้องเดินทางมาซื้อสินค้าและบริการด้วยตนเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.1 การวางแผนการท่องเที่ยว

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2542 : 65) กล่าวว่า เนื่องจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีจุดจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในสถานที่ใด ควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวที่ขาดการวางแผน ย่อมไม่คุ้มกับการแก้ไขและปรับปรุงโครงสร้างของสังคมที่เกิดจากผลกระทบในด้านลบ

สรุปหลักการวางแผนการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวว่าต้องมีการคำนึงถึงองค์ประกอบ สำคัญ 6 ประการดังนี้

1. การวิเคราะห์การตลาดเพื่อศึกษาความต้องการปริมาณของนักท่องเที่ยวหรือแนวโน้มของการท่องเที่ยวในอนาคต
2. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวว่ามีสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ วัฒนธรรม กิจกรรม เหตุการณ์สำคัญและสิ่งประทับใจอื่น ๆ มากน้อยเพียงใด แหล่งวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อหามาตรการในการอนุรักษ์ การพัฒนากำลังคนเพื่อทำงานในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีแนวคิดที่ดีในการบริการ ปัจจัยพื้นฐานในการผลิตหมายถึงสิ่งก่อสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และระบบการขนส่ง วางแผนควบคู่กับปัจจัยการผลิตทางการท่องเที่ยว เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร
3. ระบบการตลาด ลักษณะของการตลาดประกอบด้วยบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย ฝ่ายแรกคือผู้ผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองตอบอีกฝ่ายหนึ่ง คือผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ใช้สินค้าและบริการ ต้องมีเงินและมีอำนาจในการซื้อ
4. วิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจและการเงินเพื่อประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว เช่น การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลกและการขยายตัวด้านการค้าระหว่างประเทศ เป็นเหตุผลสำคัญที่ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเพราะในสภาวะดังกล่าวประชาชนหรือนักท่องเที่ยวมีอำนาจ ในการซื้อสูง
5. การวางแผนการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมดีขึ้นกว่าเดิมและยั่งยืน
6. การวางแผนการท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

2.2 กระบวนการวางแผนการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2542: 66) ยังกล่าวถึง กระบวนการวางแผนที่เหมาะสมต้องคำนึงถึงด้านกายภาพของพื้นที่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองพื้นที่ ระบบการตลาด ระบบเศรษฐกิจและการเงิน รวมถึงผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดผลประโยชน์อย่างเต็มที่จึงควรกำหนดขั้นตอนได้ดังนี้

นอกจากกระบวนการในการจัดทำแผนต้องมีการกำหนดแผนการ กำหนดวัตถุประสงค์ การรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ต้องการทำแผนที่ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต เพื่อนำข้อมูลนั้นมากำหนดนโยบายและวางแผนในการจัดทำแผน เมื่อผ่านการวิเคราะห์ตรวจสอบแล้วจึงนำแผนออกไปสู่การปฏิบัติ หลังจากนั้นมีการประเมินผลตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแผนให้เป็น

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งด้านธรรมชาติและสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน และนักท่องเที่ยวเกิดความพอใจ

2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยว

แมคอินทอช และเกลด์เนอร์ (Mcintosh; & Goeldner. 1986: 308-310) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้ แนวทางในการวางแผนควรมีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้นซึ่งมีเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการผลิต และการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องจัดให้เหมือนกันทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนารูปแบบภายในศูนย์ท่องเที่ยวและที่พัก ต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของพื้นที่เหล่านั้น การสร้างแบบแผนของการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมสังคมและเศรษฐกิจของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น วัตถุประสงค์ดังที่กล่าวควรทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจด้วย

การวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการส่งเสริมและวางแผนอย่างรัดกุมแล้วจะสามารถทำให้แหล่งท่องเที่ยวพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเจริญเติบโตในระยะยาวนาน ภายใต้การควบคุมของการวางแผนที่ดี

3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมาคมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (The International Ecotourism Society (TIES). 2003-2004: Online) ได้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีการรับผิดชอบและอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น โดยอยู่ในหลักการพื้นฐาน 7 ประการคือ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องหลีกเลี่ยงและให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น
3. ต้องมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น
4. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
5. ชุมชนท้องถิ่นต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. รายได้ส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวด้วยการเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

7. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเน้นความสำคัญของการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวนนักท่องเที่ยวต้องอยู่ในขอบเขตของการรองรับของสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศท้องถิ่นจะรับได้

ยศ สันตสมบัติ (2542. ออนไลน์) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการรวมตัวกันขององค์กรประชาชนในระดับชุมชน และในระดับเครือข่ายภายในระบบนิเวศชุดหนึ่ง เพื่อแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งการจัดการและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติแวดล้อมสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม บนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงในการยังชีพของชุมชนและความสมดุลของสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538-2540. 11) ได้ให้ความหมายของ Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บนพื้นฐานของนิยามความหมายดังกล่าว นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวจะเป็นกลุ่มผู้เดินทางที่แสวงหาสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ประสบการณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ประสบการณ์จากการได้ไปเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและหรือประสบการณ์ที่ได้สัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสังคมที่แตกต่างจากที่ตนอยู่
3. โอกาสที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทางธรรมชาติ วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่
4. ให้มีการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติและสมบัติทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ไปชม

วรรณพร วณิชชานุกการ (ม.ป.ป. : 13) สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาเป็นหลัก เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการทำงานของสภาพแวดล้อมว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ และเมื่อมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ สภาพแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมตลอดจนการเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าเป็นการเดินทางไปยังสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคมวัฒนธรรม วิถี

ชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศโดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นและเกิดความพึงพอใจสำหรับนักท่องเที่ยว

3.2 ลักษณะและหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2545:13) ได้นำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการประชุมสุดยอด ระดับโลกว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ เมืองคิวเบก ประเทศแคนาดา ระหว่างวันที่ 19-22 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 โดยในแถลงการณ์ ได้ตระหนักว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยอมรับใน หลักการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของ การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังยอมรับหลักการเฉพาะซึ่งทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต่างจากแนวความคิดแบบเปิดกว้างของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้ สนับสนุนการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติอย่างแท้จริง รวมชุมชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่นเข้าไว้ใน การวางแผน พัฒนา และดำเนินการตลอดจนสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน สร้างความ เข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของพื้นที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวอิสระและเจ้าหน้าที่ให้กับ นักท่องเที่ยวขนาดเล็ก ๆ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.).(ราไพพรรณ แก้ว สุริยะ; อ้างอิงจาก วท. 2540: 11) ได้อธิบายถึงส่วนประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้ 6 ประการ คือ

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ
2. เป็นการเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ วัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตชุมชน)
3. มีการจัดการที่เป็นระบบสิ่งแวดล้อมและให้การศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องคือเจ้าของ สถานที่ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว
4. มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
5. ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่าง เสมอภาคกัน
6. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ มีความประทับใจ มีประสบการณ์และความรู้ใหม่

วัลลัษณ์ สติยทุทธการ และคณะ. (2539: Online) กล่าวถึง ลักษณะของการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ Ecotourism ไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งแวดล้อมด้านความหลากหลายทางชีวภาพด้านสภาพภูมิศาสตร์และด้านวิถี

ชีวิตวัฒนธรรมประเพณีโดยยึดหลักสำคัญที่ว่าเราจะต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเหล่านั้นไว้ให้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวทุกประเภทจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ต้องพยายามมีการจัดการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือให้ กระทบน้อยที่สุด

3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ตลอดจนวิถีชีวิต เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและประเทศ

4. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องให้การศึกษาทั้งต่อนักท่องเที่ยวและประชากรท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่ ต้องการจะหยั่งรากลึกลงในจิตสำนึกของแต่ละคน ในอันที่จะถนอมไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา

5. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการท่องเที่ยว ประชาชนบนพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจและสามารถได้รับประโยชน์จากกำไรของการท่องเที่ยวเป็นกุญแจสำคัญไปสู่การกระจายรายได้

6. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากมุมมองเชิงตลาด มีจุดเน้นที่ว่าผลิตภัณฑ์ คือ บริษัททัวร์ต่าง ๆ นั้นจะต้องจัดโปรแกรมทัวร์ที่มีลักษณะครบตามเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1-5 ไม่ใช่การนำเอชื้อ Ecotourism ไปติดบนผลิตภัณฑ์เดิมเท่านั้น

7. ความพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนักท่องเที่ยวที่พอใจจะกลับ มาท่องเที่ยวอีก กิจกรรมที่เสนอต่อนักท่องเที่ยวจะต้องเป็นกิจกรรมที่ตรงหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนสมควรที่จะสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และมีส่วนที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกด้านทั้งทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยาวนานที่สุด

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.3.1 นิยามการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) (2543 : 6-9) ได้สรุปนิยามการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจากกิจกรรมการเกษตร สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการไว้รองรับที่ได้มาตรฐาน และสามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งมีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้น

3.3.2 องค์ประกอบและลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจไปยังกิจกรรมการเกษตรหรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตรเป็นหลัก
2. เป็นการท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวยังมีวัตถุประสงค์หลักทางการเกษตร
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในการดำเนินงาน
4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกลไกกระจายรายได้ไปยังเกษตรกร
5. เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้ความเพลิดเพลิน เกิดการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ

เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในท้องถิ่นที่ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ได้ และสามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ประสบการณ์วิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ๆ ได้

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (มปป.:7) อธิบาย แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เกิดจากนักพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเห็นว่าเมื่อสองถึงสามทศวรรษก่อน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างมุ่งเน้นการพัฒนาให้ได้ผลผลิตจำนวนมาก ให้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจ มุ่งหาเงินตราจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศให้มียอดรายได้มาก ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวมวลชน (Mass Tourism) โดยใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างฟุ่มเฟือย เป็นผลทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ดังนั้นนักพัฒนาอุตสาหกรรมจึงเกิดความคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยได้อธิบายความหมายของ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ว่าเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันมีคุณค่าอย่างรอบคอบและชาญฉลาด ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในระยะยาวนานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด ขณะเดียวกันคุณภาพของทรัพยากรจะต้องดีขึ้น แม้ว่าการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นก็ตาม

4.1 หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีหลักสำคัญ 10 ประการคือ

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีและคุ้มค่า ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม
2. การลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดของเสียจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อม
3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่นและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว
5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้
6. การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว เพื่อช่วยสร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อม ยังช่วยยกระดับคุณภาพของการจัดการท่องเที่ยว
7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียหรือผลประโยชน์ร่วมกัน
8. การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดคล้องแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับเพื่อช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการท่องเที่ยว
9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล การสร้างความเข้าใจ การสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
10. การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและนักลงทุน

หากมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามหลัก 10 ประการแล้วจะทำให้เกิดผลประโยชน์กับท้องถิ่น คือ ท้องถิ่นมีเศรษฐกิจดี ท้องถิ่นมีการพัฒนาตามแผนอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด และสุดท้ายประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมดี ชุมชนมีความพร้อมและพึ่งตนเองได้

5. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทราและอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

5.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรา (2547: ออนไลน์) ซึ่งเป็นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

ฉะเชิงเทรา หรือ แปดริ้ว เป็นจังหวัดในภาคกลางมีประวัติปรากฏมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง และล่าคล่องทั่วไปโดยมี **หลวงพ่อกุศลโสธร** เป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวแปดริ้ว ในอดีตฉะเชิงเทรามีฐานะเป็นเมืองจัตวาอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ต่อมาได้ขึ้นอยู่ในสังกัดกรมมหาดไทย และคงอยู่เช่นนี้เรื่อยมาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 5 เมื่อทรงเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแผ่นดินใหม่ เมืองฉะเชิงเทรามีฐานะเป็นเมืองหนึ่งในมณฑลปราจีนบุรี และใน พ.ศ. 2459 จึงได้เปลี่ยนจากเมืองเป็นจังหวัด เรียกว่า จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นภาษาเขมร แปลว่าคลองลึก ส่วนชื่อ แปดริ้ว นั้นได้มาจากคำบอกเล่าต่อกันมาว่า ในเมืองนี้มีปลาช่อนขนาดใหญ่ชุกชุม เมื่อนำมาตากทำเป็นปลาแห้งต้องแลเนื้อปลาถึง 8 ริ้ว

ปัจจุบัน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีคำขวัญว่า **แม่น้ำบางปะกงแหล่งชีวิต พระศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อโสธร พระยาศรีสุนทรปราชญ์ภาษาไทย อ่างฤๅไนปาสัมบูรณ์ มีตราประจำจังหวัด ดังนี้**

5.1.2 สภาพภูมิศาสตร์

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ประมาณ 5,351 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 75 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรีและนครนายก ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดชลบุรีและจันทบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสมุทรปราการและกรุงเทพมหานคร ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก (แหล่งท่องเที่ยว. 2543. 9)

5.1.3 การปกครอง

จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ 93 ตำบล 875 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 649,758 คน (ฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

5.1.4 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำนา เพาะปลูกพืชไร่ ทำสวนผลไม้ และเลี้ยงปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น กุ้งกุลาดำ (ฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

5.1.5 การคมนาคมและการขนส่ง (ฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด ที่ใช้เดินทางติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง มีเส้นทางรถไฟส่งผู้โดยสารและสินค้า การคมนาคมทางน้ำมีเรือโดยสารประจำทางระหว่างชุมชนในเมืองกับตำบลใกล้เคียง มีที่ทำการไปรษณีย์ทุกอำเภอ โทรศัพท์ มีชุมสาย 26 แห่ง มีจำนวนหลายเลขบริการ 38,908 หมายเลข

5.1.6 การสาธารณูปโภค

การประปา สำนักงานประปาจังหวัดฉะเชิงเทรา มีกำลังผลิตน้ำทั้งสิ้น 35,424,000 ลูกบาศก์เมตร การไฟฟ้า ประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน (ฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

5.1.7 ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ

ป่าไม้ มีป่าสงวนแห่งชาติ 1 แห่ง ได้แก่ ป่าแควระบม และป่าสียัด อยู่ในเขตท้องที่อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนมชัยเขต และอำเภอท่าตะเกียบ มีสวนรุกขชาติ 1 แห่ง ได้แก่ สวนรุกขชาติสมเด็จพระปิ่นเกล้า (ศูนย์พัฒนาเขาหินซ้อน) ที่อำเภอพนมสารคาม และมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ในเขตอำเภอท่าตะเกียบ เป็นป่ารอยต่อ 5 จังหวัดคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี

แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง เป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า กิ่งอำเภอคลองเขื่อน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอบางปะกง มีคลองธรรมชาติ คือ คลองท่าลาด ในเขตอำเภอพนมสารคาม คลองบางขนาก ในเขตอำเภอบางน้ำเปรี้ยว และคลองท่าไข่ ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ส่วนแหล่งน้ำชลประทานจังหวัด ประกอบด้วย โครงการอ่างเก็บน้ำสียัด ในเขตอำเภอท่าตะเกียบ และโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตั้งอยู่ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา (ฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

5.2 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอเมืองจะเชิงเตรา (อำเภอเมืองจะเชิงเตรา. 2548. ออนไลน์)

5.2.1 สภาพภูมิประเทศ

มีพื้นที่ประมาณ 375 ตารางกิโลเมตรโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก มีแม่น้ำบางปะกงเป็นสายหลักไหลผ่านอำเภอเมืองจะเชิงเตรา

5.2.2 การปกครองและประชาชน

อำเภอเมืองจะเชิงเตรา แบ่งการปกครองออกเป็น 19 ตำบล 187 หมู่บ้าน 2 เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล 18 แห่ง มีประชากรทั้งสิ้น 100,683 คน

5.2.3 ด้านเศรษฐกิจ อาชีพหลักของประชากรส่วนใหญ่คือ ทำนาข้าว ทำสวน ทำนาทุ้ง

5.2.4 ด้านสังคม มีโรงเรียนมัธยม 5 แห่ง มหาวิทยาลัย 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

5.2.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ คือ แม่น้ำบางปะกง (อำเภอเมืองจะเชิงเตรา. 2548 : ออนไลน์)

ภาพประกอบ 3 แผนที่แสดงเขตการปกครองของอำเภอเมืองจะเชิงเตรา
ที่มา: อำเภอเมืองจะเชิงเตรา. (2548: ออนไลน์)

5.2.7 สถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคกลางเขต 8. ม.ป.ป.:แผ่นพับ)

วัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นที่ประดิษฐานขององค์หลวงพ่อพุทธโสธรอันเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนชาวแปดริ้วและชาวต่างเมืองมาแต่อดีตกาล ตั้งอยู่บน ถ.มรุพงษ์ ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พระพุทธโสธรหรือหลวงพ่อโสธร เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ปางสมาธิ หน้าตักกว้าง 1.65 เมตร ฝีมือช่างล้านช้างสันนิษฐานว่าได้มาประดิษฐานที่วัดนี้ประมาณ พ.ศ. 2313 สมัยต้นกรุงธนบุรี

ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา อยู่ที่ถนนมรุพงษ์ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 เพื่อป้องกันข้าศึกศัตรูมารุกราน และในรัชกาลที่ 5 ได้ใช้เป็นที่ตั้งมั่นกองทัพในการปราบปรามกบฏอั้งยี่บริเวณหน้าป้อมจัดเป็นสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจและชมทิวทัศน์แม่น้ำบางปะกง และมีป็นใหญ่ตั้งอยู่บนกำแพงเมือง

วัดเมือง (วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์) เป็นวัดที่สร้างในรัชกาลที่ 3 สร้างพร้อมกับกำแพงเมืองใน พ.ศ. 2377 โดยช่างฝีมือจากเมืองหลวง มีรูปแบบสถาปัตยกรรมใกล้เคียงกับพระปรางค์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ ประดิษฐานอยู่ที่สมาคมสงเคราะห์การกุศลฉะเชิงเทรา เป็นรูปยืนองค์ลอย สูงประมาณ 1 เมตรเศษ หน้า 40 กิโลกรัมทำจากเซรามิก เมื่อ พ.ศ. 2540 มีคนพบลอยน้ำมาติดฝั่งบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง ชาวแปดริ้วจึงอันเชิญมาประดิษฐาน ณ ที่แห่งนี้มีผู้ศรัทธาเดินทางไปสักการะเป็นประจำ

5.2.8 เทศกาลงานและประเพณี

งานนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธร จัด 3 ครั้งในหนึ่งปี

ครั้งแรก เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 15 ค่ำ ถึงแรม 2 ค่ำ ซึ่งถือว่าเป็นวันคล้ายวันที่อาราธนาหลวงพ่อพุทธโสธรขึ้นจากแม่น้ำบางปะกงมาประดิษฐานที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร ครั้งที่สอง งานเทศกาลกลางเดือนสิบสอง เริ่มวันขึ้น 12 ค่ำ ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 12 มีการนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธรและจัดขบวนแห่หลวงพ่อพุทธโสธรจำลองทั้งทางบกและทางน้ำ เป็นงานประจำปีครั้งใหญ่ และครั้งสุดท้าย จัดงานเทศกาลตรุษจีน จัดขึ้นตามปีใหม่ของจีน

งานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว

จัดขึ้นประมาณช่วงเดือนมีนาคม ถึงเมษายนของทุกปี เป็นช่วงที่มีมะม่วงให้ผลผลิตออกสู่ตลาดจัดบริเวณโรงเรียนพุทธโสธร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ในงานมีออกร้านจำหน่ายมะม่วงและผลิตผลทางการเกษตร จัดกิจกรรมด้านการเกษตร ขายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องและผู้วิจัยได้ทำการวิจัย มีดังนี้

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547. ออนไลน์) ได้เขียนบทความ เรื่อง คิดแต่งโฉมใหม่ให้ย่านตลาดเก่า เป็นที่ท่องเที่ยวแห่งแดนบูรพา กล่าวว่า ย่านตลาดเก่า คำนี้อยู่หลายแห่ง และนับเป็นถิ่นที่น่าสนใจของคนต่างถิ่นหรือนักท่องเที่ยว เพราะได้เห็นวิถีชีวิตของผู้คนที่แปลกและแตกต่างไปจากชีวิตประจำวันของเขาและหากได้มีโอกาสเข้าไปแวะรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม เดินดูสินค้า นับเป็นประสบการณ์ชีวิตการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น หากมีการดัดแปลงเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์

บทความนี้ได้กล่าวถึง ย่านตลาดเก่าที่คิดจะปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ก็คือ ตลาดเก่ากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ต้องมีขั้นตอนการปรับปรุงและการจัดการ ดังนี้

1. ต้องถามความสมัครใจของชุมชนตลาดเก่าก่อน โดยต้องตามหากลุ่มผู้นำชุมชนของตลาดเก่า ผู้ที่ชาวบ้านมีความศรัทธายอมรับนับถือและตั้งเป็นคณะกรรมการปรับปรุงตลาดเก่าเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว นัดพูดคุยกับชาวตลาดเก่าว่า มีร้านใดคิดอยากแต่งบ้านเรือนใหม่ให้สะอาด โดยรักษาความเก่าดั้งเดิมที่โดดเด่นไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือไม่

2. คณะทำงานปรับปรุงตลาดเก่า นำมติชุมชนตลาดเก่า ประชุมกับคณะกรรมการตำบลกบินทร์บุรี คณะองค์การบริหารส่วนตำบลชุมชนตลาดเก่า คณะกรรมการอำเภอ กบินทร์บุรี โดยวิเคราะห์หาจุดเด่น หาจุดอ่อน หาโอกาส และช่องทางความเป็นไปได้ที่การพัฒนา นำมาสรุปทำแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว

3. คณะทำงานปรับปรุงตลาดเก่า นำเสนอแผนงานและโครงการต่าง ๆ เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว เพื่อจัดสรรงบประมาณการปรับปรุง พื้นฟูตลาดเก่าตามโครงการต่าง ๆ ในเวลาที่กำหนดตามแผน ทั้งแผนงานเร่งด่วนที่ทำได้ทันที กับแผนงานในช่วงห้าปี ซึ่งเรียกว่าแผนพัฒนาย่านตลาดเก่าเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาย่านตลาดเก่า อำเภอ กบินทร์บุรี จังหวัดสระแก้ว นี้เป็นตัวอย่างของแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนทุกแห่งที่มีมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นสามารถร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนพัฒนาและร่วมจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ทุกแห่ง โดยเฉพาะ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีย่านตลาดเก่าหลายแห่ง ที่ได้ดำเนินการปรับปรุงให้ย่านตลาดเก่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัด เช่น ย่านตลาดบ้านใหม่ เป็นต้น

เมธี ปิยะคุณ (2547: ออนไลน์) นำเสนอบทความเรื่อง แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ด้อย มนต์เสน่ห์ บทความนี้เป็น การศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชนปากเกร็ดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา 3 ตำบล คือ ตำบลบางตะไนย์ ตำบลบางพลับ และตำบลคลองพระอุดม ได้ทำการศึกษาพื้นที่ของแต่ละตำบลเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศผู้นำและประชาชนในแต่ละตำบล

ผลจากการศึกษาวิจัยปรากฏว่า มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลายแหล่ง กล่าวคือ ตำบลบางตะไนย์ มีบ้านเครื่องหอมไทย บ้านข้าวหมาก วัดป่าเลไลย์ ศูนย์สาธิตทางการเกษตร ชุมไก่ชน ถนนสายดอกไม้ ศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลคลองพระอุดม มีวัดสะพานสูง วัดโปรดเกษ แหล่งรังนกกระเจาบ กลุ่มแม่บ้านเกษตร สวนกล้วยไม้ แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผา แหล่งผลิตภัณฑ์จากกะลา วิถีชีวิตริมคลอง ตำบลบางพลับ มีสวนทุเรียนโบราณ สวนมังคุด ศูนย์ผลิตเรือเล็ก บึงคับวิทย์ แหล่งชมนกในนาข้าว ผลิตภัณฑ์ชุมชน วัดสาส์โขภิตาราม ซึ่งสามารถจัดทำแผนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้ง 3 ตำบลเป็นตัวอย่าง 1 วัน เที่ยว 3 ตำบล เริ่มจากลงเรือที่อำเภopakเกร็ด มาขึ้นที่วัดสะพานสูง ชมการหลวงปู่เอี่ยม ชมรอยพระพุทธบาท วัดโปรดเกษ หลังจากนั้นชมการทำเครื่องหอมไทย ที่บ้านเครื่องหอม ต่อไปยังบ้านข้าวหมาก ชมสาธิตการทำข้าวหมาก และพักเที่ยว ณ ศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลบางตะไนย์ ภาควายผ่านเส้นทางถนนสายดอกไม้ สวนกล้วยไม้ และแวะชมสาธิตการทำเครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์จากกะลา ชมสวนทุเรียนโบราณ แวะชมและซื้อกลับบ้านเป็นของฝาก ซึ่งการเดินทางกลับ อาจจะกลับทางรถยนต์หรือลงเรือไปขึ้นที่อำเภopakเกร็ดก็ได้ นอกจากนี้อาจใช้บริการจักรยานสัญจรไป ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ทั้งความเพลิดเพลิน สนุกสนาน สาระความรู้ และการออกกำลังกาย หรือ ถ้าหากจะพักค้างคืนก็มีบ้านพัก home stay ไว้คอยต้อนรับ เช่นกัน

กลุ่มเบญจบุรพาสวรรณภูมิ (2546) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี และ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และสระแก้วพบว่า ยังมีปัญหา มีความบกพร่องที่รอการแก้ไขอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ความสะอาด ด้านระบบจราจร ราคาสินค้า อาหาร รวมถึงปัญหาด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งควรจะได้จัดวางระบบให้เป็นมาตรฐานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมชาติไม่หลอกลวงผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยว และควรให้ความสำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อาทิ เช่น เพิ่มและปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญ ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวด้วยภาษาที่เป็นสากล ปรับปรุงระบบโทรคมนาคม เช่น เพิ่มตู้โทรศัพท์

สาธารณะ ปรับปรุงระบบข้อมูลท่องเที่ยวให้ทันสมัย และค้นหาได้ทางอินเทอร์เน็ต (Internet) นอกจากนี้ควรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ให้มีจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการด้วยความซื่อสัตย์และด้วยน้ำใจ เพื่อสร้างความประทับใจกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมเยือน และพร้อมที่จะกลับมาเยือนอีกเมื่อมีโอกาส

ดวงใจ หล่อธนาภิชย์. (สินธุ สโรบล. 2543: 162-164; อ้างอิงจาก ดวงใจ หล่อธนาภิชย์และคณะ. 2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดแม่ฮ่องสอน วัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อหาแนวทางในการดำเนินการให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เงื่อนไขของการวิจัยคือต้องการพิจารณาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพื่อค้นหาว่าความเหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พิจารณาสภาพทางภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และค้นหาลักษณะเด่นและลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมาย ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยคือ การกำหนดทิศทางและวางระบบเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ที่ต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของท้องถิ่นอย่างมีระบบ มีระบบการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชนร่วมกัน มีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเมืองแม่ฮ่องสอนและพื้นที่ใกล้เคียง มีระบบการนำเสนอข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

ทวีศักดิ์ ทิพยมหิษฐ์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดประสงค์หลักในการเดินทางไปท่องเที่ยวแตกต่างกัน คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ต้องการไปท่องเที่ยวพักผ่อน ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ การไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวอยู่ 3 ปัจจัย คือ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่จะไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวทั้ง 2 จังหวัด พบว่า ภัตตาคารร้านอาหารบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีราคาแพง และไม่ทราบข้อมูลบริเวณแหล่งท่องเที่ยว
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของการพัฒนาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่า สิ่งที่ต้องพัฒนาระดับมากถึงมากที่สุดของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี คือ ราคาอาหาร ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว จังหวัด

จะเชิงเทรา สิ่งที่ต้องพัฒนาระดับมากถึงมากที่สุด คือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ระบบจราจร และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

5. การทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < 0.05$) เพียง 3 ตัวแปร คือ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่จะไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว

จิระวัตร กุลละวณิชย์ (2539) อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดจะเชิงเทรา ปรารภถึงจังหวัดจะเชิงเทรา ในหนังสือ จะเชิงเทราเมืองแห่งอนาคต เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี พ.ศ. 2539 ไว้ดังนี้

จะเชิงเทรา เมืองแห่งอนาคต คือ บันทึกการพัฒนาการช่วงสำคัญของจะเชิงเทรา ที่ทำให้มองเห็นปัจจัยพื้นฐานที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดจะเชิงเทรา ที่มีความเป็นมายาวนาน วัฒนธรรมประเพณี และความอุดมสมบูรณ์ของผืนดินตามธรรมชาติซึ่งสร้างเสริมให้จะเชิงเทรา มีความพร้อมที่จะพัฒนาก้าวหน้า และมุ่งให้ตระหนักถึงศักยภาพและความสามารถของจังหวัดที่จะรับบทบาทของเมืองใหญ่เพื่อรองรับการเจริญเติบโตที่ขยายตัวจาก กรุงเทพมหานครและเปลี่ยนโฉมหน้าไปสู่ศูนย์กลางการบริหารราชการ ฐานเศรษฐกิจและการค้าที่สำคัญของชาติ

ไม่ว่าการพัฒนาใด ๆ ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก ฉะนั้น จึงเป็นที่น่ายินดีว่า ในขณะที่การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาจะเชิงเทรา ทั้งในเรื่องของการผลักดันนโยบายและแผนงาน และการร่วมพัฒนาโครงการตามกรอบที่ตั้งไว้ ได้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดี

สมชาย เดชะพรหมพันธุ์ และ ภัทราพร สร้อยทอง (ม.ป.ป.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบ จัดระดับการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก และทดสอบแบบจำลองการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการบริหารและการจัดการเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ อุทยานแห่งชาติ 7 แห่งในภาคตะวันออก คือ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง เขาแหลมหญ้า และหมู่เกาะเสม็ด น้ำตกพลิ้ว เขาคิชฌกูฏ เขาชะเมา-เขาวง ทับลานและปางสีดา เครื่องมือที่ใช้ศึกษา คือ แบบจำลองการบริหารและการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในอุทยานแห่งชาติ นักท่องเที่ยว และประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า 1. อุทยานแห่งชาติทั้ง 7 แห่ง มีความสามารถในการบริหารและการจัดองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แตกต่างกัน 2. ระดับความสามารถในการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งมีความใกล้เคียงกันมาก โดยที่ อุทยานแห่งชาติทางบกมีระดับความสามารถสูงกว่าอุทยานแห่งชาติทางทะเลเพียงเล็กน้อย 3. การทดสอบ แบบจำลองการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถปฏิบัติได้กับกิจกรรมที่อุทยานแห่งชาติทั้ง 7 แห่ง โดยมีการดำเนินการในระดับสูง ซึ่งทำให้เชื่อมั่นว่า แบบจำลองนี้สามารถเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ ได้

ดวงใจ หล่อธนวนิชย์ (2543) ทำการศึกษาเรื่อง โครงการวิจัยเรื่องประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2529-2539 ส่วนที่ 2 รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. 2529-2539 มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อเป็นการประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวที่ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2529-2539 และเป็นการทบทวนงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและประเมินสถานภาพองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของผลงานที่รวบรวมได้เพื่อนำเสนอการวิจัยที่เพียงพอต่อการปรับเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การสร้างความรู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ผ่านมาของผลงานวิจัยเชิงวิชาการ เป็นการสร้างความรู้แบบแยกส่วน ศึกษาองค์ประกอบย่อยของการท่องเที่ยว เลือกพื้นที่ศึกษาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จัก และศึกษาโดยเอาสาขาวิชาของผู้ศึกษาเป็นตัวกำหนดประเด็นการวิจัยโดยที่ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ของโครงสร้างการท่องเที่ยวเชิงระบบ ในขณะที่ผลงานวิจัยเชิงนโยบาย ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อ กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ขาดการศึกษาภาพรวมระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่ขาดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสร้างความรู้แบบแยกส่วนในอีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ การศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาเงื่อนไขทางกายภาพเพื่อเตรียมความพร้อมด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยขาดการศึกษาแผนการตลาดควบคู่กันไป ขณะที่ งานวิจัยเพื่อวางกลยุทธ์ด้านการตลาดการท่องเที่ยว เป็นเพียงการสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยขาดการวิเคราะห์อุปทานการท่องเที่ยวที่จะไปสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ศึกษาขาดการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาสินค้าท่องเที่ยว และขาดการศึกษาเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างด้านราคาสินค้าท่องเที่ยวตลอดจนขาดการพัฒนาช่องทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ทำให้ผลงานวิจัยเชิงนโยบายเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยที่ผ่านมา ไม่สามารถนำไปปฏิบัติหรือตอบสนองความต้องการของผู้ใช้แผนได้อย่างเต็มที่ที่กล่าวโดยสรุป ประเทศไทยยังขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยวในอีกหลายด้านที่จะนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทยให้ยั่งยืน ที่สำคัญคือขาดกระบวนการที่จะสร้างความรู้เหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณาการความรู้ความเป็นองค์รวมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมองความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

งานวิจัยเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ว่าในอดีตมีผู้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากน้อยเพียงใด เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำเสนองานวิจัยเพื่อการพัฒนาเรื่องนี้ไว้เป็นแนวทางและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ศึกษาอีกหนึ่งเล่ม

วรรณดี รัตนโชติ (2540) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา บึงบอระเพ็ด โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษานโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ของพื้นที่บึงบอระเพ็ด ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และ 4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการนํานโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มาประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตพื้นที่บึงบอระเพ็ด

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ได้มีการประยุกต์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตบึงบอระเพ็ด ดังนี้ 1. การดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อนำรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมบางส่วนกลับคืนสู่ท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรับผิดชอบโดย สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า บึงบอระเพ็ด 2. การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ หน้าที่หลักควรเป็น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และบริษัทนำเที่ยว 3. การดำเนินการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและสื่อความหมายธรรมชาติให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หน่วยงานที่มีบทบาทที่สำคัญ คือ สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า บึงบอระเพ็ด เป็นผู้กำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานสนับสนุน เช่น บริษัทนำเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น ให้ความร่วมมือด้วยการควบคุมมลพิษกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปฏิบัติตามข้อกำหนดของสถานที่ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงการจัดการในเขตพื้นที่บึงบอระเพ็ด หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงที่จะมีการจัดเก็บอัตราค่าธรรมเนียมก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติ

วรรณพร วณิชชานุกร (2540) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : Ecotourism โดยการศึกษาถึงตัวอย่างการปฏิบัติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศต่าง ๆ แนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวความคิดของการท่องเที่ยวแนวใหม่ และนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศต่าง ๆ พบว่ามี ส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น และการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม รวมทั้งปัจจัยทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งนั้น ๆ นอกจากนี้การท่องเที่ยวที่ไม่มีการจัดการที่ดี จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศมากที่สุด ดังนั้น การควบคุมจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว คือ การใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว โดยที่ยังสามารถรักษาความสมดุลของระบบนิเวศให้คงอยู่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ควรมีการร่วมมือกันเพื่อให้การควบคุมจัดการทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริวรรณ ทาปัญญา (2538) ได้ทำการ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แหล่งโบราณสถาน กรณีศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีถิ่นพำนักใกล้แหล่งโบราณสถาน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งโบราณสถานในระดับต่ำโดยพบว่าประชากรที่มีสถานภาพครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 0.05 และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งโบราณสถานไม่แตกต่างกัน โดยประชากรที่มีเพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ภูมิลำเนา และระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชากรที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและแหล่งโบราณสถานไม่แตกต่างกัน ประชากรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารและได้รับการอบรมที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งโบราณสถานที่แตกต่างกันโดยประชากรที่มีถิ่นพำนักใกล้แหล่งโบราณสถานที่ยังมีชีวิต มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งโบราณสถานไม่แตกต่างกัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ งานวิจัยเล่มนี้ยังกล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของจังหวัดฉะเชิงเทรา เกือบทั้งหมดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม แม้ว่าจะมีความน่าสนใจอยู่ไม่น้อย แต่เนื่องจากอยู่กระจัดกระจายนอกเส้นทางท่องเที่ยว และเมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดข้างเคียงที่มี

ความน่าสนใจมากกว่าแล้ว จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก ในอนาคตหากสามารถขยายเส้นทางท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร ไปยังประเทศกัมพูชาได้แล้ว จังหวัดฉะเชิงเทราจะมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้นในฐานะสถานที่ท่องเที่ยวรายทาง หรือที่พักแรมก็มีความเป็นไปได้พอสมควร

นอกจากนี้งานวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรื่องดังกล่าวยังได้พบ ปัญหาและข้อจำกัดของจังหวัดฉะเชิงเทราในการพัฒนาการท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

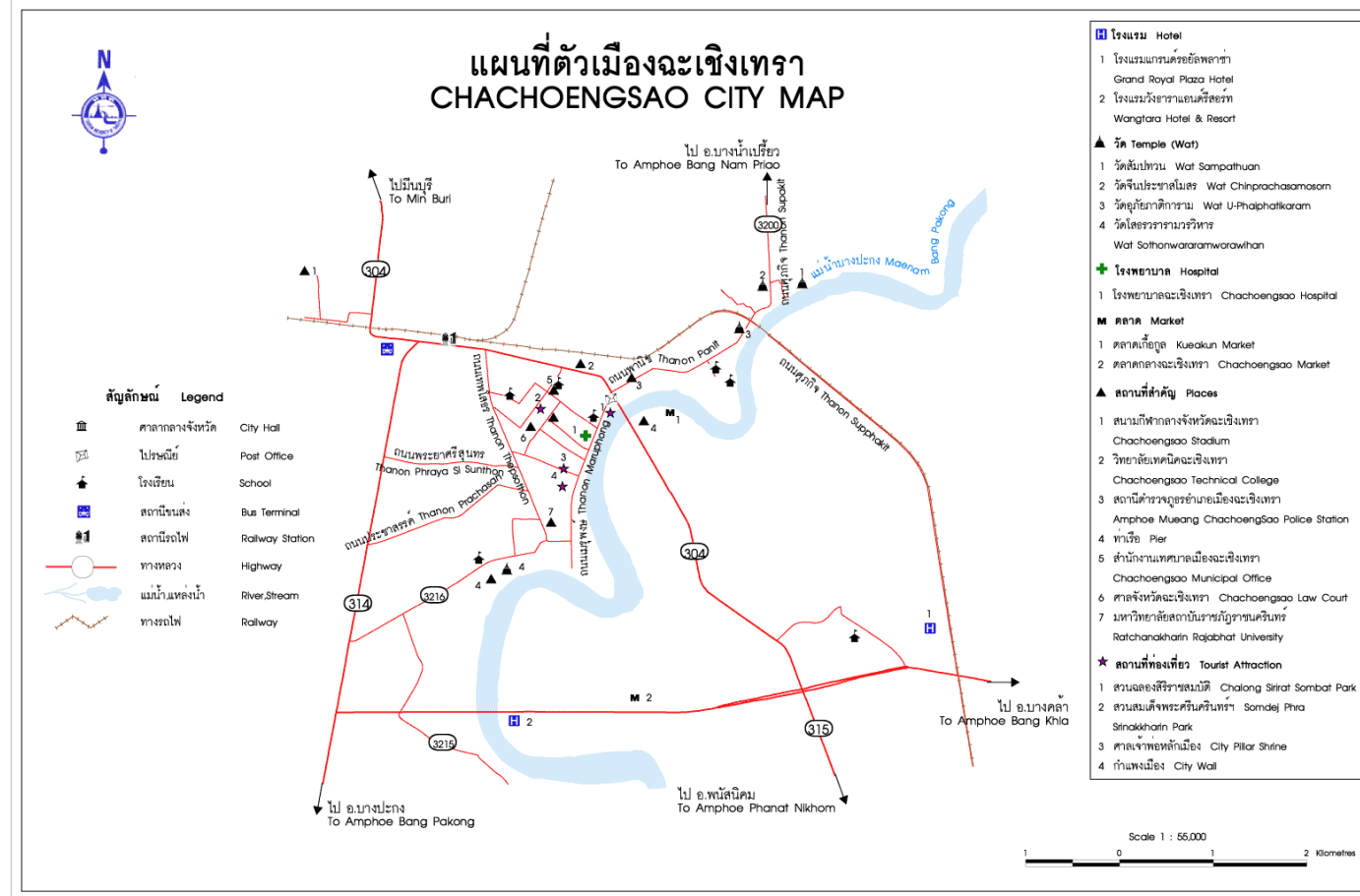
1. จังหวัดฉะเชิงเทรามีคุณสมบัติความเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวน้อย
2. ที่ตั้งของจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร อันเป็นตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญ ผู้เยี่ยมเยือนส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปเข้าเียนกลับ ไม่พักแรมในจังหวัด
3. การเดินทางไปยังจังหวัดฉะเชิงเทรา ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีเส้นทางเข้าถึงหลายสาย แต่เนื่องจากเส้นทางเหล่านั้นเป็นทางหลวงที่มีปริมาณยานค่อนข้างมาก ผิวจราจรที่มีอยู่ไม่เพียงพอทำให้เกิดความแออัด นอกจากนั้นแล้วยังอยู่นอกเส้นทางสายสำคัญ จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร
4. ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัด ทำให้นักท่องเที่ยวขาดข้อมูลสำหรับการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว
5. การท่องเที่ยวทางน้ำ นับว่ามีศักยภาพไม่น้อย เนื่องจากสภาพริมสองฝั่งแม่น้ำบางปะกง ยังคงสภาพธรรมชาติและชนบทดั้งเดิมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเส้นทางฉะเชิงเทรา-บ้านโพธิ์ การท่องเที่ยวทางน้ำนี้ จะต้องให้ความสนใจในด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเรือ นำมาให้บริการได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปทรงเรือ น้ำหนักที่บรรทุกได้ ตลอดจนอุปกรณ์ช่วยชีวิตสำหรับผู้โดยสารทุกคนในยามที่เกิดอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย

จากการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2534 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวควรพัฒนาในเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่ ศาลากลางจังหวัดหลังเดิม ป้อมกำแพงและศาลหลักเมือง กับสถานที่ท่องเที่ยวกลุ่มเขาหินซ้อน ได้แก่ เขาหินซ้อนและศาลพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว และเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ตั้งแต่ บางคล้าจนถึงบ้านโพธิ์ คาดว่าจะดึงดูดผู้เยี่ยมเยือนให้ใช้เวลาอยู่ในจังหวัดได้ประมาณ 1 วัน เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลจากกัน ใช้เวลาเดินทางและเที่ยวชมไม่มากนัก
2. ทำการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมที่น่าสนใจ ทั้งตลาดนักท่องเที่ยวไทยและชาวต่างประเทศผ่านทางสื่อที่เหมาะสม เช่น สื่อสารมวลชน และคู่มือแนะนำเที่ยว เป็นต้น

3. ประสานงาน สนับสนุนและเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาก่อสร้าง ปรับปรุงเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพมหานคร จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดข้างเคียงเพื่อ แก้ไขปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทาง
4. จัดทำแผนที่ และแผ่นป้ายชี้ทางการเดินทางไปสู่สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ
5. พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้มีสภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและแผนการตลาด
6. ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยคำนึงถึงความสะดวกปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เป็นสำคัญ ในเส้นทางฉะเชิงเทรา - บางคล้า และฉะเชิงเทรา - บ้านโพธิ์ ซึ่งจะใช้เวลาเดินทางไปและกลับ 2 ชั่วโมง
7. อนุรักษ์สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์สองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงตลอดช่วงเส้นทางที่ ใช้ท่องเที่ยว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นว่า มีการศึกษาวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราน้อยและมักทำร่วมกับจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ซึ่งเป็นการมองในภาพรวม และเป็นการศึกษากับกลุ่มประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการวิจัยที่วิเคราะห์ทางด้านศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นได้มีการทำการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ผ่านมานานแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในปัจจุบันของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราว่าได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างไร นอกจากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวแล้วทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเป็นการพิจารณาร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อทำให้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรามีความสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายอย่างแท้จริง ส่วนด้านกระบวนการวิจัยจะเป็นแนวทางในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

ภาพประกอบ 4 แผนที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองจะเข้เกรา

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ออนไลน์)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมือง
จะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ดำเนินศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่เพื่อทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ครั้งแรกเมื่อ วันที่ 14
สิงหาคม พ.ศ.2548 ทั้งสิ้น 12 ตำบล คือ 1. ตำบลหน้าเมือง 2. ตำบลคลองอุดมชลจร 3.
ตำบลคลองหลวงแพ่ง 4. ตำบลบางพระ 5. ตำบลคลองนา 6. ตำบลบางกะไห 7. ตำบล
บ้านใหม่ 8. ตำบลท่าไข่ 9. ตำบลหนามแดง 10. ตำบลบางไผ่ 11. ตำบลบางแก้ว และ 12.
ตำบลบางขวัญ เนื่องจากเป็นตำบลที่มีทรัพยากรท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตาม
จุดมุ่งหมายการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารข้อมูล
ทางสถิติของจังหวัดจะเชิงเทราและอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ซึ่งเป็นข้อมูลด้านพื้นที่แสดงลักษณะ
ทางภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ ระบบสาธารณูปโภค และการคมนาคมของอำเภอเมือง
จะเชิงเทรา

2. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นข้อมูลที่ศึกษาโดยตรงจากการเดินทางไปพื้นที่
ศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์

3. ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน
อำเภอเมืองจะเชิงเทรา เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาและเก็บข้อมูลด้วยการนำแบบสอบถาม
สอบถามโดยตรงจากประชากรและพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

4. ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน
อำเภอเมืองจะเชิงเทรา เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาและเก็บข้อมูลด้วยการนำแบบสอบถาม

สอบถามโดยตรงจากนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวยังพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

5. นำผลการวิจัยทั้ง 4 ข้อ มาเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการท่องเที่ยวของจังหวัดจะเชิงเทรา

2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การกำหนดประชากร

ผู้วิจัยแบ่งประชากรที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มที่ 1 ประชากรที่เป็นประชาชนในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ภาคราชการ ได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา โดยได้จำแนกไว้ดังนี้

- ปลัดอำเภอเมืองจะเชิงเทรา
- อาจารย์ประจำสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
- ข้าราชการและลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาคประชาชน คือประชาชนจากทุกสาขาอาชีพในเขตท้องที่อำเภอเมืองจะเชิงเทราทั้ง 19 ตำบลจากที่กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งมีประชากรรวมทั้งสิ้น 100,683 คน (จังหวัดจะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์)

2.1.2 กลุ่มที่ 2 ประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ประชากรกลุ่มที่ 1 ประชาชนที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา แบ่งเป็น 2 ประเภทได้ดังนี้

ภาคราชการ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

ภาคประชาชน คือประชาชนจากทุกสาขาอาชีพในท้องถิ่นของอำเภอเมืองจะเชิงเทราทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยการให้ประชากรทั้งภาคราชการ และภาคประชาชนเป็นประชากรกลุ่มเดียวกัน จากการศึกษาข้อมูลทางสถิติของจังหวัดทราบว่า ประชากรในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีจำนวน 100,683 คน (จังหวัดฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์) จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ดังนี้ $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$ (การวิจัยทางธุรกิจ. 2545 : 82)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้(e) = 0.05

$$n = \frac{100,683}{1 + 100,683 (0.05)^2}$$

$$n = 399.9$$

เมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่ที่คิดว่ามีทรัพยากรท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้วิธีการ การสุ่มแบบบังเอิญ (**Accidental Sampling**) ในการเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยแบ่งประชากรตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรตามกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาทั้งภาคราชการ และภาคประชาชน ดังที่แสดงในตาราง 1 ไว้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของภาคราชการ และภาคประชาชน

ลำดับที่	ประชากรที่ศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ปลัดอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	1
2	อาจารย์ประจำสาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏ ราชนครินทร์	2
3	นายกองค์การบริหารส่วน ตำบล 2 ตำบล	2
4	ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบล 11 ตำบล	11

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ประชากรที่ศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
5	ข้าราชการและลูกจ้างประจำ องค์การบริหารส่วนตำบล 11 ตำบล	39
6	ภาคประชาชน จาก 12 ตำบล จากทุกสาขาอาชีพ	345
	รวม	400

2.2.2 ประชากรกลุ่มที่ 2 เป็นนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จากการศึกษาข้อมูลทางสถิติของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจำนวน 118,864 คน (สถิตินักท่องเที่ยวฉะเชิงเทรา. 2547. ออนไลน์) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางหาขนาดตัวอย่างตามสูตรของยามาเน ที่ความเชื่อมั่น 95% ที่ขนาดความคลาดเคลื่อนในระดับ $\pm 10\%$ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548) จึงได้ขนาดตัวอย่างประชากร 100 ตัวอย่าง

ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience sampling) โดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจาก นักท่องเที่ยวบางส่วนที่ใช้บริการเรือท่องเที่ยวแม่น้ำบางปะกง ของบริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ให้เห็นทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราได้หลากหลาย จึงสามารถตอบแบบสอบถามได้ครบถ้วนมากที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สำคัญในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทราแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบที่เป็นจริงครอบคลุมเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ จึงได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาไว้ 3 ชุด โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 แบบสังเกต (Observation) ด้วยการใช้แบบฟอร์มแบบสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) ที่พัฒนาโดยสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมกับ มหาวิทยาลัย Oxford Brookes ของประเทศอังกฤษ เป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจและประเมินทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว โดยสำรวจทรัพยากร ดังนี้

3.1.1 ทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural) ได้แก่

- พืชพันธุ์
- สภาพภูมิประเทศ
- สัตว์
- สภาพอากาศ
- น้ำ

3.1.2 ทรัพยากรทางวัฒนธรรม (Cultural) ได้แก่

- มรดกทางวัฒนธรรม
- มรดกทางศาสนา
- ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวิถีชีวิต

3.1.3 ทรัพยากรมหกรรมและเหตุการณ์สำคัญ (Events)

- มหกรรมต่าง ๆ
- การแข่งขันกีฬา
- งานแสดงสินค้าธุรกิจ เกษตรกรรม งานประชุมต่าง ๆ
- งานฉลองสำคัญ

3.1.4 ทรัพยากรด้านกิจกรรม (Activity) ได้แก่

- กิจกรรมนันทนาการ
- กิจกรรมด้านบริการ
- สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

3.1.5 ทรัพยากรด้านบริการ

- การคมนาคมขนส่ง
- ที่พักแรม และร้านอาหาร
- การต้อนรับ ข้อมูลการท่องเที่ยว ของที่ระลึก
- บริการอื่น ๆ หรือระบบสาธารณูปโภค

ใช้ในการศึกษาศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เพื่อทราบลักษณะการจัดการ สภาพปัญหา จัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว

3.2 แบบสอบถามประชาชน (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ขอบเขตแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยเป็นการแสดงความคิดเห็นด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้ ทรัพยากรธรรมชาติ 3 ข้อ ทรัพยากรวัฒนธรรม 9 ข้อ ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ 3 ข้อ ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว 5 ข้อ และทรัพยากรบริการ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ 4 ข้อ และแบบปลายเปิดมีเลือกตอบ 7 ข้อ โดยสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และแสดงความคิดเห็นได้อีก 1 ข้อในข้อที่ 8

3.3 แบบสอบถามนักท่องเที่ยว (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ขอบเขตแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์การศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยเป็นการแสดงความคิดเห็นด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้ ทรัพยากรธรรมชาติ 3 ข้อ ทรัพยากรวัฒนธรรม 9 ข้อ ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ 3 ข้อ ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว 5 ข้อ และทรัพยากรบริการ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ 4 ข้อ และแบบปลายเปิดมีเลือกตอบ 7 ข้อ โดยสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือขึ้นที่ 2 และ 3 คือ แบบสอบถาม

ขั้นแรก ให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบแบบสอบถาม 2 ท่าน คือ

1. อาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม นายกสมาคมนักวิจัย (ในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัย)

2. อาจารย์ปัญญา ชีระวิทยเลิศ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม

เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่าน ตรวจสอบ ความตรง (Validity) ของแบบสอบถามว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไม่น้อยเพียงใด และขอคำแนะนำและคำวิจารณ์สำหรับแนวทางการปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ขั้นที่สอง ผู้วิจัยทำการทดสอบแบบสอบถาม (Tryout) โดยการนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มประชากรจริงบางส่วน จำนวน 30 ชุด เพื่อพิจารณาถึงปัญหา อุปสรรคของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ (Reliability) ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นวิธีแบบครอนบัคอัลฟา จากการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS for window) ได้ผลลัพธ์คือ 0.928 ซึ่งมีค่าใกล้ 1 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากทางราชการและผู้นำท้องถิ่นในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ 12 ตำบล ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้แบบฟอร์มการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งทำการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีความรู้ในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาในทุก ๆ ตำบล เพื่อให้เห็นสภาพทรัพยากรในแต่ละตำบลอย่างทั่วถึง ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้อุปกรณ์ช่วย คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง

3. ขอความร่วมมือกับภาคราชการ 55 คน (ตารางที่ 1) และภาคประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 345 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน จากทั้งหมด 100,683 คน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะทำตัวเป็นกลางเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ใช้ความคิดเห็นของตนเองให้ได้มากที่สุด

4. ขอความร่วมมือกับนักท่องเที่ยว ที่ร่วมเดินทางกับเรือท่องเที่ยวแม่น้ำบางปะกงร่วมตอบแบบสอบถาม และนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะทำตัวเป็นกลางเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ใช้ความคิดเห็นของตนเองให้ได้มากที่สุด

5. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว และจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 3 เดือน คือเดือน สิงหาคม ถึง ตุลาคม พ.ศ.2548 ในพื้นที่ทั้ง 12 ตำบลของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ตาราง 2 แสดงวันเวลา สถานที่ ในการเก็บแบบสอบถามประชาชน ภาครัฐราชการและภาคประชาชน

วัน/เดือน/ปี	สถานที่เก็บข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	หมายเหตุ
11 สิงหาคม 2548	- ที่ว่าการอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	ปลัดอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา นายปัญญาจุล สัพพตล	นายอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ไปราชการ
	- ตำบลบางพระ	- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ - เจ้าหน้าที่ประจำองค์การบริหารส่วนตำบล	
	- ตำบลบางกะไห	- ประชาชนในท้องถิ่น - ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล - เจ้าหน้าที่ประจำองค์การบริหารส่วนตำบล - ประชาชนในท้องถิ่น	
	- คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	- อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - นักศึกษาสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	
13 สิงหาคม 2548	โรงเรียนปัญญพิทยาคาร	อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน	
14 สิงหาคม 2548	-ตำบลบางแก้ว -ตำบลบางไผ่	-ประชาชนในท้องถิ่นทั้ง 2 ตำบล	ไม่พบเจ้าหน้าที่
	- หน้ากำแพงเมืองฉะเชิงเทรา - สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฉะเชิงเทรา	- ประชาชนในท้องถิ่นที่เดินทางมาพักผ่อนทั้ง 2 แห่ง	

ตาราง 2 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	สถานที่เก็บข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	หมายเหตุ
15 สิงหาคม 2548	- ตำบลคลองอุดมชลจร	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองอุดมชลจร	
		- เจ้าหน้าที่ประจำองค์การบริหารส่วนตำบล	
		- ประชาชนในท้องถิ่น	
	- ตำบลหนามแดง	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนามแดง	
	- ตำบลคลองหลวงแพ่ง	- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหลวงแพ่ง	
	- ตำบลคลองนา	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนา	
	- ตำบลบางไผ่	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่	เดินทางมาพบอีกครั้งหลังจากไม่ได้พบเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม
7 ตุลาคม 2548	- ตำบลบางแก้ว	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางแก้ว	เดินทางมาพบอีกครั้งหลังจากไม่ได้พบเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม
	- ตำบลบ้านใหม่	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่	
	- ตำบลบางขวัญ	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ	
		- เจ้าหน้าที่ประจำองค์การบริหารส่วนตำบลบางขวัญ	
	- ตำบลท่าไข่	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าไข่	
14 สิงหาคม – 14 ตุลาคม 2548	บริเวณใกล้แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	ประชาชนที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง	เดินทางไปเก็บข้อมูลตลอดทั้ง 2 เดือน

ตาราง 3 แสดงเวลาและสถานที่เก็บแบบสอบถาม นักท่องเที่ยว

วัน/เดือน/ปี	สถานที่เก็บข้อมูล	ผู้ให้ข้อมูล	หมายเหตุ
14 กันยายน – 14 ตุลาคม 2548	วัดโสธรวรารามวรวิหาร แบ่ง 2 บริเวณ - ท่าเรือท่องเที่ยวแม่น้ำบางปะกง - บริเวณโบสถ์ และวิหารวัด - วัดจีนประชาสโมสร - ตลาดบ้านใหม่	- นักท่องเที่ยวที่ล่องเรือท่องเที่ยวแม่น้ำบางปะกง - นักท่องเที่ยวที่มานมัสการหลวงพ่อบุญศรี - นักท่องเที่ยว - นักท่องเที่ยว	

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.1.1 เครื่องมือที่ใช้แบบสังเกต (Observation)

แบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource Audit) วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่เก็บบันทึกในแบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว มาหาค่าด้วย การคำนวณค่าสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยวในแต่ละประเภทและนำมาจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

5.2.1 เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามประชาชน (Questionnaire) ในการ

วิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามประชาชนจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS for window) โดยวิธีการ

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง 6 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และสรุปมาเป็นร้อยละ (Percentage)

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามแนวของเบสท์ (Best. 1970:85) ดังนี้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และแปลความหมายระดับความคิดเห็นในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของประชาชน

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)	ความหมาย
1.00 - 1.50	พัฒนาน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	พัฒนาน้อย
2.51 - 3.50	พัฒนาปานกลาง
3.51 - 4.50	พัฒนามาก
4.51 - 5.00	พัฒนามากที่สุด

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) และแบบสอบถามแบบปลายเปิด ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยว (Questionnaire) ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามประชาชนจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS for window) โดยวิธีการ

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง 6 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามแนวของเบสท์ (Best. 1970:85) ดังนี้

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และแปลความหมายระดับความคิดเห็นในการพัฒนา
ทรัพยากรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)	ความหมาย
1.00 - 1.50	พัฒนาน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	พัฒนาน้อย
2.51 - 3.50	พัฒนาปานกลาง
3.51 - 4.50	พัฒนามาก
4.51 - 5.00	พัฒนามากที่สุด

ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และสรุปมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือทั้ง 3 ประเภท จักนำเสนอในรูปแบบของรูปภาพ ตาราง และแผนภูมิ ดังที่จะได้นำเสนอในบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไป

6. การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ นำเสนอข้อมูลและการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา นำเสนอตามหัวข้อดังนี้
 - 1.1 ประวัติศาสตร์เมืองฉะเชิงเทรา
 - 1.2 ลักษณะทางภูมิประเทศ
 - 1.3 ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ
 - 1.4 ระบบสาธารณูปโภค
 - 1.5 การคมนาคมขนส่งของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
2. ผลที่ได้จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา โดยแยกเป็นหัวข้อดังนี้
 - 2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ
 - 2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม

- 2.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ
- 2.4 ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2.5 ทรัพยากรบริการ
- 2.6 การจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

3. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 3.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3.2 แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา
- 3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

4. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา แบ่งเป็น 3 หัวข้อดังนี้

- 4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา
- 4.3 การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

5. ผลจากการวิจัยทั้ง 4 ข้อ ทำเป็นข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
2. ผลจากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
3. ผลจากความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
4. ผลจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
5. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ในช่วงที่ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำเค้าโครงสารนิพนธ์ซึ่งอยู่ในระหว่าง วันที่ 1 พฤษภาคม ถึง วันที่ 31 มิถุนายน พ.ศ. 2548 โดยได้ทำการรวบรวมจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาจากเว็บไซต์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราอีกด้วย เพื่อได้ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราสมบูรณ์ที่สุด จึงได้นำเสนอดังนี้

1.1 ประวัติศาสตร์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของเมืองฉะเชิงเทรา ไว้ 3 ประเด็นดังนี้คือ ประเด็นแรกเรื่องชื่อเมืองฉะเชิงเทรา และ เมืองแปดริ้ว ประเด็นที่สองคือประวัติศาสตร์เมืองฉะเชิงเทรา และประเด็นที่สามคือบุคคลสำคัญของเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ฉะเชิงเทรา เมืองแห่งอนาคต (จังหวัดฉะเชิงเทรา. 2539.) ดังนี้

1.1.1 ความเป็นมาของ ชื่อเมือง ฉะเชิงเทรา และชื่อเมืองแปดริ้ว ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ฉะเชิงเทราเมืองแห่งอนาคต (2539. 17-18) ว่า

ฉะเชิงเทรา กับ แปดริ้ว คือสองชื่อเรียกขานเมืองนี้ ฉะเชิงเทรา เป็นชื่อที่ใช้ในทางราชการ ส่วน แปดริ้ว เป็นภาษาท้องถิ่นที่ชาวบ้านในท้องถิ่นใช้เรียกกันมานาน ทั้งสองชื่อมีที่มาที่น่าสนใจคือ

ชื่อ **ฉะเชิงเทรา** มีเค้ามาจากหนังสือชุมนุมพระนิพนธ์ภาคปณิกะ ภาค 1 ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีความข้อความพาดพิงถึงเมืองฉะเชิงเทราว่า ...ชื่อบ้านเมืองเหล่านี้เป็นชื่อไทยบ้างชื่อเขมรบ้าง เป็นสองชื่อทั้งไทยทั้งเขมรบ้าง อย่างเมืองฉะเชิงเทราเป็นชื่อเขมร แปรตัวเป็นชื่อไทย... นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีบางท่านจึงมีความเห็นว่า ฉะเชิงเทรา น่าจะเพี้ยนมาจากคำเขมรว่า สตริงเตรง หรือ ฉ่ทริงเทรา ซึ่งแปลว่า **คลองลึก** ความเห็นนี้อาศัยเหตุผลทางภูมิศาสตร์ ด้วยเพราะเมืองฉะเชิงเทราตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำบางปะกง เมื่อครั้งที่ขอมยังมีอำนาจปกครองแผ่นดินไทยอยู่นั้น เมืองนี้เป็นเมืองหนึ่งที่อยู่ในอำนาจการปกครองของขอมมาก่อน เป็นไปได้ว่าชาวเมืองในสมัยโบราณอาจจะเรียกแม่น้ำบางปะกงว่า คลองลึก หรือ คลองใหญ่ ตามลักษณะที่มองเห็น และด้วยอิทธิพลเขมรจึงได้เรียกชื่อแม่น้ำเป็นภาษาเขมรว่า สตริงเตรง หรือ ฉ่ทริงเทรา ครั้นเรียกกันไปนาน ๆ เสียงก็เพี้ยนกลายเป็น ฉะเชิงเทรา ไปด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม คนจำนวนมากกลับมีความเห็นต่างออกไปว่า ชื่อ ฉะเชิงเทรา น่าจะเพี้ยนมาจาก แสงเซรา หรือ แสงเซา อันเป็นชื่อเมืองที่สมเด็จพระบรมราชาธิราช เสด็จไปตีได้ ตามที่พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐกล่าวไว้มากกว่า เพราะการออกเสียงใกล้เคียงกันมาก ยิ่งเมื่อประกอบกับความคิดที่ว่าเมืองนี้ตั้งขึ้นในตอนต้นกรุงศรีอยุธยา อันเป็นเวลาที่มีชื่อเสียงเรียงนามต่าง ๆ น่าจะเป็นคำไทยหมดแล้ว โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับเมืองอื่น ๆ เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน อย่างนนทบุรี นครไชยศรีและสาครบุรี ซึ่งล้วนแต่มีเชื้อสายไทยอิทธิพลอินเดีย ยิ่งทำให้น่าเชื่อได้ว่าชื่อเมืองนี้ไม่ใช่คำเขมรหากแต่เป็นคำไทยที่เพี้ยนมาจากชื่อเมืองในพงศาวดารนี้เอง

ส่วนที่มาของชื่อ **แปดริ้ว** ก็มีตำนานเล่าขานกันมาหลายกระแส บางกระแสกล่าวว่า เมืองนี้แต่ไหนแต่ไรมาเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะปลาช่อน ซึ่งเป็นปลาน้ำจืดรสดีนั้นมีชุกชุม และขนาดใหญ่กว่าท้องถิ่นอื่น ๆ จนเมื่อนำมาแลเนื้อเพื่อตากทำปลาแห้ง จะต้องแล่ออกถึง แปดริ้ว เมืองนี้จึงได้ชื่อว่า **แปดริ้ว** ตามขนาดอันใหญ่โตของปลาช่อนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเมือง

อีกกระแสหนึ่งมาจากนิทานพื้นบ้านซึ่งมีเนื้อเรื่องค่อนข้างผาดโผนก็มีส่วนสร้างความเชื่อถือนในชื่อเมือง โดยคนในท้องถิ่นพนมสสารคามเล่าถึงเรื่อง **พระรถ-เมรี** ซึ่งเป็นนิทานเรื่องหนึ่งในปัญญาชาดกว่า ยักษ์ได้ฆ่านางสิบสองแล้วลากศพไปยังทำน้ำ ในบริเวณที่เป็นคลองท่าลาด และฆ่าเหล่าศพออกเป็นริ้ว ๆ รวมแปดริ้ว แล้วทิ้งลอยไปตามลำน้ำท่าลาด ริ้วเนื้อริ้วหนังของนางสิบสองลอยมาออกยังแม่น้ำบางปะกงไปจนถึง ฉะเชิงเทรา เมืองนี้จึงได้ชื่อว่า **แปดริ้ว**

1.1.2 ประวัติศาสตร์เมืองฉะเชิงเทรา (ฉะเชิงเทรา. 2539 : 27-28)

ชื่อเมือง ฉะเชิงเทรา ได้ปรากฏเป็นเรื่องราวครั้งแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. 1991-2031) โดยฉะเชิงเทราได้รับบทบาทสำคัญในการปกครอง ในฐานะหัวเมืองชั้นในหรือเมืองจัตวาที่อยู่ใกล้ราชธานีของประเทศเช่นเดียวกับราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี สมุทรสงคราม นครไชยศรี นครสวรรค์ ชัยนาท สุพรรณบุรี สมุทรสาคร ชลบุรี ปราจีนบุรี และนครนายก

ส่วนบทบาทของ เมืองฉะเชิงเทรา แห่งนี้เริ่มชัดเจนเป็นครั้งแรกในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา ด้วยเหตุที่ ฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ใกล้ชายแดนเขมร และเขมรมักยกทัพมากวาดต้อนผู้คนในเวลาที่ไทยเพลี่ยงพล้ำในการศึกกับพม่า ในปี พ.ศ. 2126 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชจึงได้ทรงเกณฑ์ผู้คนนับหมื่น เสด็จกรีธาทัพไปตีเมืองละแวกเพื่อแก้แค้นเขมร การศึกครั้งนั้นเป็นครั้งใหญ่มีการวางแผนการรบอย่างรอบคอบ และฉะเชิงเทราได้กลายเป็นชุมก้ำล้งและแหล่งเสบียงสำคัญที่มีหน้าที่แจกจ่ายเสบียงให้แก่กองทัพหลวง

หลังจากนั้นอีก 200 ปี ฉะเชิงเทรา มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญในประวัติศาสตร์ไทยอีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2310 ซึ่งเป็นปีที่กรุงศรีอยุธยาแตกพ่ายแก่พม่า พระยากำแพงเพชรผู้ซึ่งภายหลังได้ขึ้นครองราชย์เป็นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้ชุมนุมพลประมาณหนึ่งพันเศษ เดินทางจากกรุงศรีอยุธยาที่ล่มแล้ว หมายจะไปช่องสุ่มก้ำล้งที่เมืองจันทบุรี เพื่อกอบกู้ชาติไทย กองทัพของไทยถูกทหารพม่าติดตามมาดักที่ปากน้ำเจ้าโล้ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองฉะเชิงเทราในสมัยนั้น จึงเกิดการปะทะกันขึ้นแต่ด้วยชัยภูมิของเมืองอันเหมาะสมแก่การทำสงครามกองโจร พระยากำแพงเพชรจึงสามารถตีทัพพม่าแตกพ่ายไปและเดินทางต่อไปได้จนถึงที่หมาย และภายหลังจากที่ฝึกทหารจนมีกำลังแข็งแกร่งแล้วก็ได้้นำกำลังโดยใช้ฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางหนึ่งในการเดินทางเข้าโจมตีพม่าที่เมืองธนบุรี แล้วขึ้นไปตีค่ายโพธิ์สามต้นซึ่งเป็นค่ายใหญ่ของพม่าที่อยุธยา ทำการกอบกู้เอกราชให้กับชาติไทยได้สำเร็จ

ในช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เมืองฉะเชิงเทรา ได้รับบทบาทในฐานะ เมืองหน้าด่าน ที่สำคัญแห่งหนึ่งของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อญวนหมายที่จะแย่งชิงอำนาจในการปกครองเขมรและสถาบันกษัตริย์เขมรจากไทย จนเกิดการลุกลามกลายเป็นสงคราม อาณานิคมสยามยุคทอง ระหว่างไทยกับญวนเป็นเวลานานถึง 14 ปี หรือตั้งแต่ พ.ศ. 2376-2390 หลังจากสงครามญวนดำเนินไปประมาณ 1 ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายที่ว่าการเมืองฉะเชิงเทราจากเดิมตั้งอยู่ที่ปากน้ำเจ้าโล้ มาสร้างกำแพงเมืองใหม่ที่บ้านท่าไข่ แขวงเมืองฉะเชิงเทรา ชิดกับลำน้ำบางปะกงซึ่งเป็นเสมือนกำแพงธรรมชาติที่ป้องกันศัตรูได้อย่างดี หมายให้ช่วยรักษาเมืองหลวงให้พ้นภัยจากข้าศึก กำแพงเมืองนี้นอกจากจะเป็นปราการในการป้องกันเมืองหลวงแล้ว ยังกลายเป็นศูนย์อำนาจรัฐแห่งใหม่และเป็นเครื่องแสดงอาณาเขตของเมืองด้วย

ต่อการเมื่อเกิดการสร้างบ้านเมืองใหม่ภายในกำแพง ความเป็น เมือง ที่มีอาณาเขตแน่นอนของ จะเชงเทราได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก

ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้เปิดรับ อารยธรรมตะวันตกเพื่อรับกับสถานการณ์ของโลกจึงมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้นานาชาติเห็นว่า ไทยเป็นประเทศที่มีอารยธรรมประเทศหนึ่ง และเมื่อถึงรัชกาลของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อิทธิพลของมหาอำนาจของชาติตะวันตกในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ขยายกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยได้ถูกคุกคามและแทรกแซงด้วยนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริให้ไทยหันมาใช้นโยบาย การเมือง นำหน้าการทหาร และในขณะเดียวกันก็เร่งพัฒนาบ้านเมืองให้ทันสมัย ปรับปรุงคุณภาพชีวิต ของประชาชนในทุกด้าน นำการปกครองระบบเทศาภิบาล มาใช้โดยรวบรวมเมืองต่าง ๆ ขึ้น เป็น มณฑล โดยยึดเอาลำนํ้าเป็นหลัก จะเชงเทรา ได้รวมเข้าเป็นหนึ่งในมณฑลปราจีน ในปี พ.ศ. 2435 ร่วมกับเมืองปราจีนบุรี นครนายก พนมสารคาม มีลำนํ้าบางปะกงเป็นลำนํ้าสายหลัก และมีการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบระเบียบเป็นครั้งแรก และเมื่อมีการขยายอาณาเขตโดยรวม เอาเมืองพนัสนิคม เมืองชลบุรี และเมืองบางละมุงเพิ่มเข้าไปด้วย จะเชงเทรา จึงกลายเป็นที่ว่าการมณฑลแห่งนี้ตั้งแต่นั้นมา มณฑลปราจีน ในครั้งนั้นคือ สัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อเอกราช ของชาติในยุคของการล่าอาณานิคมอย่างแท้จริง จะเชงเทราจึงเป็นที่ตั้งของที่ว่าการมณฑล ก็ได้ กลายเป็นต้นแบบของการปกครองที่ก้าวหน้าและมั่นคง ให้มณฑลอื่น ๆ ได้ถือเป็นแบบอย่าง

เมื่อประเทศไทยได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 เมื่อการ ปกครองระบบ เทศาภิบาล ยุติลงและเริ่มมีการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วย ระเบียบราชการบริหาร แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 อำนาจการปกครองจึงเริ่มกระจายสู่ส่วนภูมิภาค คำว่า เมือง ได้เปลี่ยนเป็น จังหวัด มี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ดูแลกิจการของเมือง มีการเลือกตั้ง ผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศ และในปี พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นปีที่มีการตั้งภาค ครั้งสุดท้ายของไทย จะเชงเทราก็ได้รับเลือกเป็นสถานที่ตั้งภาคมีเขตความรับผิดชอบ 8 จังหวัด

1.1.3 บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของเมืองจะเชงเทรา

ตลอดเวลาทุกยุคสมัยในประวัติศาสตร์ จะเชงเทราได้สร้างบุคคลที่มี ศักยภาพ และประสบความสำเร็จในด้านการสงคราม การบริหารการเมืองการปกครอง การพัฒนาทั้งด้าน สังคม เศรษฐกิจ หลายท่านดังนี้

พระยาวิเศษฤาไชย เจ้าเมืองจะเชงเทรา ประวัติที่สำคัญของท่านคือ เมื่อสมัยที่ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทำศึกสงครามปราบ พระสัฏฐาภักษัตริย์แห่งเมืองเขมร โดยที่ จะเชงเทรา ในขณะนั้นได้มีส่วนร่วมในการรบ และพระยาวิเศษฤาไชยเป็นผู้หนึ่งที่ได้คุมกำลังและ เสบียงเลี้ยงกองทัพหลวงจนไทยได้รับชัยชนะ ด้วยความดีความชอบในราชการทัพ ตำแหน่งเจ้า เมืองจะเชงเทราจึงได้รับเลื่อนบรรดาศักดิ์จาก พระยาวิเศษฤาไชย เป็น พระยาวิเศษฤาไชย ซึ่งเป็น เกียรติประวัติของเมืองจะเชงเทราเป็นอย่างยิ่ง (จะเชงเทรา. 2539. 72)

กรมหลวงรักษารณเรศร์ ผู้เป็นแม่กองในการก่อสร้างกำแพงเมืองพร้อมป้อมปราการรักษาปากแม่น้ำบางปะกงในคราวสงครามอานามสยามยุทธ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็นับว่าเป็นผู้สร้างความสำเร็จยิ่งใหญ่อีกครั้งให้แก่ตัว เพราะกำแพงเมืองนี้ไม่ได้แสดงถึงการสร้างบทบาทของเมืองจะเชิงเทราในฐานะ เมืองหน้าด่าน เพื่อป้องกันภัยจากข้าศึกและรักษาของประเทศเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของ อาณาเขตที่แน่นอนในการสร้างบ้านเมืองจะเชิงเทราเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ด้วย (จะเชิงเทรา. 2539. 72)

พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ซึ่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ เป็นผู้มีความสามารถในวิชาการทหารและปกครอง ได้เป็นผู้สร้างความโดดเด่นทางด้านการปกครองของจะเชิงเทรา ทรงประสบความสำเร็จในการริเริ่มระบบเทศบาล อันเป็นแนวคิดในการปกครองแบบใหม่และเป็นวิธีการในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมืองให้กับประเทศอย่างได้ผลในยามที่ภัยจากลัทธิจักรวรรดินิยมกำลังคุกคามและแข็งแกร่งเต็มที่ และทรงดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาล คนแรกของ มณฑลปราจีน พร้อมกับตั้ง โรงเรียนการปกครองท้องถิ่น เพื่อสอนวิชาการปกครองขึ้น ณ ที่นั้น จนกระทั่งมณฑลปราจีนได้กลายเป็นมณฑลตัวอย่างที่ทันสมัยในการจัดการปกครองรูปแบบใหม่ของประเทศไทย และได้ชื่อว่าเป็น มณฑลครู ของชาติไทยในการพัฒนาข้าราชการปกครอง (จะเชิงเทรา. 2539. 73)

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เป็นนักปราชญ์ทางภาษาไทย ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีผลงานทางด้านการศึกษามีความรู้แตกฉานทางทั้งภาษาไทย ภาษาขอม บาลีและสันสกฤต และการแต่งคำประพันธ์ ฉันทลักษณ์เป็นอย่างดีและท่านยังได้สร้างสรรค์ผลงานเด่นที่เป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดจะเชิงเทรา คือ แบบสอนอ่านหนังสือไทยรวม 6 เล่ม คือ มูลบทบรรพกิจ วาหนิต์นิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวยากรณ์พิचारณ์ และพิศาลการันต์ ซึ่งเป็นแบบเรียนที่สมบูรณ์ที่สุดสำหรับเยาวชนไทยในยุคนั้น (ประเสริฐ ศีลรัตน์ และ จินดา เนื่องจำนงค์. 2547. 101)

จากการศึกษาประวัติศาสตร์อันยาวนานของเมืองจะเชิงเทรา จะเห็นว่าเมืองจะเชิงเทรา มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความเป็นมาของชื่อเมืองประวัติศาสตร์ของเมืองจะเชิงเทรา และบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของเมืองจะเชิงเทรา สามารถเพิ่มความน่าสนใจและเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรม ทั้งนี้ภายในเมืองจะเชิงเทรายังมีโบราณสถานที่เป็นร่องรอยของหลักฐานประวัติศาสตร์เหมาะแก่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ใกล้ กรุงเทพฯ ฯ อีกแห่งหนึ่ง

1.2 สภาพภูมิประเทศ

มีพื้นที่ประมาณ 375 ตารางกิโลเมตรโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ซึ่งสองฟากฝั่งแม่น้ำบางปะกงใช้เพาะปลูกข้าว ปลูกพืชสวน และเลี้ยงสัตว์ (จะเชิงเทรา. 2548. ออนไลน์)

1.3 การปกครองและประชาชน

อำเภอเมืองจะเชิงเทรา แบ่งการปกครองออกเป็น 19 ตำบล 187 หมู่บ้าน 2 เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล 18 แห่ง มีประชากรทั้งสิ้น 100,683 คน (จะเชิงเทรา. 2548. ออนไลน์)

1.4 ด้านสังคม

มีสถานศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ไปจนถึง ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา (จะเชิงเทรา. 2548. ออนไลน์)

สถานพยาบาลขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลเมืองจะเชิงเทรา และโรงพยาบาลโสธรเวช และยังมีสถานอนามัยประจำตำบลต่าง ๆ

1.5 ด้านเศรษฐกิจ (จะเชิงเทรา. 2548. ออนไลน์)

ด้านเกษตรกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การเพาะปลูก เนื่องจากอยู่ในเขตชลประทาน ทำให้เกษตรกรสามารถปลูกข้าวนาปีและข้าวนาปรังได้ถึง 5 ครั้งในรอบ 2 ปี นอกจากข้าว พืชเศรษฐกิจที่สำคัญยังมี มะม่วง มะพร้าว และหมาก และ การเลี้ยงสัตว์ สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ไก่ไข่ สุกร และการประมง คือเลี้ยงปลา และเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

ด้านอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นเมืองเกษตรกรรม จึงมีโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น โรงสีข้าวและโรงงานแป้งมัน อาหารสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโรงงานอุตสาหกรรมด้านยานยนต์ และด้านอิเล็กทรอนิกส์

1.6 ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (จะเชิงเทรา. 2548. ออนไลน์)

แหล่งน้ำและระบบประปา มีแม่น้ำบางปะกงเป็นแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับการเพาะปลูก เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผลิตน้ำประปาในชุมชน และมีโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันน้ำเค็มและรับน้ำจากส่วนบนของพื้นที่ตอนล่าง น้ำจากเขื่อนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ถึงปีละ 493 ล้านลูกบาศก์เมตร ในการเกษตรชลประทาน อุตสาหกรรม การอุปโภคและบริโภค และการประมง

ระบบไฟฟ้า ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน

1.7 ด้านการคมนาคมขนส่ง (จะเชิงเทรา. 2548. ออนไลน์)

การเดินทางจากกรุงเทพมหานคร เลือกการเดินทางได้ 3 ประเภทคือ

1.7.1 รถยนต์ สามารถเดินทางได้ 4 เส้นทาง คือ

1. กรุงเทพฯ ผ่านมีนบุรี ใช้ถนนหมายเลข 304 ระยะทาง 82 กิโลเมตร
2. กรุงเทพฯ ผ่านถนนบางนาตราด ใช้ถนนหมายเลข 34 เลี้ยวซ้ายเข้าถนนหมายเลข 314 สายบางปะกง-ฉะเชิงเทรา ระยะทาง 100 กิโลเมตร
3. กรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ –บางปะกง ใช้ถนนหมายเลข 3 ต่อด้วยถนนหมายเลข 314 ระยะทาง 106 กิโลเมตร
4. กรุงเทพฯ – พัทยา ใช้ถนนสายมอเตอร์เวย์ เลี้ยวซ้ายเข้าถนนหมายเลข 314 สายบางปะกง – ฉะเชิงเทรา

1.7.2 รถโดยสารประจำทาง จากกรุงเทพฯ มีรถประจำทางออกจาก 2 สถานี ดังนี้

1. สถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) มีวิ่ง 3 เส้นทาง คือ 1. รถปรับอากาศชั้น 1 วิ่งบนถนนมอเตอร์เวย์ ค่าโดยสาร 50 บาท 2. รถปรับอากาศชั้น 2 วิ่งถนนสายรามอินทรา มีนบุรี เริ่มเที่ยวแรก 04.10 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ออกทุก 30 นาที ค่าโดยสาร 43 บาท และ 3. รถปรับอากาศชั้น 2 วิ่งสายลาดพร้าว บางกะปิ มีนบุรี 04.10 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ออกทุก 30 นาที ค่าโดยสาร 43 บาท
2. สถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) มีวิ่ง 2 เส้นทางคือ 1. กรุงเทพฯ-ฉะเชิงเทรา สายบางนา – ตราด มีทั้งรถปรับอากาศชั้น 1 และชั้น 2 เริ่มเที่ยวแรก 05.30 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ออกทุก 30 นาที ค่ารถปรับอากาศชั้น 1 ราคา 68 บาท ชั้น 2 ราคา 55 บาท และ 2. กรุงเทพฯ – ฉะเชิงเทรา- บางคล้า วิ่งเข้าถนนอ่อนนุช ผ่านท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ถนนลาดกระบัง เริ่มเที่ยวแรก 6.10 นาฬิกา ถึง 17.00 นาฬิกา ค่ารถปรับอากาศชั้น 1 ราคา 52 บาท และปรับอากาศชั้น 2 ราคา 41 บาท

1.7.3 ทางรถไฟ จากสถานีรถไฟกรุงเทพ ฯ (หัวลำโพง) มีขบวนรถไฟไปฉะเชิงเทราทุกวัน วันละ 11 ขบวน เที่ยวไปจาก กรุงเทพ ฯ เที่ยวแรก 05.55 -19.55 นาฬิกา และ เที่ยวกลับจาก ฉะเชิงเทรา 05.45 -20.05 นาฬิกา

2. ผลจากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

จากการลงพื้นที่ทำการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 พบทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยขอรายงานผล 2 ประเภทคือ ผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความสำคัญ ประวัติลักษณะทั่วไป นำเสนอเป็นความเรียง ร่วมกับ ผลที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริง ได้แก่ สภาพแวดล้อม และสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน

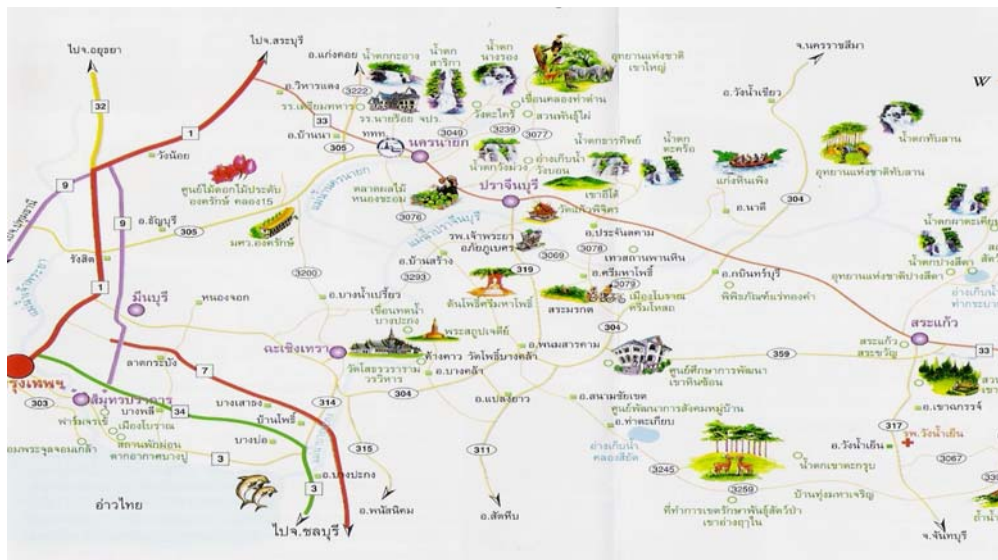
2.1 ผลการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ ผู้วิจัยกำหนดการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ 3 แห่ง ดังนี้

2.1.2 แม่น้ำบางปะกง

ความสำคัญและลักษณะโดยทั่วไป

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548. ออนไลน์) แม่น้ำบางปะกง ประกอบด้วยลำน้ำที่มีชื่อหลายสาย ที่มีลำน้ำไหลผ่านจังหวัดปราจีนบุรี เรียกว่าแม่น้ำปราจีนบุรี และลำน้ำไหลผ่านจังหวัดนครนายก เรียกว่า แม่น้ำนครนายก แล้วไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำบางปะกงที่อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี แม่น้ำบางปะกงไหลผ่านอำเภอบางคล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ ไหลออกสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง รวมระยะทาง 230 กิโลเมตร

กรมชลประทาน (ม.ป.ป.: 2) ได้กล่าวถึง แม่น้ำบางปะกง ว่า เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในภาคตะวันออกของประเทศไทย เกิดจากการรวมตัวกันของแม่น้ำนครนายก ที่มีต้นน้ำจากเขาใหญ่ในเทือกเขาบรรทัด มาบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรีซึ่งไหลมาจากลุ่มน้ำปราจีนบุรีที่บริเวณอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี จากนั้นจึงไหลผ่านที่ราบบริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง รวมระยะทางจากจุดบรรจบของแม่น้ำนครนายกและแม่น้ำปราจีนบุรี ถึงปากแม่น้ำที่อำเภอบางปะกง ประมาณ 120 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 17,600 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 11 ล้านไร่

ภาพประกอบ 5 แผนที่แสดงแม่น้ำบางปะกง ที่ประกอบด้วยแม่น้ำหลายสายได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำนครนายก
ที่มา : ท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดเบญจบูรพา (แผ่นพับ)

กรมชลประทาน (ม.ป.ป.: 8) ยังกล่าวอีกว่า แม่น้ำบางปะกง เป็นแม่น้ำสายหลักที่ไหลคดเคี้ยวผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา จึงทำให้ผืนแผ่นดินของจังหวัดฉะเชิงเทราถูกแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ฝั่งคือ ฝั่งซ้าย และฝั่งขวา พื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง คือ เขตอำเภอบางคล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางปะกง อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนเป็นการทำสวนผลไม้ เช่น มะม่วง มะพร้าว และสวนหมาก ส่วนพื้นที่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง คือ เขตอำเภอบางน้ำเปรี้ยว กิ่งอำเภอดงเค็งใหญ่ ส่วนเหนือของอำเภอเมือง อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอบางปะกง เป็นพื้นที่นา นอกจากการทำสวน ทำนาข้าว แล้วยังมีอาชีพที่ประชาชนชาวฉะเชิงเทรานิยมทำกันอีก คือ การทำปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงไก่ และยังมีการทำประมงทั้งน้ำจืดและประมงน้ำเค็ม ได้แก่ การเลี้ยงกุ้งกุลาดำและกุ้งขาวในท้องที่อำเภอบางปะกง อำเภอเมือง อำเภอบ้านโพธิ์

วิถีชีวิตของประชาชนในลุ่มน้ำบางปะกง นอกจากทำการเกษตรแล้วประชาชนที่อาศัยอยู่สองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงยังได้อาศัยสายน้ำบางปะกงในการดำรงชีวิต ทั้งการอุปโภค บริโภค รวมถึงการใช้สายน้ำบางปะกงในการสัญจร

ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงสายน้ำบางปะกงและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่เกี่ยวข้องเนื่องกับ

แม่น้ำบางปะกงในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา : ท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดเบญจบูรพา (แผ่นพับ)

จากภาพประกอบ 6 เป็นการแสดงเส้นทางของแม่น้ำบางปะกงและแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับแม่น้ำบางปะกงในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา เริ่มต้นแม่น้ำบางปะกงในเขตจังหวัดฉะเชิงเทราจากด้านเหนือมาด้านใต้หรือจากแม่น้ำบางปะกงในเขตอำเภอบางคล้า และแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองฝั่งคือ ฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง ดังนี้

แม่น้ำบางปะกงในเขตอำเภอบางคล้า มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่อยู่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง ได้แก่ วัดโพธิ์บางคล้า ภายในวัดมีค่างควมแม่ไก่เป็นจำนวนมาก พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และเกาะลัด เป็นเกาะกลางแม่น้ำบางปะกง มีวิถีชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ

แม่น้ำบางปะกงที่ไหลผ่านเขตอำเภอมืองฉะเชิงเทรา

เริ่มจากแม่น้ำบางปะกงที่ไหลผ่านตำบลบางแก้ว ซึ่งอยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง มีป่าโกงกางอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ถัดจากริมฝั่งแม่น้ำเป็นสวนมะพร้าว สวนหมาก และนาข้าวของเกษตรกรตำบลบางแก้ว มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ เขื่อนทดน้ำบางปะกง (รายละเอียดอยู่ในทรัพยากรธรรมชาติข้อต่อไป)

แม่น้ำบางปะกงที่ไหลผ่านเขตตำบลคลองจุกระเนอ อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง ริมฝั่งแม่น้ำเป็นป่าโกงกาง ถัดจากริมฝั่งแม่น้ำเป็นสวนมะพร้าว สวนหมาก สวนมะม่วง บ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

แม่น้ำบางปะกงที่ไหลผ่านเขตตำบลบ้านใหม่ อยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำส่วนใหญ่มีการทำสวนมะพร้าว สวนหมาก และ สวนมะม่วง ของเกษตรกร จากทางด้านเหนือของตำบลบ้านใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ วัดสัมปทวนนอก มีตำนานเกี่ยวกับหลวงพ่อกุญชรโสธร วัดพยัคฆอินทาราม (วัดเจดีย์) ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่สร้างในสมัยรัชการที่ 5 ตลาดบ้านใหม่ วัดจีนประชาสโมสร วัดอุภัยภาติการาม (รายละเอียดอยู่ในทรัพยากรวัฒนธรรม)

แม่น้ำบางปะกงที่ไหลผ่านในเขตตำบลบางตีนเป็ด อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำ พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำส่วนใหญ่มีสภาพเป็นสวนมะพร้าว สวนหมาก และสวนมะม่วง ของเกษตรกร พื้นที่บางช่วงเป็นป่าจาก มีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ เรือนแพโบราณ วิถีชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ (สามารถชมได้จากการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง รายละเอียดในทรัพยากรกิจกรรม)

แม่น้ำบางปะกงที่ไหลผ่านเขตตำบลหน้าเมือง เนื่องจากเป็นย่านชุมชนเมืองสภาพของริมฝั่งส่วนใหญ่เป็นบ้านเรือนประชาชน จากด้านเหนือของแม่น้ำมีสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดแหลมใต้ ย่านตลาดเก่า วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง) กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา ศาลหลักเมืองตำหนักกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ (จวนผู้ว่าราชการจังหวัด) ศาลศรีโสธร และ วัดโสธรวรารามวรวิหาร (รายละเอียดในทรัพยากรวัฒนธรรม)

หลังจากที่แม่น้ำบางปะกงไหลผ่านอำเภอบางคล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา สายน้ำบางปะกงได้ไหลผ่านต่อไปยัง อำเภอบ้านโพธิ์ และ อำเภอบางปะกง สุดท้ายสายน้ำบางปะกงไหลลงสู่อ่าวไทยที่ปากแม่น้ำ ในเขตอำเภอบางปะกง

ผู้ดูแลและรับผิดชอบ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดฉะเชิงเทรา ดูแลคุณภาพน้ำ ส่วนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 ดูแลด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ

การเข้าถึง สามารถชมทัศนียภาพและวิถีชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงได้หลายแห่ง เช่น บริเวณหลังวัดโสธรวรารามวรวิหาร บริเวณสวนสาธารณะหน้ากำแพงเมืองฉะเชิงเทรา บริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกง เป็นต้น

ผู้ใช้ประโยชน์ ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นที่ใช้แม่น้ำบางปะกงสัญจร และประกอบอาชีพ และนักท่องเที่ยว

บริการและข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถชมแม่น้ำบางปะกง ได้จากหลายบริเวณ ได้แก่ ทำน้ำวัดโสธรวรารามวรวิหาร สวนสาธารณะหน้ากำแพงเมืองฉะเชิงเทรา วัดแหลมไต้ ตลาดบ้านใหม่ และจากการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง (รายละเอียดในทรัพยากรกิจกรรม)

ผลการสำรวจจากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 7 ป่าโกงกางของสองฝั่งแม่น้ำบางปะกง ชมได้บริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 8 วิธีชีวิตของชาวแปดริ้ว ที่ยังใช้แม่น้ำบางปะกงเป็นเส้นทางสัญจร

จากภาพประกอบ 7 - 8 พบว่าทัศนียภาพของแม่น้ำบางปะกงมีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ ธรรมชาติของสองริมฝั่งแม่น้ำประกอบด้วย ป่าจาก ต้นลำพู ต้นโกงกางที่เขียวขจี นอกจากนี้ยังมีวิถีชีวิตของประชาชนที่ยังใช้แม่น้ำบางปะกงในอุปโภค บริโภค การประกอบอาชีพและการสัญจร จึงมีส่วนดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.1.2 เชื่อนทดน้ำบางปะกง

ความสำคัญและลักษณะทั่วไป (แหล่งท่องเที่ยวฉะเชิงเทรา. 2543. 56) เชื่อนทดน้ำบางปะกง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2539-2542 เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องมาจากพระราชดำริ และได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากองค์การให้ความร่วมมือระหว่างชาติแห่งประเทศญี่ปุ่น (JICA) ลักษณะเป็นเขื่อนทดน้ำ ประกอบด้วย งานก่อสร้างระบบส่งน้ำ งานก่อสร้างระบบระบายน้ำ คันกันน้ำ จุดเด่นของงานก่อสร้างเขื่อนทดน้ำ คือ การขุดคลองช่องลัดเพื่อใช้เป็นแม่น้ำใหม่ทดแทนแม่น้ำเดิม โดยมีความยาวประมาณ 2,200 เมตร กว้าง 105 เมตร และลึก 11 เมตร **เขื่อนทดน้ำ** จะต้องสร้างปิดกั้นลำน้ำบางปะกง โดยมีช่องระบายน้ำที่ติดตั้งประตูระบายน้ำจำนวน 5 ช่อง ทำนบดินปิดกั้นลำน้ำเดิม ซึ่งมีความยาว 280 เมตร ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือและท้ายของทำนบดิน ประโยชน์ที่ได้จากการสร้างเขื่อนทดน้ำบางปะกง คือ เพื่อใช้ประโยชน์ในการชลประทาน การป้องกันไม่ให้น้ำเค็มผ่านเข้าไปบริเวณเหนือเขื่อนซึ่งน้ำเค็มมีผลกระทบกับการเกษตรกรรม การอุปโภค-บริโภค ของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการบรรเทาอุทกภัยและการจัดสรรน้ำเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

ผู้ดูแลรับผิดชอบ คือ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ตั้งและการเข้าถึง ตั้งอยู่ที่ บ้านไผ่เสวก ตำบลบางแก้ว อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ห่างจากตัวเมืองประมาณ 6 กิโลเมตร

เดินทางด้วยรถยนต์จากตัวเมืองฉะเชิงเทรา มุ่งหน้าสู่ทางหลวงหมายเลข 3200 เป็นเส้นทางไปอำเภอบางน้ำเปรี้ยว ได้สัก 1-2 กิโลเมตร เจอสายแยกเลี้ยวขวา สู่ถนนที่ไปยัง กิ่ง อำเภอลองเขื่อน อำเภอบางคล้า เลี้ยวแยกประมาณ 10 กิโลเมตร จะพบป้ายบอกทางไป โครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง ให้เลี้ยวขวา และอีก 5 กิโลเมตร จะถึงโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง

ผู้ใช้ประโยชน์ คือ ประชาชนที่ทำอาชีพทางการเกษตร และประชาชนทั่วไปใช้ในการอุปโภค-บริโภค ส่วน นักท่องเที่ยว ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน และตกปลาจากแม่น้ำบางปะกง

บริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว ภายในบริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกง ด้านที่มีสำนักงานไม่เปิดให้เข้าชม และยังไม่มีการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว มีลานจอดรถ แต่ไม่มีห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง มีประชาชนมาตกปลาในตอนเย็น สามารถเดินทางไปชมได้ตลอดทั้งวัน ถนนลาดยางเดินทางสะดวก หากต้องการความปลอดภัยสามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่ตำรวจจากจุดสกัดก่อนแก้ว ของสถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอลองเขื่อน ได้ ถึงแม้ว่าบริเวณเขื่อนทดน้ำไม่ใช่พื้นที่ดูแลของจุดสกัดดังกล่าว แต่สามารถขอความอนุเคราะห์ในการติดตามไปช่วยรักษาความปลอดภัยได้เนื่องจากอยู่ใกล้บริเวณเขื่อนมากที่สุด

ผลการสำรวจจากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 9 ป้ายบอกทางไปเขื่อนทดน้ำบางปะกง อยู่ริม ทางหลวงหมายเลข 3200

ภาพประกอบ 10 สามแยกเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนไป กิ่งอำเภอคลองเขื่อนและเขื่อนทดน้ำบางปะกง

จากการสำรวจ ผู้วิจัยพบป้ายบอกทางไปเขื่อนทดน้ำบางปะกงเพียง 1 ป้าย ก่อนถึงทางแยกประมาณ 100-200 เมตร เมื่อเดินทางถึงสามแยก ไม่มีป้ายบอกว่าเป็นเส้นทางไปยังเขื่อน นักท่องเที่ยวอาจขับรถผ่านสามแยกที่มีขนาดเล็กได้หากไม่สังเกต ก่อนถึงสามแยกให้ประมาณ 10 เมตร ให้นักท่องเที่ยวสังเกต ร้านขายไก่หมุน ซ้ายมือ (ดังปรากฏในภาพประกอบ 9 - 10)

ภาพประกอบ 11 ป้ายบอกทางก่อนถึงทางแยกเลี้ยวขวา เขื่อนทดน้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 12 จุดสกัดก้อนแก้ว ของ สถานีตำรวจภูธร กิ่ง อำเภอคลองเขื่อน สามารถขอให้ช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่เขื่อนทดน้ำบางปะกงได้

จากการสำรวจพบว่า จากทางแยกมา มีป้ายบอกทางไปยังเขื่อนทดน้ำบางปะกง เพียง 1 ป้าย ก่อนถึงทางแยกไปเขื่อน 100 เมตร ให้นักท่องเที่ยว สังเกตป้ายจุดสกัดก้อนแก้ว แล้วจึงเลี้ยวขวา ไปอีกประมาณ 5 กิโลเมตร ส่วนถนน เป็นถนนลาดยาง มีความสะดวกในการเดินทาง

ภาพประกอบ 13 ป้ายแสดงชื่อโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง อยู่ในความดูแลของกรมชลประทาน

ภาพประกอบ 14 ช่องระบายน้ำที่ติดตั้งประตูระบายน้ำจำนวน 5 ช่อง สามารถชมได้จาก สะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง ที่อยู่บริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 15 เขตที่ทำการและสำนักงาน ภายในเขื่อนทดน้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 16 สถานที่จอดรถ อยู่บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 17 ลานจอดรถของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวเขื่อนทดน้ำบางปะกง เพื่อความปลอดภัยไม่ควรจอดรถบนสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 18 สภาพถนนและสภาพโดยรอบของบริเวณริมฝั่งขวาของที่ทำการ
เขื่อนทดน้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 19 ป้ายห้ามจอดรถบนสะพานและขอความร่วมมือในการรักษาความสะอาด

ภาพประกอบ 20 ขยะจำนวนมากบนสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง ตรงบริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกง

จากภาพประกอบ 13 ถึง 20 การสำรวจเขื่อนทดน้ำบางปะกง ผู้วิจัยพบว่า บริเวณด้านในเขตที่ทำการของโครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง ที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง ทัศนียภาพสวยงาม แต่ไม่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปภายในเขตที่ทำการ นักท่องเที่ยวและประชาชนจึงมักจะชมทัศนียภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง และริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงฝั่งซ้าย แต่ว่าสภาพของริมฝั่งแม่น้ำด้านที่ให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนค่อนข้างรกไปด้วยหญ้าและต้นไม้ดูไม่ปลอดภัยจากสัตว์มีพิษ ส่วนด้านบนสะพานถึงแม้ว่าจะมีป้ายขอความร่วมมือในการรักษาความสะอาด แต่ไม่มีถึงขยะตั้งบริเวณใกล้ ๆ ผู้วิจัยยังพบว่า มีขยะและเศษแก้วเป็นจำนวนมาก

2.1.3 สวนเกษตร ประชาชนในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสาน โดยแบ่งพื้นที่เป็นสองฝั่ง คือ ฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง ดังนี้

สวนมะพร้าว สวนหมาก

ความสำคัญลักษณะโดยทั่วไป สวนมะพร้าว สวนหมาก สวนมะม่วง เป็นพืชสวนของเกษตรกรที่อยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกงนิยมปลูก มีสภาพเป็นสวนยกทรงสูง มีความร่มรื่น การเพาะปลูกมะพร้าว เกษตรกรจะเพาะปลูกทั้งมะพร้าวน้ำหอมและมะพร้าวที่ส่งโรงงานแปรรูป การเพาะปลูกหมาก เกษตรกรจะเพาะปลูกหมากแก่ที่ใช้การตากแห้งเพื่อจำหน่ายภายในประเทศ และปลูกหมากอ่อน เพื่อส่งออกไปยังประเทศไต้หวัน ปัจจุบัน มีเกษตรกรบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่สวนมะพร้าวและสวนหมากให้เป็นบ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำ

ที่ตั้งและการเข้าถึง สามารถชมสวนมะพร้าว และสวนหมาก ได้ตั้งแต่เขตอำเภอบางคล้า อำเภอบ้านโพธิ์ ส่วนอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีให้พบเห็นใน ตำบลจุกระเฉด ตำบลบางแก้ว ตำบลบางไผ่ ซึ่งเป็นตำบลที่ใกล้เขื่อนทดน้ำบางปะกง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมือง

จะเชิงเทรา ประมาณ 8-10 กิโลเมตร ส่วนสวนมะพร้าวและสวนหมาก ที่อยู่ใกล้เขตชุมชนเมือง จะเชิงเทรามากที่สุด สามารถเดินทางชมได้ที่ตำบลบางตีนเป็ด เพียงเดินทางข้ามสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง ก็จะพบสวนมะพร้าวและสวนหมาก

ผู้ใช้ประโยชน์ คือประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวหรือต้องการเลือกซื้อสินค้าสดใหม่จากสวนโดยตรง

บริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว ขณะนี้มีบางสวนที่ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว เข้าเที่ยวชมสวนและซื้อสินค้าจากสวนโดยตรงได้

พื้นที่นาข้าว

พื้นที่นาข้าว มักทำการปลูกทางฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอบางน้ำเปรี้ยว กิ่งอำเภอดงเคี่ยน อำเภอมือง อำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอบางปะกง ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้หลักให้แก่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยทำนากันไม่ต่ำกว่าปีละ 2 ครั้ง ในเขตอำเภอมืองฉะเชิงเทรา สามารถพบนาข้าวได้ทุกตำบล ความเขียวขจีของนาข้าว เป็นทัศนียภาพที่ทำให้ผู้พบที่พบเห็นมีความรู้สึกสดชื่นและจากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ผู้วิจัยพบว่ามีนกอพยพจากถิ่นอื่นมาอาศัยอยู่ตามบริเวณนาข้าว ที่มีโดยทั่วไปในเขตอำเภอมืองฉะเชิงเทรา

ที่ตั้งและการเข้าถึง สามารถชมนาข้าวที่เขียวขจีได้ตามบริเวณชานเมือง และสามารถชมได้โดยทั่วไปในเขตอำเภอมืองฉะเชิงเทรา

ผลการสำรวจจากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 21 สวนมะพร้าว สวนหมาก บริเวณใกล้เคียงเขื่อนทดน้ำบางปะกง สามารถแวะชมได้

ภาพประกอบ 22 ชาวสวนมะพร้าวและสวนหมาก ตำบลบางแก้ว เลี้ยงปลากัดเป็นอาชีพเสริม

ภาพประกอบ 23 นาข้าว ที่สามารถพบได้ทั่วไปในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

จากภาพประกอบ 21-23 จากการลงพื้นที่สำรวจ พบสวนมะพร้าว สวนหมาก ได้สองริมฝั่งแม่น้ำทั้งบริเวณใกล้เมืองและบริเวณใกล้เคียงเขื่อนทดน้ำบางปะกง ส่วน นาข้าว พบได้ทั่วไปภายในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ความเป็นธรรมชาติของการเกษตรกรรมสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราได้

2.2 ผลการสำรวจทรัพยากรวัฒนธรรม ผู้วิจัยกำหนดการสำรวจทรัพยากรวัฒนธรรม 5 แห่ง ดังนี้

2.2.1 วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ความสำคัญและลักษณะโดยทั่วไป

ประวัติวัดโสธรวรารามวรวิหาร (นะเชิงเทราเมืองแห่งอนาคต. 2539. 30-41) วัดโสธรวรารามวรวิหาร มีเนื้อที่ 21 ไร่ 42 ตารางวา ทิศเหนือยาว 6 เส้น 6 วา ทิศตะวันออกยาว 4 เส้น 3 วา และทิศตะวันตกยาว 3 เส้น 1 วา

วัดโสธรวรารามวรวิหาร สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เดิมมีชื่อว่า วัดหงส์ เพราะมี เสาหงส์ อยู่ในวัด เป็นเสาสูง มียอดเป็นตัวหงส์อยู่บนปลายเสา ต่อมาได้เกิดพายุพัดให้หงส์บนยอดเสาดตกลงมาเหลือแต่เสาชาวบ้านจึงแก้ไขโดยเอาธงไปแขวนแทน ชื่อ วัดหงส์ จึงเปลี่ยนเป็น วัดเสาธง ต่อมา เกิดพายุพัดทำให้เสาธงหักอีก จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น วัดเสาธงทอง ครั้นเมื่อได้นมัสการหลวงพ่อกุศลโสธรประดิษฐาน ณ วัดแห่งนี้แล้ว วัดเสาธงทอง จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดศรีโสธร ตามชื่อขององค์พระ ตั้งแต่แรก ชื่อ วัดศรีโสธร นี้สะกดว่า โสธร ไม่ใช่ โสธร ดังในปัจจุบัน คำว่า โสธร มีความหมายว่า บริสุทธิ หรือ ศักดิ์สิทธิ์ เนื่องมาจากการที่หลวงพ่โสธรเป็นพระพุทธรูปที่มีความศักดิ์สิทธิ์และมีรูปทรงสวยงามนั่นเอง และผู้รู้บางท่านยังกล่าวอีกว่า โสธร เป็นนามศักดิ์สิทธิ์ โส เป็นอักษรสำเร็จรูป ป้องกันสรรพทุกข์ สรรพโรค สรรพโรคร และสรรพภัยทั้งปวง ธ เป็นพยัญชนะอำนาจ มีตบะเดชาานุภาพ และ ร เป็นอักษรมหานิยม อันเป็นที่ชื่นชมของเทวดาและมนุษย์ แม้เมื่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เสด็จไปตรวจราชการคณะสงฆ์ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อปี พ.ศ. 2458 และได้เสด็จที่วัดโสธร ทรงวินิจฉัยว่า ผู้ที่ให้ชื่อวัดนี้ว่า วัดโสธร นั้น ไม่ใช่เป็นคนที่ไม่มีความรู้ เพราะชื่อนี้เป็นชื่อที่ไพเราะ ทั้งแปลก็ได้ความหมายดี

ทำเลที่ตั้ง วัดโสธรวรารามวรวิหาร พิจารณาแล้วว่าเป็นวัดที่มีลักษณะดี เพราะตั้งอยู่บนแหลม สถานที่ตั้งของวัดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่ยึดเหนี่ยวในการรักษาศาสนา สืบต่อไป ตามธรรมเนียมจีน สถานที่ตั้งนี้ เรียกว่า ที่มังกร ซึ่งมีคำทำนายว่า หากพระพุทธรูปได้ประทับ ณ สถานที่แห่งนี้ จะเกิดรัศมีबारมีและความศักดิ์สิทธิ์ในอันที่จะรักษาบ้านเมืองและสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป คงจะเป็นด้วยเหตุนี้ หลวงพ่อกุศลโสธรจึงได้ตัดสินใจขึ้นประทับ ณ วัดหงส์ในเดือนยี่สิบเดือนสามตามตำนาน

แต่เดิม วัดโสธร เป็นวัดราษฎร์ จนกระทั่งวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2501 จึงได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ยกขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร มีนามว่า วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ประวัติหลวงพ่อกุโธธร (จังหวัดฉะเชิงเทรา. 2539. 34-37) ได้จัดทำหนังสือ โสธรวรากรมวิหารมงคลคู่แปดริ้ว และกล่าวถึงประวัติและตำนานของหลวงพ่อกุโธธร ไว้ดังนี้

ตำนานของหลวงพ่อกุโธธร มีการเล่าขานกันสืบต่อมาว่า ในสมัยล้านช้าง-ลานนา มีเศรษฐีพี่น้อง 3 คน ซึ่งอาศัยอยู่ทางภาคเหนือ มีจิตใจเลื่อมใสศรัทธาจะสร้างพระพุทธรูปเพื่อเสริมสร้างบารมี จึงได้เชิญพรหมณ์มาทำพิธีหล่อพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ตามวันเกิด ซึ่งมี ปางสมาธิ ปางสะดุ้งมารและปางอุ้มบาตร แล้วทำพิธีบวงสรวงชุมนุมเทวดาตามโหราศาสตร์ เพื่อทำพิธีปลุกเสกแล้วอัญเชิญเข้าสู่วัด ในเวลาต่อมา พม่าได้ยกทัพมาตีไทยหลายครั้ง จนกระทั่งครั้งสุดท้าย พม่าจึงสามารถตีเมืองแตก และได้เผาบ้านเมืองและวัดวาอารามต่าง ๆ เมื่อเหตุการณ์คับขันมากขึ้น พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ (ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า หลวงพ่อ 3 พี่น้อง) ได้แสดงปาฏิหาริย์เสด็จลงแม่น้ำปิงลงมาทางใต้

พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ลอยเข้าสู่คลองพระโขนง ลัดเลาะไปจนถึงแม่น้ำบางปะกง ผ่านคลองและวัดต่าง ๆ แต่ชาวบ้านไม่สามารถดึงพระขึ้นจากน้ำได้สำเร็จ คลองและวัดต่าง ๆ ที่เป็นตำนานเกี่ยวกับหลวงพ่อทั้ง 3 ได้แก่ คลองชักพระ วัดสัมปทวน คลองบางพระ คลองสองพี่น้อง ต่อจากนั้น พระพุทธรูปองค์ใหญ่ (ปางอุ้มบาตร) ซึ่งเป็นองค์ที่ลอยไปตามแม่น้ำเจ้าพระยา ไปผูกขึ้นที่แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ชาวบ้านในแถบนั้นได้ร่วมกันอาราธนาขึ้นประดิษฐานที่วัดแหลมและเรียกว่า **หลวงพ่อบ้านแหลม** จนถึงทุกวันนี้ พระพุทธรูปอีกองค์หนึ่ง (ปางสะดุ้งมาร) ลอยไปผูกที่วัดบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ชาวบ้านได้อาราธนาขึ้นประดิษฐานที่วัดบางพลี และเรียกว่า **หลวงพ่อโตวัดบางพลี** เป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านในแถบนั้น

ส่วนพระพุทธรูปองค์สุดท้าย (ปางสมาธิ) หรือหลวงพ่อกุโธธรนั้น ได้แสดงอภินิหารลอยขึ้นมาที่หน้าวัดหงส์ ชาวบ้านได้พยายามฉุดขึ้นฝั่งหลายครั้ง แต่ไม่สามารถอัญเชิญหลวงพ่อบุ๊ขึ้นจากน้ำได้ จนกระทั่งมีอาจารย์ผู้มีความรู้ทางไสยศาสตร์ผู้หนึ่งได้ตั้งศาลเพื่อบวงสรวงเอาสายสิญจน์คล้องกับพระหัตถ์พระพุทธรูป และเชิญชวนประชาชนทั้งชาวไทยชาวจีนพร้อมใจกันจับสายสิญจน์ จึงสามารถอาราธนาขึ้นฝั่งได้โดยง่ายโดยใช้คนไม่กี่คน และนำมาประดิษฐานที่วิหารวัดหงส์ได้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เมื่อวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 5 ในปี พ.ศ. 2313 ซึ่งเป็นสมัยต้นกรุงธนบุรี

พุทธลักษณะของพระพุทธรุโธธร

พระพุทธรุโธธรเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ ประทับอยู่เหนือรัตนบัลลังก์ 4 ชั้น ซึ่งปูลาดด้วยผ้าทิพย์ มีความหมายถึงการอยู่สูงสุด เป็นพุทธเหนืออริยะบุคคล 4 คือ พระโศดบัน พระสทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ตามตำนานแต่เดิมพระพุทธรุโธธร หล่อด้วยสำริดอย่างสวยงาม แต่ต่อมาพระสงฆ์ในวัดกลัวคนที่มีกิเลสแรงกล้าจะมาขโมยองค์พระไป เพื่อความ

ปลอดภัยจึงได้พอกปูนเสริมให้ใหญ่หุ้มองค์จริงไว้ภายใน องค์หลวงพ่อที่ปรากฏในปัจจุบันจึงเป็นแบบปูนปั้นลงรักปิดทอง พระวรกายแบบเทวรูป พระพักตร์แบบศิลปะลานนา พระเกตุมาลาแบบป्ली อันหมายถึงความอยู่เย็นเป็นสุขตามคติชาวจีน ข้อพระกรข้างขวามีกำไลรัดตึง เป็นเครื่องหมายถึงความอาทรห่วงใยที่หลวงพ่อทรงมีต่อสาธุชนผู้เคารพบูชาในองค์ท่าน ทรงจีวรแบบเนื้อ มีความกว้างของพระเพล 1 เมตร 65 เซนติเมตร สูง 1 เมตร 98 เซนติเมตร ขณะนี้ในวัดมีพระพุทธรูปบนแท่นฐานชุกชีทั้งหมด 13 องค์ องค์พระพุทธรุทธคือองค์ที่อยู่ตรงกลาง

พระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร

หลักฐานการสร้างพระอุโบสถหลังแรกของวัดปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในจารึกแผ่นเงินที่พบที่วัดเจติยฯ พบว่าสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2416 โดยพระยาวิเศษฤาไชย (ช้าง) เจ้าเมืองฉะเชิงเทรา เป็นผู้สร้าง ต่อมามีการขยายและปรับปรุงให้กว้างและยาวกว่าเดิม โดย พลตรี พระยาสุรนาถเสนีย์ แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2468 และเมื่อปี พ.ศ. 2497 ได้รื้อพระอุโบสถหลังแรก เนื่องจากบ้านเมืองขยายตัวมากขึ้น การคมนาคมมีการพัฒนารวดเร็วขึ้น ประชาชนมานมัสการหลวงพ่อพุทธโสธรเพิ่มมากขึ้น โบสถ์หลังเดิมไม่สะดวกเมื่อมีงานเทศกาล คณะกรรมการวัดทั้งฝ่ายวัดและราชการจึงดำเนินการสร้างอุโบสถหลังใหม่ และแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2499

ส่วนพระอุโบสถหลังใหม่ ที่เห็นกันในปัจจุบันนี้ มีความเป็นมาว่า เป็นพระอุโบสถที่ควรค่าแก่การกล่าวถึงเนื่องจากเป็นหนึ่งในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2509 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา ได้เสด็จมายังวัดโสธรวรารามวรวิหารเพื่อทรงพระกอบพระราชพิธีวิสาขบูชาตามขัตติยราชประเพณี เมื่อเสร็จภารกิจแล้ว ได้เสด็จออกนอกพระอุโบสถ และมีพระราชดำรัสว่า ตั้งใจมานมัสการหลวงพ่อพุทธโสธรนานแล้ว ทำไมสร้างพระอุโบสถแบบนี้ไม่สมเกียรติหลวงพ่อพุทธโสธรให้ปรับปรุงแก้ไขพระอุโบสถเสียใหม่ และมีพระราชดำรัสถึงเรื่องโรงเรียนและแหล่งเสื่อมโทรมหน้าพระอุโบสถ ให้แก้ไขให้สมเกียรติหลวงพ่อพุทธโสธร หลังจากนั้น ทางวัดจึงได้ดำเนินการจัดระเบียบบริเวณหน้าวัดให้เรียบร้อย และในปี พ.ศ. 2530 ได้มอบหมายให้ นายประเวศ ลิมปรังษี เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบพระอุโบสถหลังใหม่ หลังจากได้แปลนแผนผังงานก่อสร้างพระอุโบสถเสร็จแล้วได้ส่งแบบแปลนแผนผังให้สำนักราชเลขาธิการพระบรมมหาราชวังเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายทอดพระเนตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสว่า เรียบร้อยดีแล้ว ไม่ทรงมีข้อทักท้วงแก้ไข และวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาฤกษ์ก่อสร้าง

พระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร และยังทรงรับเป็นองค์ประธานในการก่อสร้างพระอุโบสถตามหนังสือสำนักราชเลขาธิการที่ รล 0007/1416 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีบวงสรวงในการรื้อถอนโบสถ์หลังเก่าเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2535 และเริ่มดำเนินการสร้างพระอุโบสถเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2535 ส่วนพิธียกฉัตรยอดมณฑปทองคำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธี เมื่อ พ.ศ. 2539 อันเนื่องเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบ 50 ปี

ลักษณะของพระอุโบสถหลังใหม่

พระอุโบสถหลังใหม่ เป็นอาคารทรงไทยประยุกต์ มีขนาดกว้าง 44.50 เมตร ยาว 123.50 เมตร ลักษณะเป็นอาคารหลังคาประกอบเครื่องยอด ชนิดยอดทรงมณฑปแบบไทย ส่วนกลาง คือ อาคารพระอุโบสถ ประดิษฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องจริง มีพื้นที่ใช้สอย 5 ชั้น เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างด้านละ 29 เมตร ความสูงของพื้นที่ชั้นล่างของพระอุโบสถถึงยอดสุดของหลังคาทรงมณฑปประมาณ 85 เมตร ส่วนความสูงของเพดานจากตรงหน้าฐานชุกชีพระประธาน หลวงพ่อพุทธโสธร ถึงฝ้าเพดานทรงโดม ประมาณ 29 เมตร ต่อเชื่อมด้วยวิหารทั้งด้านหน้าคือ วิหารพระไตรปิฎกหรือวิหารพระธรรม อยู่ทิศตะวันออกของส่วนกลาง มีความกว้าง 20 เมตร ความสูงจากพื้นถึงยอดอกไก่สันหลังคา ประมาณ 24 เมตร และด้านหลัง คือ อาคารพระวิหารเดิม อยู่ทิศตะวันตกของส่วนกลาง มีความกว้าง 20 เมตร ความสูงจากพื้นถึงยอดอกไก่สันหลังคา ประมาณ 24 เมตร ด้านข้างต่อเชื่อมด้วยอาคารรูปทรงอย่างเดียวกับพระวิหารเป็นอาคารมุขเด็จ ซึ่งเมื่อประกอบกันเข้าแล้ว จะเป็นอาคารมีหลังคา แบบจตุรมุข อย่างอาคารปราสาทแบบไทย กำแพงของพระอุโบสถหลังใหม่นี้ปูด้วยหินอ่อนจากเมืองคาร์ราร่า ประเทศอิตาลี

ผู้รับผิดชอบ กรมการศาสนา พระธรรมสิทธิเวที รักษาการเจ้าอาวาสวัดโสธรวรารามวรวิหาร

ที่ตั้งและการเข้าถึง ตั้งอยู่ ต.หน้าเมือง อ.เมืองฉะเชิงเทรา

การเดินทางถ้ามาจากถนนสายมอเตอร์เวย์ หรือ บางนา –ตราด ให้เลี้ยวซ้ายมาตามทางหลวงหมายเลข 314 ขั้รถมาอีกประมาณ 20 กิโลเมตร และให้วิ่งเลยทางแยกเพื่อไปอำเภอพนมสารคาม หรือ จังหวัดสระแก้ว อีกประมาณ 1 กิโลเมตรจะเจอป้ายบอกให้เลี้ยวขวาสู่ถนน 3216 เพื่อเดินทางไปยังวัดโสธรวรารามวรวิหาร อีกประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งวัดโสธรวรารามวรวิหาร อยู่ทางขวามือ

การเดินทางมาจากมีนบุรี มาตามทางหลวงหมายเลข 304 ประมาณ 40 กิโลเมตร เมื่อถึงสะพานข้ามแยกให้เลี้ยวซ้ายเข้าตัวเมืองฉะเชิงเทรา ถึงถนนมหาจักรพรรดิ ผ่านสถานี

รถไฟประมาณ 800 เมตร เจอทางแยกแรก เลี้ยวขวาเข้าสู่ ถนนศรีโสธรตัดใหม่ วิ่งมาสู่ถนน ให้เลี้ยวขวา ประมาณ 100 เมตร จะพบวัดโสธรวรารามวรวิหาร อยู่ซ้ายมือ

รถโดยสาร สาย 5 สถานีขนส่ง – ตลาดทรัพย์สิน จากสถานีขนส่งจังหวัด ฉะเชิงเทรา และรถสองแถวสีเหลือง สาย สถานีรถไฟ – วัดโสธรวรารามวรวิหาร

นอกจากนี้ภายในวัดโสธรวราราม ยังมี โรงเจหลวงพ่อโสธร ภายในมีพระพุทธรูป พระสังกัจจายน์ ซึ่งเป็นแห่งความโชคดี ชั้นบนของโรงเจ มีพระโพธิสัตว์ เจ้าแม่กวนอิม ให้ นมัสการ

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนและนักท่องเที่ยวผู้มีศรัทธาในองค์หลวงพ่อกุศลโสธร
บริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

อุโบสถชั่วคราว เข้านมัสการได้ตั้งแต่เวลา 07.00 ถึง 17.00 นาฬิกา ประชาชน และนักท่องเที่ยวสามารถนมัสการหลวงพ่อกัจจายน์ได้ที่พระอุโบสถชั่วคราวนี้ ซึ่งจะสามารถ ถวายดอกไม้ และจุดธูปเทียน ได้ในบริเวณอุโบสถชั่วคราว มีดอกไม้ ธูป เทียน ของทางวัด จำหน่าย และทางวัดมีละครรับบริการ มีอัตราค่าบริการ คือ โรงเล็ก 4 คน ราคา 190 บาท โรงกลาง 6 คน ราคา 290 บาท โรงใหญ่ 8 คน ราคา 390 บาท ภายในบริเวณพระอุโบสถ ชั่วคราว ยังมี พระบูชาหลวงพ่อกุศลโสธร และเหรียญรุ่นต่าง ๆ ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว เข้าไว้บูชา

พระอุโบสถหลังใหม่ เปิดให้เข้าชม หลวงพ่อกุศลโสธร องค์จริง ตั้งแต่เวลา 08.00 – 16.00 นาฬิกา มีเสื้อคลุมบริการสำหรับคนที่แต่งกายไม่สุภาพ ภายในนี้ห้ามถ่ายรูปและ ไม่สามารถจุดธูป เทียน ไหว้หลวงพ่อกุศลได้

สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ **สถานที่จอดรถ** มีอาคารจอดรถบริการฟรี สามารถ จอดรถได้ประมาณ 350 คัน และที่จอดรถภายในบริเวณ โรงเรียนพุทธโสธร จอดรถได้ประมาณ 200 คัน และจอดรถหน้าบ้านหรือร้านค้า เสียค่าบริการจอดรถด้วยการซื้อดอกไม้ ธูป เทียน ของที่ ร้านค้า ชุดละ 30 บาท **ห้องสุขา** มีบริการบริเวณด้านหลังอาคาร ศาลาการเปรียญ บริการฟรี **ร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึก** มีขายภายในบริเวณโรงเรียนพุทธโสธร และบริเวณฝั่ง ตรงข้ามพระอุโบสถหลังใหม่ **บริการท่องเที่ยว** ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง มีบริการบริเวณท่า น้ำหลังวัดโสธรวรารามวรวิหาร

ผลการสำรวจที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 24 อุโบสถหลังใหม่ (อาคารส่วนกลางประดิษฐานหลวงพ่อบุญศรี)

ภาพประกอบ 25 พระอุโบสถหลังใหม่ (ด้านซ้ายของอาคารส่วนกลางเป็นอาคารพระวิหารเดิม ส่วนด้านขวาของอาคารส่วนกลางเป็นวิหารพระไตรปิฎกหรือหอพระธรรม)

ภาพประกอบ 26 ป้ายเตือนให้แต่งกายสุภาพ ซึ่งมีทั้งพระอุโบสถใหม่ และพระอุโบสถชั่วคราว

ภาพประกอบ 27 เสื้อคลุมไว้สำหรับให้นักท่องเที่ยวที่แต่งกายไม่สุภาพเปลี่ยนก่อนเข้าภายในพระอุโบสถ

จากภาพประกอบ 24 - 27 ผู้วิจัยพบว่า พระอุโบสถหลังใหม่มีความสวยงามมาก ซึ่งจุดเด่นคือ เป็นพระอุโบสถที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาชมความงดงาม และได้เข้าชมและนมัสการหลวงพ่อบุญศรีทรงจำจริงภายในพระอุโบสถ ห้ามถ่ายรูป และให้แต่งกายสุภาพ มีเสื้อคลุมให้เปลี่ยนสำหรับผู้แต่งกายไม่สุภาพ

ภาพประกอบ 28 ป้ายด้านหน้าอุโบสถชั่วคราว มีการแสดงโฆษณาเครื่องดื่มซึ่งทำลายทัศนียภาพบริเวณหน้าวัด

ภาพประกอบ 29 สภาพด้านหน้าอุโบสถชั่วคราว ที่มีร้านวัดโสธรวรารามวรวิหารจำกัด เป็นที่จำหน่ายดอกไม้ ธูป เทียน และ วัตถุมงคล

ภาพประกอบ 30 ภายในพระอุโบสถชั่วคราว (ห้องที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญศรีสรรงค์จำลอง
สามารถปิดทอง และถวายของแก่นันได้)

ภาพประกอบ 31 ภายในพระอุโบสถชั่วคราว (บริเวณด้านนอกห้องที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญศรีสรรงค์จำลอง
สามารถจุดธูป เทียน และถวายดอกไม้ได้บริเวณนี้)

ภาพประกอบ 32 จำหน่ายพระบูชา และเหรียญพระพุทธรูป มีให้เช่าทั้งภายในและภายนอกห้องประดิษฐานหลวงพ่อพุทธโสธร

ภาพประกอบ 33 ละครร้าแก่น เป็นการผลิตระหว่างความเชื่อและนาฏศิลป์

ภาพประกอบ 34 โรงเจวัดโสธร สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2519 ในเทศกาลตรุษจีน
จัดเป็นโรงทานในงานเทศกาลกินเจ

ภาพประกอบ 35 พระสังกัจจายน์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประดิษฐานภายในโรงเจวัดโสธร

จากภาพประกอบ 28 - 35 จะเห็นว่าส่วนที่สามารถจัดรูป เทียน ถวายดอกไม้
หลวงพ่อบุญโสธร แยกเป็นสัดส่วนชัดเจน แต่ภายในที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญโสธร สามารถ
นำสิ่งของที่ใส่กับนเข้าไปได้ ภายในพระอุโบสถชั่วคราว มีบริการสำหรับนักท่องเที่ยวและ
ประชาชนทั่วไปหลาย อย่าง เช่น จำหน่ายดอกไม้ รูป เทียน ทองคำเปลว ที่จำหน่ายพระบูชา

และพระเครื่องหลวงพ่อโสธร บริการละครรำแก้บน เป็นช่องทางวัดราคาไม่แพงมากนัก นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจอื่น ๆ ภายในวัดโสธรวรารามวิหาร อีก เช่น โรงเจวัดหลวงพ่อโสธร เป็นที่ประดิษฐานพระสังกัจจายน์ และพระโพธิสัตว์ เจ้าแม่กวนอิม และเป็นที่ประกอบพิธีกรรมของชาวจีนในช่วงเทศกาลตรุษจีนและเทศกาลกินเจ เป็นต้น

ภาพประกอบ 36 อาคารที่จอดรถสร้างขึ้นใหม่ สามารถจอดรถได้ 350 คัน

ภาพประกอบ 37 ที่จอดรถภายใน โรงเรียนพุทธโสธร

ภาพประกอบ 38 ร้านขายของที่ระลึก อยู่ในโรงเรียนพุทธโสธร

ภาพประกอบ 39 ที่จำหน่ายอาหาร อยู่ใน โรงเรียนพุทธโสธร

ภาพประกอบ 40 ห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว บริเวณชั้นล่างศาลาการเปรียญ

ภาพประกอบ 41 ศาลาทำน้ำ ด้านหลังวัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นที่จำหน่ายตั๋วเรือท่องเที่ยว

จากภาพประกอบ 36 - 41 เป็นบริการต่าง ๆ ของวัด ผู้วิจัยพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวก พื้นฐาน เช่น สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ มีสภาพที่ดี สะอาดตา ด้านร้านขายของที่ระลึก และร้านอาหาร เป็นระเบียบ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจการบริการของทางวัดมากกว่าเมื่อก่อนมาก ส่วนศาลาทำน้ำด้านหลังของวัดเป็นบริการนำเที่ยวล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเป็นบริการของบริษัทนำเที่ยว (จะกล่าวต่อไปในทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยว)

2.2.2 กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา

ความสำคัญและลักษณะทั่วไป (ฉะเชิงเทรา. 87-88. 2539)

กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา เป็นกำแพงเมืองก่อสร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2377 ซึ่งขณะนั้นไทยกำลังทำสงครามกับญวน เพื่อรักษาอำนาจในการปกครองเขมร ไทยและญวนได้สู้รบกันยืดเยื้อเป็นระยะเวลายาวนานถึง 14 ปี เรียกสงครามในครั้งนั้นว่า สงครามอานามสยามยุทธ ด้วยลำน้ำบางปะกงที่เป็นแม่น้ำสายหลักและเป็นชัยภูมิธรรมชาติในการป้องกันข้าศึกศัตรู พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ กรมหลวงรักษารัตนเศรษฐี เป็นแม่กองสร้างกำแพงพร้อมป้อมปราการรักษาปากแม่น้ำแห่งนี้ เพื่อให้เมืองฉะเชิงเทราเป็นเมืองเขื่อนขันธ์ กันพระนครทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาให้ปลอดภัยจากข้าศึก กำแพงเมืองและป้อมปราการแห่งนี้ นอกจากจะเป็นเครื่องแสดงขอบเขตเมืองอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกของเมืองฉะเชิงเทราในยุคโบราณแล้ว และจากชัยชนะของไทยในสงครามอานามสยามยุทธ ยังเปรียบเสมือนประจักษ์พยานในบทบาทของฉะเชิงเทราในฐานะเมืองหน้าด่านซึ่งทำหน้าที่ปกป้องรักษาเมืองหลวงของชาติเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์เมืองฉะเชิงเทราอีกด้วย

หลังจากสงครามอานามสยามยุทธแล้วยังมีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นเมื่อ 8 เมษายน พ.ศ. 2391 เมืองแปดริ้วนั้นมีกบฏอั้งยี่ แต่เดิมเรียกอั้งยี่ว่า ตัวเหี้ย หรือ ตัวเฮี้ย เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว แปลว่า ปลาใหญ่ ซึ่งอั้งยี่ ที่อยู่ในเมืองฉะเชิงเทรานั้นมีชื่อว่า ก๊กเส่งทง มียี่เหี้ยบู๊ (ยี่เหี้ย แปลว่า ฟีรอน ส่วน บู๊ เป็นชื่อ) เป็นหัวหน้าก๊ก เหตุร้ายเกิดขึ้นเนื่องจาก มีชาวจีนจากโรงหีบอ้อย พวกกันไปดูจิวที่ทางศาลเจ้าจัดขึ้น ระหว่างเดินทางไปดูจิวจะต้องเดินข้ามสะพานไม้ที่คลองจุกกระเจอ ที่เชิงสะพานมีบ้านของคนไทยที่มีสุนัขและได้ไล่กัดชาวจีน ทำให้ชาวจีนต้องช่วยกันไล่ตีสุนัข เจ้าของสุนัขโกรธจึงได้เอาเลื่อยไปเลื่อยเสาสะพานข้ามคลองไว้เพื่อแกล้งชาวจีน พวกจีนที่ไม่รู้กลับจากดูจิวเดินข้ามสะพานแต่สะพานหักจึงทำให้ชาวจีนได้รับบาดเจ็บ ทำให้เกิดปากเสียงถึงกับมีการตบตีกัน พวกจีนตีคนไทยตายไปหนึ่งคน พระยาวิเศษฤาไชย ซึ่งไม่ได้ตัดสินคดีอย่างยุติธรรม โดยสั่งให้กรมการไปจับชาวจีนมาคุมขังไว้ร้อยละคน ในจำนวนนี้มีทั้งผู้ที่มีความผิดและไม่มีความผิด ชาวจีนโกรธแค้นการกระทำของเจ้าเมืองมาก จึงร่วมกันตั้งสมาคมลับขึ้นมีคนจีนเข้าร่วมประมาณ 1,200 คน และยกทัพเข้าตีเมืองฉะเชิงเทราทันที พวกอั้งยี่ที่มี ยี่เหี้ยบู๊ เป็นหัวหน้าบุกเข้ายึดกำแพงเมืองได้และจับตัวเจ้าเมืองมาสังหารอย่างโหดร้าย และเมื่อ ยี่เหี้ยบู๊ ได้ขึ้นครองเมืองแล้วจึงพูดคำจีน 2-3 คำ ซึ่งแปลเป็นไทยได้ว่า ความว่า ไม่นึกเลยว่าเราอาบูจะได้มาครองเมืองเป็นเจ้า ทางเมืองจีนยังคงไม่รู้ พูดแล้วก็หัวเราะเสียงดัง จากคำพูดดังกล่าวได้ทำให้ชาวจีนด้วยกันไม่พอใจมาก

เมื่อทางกรุงเทพฯ ทราบข่าวร้ายนี้ ต้องส่งกองทัพหลวงมาปราบโดยมีเจ้าพระยาพระคลังและเจ้าพระยาบดินทรเดชา เป็นแม่ทัพ การปราบกบฏครั้งนี้ทำได้ไม่ยาก เนื่องจากชาว

จีนส่วนใหญ่ไม่ชอบคำพูดของ ยี่เหียบู้ จึงทำให้ไม่มีความสามัคคีกัน กองทัพหลวงจึงเอาชนะพวกอั้งยี่ได้โดยง่าย แต่อย่างไรก็ตามในการรบครั้งนี้ทำให้มีการฆ่ากันตายนับพัน จนกล่าวได้ว่าศพได้ลอยไปตามแม่น้ำบางปะกงจนน้ำในแม่น้ำแดงด้วยสีโลหิต นับเป็นเหตุการณ์นองเลือดครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย (จะเชิงเทรา. 2539. 87-88)

ลักษณะของกำแพงเมือง

กำแพงมีลักษณะก่ออิฐถือปูน หน้า 1 เมตร สูง 3 เมตร ทางด้านเหนือยาว 3 เส้น ทางด้านใต้ 3 เส้น ทางทิศตะวันออก 6 เส้น 10 วา และ ทางทิศตะวันตก 6 เส้น 10 วา มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 19 ไร่ 2 งาน ด้านข้างและด้านหลังห่างจากกำแพงออกไปประมาณ 100 เมตร มีคูน้ำเป็นกำแพงอีกชั้นหนึ่ง

ปัจจุบันนี้ ตัวกำแพงยังคงสภาพเดิมเหมือนครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ภายในกำแพงป้อมปราการเป็นที่ตั้งของเรือนจำประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนด้านหน้าแนวกำแพงจัดเป็นสวนสาธารณะริมแม่น้ำบางปะกง เป็นที่พักผ่อนของชาวเมืองแปดริ้ว (จะเชิงเทรา. 2539. 87)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเข้าถึง กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ริมถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชน นักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา นักประวัติศาสตร์ และนักโบราณคดี

บริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว หากอยู่ในเมืองฉะเชิงเทราจนถึงเวลากลางคืนจะมีการเปิดไฟส่องที่ตัวกำแพง ซึ่งจะดูสวยงามมาก มีสวนสาธารณะอยู่ฝั่งตรงข้ามกำแพงเมืองฉะเชิงเทรา ที่จอดรถต้องจอดริมถนนไม่ค่อยสะดวก ไม่มีห้องน้ำ ร้านอาหาร สำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยว มีหลายร้านในบริเวณใกล้เคียง

ผลการสำรวจที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 42 สภาพโดยทั่วไปของ กำแพงเมืองนะเซียงเทรา (กำแพงเมืองเก่า)

ภาพประกอบ 43 สภาพโดยทั่วไปด้านหลังกำแพงเมือง ไม่เป็นระเบียบ มีหญ้าและต้นไม้รก

ภาพประกอบ 44 บันไดไม้ที่ทำไว้เพื่อเป็นทางเข้าไปบ้านพักของพนักงานและคนงานก่อสร้าง
ไม่เหมาะสมที่จะนำมาวางพาดไว้ที่กำแพง

ภาพประกอบ 45 สวนสาธารณะที่อยู่บนถนนฝั่งตรงข้ามกำแพงเมืองฉะเชิงเทรา ใช้เป็นที่
พักผ่อนของประชาชนและนักท่องเที่ยว

จากภาพประกอบ 42 - 45 ผู้วิจัยพบว่า ไม่มีป้ายขนาดใหญ่บอกว่าสถานที่นี้เป็นกำแพงเมืองฉะเชิงเทรา มีแต่บอกว่าป็นสวนมรุพงษ์เท่านั้น ส่วนป้ายที่บอกความสำคัญและประวัติเป็นป้ายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนสภาพและทัศนียภาพโดยทั่วไปของกำแพงเมืองทางด้านหน้า ดูเป็นระเบียบและสวยงาม แต่บริเวณด้านข้างและด้านหลังกำแพงดูไม่เป็นระเบียบ ต้นไม้และหญ้าค่อนข้างรก ทั้งนี้ยังมีบ้านพักชั่วคราวของคนงานก่อสร้าง ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยว

ที่ต้องการชมโดยรอบไม่กล้าเข้าไปชม ส่วนอีกฝั่งตรงข้ามกำแพงเมืองจะเชิงเทรา เป็นสวนสาธารณะที่ประชาชนและนักท่องเที่ยว แวะพักผ่อนและชมทัศนียภาพของแม่น้ำบางปะกง ไม่ที่จอดรถต้องจอดรถริมถนนด้านข้างกำแพงเมืองหรือริมถนนด้านหน้าสวนสาธารณะ ไม่มีห้องน้ำสำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยว

2.2.3 วัดจีนประชาสโมสร (วัดเล่งฮกยี่)

ความสำคัญและลักษณะทั่วไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติและลักษณะทั่วไปจากอนุสารโครงการจัดสร้างองค์พระมหาเจดีย์ 7 ชั้นของวัดจีนประชาสโมสร (พระอธิการเย็นจง และคณะ. 19-23. 2540)

วัดจีนประชาสโมสร หรือชาวจีน เรียกว่า วัดเล่งฮกยี่ เป็นวัดนิกายมหายานที่เก่าแก่และสำคัญ สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. 2449 ซึ่งชื่อ วัดจีนประชาสโมสร เป็นชื่อที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานนามให้ ที่ดินของวัดได้รับการบริจาคจาก นายเทียนฮึง แซ่ลี (ลิ่เทียนฮึง) และภรรยา ต้นตระกูล วงศ์เขียวทอง และ ศรีเทียนฮึง โดยได้บริจาคทั้งหมด 6 ไร่ หลังจากนั้นได้นมัสการพระคุณเจ้าสงเหิง ให้เป็นผู้อำนวยการสร้างซึ่งสร้างขึ้นภายหลัง วัดมังกรกมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) เพียงเล็กน้อย

พระอธิการสกเหิง หรือ พระอาจารย์วังสสมาธิวัตร สกเหิงเถระ เจ้าอาวาสองค์แรกของวัดจีนประชาสโมสร เนื่องจากท่านเคยอยู่วัดมังกรกมลาวาสมาก่อน ดังนั้นแนวความคิดในการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ภายในวัดนี้ จึงคล้ายกับ วัดมังกรกมลาวาส มาก

ลักษณะและสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดที่คล้ายกับวัดมังกรกมลาวาส คือ

เมื่อผ่านประตูใหญ่หน้าวิหารเล่งฮกยี่ จะพบรูปปั้นขนาดใหญ่ของจุดโลกบาลแต่งเครื่องเป็นนายทหารจีน และถัดไปเพียงเล็กน้อยก็จะถึง พระศรีอริยเมตไตรย และเทวรูปจีนพระเวทธรรมโพธิสัตว์ ถัดไปมีพระพุทธรูปแบบจีนที่ทำด้วยกระดาดจำนวน 3 องค์ ทราบว่านำมาจากประเทศจีน และข้างในรอบ ๆ ประดิษฐานพระพุทธรูปสิบแปดองค์ และที่น่าสนใจคือ ถัดออกไปทางด้านหลังพระวิหารเล่งฮกยี่ เป็นวิหารที่ประดิษฐาน พระสำเร็จ เป็นศพลวงเงินซึ่งอดีตเจ้าอาวาสของวัดนี้มาก่อน ท่านนั่งมรณภาพปิดทองอยู่ในตู้กระจก องค์กลางคือ พระอธิการจงฉื่อ เจ้าอาวาสองค์ก่อนปัจจุบัน องค์ซ้ายคือ พระอธิการตักฮี้ เจ้าอาวาสองค์ที่ 3 และองค์ขวาคือ พระอธิการเซียงหิง เจ้าอาวาสองค์ที่ 6 ซึ่งชาวจีนถือว่าท่าน สำเร็จวิปัสสนาโดยเฉพาะศพของพระอธิการตักฮี้ ซึ่งเป็นพระสำเร็จรูปแรกของวัดจีนประชาสโมสร มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสมานมัสการเป็นจำนวนมาก ทางวัดจึงได้จำลองรูปเหมือนองค์จริงไว้นอกตู้เพื่อสะดวกต่อ

การนมัสการเป็นพิเศษอีกองค์หนึ่ง ซึ่งเคยมีทางผู้จัดทำสารคดีท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มาถ่ายทำออกรายการโทรทัศน์มาแล้วหลายรายการ

ด้านข้างขวาของพระวิหาร ได้ัญเชิญพระแม่กวนอิมโพธิสัตว์ มาประดิษฐานไว้ ส่วนด้านซ้ายของพระวิหาร ประดิษฐานพระตี่จั้งอ้วงโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นที่สักการบูชาของคนทั่วไป ถือว่าวัดนี้มีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่างเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวจีนมาท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ดูแลและรับผิดชอบ เจ้าคณะใหญ่สงฆ์จีนนิกาย และ พระอธิการเย็นจุง รักษาการเจ้าอาวาสวัดจีนประชาสโมสร (เล่งฮกยี่)

ที่ตั้งและการเข้าถึง ตั้งอยู่ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา การเดินทาง ด้วยรถส่วนตัว จากที่จอดรถวัดโสธรวรารามวรวิหาร เลี้ยวซ้ายประมาณ 100 เมตร เจอทางแยก ให้เลี้ยวขวาผ่านหน้าค่ายศรีโสธร สุดถนน เลี้ยวซ้ายสู่ถนนมรุพงษ์ ตรงไปประมาณ 3 กิโลเมตร หรือถึงหน้าโรงเรียนดัดดรุณี ให้วิ่งผ่านทางแยกรอดใต้สะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง สู่ถนนชุมพล และวิ่งตรงไปผ่านหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และถนนศุภกิจ ผ่านเจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำและวัดอุภัยภาติการาม อีกประมาณ 1 กิโลเมตร จะพบวัดจีนประชาสโมสร อยู่ด้านซ้ายมือ ส่วนรถโดยสาร (สองแถว) สายสถานีขนส่ง – วัดสายชล จอดหน้าร้านเซเว่น อีเลฟเว่น จากสถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา นั่งรถสองแถวสุดสายคิวรถขากลับจอดอยู่ตรงข้ามวัดจีนประชาสโมสร

ผู้ใช้ประโยชน์ พุทธศาสนิกชน และนักท่องเที่ยวทั่วไป

ข้อมูลและบริการนักท่องเที่ยว ภายในวัดมีสถานที่จอดรถสามารถจอดรถได้ประมาณ 30 คัน รถทัวร์ขนาดใหญ่จอดริมถนนภายนอกวัด มีพุทธบูชาจำหน่ายภายในพระวิหาร หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการวิธีการไหว้พระ หรือขอพรพระต่าง ๆ สามารถถามเจ้าหน้าที่ภายในวิหารให้แนะนำได้ ส่วนห้องน้ำสะอาด ด้านนอกมีร้านขายอาหารเล็ก ๆ หรือสนใจเดินทางไปรับประทานอาหารที่ตลาดในตัวเมืองได้

ผลการสำรวจที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 46 ชุมประต้วัดจีนประชาสโมสร มีป้ายโฆษณาผ้าอ้อมลมหำให้ดูไม่เหมาะสม
ร้านค้าหน้าวัดไม่เป็นระเบียบ

ภาพประกอบ 47 พระวิหารเล่งฮกยี่ สร้างเหมือนกับ วัดมังกรกมลาวาส มาก ภายในมีสิ่งที
น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชม

ภาพประกอบ 48 ท้าวจตุโลกบาล ประติมากรรมกระดาศ พบบริเวณประตูทางเข้าพระวิหาร

ภาพประกอบ 49 พระพุทธรูปจีน ประติมากรรมกระดาศ ทราบว่านำมาจากประเทศจีน

ภาพประกอบ 50 เทพเจ้าไฉ่เซ่งเอี้ย หรือเทพเจ้าแห่งโชคลาภ นักท่องเที่ยวมาขอพรเป็นจำนวนมาก

จากภาพประกอบ 46 -50 ผู้วิจัยได้เริ่มสำรวจจากชุมประทิววัดจีนประชาสโมสร ถึงด้านในพระวิหารเล่งฮกยี่ มีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่างดังที่กล่าวแล้วในความสำคัญและลักษณะทั่วไป มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวจีนให้ความเคารพศรัทธากราบไหว้และบูชาจำนวนมาก

ภาพประกอบ 51 วิหารพระกวนอิมโพธิสัตว์ อยู่ทางขวาของวิหารเล่งฮกยี่ มีป้ายบอกทางไปสุขาทำให้ดูไม่เหมาะสม ควรแยกไปออกมาจากวิหาร

ภาพประกอบ 52 วิหารพระสำเร็จ อยู่ด้านหลังวิหารเล่งฮกยี่ เป็นอดีตเจ้าอาวาสองค์ก่อน
ที่นั่งมรณภาพ

จากภาพประกอบ 51 -52 เป็นสิ่งที่น่าสนใจภายนอกพระวิหารเล่งฮกยี่ ที่อยู่ทางด้าน
ข้างและทางด้านหลัง ผู้วิจัยพบว่า ภาพที่ 51 ไม่ควรมีป้ายบอกทางไปสู่ชาติอยู่ข้างวิหารเพราะ
ดูไม่เหมาะสมซึ่งควรจะทำป้ายแยกออกมาวางด้านข้างดีกว่า และเก้าอี้ที่วางอยู่ด้านหน้าทำให้ดู
ไม่เป็นระเบียบ ส่วนภาพที่ 52 วิหารพระสำเร็จ ไม่มีสิ่งกีดขวางดูเป็นระเบียบดีแล้ว

ภาพประกอบ 53 บริเวณที่จำหน่ายพุทธบูชาต่าง ๆ อยู่ด้านขวาพระวิหารเล่งฮกยี่

ภาพประกอบ 54 บริเวณที่จอดรถยนต์ ภายในวัดสามารถจอดรถได้ประมาณ 30 คัน

ภาพประกอบ 55 รถบัสขนาดใหญ่ต้องจอดริมถนนภายนอกวัด

ภาพประกอบ 56 ป้ายอธิบายประวัติและความสำคัญของวัดจีนประชาสโมสร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้จัดทำป้าย

ภาพประกอบ 57 ที่จอดรถโดยสารประจำทางรับส่งผู้โดยสารจากหน้าวัดถึงสถานีขนส่งจังหวัด

จากภาพประกอบ 53 - 57 ผู้วิจัยสำรวจดูความเรียบร้อยแล้ว บริเวณที่จำหน่ายพุทธบูชาอยู่บริเวณด้านข้างไม่ปะปนอยู่ภายในวิหารเล่งฮกยี่ ซึ่งทำให้ดูเป็นระเบียบ ห้องน้ำมีเพียง 1 ห้อง ผู้วิจัยคิดว่าไม่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นจำนวนมาก มีป้ายแสดงข้อมูลของวัดดูสวยงามอ่านง่าย ส่วนบริเวณที่จอดรถยนต์ซึ่งสามารถจอดรถได้ประมาณ 30 คัน รถขนาดใหญ่ต้องจอดริมถนนภายนอกของวัด ด้านร้านอาหารภายในวัดไม่มีร้านจำหน่ายอาหารสำหรับ

นักท่องเที่ยว รถโดยสารประจำทาง สายวัดสายชล — สถานีขนส่งใหม่ จอดรับผู้โดยสารอยู่ตรงข้ามวัดจีนประชาสโมสร

2.2.4 วัดอุภัยภาติการาม

ความสำคัญและลักษณะทั่วไป

ประเสริฐ ศีลวัฒนา และจินดา เนื่องจำนงค์. 2547. 63-64 ได้บรรยายถึงประวัติของวัดอุภัยภาติการาม ไว้ดังนี้ วัดอุภัยภาติการาม หรือชาวจีนเรียกกันว่า วัดซาปอกง สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2449 โดยมีขุนพิพิธพานิชกรรรม ได้สละที่ดินบริเวณตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา สร้างวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขึ้น และใน พ.ศ. 2450 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมายังวิหารที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ทรงมีพระศรัทธาบริจาคเงินจำนวน 200 บาท พระราชทานสมทบ ในการสร้างอารามและปฏิสังขรณ์ และได้พระราชทานนามวัดนี้ว่า วัดอุภัยภาติการาม ส่วนพระพุทธรูปพระราชทานนามว่า พระพุทธไตรรัตนนายก

วัดอุภัยภาติการาม เดิมเคยเป็นวัดแห่งมหายานิกาย อยู่ในความดูแลจากพระคุณเจ้าเชียงหัง (อดีตเจ้าอาวาสวัดจีนประชาสโมสร) ครั้งเมื่อพระคุณเจ้าเชียงหังมรณภาพใน พ.ศ. 2497 วัดนี้ก็ขาดการดูแลปล่อยให้เสื่อมสภาพลงและอยู่ในสภาพวัดร้าง แต่ต่อมาเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2512 นายพิพิธ สุรัตน์พิพิธ บุตรขุนพิพิธพานิชกรรรมพร้อมด้วยสัปบุรุษ ได้ทำหนังสือยื่นเรื่องถึงกรมศาสนา โดยผ่านเจ้าคณะใหญ่หน่มนิกาย เพื่อให้รับรองวัดอุภัยภาติการาม ให้เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งกรมศาสนากระทรวงศึกษาธิการได้รับรองสภาพวัดอุภัยภาติการาม เป็นนิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมายเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2512 วัดนี้จึงได้รับการบูรณะซ่อมแซมให้อยู่สภาพสมบูรณ์อีกครั้ง โดยความอุปถัมภ์ของคณะสงฆ์หน่มนิกาย ภายใต้การควบคุมดูแลจาก พระอธิการเอกสิทธิ์ ฝ้าหุยน และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2513 ด้วยสาเหตุนี้วัดนี้จึงได้กลายจากวัดจีนมหายานิกาย มาเป็นวัดญวน แห่งหน่มนิกาย

พุทธลักษณะขององค์พระประธาน พระไตรรัตนนายก (ซาปอกง) นามได้รับพระราชทานมาจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีขนาดหน้าตักกว้างประมาณ 6 เมตร สูงประมาณ 7 เมตร ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นวัดที่มีองค์ประธานใหญ่ที่สุดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งจำลองมาจากวัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ดูแลและรับผิดชอบ องค์ปลัดประติษฐ์ อี้สี เจ้าอาวาส

ที่ตั้งและการเข้าถึง ตั้งอยู่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา การเดินทางใช้เส้นทางเดียวกับเส้นทาง วัดจีนประชาสโมสร แต่ถึงก่อนประมาณ 1 กิโลเมตร

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยว พุทธศาสนิกชน ประชาชนทั่วไป

ข้อมูลและบริการท่องเที่ยว เปิดให้ชมตั้งแต่เวลา 07.00 — 18.00 นาฬิกา
ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ เบอร์โทรศัพท์ (038) 511198 ภายในวิหารมีพุทธบูชาจำหน่าย
วิธีการนมัสการสามารถสอบถามเจ้าหน้าที่ได้ ที่จอดรถสามารถจอดรถขนาดเล็กได้ประมาณ 25
คัน ส่วนรถบัสขนาดใหญ่ต้องจอดริมถนนภายนอกวัด มีห้องน้ำบริการฟรีจำนวน 8 ห้อง ภายใน
วัดไม่มีบริเวณที่จำหน่ายอาหาร มีร้านอาหารอยู่บริเวณใกล้วัดหลายแห่ง

ผลการสำรวจที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 58 ป้ายด้านหน้าวัดอุภัยภาติการาม

ภาพประกอบ 59 ชุมประตูด้านหน้าวัดอุภัยภาติการาม

ภาพประกอบ 60 พระวิหารมีลักษณะเหมือนศาลเจ้าจีน แต่ปัจจุบันเป็นวัดญวน

ภาพประกอบ 61 โรงเจเม่งเต็กตั่ว ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวจีน

ภาพประกอบ 62 พระพุทธไตรรัตนนายก ชาวจีนเรียกว่า พระเจ้าปอกง ในประเทศไทยมีเพียง 3 องค์

ภาพประกอบ 63 พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์

ผู้วิจัยพบเห็นศาสนสถานและสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดอุภัยภาติการาม ดังภาพประกอบ 58 - 63 ดังนี้ พระวิหารมีลักษณะเหมือนศาลเจ้าซึ่งเดิมคือวัดจีน แต่ปัจจุบันเป็นวัดญวน ภายในวิหารพบ องค์พระประธาน พระไตรรัตนนายก หรือชาวจีนเรียกว่า พระเจ้าปอกง ซึ่งในประเทศไทยมีเพียง 3 องค์ คือที่วัดกัลยาณมิตร ฝั่งธนบุรี วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และที่วัดอุภัยภาติการามนี้ นอกจากนี้ยังพบ พระศรีอริยเมตไตรยโพธิสัตว์ จากการสอบถาม

เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มา เจ้าหน้าที่กล่าวว่ามียกท่องเที่ยวจากฮ่องกง สิงคโปร์ และ ไต้หวัน มานมัสการเป็นประจำ

ภาพประกอบ 64 ที่จอดรถภายในวัดอุภัยภาติการาม สามารถจอดรถได้ 20 – 25 คัน

ภาพประกอบ 65 รถบัสขนาดใหญ่ต้องจอดริมถนนภายนอกวัด

ภาพประกอบ 66 ป้ายแสดงข้อมูลและความสำคัญของวัดอุภัยภาติการาม การท่องเที่ยวแห่ง
 ประเทศไทย เป็นผู้จัดทำป้าย

ภาพประกอบ 67 ป้ายแสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในป้ายเดียวกับป้ายแสดง
 ข้อมูลของวัด

ภาพประกอบ 68 บริเวณที่จำหน่ายพหุบูชาต่าง ๆ ภายในวิหาร

ภาพประกอบ 69 ป้ายบอกทางไปสุขาของวัด ซึ่งอยู่ด้านหลังวิหาร

ภาพประกอบ 70 ห้องสุขาของวัดอุภัยภาติการาม อยู่ด้านหลังวิหาร มีจำนวน 8 ห้อง

จากภาพประกอบ 64 - 70 เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการของวัดอุภัยภาติการาม สถานที่จอดรถสามารถจอดรถได้ 25 คัน รถบัสขนาดใหญ่ต้องจอดภายนอกวัด บริเวณที่จำหน่ายพุทธบูชาต่างๆ อยู่ภายในวิหารดูเป็นระเบียบ มีห้องน้ำบริการฟรี 8 ห้อง

2.2.5 ตลาดบ้านใหม่และชุมชนริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง

ความสำคัญและลักษณะโดยทั่วไป

ประเสริฐ ศีลวัฒนา และจินดา เนื่องจำนงค์. (2547. 86-87) ได้ศึกษาถึงเรื่องราวชุมชนริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง ไว้ดังนี้ อำเภอเมืองฉะเชิงเทราในอดีตมีลักษณะการรวมตัวของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงเกิดจากการต้องการอาศัยน้ำในการประกอบอาชีพเพาะปลูก ใช้น้ำในการอุปโภค บริโภค และเป็นเส้นทางคมนาคม ซึ่งการคมนาคมในอดีตทางน้ำสะดวกสบายกว่าทางบก ดังนั้นจึงทำให้เกิดหมู่บ้านริมแม่น้ำลำคลอง ซึ่งปลูกเรียงรายไปตามแม่น้ำบางปะกง เมื่อมีหมู่บ้านสิ่งอื่น ๆ ก็เกิดตาม ได้แก่ ตลาด และวัด

ซึ่งบริเวณริมแม่น้ำแถบตำบลบ้านใหม่ มีชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเรียงรายไปตลอดจนถึงบริเวณริมฝั่งแม่น้ำวัดแหลมส่าง เมื่อก่อนมีเรือนแพ เรือพาย เรือล่องสินค้า แต่ปัจจุบันชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ เรือนแพต่าง ๆ บ้านหรือร้านค้าริมน้ำเป็นเพียงสร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบในอดีตเท่านั้น ส่วนเรือนแพได้ต่อเติมเสาแปรงสภาพกลายเป็นบ้านริมน้ำ ส่วนที่เป็นเรือนแพมีเหลืออยู่ไม่กี่หลังเท่านั้น

ส่วนตลาดบ้านใหม่ เป็นย่านเศรษฐกิจเก่าแก่ของแปดริ้วอีกแห่งหนึ่ง เป็นตลาดโบราณริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงอายุกว่า 100 ปี ตั้งอยู่ที่ถนนศุภกิจ ทางไปอำเภอบางน้ำเปรี้ยว บ้านเรือนที่พักอาศัยเป็นเรือนไม้เก่าแก่ ที่ยังคงความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม เดิมเคยเป็นแหล่งชุมชนชาวจีนที่มีความคึกคัก มีการค้าขายสินค้าต่าง ๆ มากมาย ด้วยความมีเสน่ห์ของความเก่าแก่ของตลาดเรือนไม้ และวิถีชีวิตที่อยู่กันแบบเรียบง่าย ซึ่งกองถ่ายทำละคร และภาพยนตร์ นิยมมาถ่ายทำ ณ สถานที่แห่งนี้เป็นประจำ รวมทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงอย่าง วัดจีนประชาสโมสร และวัดอุภัยภาติการาม

ที่ตั้งและการเข้าถึง ชุมชนริมแม่น้ำบางปะกงได้ ด้วยการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง ลงเรือได้ที่ท่าหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร ส่วนตลาดบ้านใหม่ ตั้งอยู่ถนนศุภกิจ ตำบลบ้านใหม่ การเดินทาง ทางบกใช้เส้นทางเดียวกับเส้นทางไปวัดจีนประชาสโมสร และวัดอุภัยภาติการาม ซึ่งตลาดอยู่ด้านขวามือ ส่วนทางน้ำใช้บริการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกงได้เช่นกัน รายละเอียดจะกล่าวในทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวที่สนใจชมวิถีชีวิตชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ และตลาดเก่าแก่สมัยโบราณ

ข้อมูลและบริการนักท่องเที่ยว มีเรือท่องเที่ยวบริการชมแม่น้ำบางปะกง (รายละเอียดในทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยว) ส่วนตลาดบ้านใหม่ สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 ได้เปิดตลาดบ้านใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมตลาดเก่าแก่ชิมอาหารและขนมโบราณ สามารถชมได้ทุกเสาร์ อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 09.00 ถึง 17.00 นาฬิกา ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม เบอร์โทรศัพท์ (038) 817336 (สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2548. 51 - 52)

ผลการสำรวจที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริง ขอนำเสนอได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 71 วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนที่อาศัยอยู่สองริมแม่น้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 72 เรือนแพโบราณ ส่วนด้านหลังเรือนแพส่วนใหญ่ได้ต่อเติมเสากลาย
เป็นบ้านริมน้ำ

ภาพประกอบ 73 ร้านค้าเรือนแพ ที่ยังมีให้เห็นที่วัดแหลมใต้

ภาพประกอบ 74 ประชาชนสองริมฝั่งใช้น้ำในแม่น้ำบางปะกงในการอุปโภค บริโภค

ภาพประกอบ 75 ประชาชนริมฝั่งแม่น้ำ ใช้พายเรือข้ามฟาก แทนการใช้รถยนต์

จากภาพประกอบที่ 71 -75 เป็นภาพวิถีชีวิตที่ผูกพันกับแม่น้ำบางปะกง ยังมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งเป็นชีวิตประจำวันไม่ได้ปรุงแต่งเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้การชมวิถีชีวิตแบบเดิมได้
 อย่างเป็นธรรมชาติ และนักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตเหล่านี้ได้จากบริการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง

(รายละเอียดในทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว) แต่ถ้าชมจากทางบกต้องมาคอยชมที่ร้านอาหารเรือนแพวัดแหลมใต้ หรือชุมชนริมน้ำตลาดบ้านใหม่

ภาพประกอบ 76 ชุมชนตลาดบ้านใหม่ ที่ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งใหม่

ภาพประกอบ 77 ท่าเรือชุมชนตลาดบ้านใหม่ เดินทางมาโดยทางเรือท่องเที่ยวแม่น้ำบางปะกง

ภาพประกอบ 78 ป้ายแผนผังตลาดบ้านใหม่ อยู่ทางด้านในบริเวณตลาดบ้านใหม่

ภาพประกอบ 79 บริเวณภายในชุมชนตลาดบ้านใหม่ บ้านเรือนไม้เก่าแก่อายุ 100 ปี

ภาพประกอบ 80 ถนนที่ใช้เดินชมบ้านเรือนไม้เก่าแก่ มีการฟื้นฟูตลาดโบราณให้ชม
ทุกวันเสาร์ อาทิตย์

ภาพประกอบ 81 ร้านกาแฟโบราณเก่าแก่ ของตลาดบ้านใหม่

ภาพประกอบ 82 ร้านขายของที่ระลึกที่อยู่ในตลาดบ้านใหม่ จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

ภาพประกอบ 83 ร้านขายอาหารโบราณ ที่พบได้ทั่วไประหว่างเดินชมชุมชนตลาดบ้านใหม่

จากภาพประกอบ 76 - 83 เป็นภาพโดยทั่วไปของชุมชนตลาดบ้านใหม่ ผู้วิจัยสำรวจพบว่าบ้านเรือนของชาวชุมชนบ้านใหม่ยังเป็นแบบเรือนไม้โบราณที่ได้อนุรักษ์ไว้โดยคนในชุมชน ปัจจุบันทาง สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ฟื้นฟูเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแห่งใหม่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา มีแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงกันคือ วัดจีนประชาสโมสร และวัดอู่ภัยภาติการาม การบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ป้ายแผนผังของตลาดบ้านใหม่ พบได้ตอนอยู่กลางตลาดแล้ว และบนป้ายแผนผังบอกรายละเอียดและข้อมูลของตลาดน้อย ภายใน

2.3 ทรัพยากรเทศกาลและปรากฏการณ์สำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเฉพาะงานเทศกาลกลางเดือน 12 คือวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เนื่องจากเป็นช่วงที่ผู้วิจัยกำลังดำเนินการทำวิจัยพอดีจึงมีภาพถ่ายนำเสนอเพียงเทศกาลเดียว ส่วนงานเทศกาลในช่วงเดือนอื่น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารแผนผังของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 ผลที่ได้มีดังนี้

2.3.1 งานนมัสการหลวงพ่อบุทธโสธร จัดขึ้นปีละ 3 ครั้ง โดยกำหนดตามทางจันทรคติ ดังนี้

1. งานเทศกาลกลางเดือน 5 จัดขึ้นตั้งแต่วันขึ้น 14 ค่ำ ถึง แรม 1 ค่ำ เดือน 5 เทศกาลนี้ถือเป็นงานฉลองสมโภชวันคล้ายวันที่อาราธนาหลวงพ่อบุทธโสธรขึ้นจากแม่น้ำและอัญเชิญท่านมาประดิษฐานที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ผู้รับผิดชอบในการจัดงาน คือ คณะกรรมการวัดโสธรวรารามวรวิหาร และประชาชนทั้งชาวไทยและชาวจีน

ที่ตั้ง งานเทศกาลกลางเดือน 5 อยู่บริเวณวัดโสธรวรารามวรวิหาร

วันที่จัดงานและลักษณะกิจกรรม งานเทศกาลกลางเดือน 5 จัดขึ้น 3 วัน 3 คืน ดังนี้

วันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 5 ประชาชนชาวจังหวัดฉะเชิงเทราจะแห่หลวงพ่อบุทธไปตามหมู่บ้านใกล้ ๆ วัด แล้วอัญเชิญองค์ท่านกลับมาประดิษฐานที่วิหาร และตอนเย็นพระสงฆ์จะมีการเจริญพระพุทธมนต์

วันขึ้น 15 ค่ำ และ แรม 1 ค่ำ เดือน 5 จะมีการทำบุญใส่บาตรฉลอง เวียนเทียน และสงฆ์แห่หลวงพ่อบุทธสมโภชประจำปีคือ ละครหรือลิเก และจ๊ว ซึ่งเป็นมหรสพของไทยและจีนคู่กันเสมอ เพราะถือว่าทั้งชาวไทยและชาวจีนมีส่วนร่วมในการอาราธนาหลวงพ่อบุทธโสธรขึ้นจากน้ำ

คุณสมบัติและจำนวนผู้เข้าชม นักท่องเที่ยว พุทธศาสนิกชน และไม่จำกัดจำนวนผู้เข้าชมงานเทศกาล

ชื่อผู้ที่สามารถติดต่อสอบถาม คือ ประชาสัมพันธ์จังหวัดฉะเชิงเทรา เบอร์โทรศัพท์ (038) 514794 หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 เบอร์โทรศัพท์ (037) 312282 และ (037) 312284

2. งานเทศกาลกลางเดือน 12 หรือนงานนมัสการพระพุทธโสธรและงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นงานประจำปีครั้งใหญ่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา งานนี้มีตำนานเล่าขานสืบต่อกันมาดังนี้ งานนี้เริ่มมีขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2434 ผู้ที่ริเริ่มจัดงานกลางเดือน 12 คือ โด่ไพทรัพย์

เจ้าของละครคลองโสธร มีสาเหตุอยู่ว่าในปีนั้น เกิดโรคหิวหวัด และโรคฝีดาษ ระบาดไปทั่วกับประชาชน และสัตว์เลี้ยงล้มตายเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเกิดเหตุการณ์ข้าวยากหมากแพง ฝนแล้ง ประชาชนทั้งบ้านเรือนไร่นาหนีโรคภัย เมื่อเหตุการณ์เริ่มแย่มากขึ้นไม่สามารถควบคุมได้ พุทธศาสนิกชนชาวแปดริ้วจึงพากันบนบานต่อหลวงพ่อโสธร บ้างก็ขอข้าวรูป น้มนม ดอกไม้ บูชามารับประทานบ้าง ทาบ้าง บ้างก็บนบานด้วยละครและมหรสพสมโภช คนไทยบนลเกหรือละครแก่น ส่วนชาวจีนบนด้วยจิว เชิดสิงโต ด้วยความศรัทธาของหลวงพ่อซึ่งเป็นเรื่องมหัศจรรย์ ฝนได้ตกลงมาทำให้แผ่นดินที่แห้งแล้งนั้นมีความชุ่มชื้น โรคภัยไข้เจ็บ ก็หายไป ประชาชนชาวเมืองแปดริ้วจึงร่วมกับนายทรัพย์จัดงานฉลองสมโภชหลวงพ่อครั้งใหญ่เพื่อแก้บน งานจัดขึ้น 5 วัน 5 คืน ตั้งแต่วันขึ้น 12 -15 ค่ำ ถึง แรม 1 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างเดือน พฤศจิกายน ของทุกปี

ผู้รับผิดชอบงาน มีหลายหน่วยงานคือ วัดโสธรวรารามวรวิหาร สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8

ที่ตั้ง บริเวณที่จัดงานนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธร คือวัดโสธรวรารามวรวิหาร ส่วนงานกาชาดจัดขึ้นบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฉะเชิงเทรา

วันที่และลักษณะกิจกรรม งานนมัสการพระพุทธโสธรและงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 12 -15 ค่ำ ถึง วันแรม 1 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี ทั้งหมด 5 วัน 5 คืน แต่งานประเพณีที่สำคัญจะจัด 3 วัน

วันขึ้น 14 ค่ำ มีการแห่หลวงพ่อพุทธโสธรทางบก โดยจะมีขบวนรถสวยงาม และรถแห่ประดิษฐานพระพุทธโสธรเพื่อประพรมน้ำพระพุทธมนต์ไปรอบตัวเมืองฉะเชิงเทรา และภายในวันเดียวกันจะมีการแข่งขันเรือยาวประเพณี ซึ่งจะมีเรือยาวที่มีชื่อเสียงจากหลายจังหวัดมาพายแข่งขันเพื่อชิงถ้วยรางวัล

วันขึ้น 15 ค่ำ มีการแห่หลวงพ่อพุทธโสธรทางน้ำ โดยอัญเชิญหลวงพ่อพุทธโสธรประดิษฐานบนเรือและแห่เรือไปตามแม่น้ำบางปะกง เพื่อเป็นมงคลสำหรับชาวบ้านที่อาศัยและทำอาชีพอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ

วันแรม 1 ค่ำ เป็นงานวันสุดท้าย มีการเวียนเทียน และสงฆ์น้ำพระ

ส่วนงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่จัดในช่วงเดียวกัน ส่วนใหญ่เป็นงานออกร้านของหน่วยงานต่าง ๆ จำหน่ายผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มหรสพต่าง ๆ บัตรเข้าชมงาน ราคา 20 บาท

คุณสมบัติและจำนวนผู้เข้าชม นักท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไป พุทธศาสนิกชน ไม่จำกัดจำนวนผู้เข้าชมงาน

ชื่อผู้ที่สามารถติดต่อสอบถาม คือ ประชาสัมพันธ์จังหวัดฉะเชิงเทรา เบอร์โทรศัพท์ (038) 514794 หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 เบอร์โทรศัพท์ (037) 312282 และ (037) 312284

3. งานเทศกาลตรุษจีน จัดตามจันทรคติของจีน เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ ปีใหม่ (ชิวอิด) ไปจนถึงวันขึ้น 5 ค่ำ (ชิวโหงว) รวม 5 วัน 5 คืน ถ้าเทียบเป็นเดือนไทยก็คือราวเดือนยี่หรือเดือน 3 งานนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก มีประชาชนชาวจีนมานมัสการหลวงพ่อบุทธโสธรมากในช่วงเทศกาลตรุษจีน ชาวจีนจึงจัดงานรื่นเริงถวายหลวงพ่อบ้าง มีจิว ล่อโก๊ และเซดสิงโต หัวหน้างานจะทำหน้าที่ต้อนรับ บริการเลี้ยงดูและจัดให้มีโรงทาน ต้มข้าวต้มให้ทานตลอดงาน

ผู้รับผิดชอบการจัดงาน คือ สมาคมชาวจีน พ่อค้า ข้าราชการและประชาชนจัดร่วมกัน

ที่ตั้ง บริเวณที่จัดงานได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร

วันที่และลักษณะกิจกรรม งานเทศกาลตรุษจีน เริ่มตั้งแต่ วันขึ้น 1 ค่ำ ถึง วันขึ้น 5 ค่ำ ของทุกปี มีกิจกรรมต่างๆ คล้ายเทศกาลทั้ง 2 ช่วงดังที่กล่าวมาแล้ว คือ การแห่หลวงพ่อบกเพื่อประพรมน้ำพระพุทธรูป และอวยพรปีใหม่ในวันชิวอิด และจัดแสดงมหรสพทั้งจิวลิเก และการละเล่นอื่น ๆ

คุณสมบัติและจำนวนผู้เข้าร่วม ประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวจีน ไม่จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมงาน

ชื่อผู้ที่สามารถติดต่อสอบถาม คือ ประชาสัมพันธ์จังหวัดฉะเชิงเทรา เบอร์โทรศัพท์ (038) 514794 หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 เบอร์โทรศัพท์ (037) 312282 และ (037) 312284

ผลการสำรวจทรัพยากรเทศกาลและปรากฏการณ์สำคัญ ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมได้จากงานนมัสการหลวงพ่อบุทธโสธรและงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏดังภาพถ่ายต่อไปนี้

ภาพประกอบ 85 รถที่อัญเชิญหลวงพ่อพุทธโสธรแห่รอบเมือง เป็นประเพณีหนึ่งในเทศกาลนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธร

ภาพประกอบ 86 ขบวนรถสวยงามจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดฉะเชิงเทราร่วมขบวนแห่หลวงพ่อพุทธโสธร

จากภาพประกอบ 85 -86 เป็นขบวนแห่หลวงพ่อพุทธโสธร ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของเทศกาลนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธร จัดขึ้นทุกวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี โดยจะมีขบวนรถสวยงามจากหน่วยงานต่าง ๆ ของจังหวัดฉะเชิงเทราเข้าร่วมขบวนด้วย ซึ่งรถของหลวงพ่อพุทธโสธร จะแห่ไปรอบเมืองฉะเชิงเทรา เพื่อให้พระสงฆ์พรหมน้ำพระพุทธรมندیให้กับประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาชมสองข้างทางระหว่างขบวนรถแห่หลวงพ่อพุทธโสธรผ่าน

ประเพณีแข่งเรือพายประจำปี จัดขึ้นวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่มีการแห่หลวงพ่อบุทธโสธรทางบกและจัดเป็นประจำทุกปี จัดขึ้นโดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ร่วมกับ ชมรมอนุรักษ์เรือยาวแปดริ้ว ซึ่งจะมีการแข่งเรือพายหลายประเภท มีทีมเรือพายจากจังหวัดอื่น ๆ ส่งเข้าแข่งขันหลายทีม

ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าชมประเพณีแข่งเรือพายประจำปี 2548 ผู้วิจัยได้ขอข้อมูลของประเภทเรือที่แข่งขันและทีมที่ส่งเรือพายเข้าแข่งขัน จากผู้รับผิดชอบการแข่งขัน ได้ข้อมูลดังนี้

ประเภทเรือพายและทีมเรือพายที่ส่งเข้าแข่งขันมีทั้งหมด 4 ประเภท 23 ทีม แบ่งได้ดังนี้

1. เรือมาด 10 ฝีพาย มี 3 ทีม ได้แก่ ทีมเรือเทพนิมิตเพชร ทีมเรือเทพราช 1 ทีมเรือเทพราช 2 รางวัลชนะเลิศได้แก่ เรือเทพนิมิต

2. เรือยาว 12 ฝีพาย มี 8 ทีม 2 สาย แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ถ้วย ก และถ้วย ข

สาย เอ ได้แก่ ทีมเรือแม่จันทร์กระจ่างฟ้า ทีมเรือแม่พิกุลทอง ทีมเรือเทพประสิทธิ์ ทีมเรือเทพชฎาทอง

สาย บี ได้แก่ ทีมเรือพรพระแม่คงคา ทีมเรือขุนไกร ทีมเรือแม่กรรมนิการ์ ทีมเรื่อนารีพรายคะนอง

ผู้ชนะเลิศถ้วย ก ได้แก่ ทีมเรือเทพชฎาทอง และผู้ชนะเลิศถ้วย ข ได้แก่ ทีมเรือแม่พิกุลทอง

3. เรือยาว 30 ฝีพาย มี 8 ทีม 2 สาย แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ถ้วย ก และถ้วย ข

สาย เอ ได้แก่ ทีมเทพสันติ ทีมเจ้าแม่ตะเคียนทอง ทีมแม่ทองบายศรี ทีมสุวรรณอำไพ

สาย บี ได้แก่ ทีมพญานาคราช ทีมแม่จันทนา ทีมวันชนะศึก ทีมเอกชัย

ผู้ชนะเลิศถ้วย ก ได้แก่ ทีมเรือสุวรรณอำไพ และผู้ชนะเลิศถ้วย ข ได้แก่ ทีมเรือแม่ทองบายศรี

4. เรือยาวโบราณ 40 -50 ฝีพาย มี 3 ทีม ได้แก่ ทีมเจ้าแม่ตะเคียนเพชร ทีมม้าเทศ ทีมศรีโสธร รางวัลชนะเลิศได้แก่ เรือศรีโสธร

จากการสำรวจผู้วิจัย ประเพณีการแข่งขันเรือพาย จัดขึ้นทุกวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 (พฤศจิกายน) ของทุกปี ณ ทำน้ำวัดโสธรวรารามวรวิหาร ปรากฏดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 87 การแข่งเรือ ประเภทเรือมาด 10 ฝีพาย

ภาพประกอบ 88 การแข่งเรือ ประเภทเรือยาว 30 ฝีพาย

ภาพประกอบ 89 การแข่งเรือ ประเภทเรือยาวโบราณ 40 -50 ฝีพาย

ภาพประกอบ 90 ถ้วยรางวัลผู้ชนะเลิศประเภทต่าง ๆ และของที่ระลึกสำหรับผู้เข้าแข่งขัน

ภาพประกอบ 91 พิธีมอบรางวัลสำหรับผู้ชนะเลิศประเภทต่าง ๆ จากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา นายกิตติ เป้าเปี่ยมทรัพย์

จากภาพประกอบ 87 – 91 ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมที่เป็นประเพณีของงาน ทั้งขบวนแห่หลวงพ่อพุทธโสธรทางบก เป็นประเพณีที่มีความศักดิ์สิทธิ์และสวยงาม ส่วนใหญ่คนที่มาชมขบวนจะเป็นประชาชนท้องถิ่นมากกว่านักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวมักจะไม่ทราบข่าว และถ้าเป็นวันธรรมดา ขบวนแห่จะดูเงียบเหงากว่า วันหยุด ส่วนประเพณีแข่งเรือพาย มีความคึกคักทั้งผู้แข่งขันและผู้ชม จุดเด่นที่ทำให้งานสนุกคงเป็นเสียงของนักพายที่พายได้สนุกและตื่นเต้น ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาวัดโสธรวรารามวรวิหาร ได้ยินเสียงและต้องเดินมาชมการแข่งขันเป็นจำนวนมาก

2.3.2 งานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว จะจัดขึ้นประมาณเดือนมีนาคม ถึง เมษายน ของทุกปี ช่วงเวลานั้นเป็นช่วงที่มะม่วงให้ผลผลิตออกสู่ตลาดมากทางจังหวัดฉะเชิงเทรา จึงได้จัดงานนี้ขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าชมและเลือกซื้อมะม่วงพันธุ์ดี

ผู้รับผิดชอบงาน คือ สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8

ที่ตั้ง บริเวณที่จัดงานอยู่ภายใน โรงเรียนพุทธโสธร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อยู่ตรงข้ามวัดโสธรวรารามวรวิหาร

ลักษณะของงาน มีการออกร้านจำหน่ายมะม่วง ผลผลิตทางการเกษตร การประกวดผลผลิตทางการเกษตร จัดนิทรรศการด้านเกษตรและจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

คุณสมบัติและจำนวนผู้เข้าร่วม ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ชื่อผู้ที่สามารถติดต่อสอบถาม คือ ประชาสัมพันธ์จังหวัดฉะเชิงเทรา เบอร์โทรศัพท์ (038) 514794 หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 8 เบอร์โทรศัพท์ (037) 312282 และ (037) 312284

2.4 ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 2 อย่าง คือ

2.4.1 กิจกรรมการไปทัศนศึกษาที่ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริและศูนย์สาธิตและส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ ภาคกลาง (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง. 2545. แผ่นพับ) กล่าวถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดสร้างศูนย์ ว่าการจัดสร้างศูนย์นี้ เกิดจากแนวความคิดของคู่สมรสคณະรัฐมนตรี ซึ่งมี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยจัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และถวายเป็นพระราชกุศลแบบยั่งยืน สอนแนวทฤษฎีใหม่และแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ทั้งนี้เพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน เกษตรกร และประชาชนทั่วไป จัดสร้างขึ้นพร้อมกันทั้ง 4 ภาค คือ ภาคเหนือ สร้างที่ กองการสัตว์และเกษตรกรรมที่ 3 อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างที่ ค่ายสุนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ภาคใต้ สร้างที่ ค่ายวิภาวดีรังสิต อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วน ภาคกลาง สร้างที่ ค่ายสมเด็จพระนั่งเกล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลักษณะของภายในโครงการ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนเศรษฐกิจพอเพียง มีพื้นที่ประมาณ 8.97 ไร่ ประกอบด้วย ส่วนอาคารนิทรรศการศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 1 อาคาร ส่วนฐานกิจกรรม 4 อาคาร เช่น ฐานดิน น้ำ ปุ๋ย ฐานนา ฐานผลไม้ และฐานผัก และส่วนพื้นที่ทำกินแบ่งตามทฤษฎีใหม่ 30

2. ส่วนศิลปาชีพ ประกอบด้วย อาคารนิทรรศการส่งเสริมศิลปาชีพ 1 อาคาร และ อาคารสาธิต 3 อาคาร

3. ส่วนอื่น ๆ เช่น อาคารจำหน่ายสินค้า อาคารประชาสัมพันธ์ อาคารร้านอาหาร อาคารห้องน้ำ สวนสาธารณะและสนามเด็กเล่น

ผู้ดูแลรับผิดชอบ และดำเนินการ นายจาตุรนต์ ฉายแสง ประธานศูนย์การเรียนรู้ฯ ภาคกลาง และคู่สมรสรัฐมนตรี เป็นกรรมการ ร่วมกับ กองพลทหารราบที่ 11 ค่ายสมเด็จพระนั่งเกล้า

ที่ตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริและศูนย์สาธิตและส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ ภาคกลาง ค่ายสมเด็จพระนั่งเกล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลและบริการนักท่องเที่ยว สามารถเข้าชมฟรี ทุกวัน เปิด 9.00 ถึง 16.00 นาฬิกา หากต้องการชมเป็นหมู่คณะติดต่อได้ที่ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง ได้ที่ กองพลทหารราบที่ 11 ค่ายสมเด็จพระนังเกล้า อ.เมืองฉะเชิงเทรา หรือสอบถามรายละเอียดได้ที่ ประชาสัมพันธ์จังหวัดฉะเชิงเทรา เบอร์โทรศัพท์ (038) 514794

ผลการสำรวจภายในบริเวณศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง ผู้วิจัยพบว่า ภายในบริเวณมีสิ่งที่น่าสนใจเหมาะแก่การศึกษาเรียนรู้ เช่น อาคารนิทรรศการศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภายในอาคารมีการจัดนิทรรศการ และนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ด้วยป้ายแสดงข้อมูล ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการจัดทำป้ายนิทรรศการคิดว่ามีความทนทานและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจอ่านได้ และการจำลองวิถีชีวิตทำได้ดีและมีความเหมือนจริง ส่วนด้านอาคารอื่น ๆ และส่วนอื่น ๆ เช่น ฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ การนำเสนอข้อมูลและความรู้เป็นการนำรูปแบบจริงของการทำตามเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ จึงทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ดีขึ้น

ด้านการบริการนักท่องเที่ยว มีอาคารประชาสัมพันธ์ คอยบริการให้ข้อมูล อาคารจำหน่ายสินค้า OTOP อาคารร้านอาหาร อาคารห้องน้ำ และที่จอดรถนักท่องเที่ยวสามารถจอดได้ประมาณ 40 คัน ผู้วิจัยคิดว่าการบริการนักท่องเที่ยว มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างดี โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการสำรวจเป็นภาพถ่ายได้ดังนี้

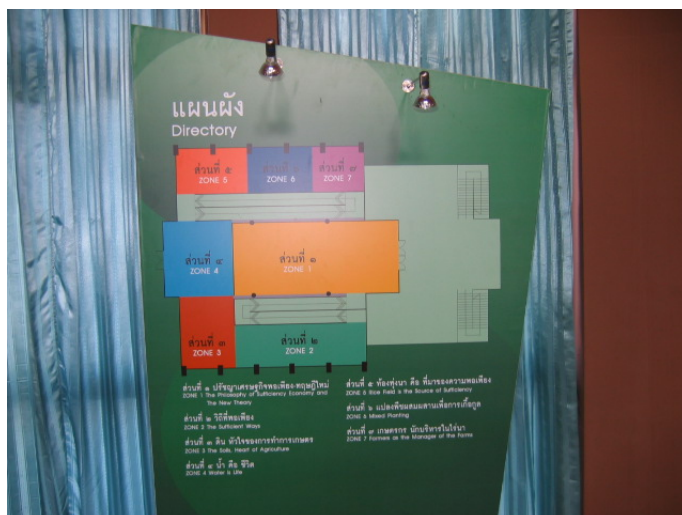
ภาพประกอบ 92 ป้ายด้านหน้า ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง ตั้งอยู่ที่ค่ายสมเด็จพระนังเกล้า

ภาพประกอบ 93 ทักษิณภาพและอาคารต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง

ภาพประกอบ 94 อาคารนิทรรศการการเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง ภายในมีนิทรรศการเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ และมีการฉายวีดีทัศน์ (ต้องติดต่อล่วงหน้า)

ภาพประกอบ 95 แผนผังในการชมนิทรรศการ ภายในอาคารศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง

ภาพประกอบ 96 การนำเสนอการจำลองวิถีชีวิตของชาวบ้านในภาคกลาง ด้านอาหารการกิน และการปลูกพืชผักสวนครัว มีให้ชมภายในอาคารนิทรรศการ

ภาพประกอบ 97 ตัวอย่างป้ายการนำเสนอข้อมูล เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2.4.2 กิจกรรมการล่องแม่น้ำบางปะกง เป็นการชมธรรมชาติ และวัฒนธรรมของสองฝั่งแม่น้ำบางปะกง สถานที่สำคัญสองฝั่งที่สามารถชมได้จากการท่องเที่ยวทางเรือ ได้แก่ อาคารไม้สักที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินกรรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ อดีตเจ้าเมืองฉะเชิงเทรา แนวกำแพงเมืองโบราณ กลุ่มเรือนแพสมัยเก่า วัดสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดเมือง วัดแหลมไต้ ตลาดน้ำในอดีต การล่องเรือเข้าไปสิ้นสุดที่ ชุมชนตลาดบ้านใหม่ และให้นักท่องเที่ยวแวะชม บ้านเรือนไม้เก่าแก่อายุ 100 กว่าปี เลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ และชิมอาหารโบราณเก่าแก่และยังมีการนำชมวัดจีนประชาสโมสร

ข้อมูลและการบริการนักท่องเที่ยว มี 2 แบบ

1. ใช้บริการของ บริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด ลงเรือได้ที่ ท่าหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร เส้นทางล่องเรือ ท่าหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร – ตลาดบ้านใหม่ – วัดจีนประชาสโมสร (เล่งฮกยี่)

ตารางการล่องเรือ จันทร์ – สุกรี มี 2 รอบ คือ 12.00 และ 14.00 นาฬิกา ส่วนเสาร์ อาทิตย์ เริ่มรอบแรก 10.00 นาฬิกา เรือออกทุกชั่วโมง ใช้เวลาในการล่องเรือรอบละ 2 ชั่วโมง มีมัคคุเทศก์บรรยายตลอดเส้นทาง บัตรผู้ใหญ่ ราคา 100 บาท และ เด็ก ราคา 60 บาท มีน้ำดื่มบริการ นอกจากนี้ยังมี อัตราการเช่าเหมาลำ คือ ขนาดเรือ 50 ที่นั่ง ชั่วโมงละ 2,400 บาท และ 30 ที่นั่ง ชั่วโมงละ 2,000 บาท

2. ใช้บริการเรือหางยาวของชาวบ้าน นักท่องเที่ยวสามารถกำหนดระยะทางและแหล่งท่องเที่ยวได้ ติดต่อเช่าเรือได้ทั้งบริเวณท่าหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร และท่าหน้าตลาด

ในตัวเมืองฉะเชิงเทรา เป็นเรือยาวจุคนได้ 8-10 คน อัตราค่าเช่าเรือ แล้วแต่ตกลงกันตามจำนวนผู้โดยสารและระยะทาง

จากการสำรวจด้วยการลงเรือท่องเที่ยว ของบริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด ผู้วิจัยพบว่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งเพราะมีนักท่องเที่ยวใช้บริการเต็มทุกรอบ บนเรือมีชูชีพบริการทุกที่นั่งแต่ขาดแว่นดำข้างของเรือ เพื่อความปลอดภัยผู้วิจัยคิดว่าควรวางไว้ที่เก้าอี้ดีกว่า เวลาอุบัติเหตุจะได้หยิบได้ทัน ระหว่างนั่งเรือมีมัคคุเทศก์บรรยายถึงบรรยากาศ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่เรือล่องผ่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การล่องเรือนี้ ทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์และเห็นวิถีชีวิตของชุมชนเก่าแกริมน้ำ ซึ่งบางท่านอาจไม่ค่อยได้เห็นวิถีชีวิตแบบนี้แล้ว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพถ่ายจากการได้สำรวจดังนี้

ภาพประกอบ 98 ท่าหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร และที่ขายตั๋วเรือท่องเที่ยวบางปะกง

ภาพประกอบ 99 เรือขนาด 30 ที่นั่ง ที่ให้บริการนักท่องเที่ยว ปัจจุบันเริ่มมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มาท่องเที่ยวบ้างแล้ว

ภาพประกอบ 100 ภายในเรือมีชูชีพไว้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 101 มัคคุเทศก์กับการบรรยายระหว่างล่องเรือ

2.5 ทรัพยากรด้านบริการ ผู้วิจัยพบทรัพยากรบริการ ภายในเขตอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา ดังนี้

2.5.1 การขนส่ง

สถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่ตั้ง สถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา ตำบลหน้าเมือง อยู่ริมทางหลวงหมายเลข 314 ปัจจุบันอยู่ตรงข้าม ห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาฉะเชิงเทรา

1. มีรถโดยสารประจำทางที่บริการผู้โดยสารเดินทางระหว่างจังหวัด ได้แก่ จาก จังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดปราชินบุรี อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว จังหวัดชลบุรี และจังหวัดที่ระยะทางไกลที่ผ่านและแวะรับผู้โดยสารจาก ฉะเชิงเทรา เช่น รถสายระยอง – หนองคาย รถสายพัทยา- อุบลราชธานี และ ระยอง – แม่สาย เป็นต้น มีทั้งรถโดยสารแบบธรรมดา และปรับอากาศชั้น 1 และชั้น 2

ในที่นี้ขอกล่าวถึงการเดินทางระหว่าง ฉะเชิงเทรา – กรุงเทพฯ ดังนี้

- ปลายทางสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต 2) มีวิ่ง 3 เส้นทาง คือ 1. รถปรับอากาศชั้น 1 วิ่งบนถนนมอเตอร์เวย์ ค่าโดยสาร 50 บาท 2. รถปรับอากาศชั้น 2 วิ่งถนนสายรามอินทรา มีนบุรี เริ่มเที่ยวแรก 04.10 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ออกทุก 30 นาที ค่าโดยสาร 43 บาท และ 3. รถปรับอากาศชั้น 2 วิ่งสายลาดพร้าว บางกะปิ มีนบุรี 04.10 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ออกทุก 30 นาที ค่าโดยสาร 43 บาท

- ปลายทางที่สถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) มีรถวิ่ง 2 เส้นทางคือ 1. ฉะเชิงเทรา - กรุงเทพฯ สายบางนา – ทรายทอง มีทั้งรถปรับอากาศชั้น 1 และชั้น 2 เริ่มเที่ยว

แรก 05.30 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ออกทุก 30 นาที ค่ารถปรับอากาศชั้น 1 ราคา 68 บาท
ชั้น 2 ราคา 55 บาท และ 2. บางคล้า - ฉะเชิงเทรา - กรุงเทพฯ วิ่งเข้าถนนอ่อนนุช ผ่านท่า
อากาศยานสุวรรณภูมิ ถนนลาดกะบัง เริ่มเที่ยวแรก 6.10 นาฬิกา ถึง 17.00 นาฬิกา ค่ารถปรับ
อากาศชั้น 1 ราคา 52 บาท และปรับอากาศชั้น 2 ราคา 41 บาท

2. รถโดยสารภายในจังหวัด บริการผู้โดยสารเดินทางระหว่างอำเภอ ตำบลต่าง ๆ
ภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในที่นี้ขอกล่าวถึง รถโดยสารที่ผ่านแหล่งท่องเที่ยว

- รถประจำทางรอบเมือง สาย 5 ผ่านวัดโสธรวรารามวรวิหาร ปลายทางตลาด
ทรัพย์สิน ค่าโดยสาร 8 บาท

- รถสองแถวสายสถานีขนส่ง — วัดสายชล ผ่าน สถานีรถไฟฉะเชิงเทรา ตลาด
ทรัพย์สิน ตลาดบ่อบัว วัดอุภัยภาติการาม ตลาดบ้านใหม่ วัดจีนประชาสโมสร

- รถประจำทางสาย ฉะเชิงเทรา — บ้านโพธิ์ ผ่านศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง
ติดต่อสอบถามได้ที่ สถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 514482

ภาพประกอบ 102 ป้ายสถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาพประกอบ 103 บรรยากาศด้านหน้าสถานีขนส่งเชียงใหม่จะเชิงเทรา มีความพลุกพล่านในช่วงเช้า และช่วงเย็น ของทุกวัน

สถานีรถไฟจะเชิงเทรา

ตั้งที่ ริมถนนมหาจักรพรรดิ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองจะเชิงเทรา

รถไฟโดยสารเที่ยวไป จากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (มักกะสัน) มีขบวนรถไฟไป จะเชิงเทราทุกวัน วันละ 11 ขบวน เที่ยวไปจาก กรุงเทพฯ เที่ยวแรก 05.55 -19.55 นาฬิกา อัตราค่าโดยสาร ชั้น 3 จะเชิงเทรา ถึง มักกะสัน ราคา 13 บาท และ ค่าโดยสารรถชานเมืองปรับอากาศ ราคา 40 บาท

รถไฟโดยสารเที่ยวกลับจากจะเชิงเทรา ถึง กรุงเทพฯ เริ่มเที่ยวแรกเริ่ม 05.20 — 18.18 นาฬิกา อัตราค่าโดยสาร ชั้น 3 จะเชิงเทรา ถึง มักกะสัน ราคา 13 บาท และ ค่าโดยสารรถชานเมืองปรับอากาศ ราคา 40 บาท

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ เบอร์โทร 1690 หรือ (02) 2204334 หรือสถานี จะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 511007 ข้อมูลจาก (คู่มือท่องเที่ยวจะเชิงเทรา. แผ่นพับ)

ภาพประกอบ 104 ด้านหน้าของสถานีรถไฟจะเชิงเตรา มีความพลุกพล่านในช่วงเช้าและเย็นของทุกวัน

ภาพประกอบ 105 ที่พักผู้โดยสาร และช่องซื้อตั๋วโดยสารรถไฟ และสามารถจองตั๋วล่วงหน้าไปจังหวัดอื่น ๆ ได้เช่นกัน

ภาพประกอบ 106 ร้าน OTOP อยู่ภายในบริเวณที่พักผู้โดยสาร ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทขนมและอาหาร

ภาพประกอบ 107 ที่จอดรถสองแถว สายสถานีรถไฟ – วัดโสธรวรารามวรวิหาร

จากการสำรวจพบว่า ทั้งสถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทรา และสถานีรถไฟ มีรถโดยสารที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้ รวมทั้งมีบริการรถเช่าต่าง ๆ เช่น รถสามล้อเครื่อง และรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างบริการ อัตราค่าบริการแล้วแต่ตกลงตามระยะทาง สิ่งอำนวยความสะดวก มีร้านจำหน่ายของฝากและร้านจำหน่ายอาหารอยู่ทั้งภายในบริเวณสถานีขนส่ง และสถานีรถไฟ ห้องน้ำของทั้งสองแห่งสะอาดพอใช้ได้

2.5.2 ที่พักแรม ผู้วิจัยพบที่พักแรมที่เป็นโรงแรมแบบมาตรฐาน 3 แห่ง คือ

โรงแรมวังธารา แอนด์รีสอร์ท เป็นโรงแรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีสระว่ายน้ำ และบริการจัดเลี้ยง จำนวนห้องทั้งหมด 168 ห้อง ราคา 1,000 – 5,500 บาท

ที่ตั้ง เลขที่ 5/2 ถนนสุขประยูร ตำบลคลองนา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 822239 -40 และ (038) 512565 -9 อยู่ตรงข้ามและเยื้อง ศูนย์การเรียนรู้ ภาคกลาง ค่ายสมเด็จพระนั่งเกล้า

โรงแรมแกรนด์ รอยัลพลาซ่า เป็นโรงแรมขนาดมาตรฐาน ตึกขนาด 6 ชั้น จำนวน 170 ห้อง ราคา 635 -1,500 บาท

ที่ตั้ง เลขที่ 1110 ถนนสุขประยูร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 823701

สัมนาคารบางปะกงปาร์ค เป็นโรงแรมที่อยู่ในความดูแล ของเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มีบริการห้องจัดเลี้ยงและประชุมสัมมนา มีห้องพักจำนวน 39 ห้อง ราคา 500 -700 บาท

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 810541 และ (038) 512501 เป็นโรงแรมที่ตั้งอยู่ใกล้วัดโสธรวรารามวรวิหาร มากที่สุด

เย็นจิตรบังกาโล มีห้องพักจำนวน 29 ห้อง 250 – 400 บาท

ที่ตั้ง เลขที่ 203 ถนนมหาจักรพรรดิ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 511200

โรงแรมริเวอร์อินน์ มีห้องพักจำนวน 30 ห้อง ราคา 290 – 590 บาท

ที่ตั้ง เลขที่ 122/1 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 514530 – 1 และ (038) 511609

จากการสำรวจผู้วิจัยได้ภาพถ่ายตัวอย่างโรงแรมของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ดังนี้

ภาพประกอบ 108 ป้ายด้านหน้าทางเข้าโรงแรมวังธารา แอนด์ รีสอร์ท ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมือง
ฉะเชิงเทรา ประมาณ 8 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 109 ลักษณะภายนอกของโรงแรมวังธารา แอนด์ รีสอร์ท

ภาพประกอบ 110 โรงแรมแกรนด์ รอยัลพลาซ่า อยู่ห่างจากตัวเมืองฉะเชิงเทรา
ประมาณ 3 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 111 อาคารสัมมนาการบางปะกงปาร์ค เป็นโรงแรมของมหาวิทยาลัยสถาบัน
ราชภัฏราชนครินทร์ อยู่ใกล้วัดโสธรวรารามวรวิหาร

จากการสำรวจผู้วิจัยพบว่า โรงแรมวังธารา แอนด์ รีสอร์ท ตั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองค่อนข้างมาก การเดินทางด้วยรถประจำทางไม่สะดวกเนื่องจากตัวโรงแรมอยู่ลึกจากถนนใหญ่เกือบ 3 กิโลเมตร จึงเหมาะกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวมากกว่า ด้านโรงแรมแกรนด์ รอยัลพลาซ่า เป็นโรงแรมที่สามารถเดินทางด้วยรถประจำทางได้ เพราะตัวโรงแรมอยู่ติดริมถนน อาคารสัมมนาการประชุมบางปะกงปาร์ค ตั้งอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ อยู่ใกล้วัดโสธรวรารามวรวิหารมากที่สุดสามารถเดินทางด้วยเท้าได้ และยังมีรถประจำทางหลายสายผ่านซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้สะดวก ส่วนโรงแรมอื่น ๆ เป็นโรงแรมเล็ก ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในย่านธุรกิจหรืออยู่ใกล้ตลาดในเมือง

2.5.3 การต้อนรับ จากการสำรวจและศึกษาจากทั้งเอกสาร แผ่นพับและการลงสำรวจพื้นที่จริง ผู้วิจัยพบการต้อนรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ไม่มีศูนย์ข้อมูลที่เป็นส่วนกลาง ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดตั้งของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีเพียงบางแห่งเท่านั้น เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง เป็นต้น

แผนที่และโบรชัวร์ แผนที่ของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเตรา และของจังหวัดจะเชิงเตรา มีการจัดทำจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานจังหวัดจะเชิงเตรา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นักท่องเที่ยวสามารถพบแผนที่ท่องเที่ยวได้ในแผ่นพับหรือคู่มือท่องเที่ยว และยังพบได้ที่สถานีขนส่งจังหวัด และสถานีรถไฟ รวมทั้งตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญด้วย นอกจากนี้ยังสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้

ภาพประกอบ 112 ตัวอย่างแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ (สถานีรถไฟ)

ภาพประกอบ 113 ตัวอย่างแผนที่ท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (วัดโสธรวรารามวรวิหาร)

ป้ายบอกทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยพบว่าป้ายบอกทางที่มาจากกรุงเทพฯ ถ้ามาจากสายถนนสายบางนา-ตราด เริ่มมีป้ายบอกทางเมื่อถึงเขตอำเภอบางปะกงและถนนสายบางปะกง – ฉะเชิงเทรา มีป้ายบอกทางมาเรื่อยๆ จนถึงอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ระหว่างทางมีป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวบ้างแต่ไม่มาก ส่วนใหญ่บอกทางไปวัดโสธรวรารามวรวิหาร ส่วนถ้ามาทางถนนสายรามอินทรา – มีนบุรี เริ่มเห็นป้ายบอกทางมาจังหวัดฉะเชิงเทราตั้งแต่วงเวียนหลักสี่ และมีป้ายจังหวัดฉะเชิงเทราตลอดเส้นทาง มา จนถึงฉะเชิงเทรา

ส่วนป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว พบเมื่อเดินทางถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา และจะพบทั้งในเมืองและนอกเมือง ดังภาพประกอบ 114

ภาพประกอบ 114 ตัวอย่างป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ มีบอกเป็นระยะตลอดทาง

ของที่ระลึก ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีของฝากพื้นเมืองหลายอย่าง มีทั้งของฝากที่เป็นสินค้าทางการเกษตร สินค้าหัตถกรรม อาหาร และขนม และจากการลงพื้นที่สำรวจ

จากการลงพื้นที่สำรวจผู้วิจัยพบร้านจำหน่ายของที่ระลึก ดังนี้

ภาพประกอบ 115 ร้านตั้งแข่งจิว (สาขาฉะเชิงเทรา) และร้านอิงมู่เส็ง จำหน่ายขนมเปี๊ยะ

จากภาพประกอบ 115 เป็นหน้าร้านตั้งแข่งจิว และร้านอิงมู่เส็ง จำหน่ายขนมเปี๊ยะ ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งที่ขยายเพิ่มมาจาก สาขาบางคล้า ขนมเปี๊ยะที่จำหน่ายมีหลายแบบ รสชาติอร่อย ทั้งสองร้านตั้งอยู่ตรงข้ามสถานีรถไฟฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ยังมีจำหน่ายตามร้านขายของที่ระลึกอื่น ๆ ทั่วไป ร้านตั้งแข่งจิว เบอร์โทร (038) 511139 และ (038) 515395 ส่วนร้านอิงมู่เส็ง เบอร์โทร (038) 515748

ร้านริน ของขึ้นชื่อของร้าน คือ กระจ่างสารท และขนมหวาน ตั้งอยู่เลขที่ 15/2 ถนนบางปะกง – ฉะเชิงเทรา ตำบลโสธร อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 513777

ศูนย์ OTOP แปดริ้ว ตั้งอยู่บริเวณเดียวกับ โครงการศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง ที่ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมและผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดฉะเชิงเทรา เช่น ผลิตภัณฑ์ทองเหลืองสาน และ ผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์จากไม้ เศษกระดูกสัตว์ และเขาสัตว์ นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จากการเกษตร เช่น ข้าวหอมมะลิ เป็นต้น แต่ถ้านักท่องเที่ยวต้องการชมการผลิตสินค้าหัตถกรรมสามารถเดินทางไปชมการทำผลิตภัณฑ์ได้ที่ทองเหลืองสาน ชมและเลือกซื้อได้ที่ บ้านเลขที่ 56 หมู่ 13 บ้านคลองขุดใหม่ ตำบลท่าไข่

อำเภอเมืองจะเข้เทรา ติดต่อสอบถาม เบอร์โทร (038) 513857 ส่วนผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากไม้และเขาสัตว์ ชมและเลือกซื้อได้ที่หมู่บ้านผลิตเครื่องประดับจากไม้ และเขาสัตว์ หมู่ 3 ตำบลคลองนครเนื่องเขต อำเภอเมืองจะเข้เทรา ติดต่อสอบถาม เบอร์โทร (038) 847307

ภาพประกอบ 116 ศูนย์ OTOP แปดริ้ว จำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และสินค้าพื้นเมือง บรรยากาศก่อนข้างเจียบ

ภาพประกอบ 117 ตัวอย่างสินค้าที่จำหน่ายภายใน ศูนย์ OTOP แปดริ้ว (ผลิตภัณฑ์ทองเหลืองสาน และ ผลิตภัณฑ์เศษไม้ และเขาสัตว์)

ภาพประกอบ 118 ตัวอย่างสินค้าที่จำหน่ายภายใน ศูนย์ OTOP แปดริ้ว (ข้าวหอมมะลิ)

ร้านอาหาร ร้านอาหารที่น่าสนใจในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีดังนี้

ร้านก๋วยจั๊บน้ำร้อน ประเภทร้านอาหารจีน เปิดตั้งแต่เวลา 06.00 — 16.00

นาฬิกา

ที่ตั้ง เลขที่ 30/24 -25 หมู่ 5 ถนนสายบายพาสแยกหลวงพ่อโสธร ตำบล
บางพระ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 821893 — 4

ร้านเกี๊ยวซ่า ประเภทร้านอาหารจีน เปิดตั้งแต่เวลา 09.00 — 21.00

นาฬิกา

ที่ตั้ง เลขที่ 51/16 ถนนเกี๊ยวซ่า ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
เบอร์โทร (038) 511425

ร้านมธุรสเรือนแพ ประเภทร้านอาหารไทย เป็นแพริมน้ำ เปิดตั้งแต่เวลา 09.00
— 22.00 นาฬิกา

ที่ตั้ง เลขที่ 174/38 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
(ตรงข้ามโรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา) เบอร์โทร (038) 511958 และ (038) 515833

ศูนย์อาหารเพื่อสุขภาพ ประเภทอาหารเจ อาหารตามสั่ง และก๋วยเตี๋ยว

ที่ตั้ง เลขที่ 257 ถนนมหาจักรพรรดิ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
(ตรงข้ามสถานีรถไฟฉะเชิงเทรา และอยู่ข้างร้านตั้งแข่งจั่ว) เบอร์โทร (038) 515613

ศูนย์ปฏิบัติการอาหารและเครื่องดื่ม มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ประเภท
อาหารไทย เปิดตั้งแต่เวลา

ที่ตั้ง เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
เบอร์โทร (038) 810541 และ (038) 535380

ภาพประกอบ 119 ตัวอย่างร้านอาหารในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา (ศูนย์ปฏิบัติการอาหาร และเครื่องดื่มของ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์)

นอกจากร้านอาหารที่กล่าวมาแล้ว ยังมีศูนย์อาหารของห้างคาร์ฟูร์ และ บิ๊กซี ด้วย ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้

บริษัททัวร์ ผู้วิจัยพบว่าอำเภอเมืองจะเชิงเทรา มีบริษัททัวร์ 2 แห่งคือ

ศูนย์ฝึกประสบการณ์ธุรกิจท่องเที่ยวราชนครินทร์ทัวร์ เป็นบริการท่องเที่ยวของ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ บริการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมมัคคุเทศก์วิชาชีพ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รับจองตั๋วเครื่องบิน โรงแรม ทั่วโลก

ที่ตั้ง เลขที่ 422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองจะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 810541 และ (038) 535380 หรือทางอินเทอร์เน็ต <http://tourism.rru.ac.th>

บริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด บริการท่องเที่ยวในจังหวัดจะเชิงเทรา รวมทั้ง บริการเรือท่องเที่ยวบางปะกง และมีบริการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง

ที่ตั้ง เลขที่ 420 ถนนเทพคุณากร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองจะเชิงเทรา เบอร์โทร (038) 514333 หรือทางอินเทอร์เน็ต www.bpkcharter.com

ภาพประกอบ 120 ราชนครินทร์ทัวร์ เป็นบริษัททัวร์ของเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

2.5.4 บริการอื่น ๆ ภายในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยพบว่า มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้ง บริการซ่อมต่าง ๆ ธนาคารพาณิชย์ ไปรษณีย์ 1 แห่ง และมีบริการไปรษณีย์เอกชน ตั้งอยู่ในห้างบิ๊กซี ด้วย ด้านโทรศัพท์สาธารณะมีบริการตามแหล่งท่องเที่ยว โรงพยาบาลในตัวเมืองมี 2 แห่ง สถานีตำรวจและป้อมตำรวจ ผู้วิจัยไม่พบตำรวจท่องเที่ยวอาจเป็นเพราะว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นจำนวนน้อย ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ จากการสำรวจปรากฏภาพประกอบต่อไปนี้

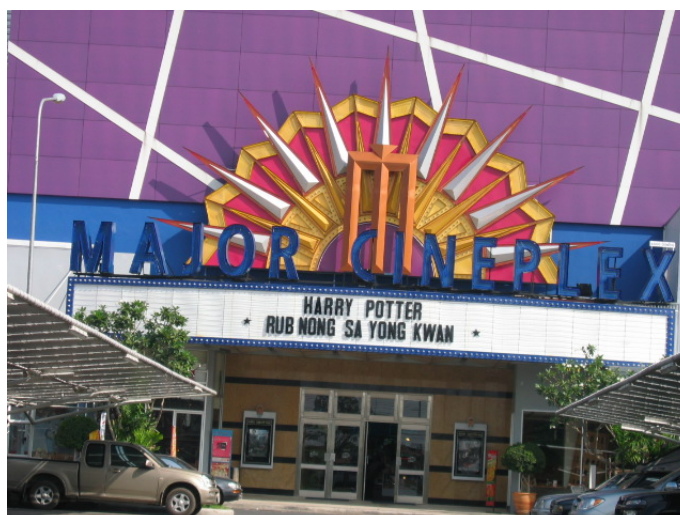
ภาพประกอบ 121 โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นโรงพยาบาลขนาด 500 เตียง
ฉุกเฉิน โทร. (038) 511033

ในเขตอำเภอเมืองมีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นโรงพยาบาลของรัฐบาล ตั้งอยู่ริมถนนมรุพงษ์ ใกล้กับวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ ลักษณะของโรงพยาบาลนี้โดดเด่นสังเกตได้ง่าย และตั้งอยู่ใจกลางเมือง ส่วนโรงพยาบาลโสธรเวช เป็น

โรงพยาบาลของเอกชน ตั้งอยู่ใกล้สถานีขนส่งจังหวัดหรือติดกับสะพานข้ามแยกเข้าเมือง
จะเชิงเทรา เส้นทางที่ไป กรุงเทพฯ สายมีนบุรี

ภาพประกอบ 122 ห้างสรรพสินค้า บิ๊กซี และ คาร์ฟูร์

ภาพประกอบ 123 โรงภาพยนตร์เมเจอร์ซีนีเพล็กซ์

จากภาพประกอบ 122 -123 เป็นภาพของห้างบิ๊กซี ตั้งอยู่ริมถนนสายบางปะกง –
จะเชิงเทรา หรือตรงข้ามสถานีขนส่งจังหวัดจะเชิงเทรา และห้างคาร์ฟูร์ อยู่ริมถนนศรีโสธรตัด
ใหม่ ตรงข้ามองค์การโทรศัพท์จังหวัดจะเชิงเทรา ผู้วิจัยคิดว่าสิ่งบริการเหล่านี้เป็นการบริการ
เพื่อความบันเทิงสำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวในแง่
ของความบันเทิงและเป็นการบริการเสริมในแง่ของการใช้เป็นที่พักผ่อน หรือการบริการด้าน
อาหาร หากสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร ที่จอตระก หรือร้านอาหารที่วัด
มีบริการให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว สามารถมาจอดที่ห้างสรรพสินค้าทั้ง
สองได้ และใช้บริการรถสาธารณะเดินทางแทน เพื่อเป็นการลดจราจรที่แออัดบริเวณหน้าวัดได้
อีกทางหนึ่งด้วย

2.6 รายการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Tourism Events) ในรอบปีของ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ตาราง 6 แสดงรายการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ในรอบปีของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

รายการ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. งานมะม่วงและ ของดีเมืองแปดริ้ว			↔									
2. งานนมัสการ หลวงพ่อบุญศรี ปีหนึ่งมี 3 ครั้งนับ ตามจันทรคติ												
2.1 เทศกาล กลางเดือน 5				↔								
2.2 เทศกาล กลางเดือนสิบสอง											↔	
2.3 เทศกาล ตรุษจีน (ช่วงตรุษจีน ของทุกปี)												
3. งานกาชาด จังหวัดฉะเชิงเทรา											↔	
4. ล่องเรือชม ปลาโลมาที่ปากน้ำ บางปะกง	→										←	(*)

(*) ล่องเรือชมปลาโลมา ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ถึง มกราคม ของปีถัดไป

จากตาราง 6 สามารถอธิบายถึงรายการกิจกรรมและเทศกาลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง
ฉะเชิงเทรา ได้ดังนี้

2.6.1 งานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว จัดขึ้นช่วง เดือนมีนาคม ถึง
เมษายน ของทุกปี งานจัดบริเวณ โรงเรียนพุทธโสธร ในงานมีออกร้านจำหน่ายผลิตผลทางการ
เกษตร โดยเฉพาะมะม่วง ซึ่งเป็นผลไม้ขึ้นชื่อของเมืองฉะเชิงเทรา

2.6.2 งานเทศกาลนมัสการหลวงพ่พุทธรโสธร ปีหนึ่งจัดงาน 3 ครั้ง มีกำหนดทางจันทรคติ (นับเดือนธันวาคม เป็นเดือนอ้าย หรือเดือน 1)

- เทศกาลกลางเดือน 5 เริ่มตั้งแต่วันขึ้น 15 ค่ำ ถึง แรม 2 ค่ำ หรือเดือนเมษายน ของทุกปี ซึ่งถือว่าเป็นงานสมโภชในวันที่อาราธนาหลวงพ่พุทธรโสธรขึ้นจากน้ำมาประดิษฐานที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร

- เทศกาลกลางเดือน 12 เริ่มงานตั้งแต่วันขึ้น 12 ค่ำ ถึง วันแรม 1 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี หรือประมาณเดือนพฤศจิกายน เป็นงานเฉลิมฉลองและจัดขบวนแห่หลวงพ่พุทธรโสธรจำลองทั้งทางบกและทางน้ำ เป็นงานประจำปีครั้งใหญ่ของจังหวัด

- งานเทศกาลตรุษจีน จัดขึ้นโดยสมาคมชาวจีน ข้าราชการและประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา เริ่มงานตั้งแต่วันขึ้น 1 ค่ำ ถึง ขึ้น 15 ค่ำ (ช่วงตรุษจีน) ของทุกปี

2.6.3 งานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา จัดขึ้นช่วงเดียวกับงานเทศกาลกลางเดือน 12 หรือเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี เรียกชื่องานรวมกันว่า งานนมัสการพระพุทธรโสธรและงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา จัดขึ้นบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์

2.6.4 ล่องเรือชมปลาโลมา เป็นช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึง เดือน มกราคมของทุกปี ซึ่งช่วงนี้เป็นช่วงที่ปลาโลมาจากอ่าวไทยจะขึ้นมากินปลาดุกทะเลเป็นจำนวนมาก ถ้าต้องการล่องเรือชมจากทางอำเภอมะขามจะฉะเชิงเทรา ต้องใช้บริการของ บริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด ติดต่อสอบถาม เบอร์โทร (038) 514333 หรือทางอินเทอร์เน็ต www.bpkcharter.com

2.7 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ผู้วิจัยการประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้วยการใช้ 10 ความต้องการพื้นฐาน (10 Needs Basic) ได้แก่ 1. ป้ายบอกทาง 2. สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว 3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว 4. สุขา 5. ร้านอาหารและร้านเครื่องดื่ม 6. ร้านขายของที่ระลึก 7. การสื่อความหมาย 8. การกำหนดเส้นทางเดิน 9. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และ 10. ป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หากมีตั้งแต่ 8 - 10 ข้อถือเป็นศักยภาพสูง มี 5 -7 ข้อ เป็นศักยภาพปานกลาง มีน้อยกว่า 5 ข้อ เป็นศักยภาพต่ำ จากการสำรวจผู้วิจัยประเมินศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและนำเสนอด้วยตาราง ดังนี้

ตาราง 7 แสดงผลการประเมินศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	1*	2	3	4	5	6	7	8	9	10	รวม
1. ทรัพยากรธรรมชาติ											
- แม่น้ำบางปะกง	/	/		/	/		/	/	/		7
- เชื่อนทตแม่น้ำบางปะกง	/	/									2
- สวนเกษตรต่างๆ											0
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม											
- วัดโสธรวรารามวรวิหาร	/	/		/	/	/	/			/	7
- กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา	/	/			/		/			/	5
- วัดจีนประชาสโมสร	/	/	/	/		/	/			/	7
- วัดอุภัยภาติการาม	/	/	/	/		/	/			/	7
- ชุมชนเก่าแกริมน้ำและ ตลาดบ้านใหม่		/	/		/	/	/	/			5
3. ทรัพยากรเทศกาลและ เหตุการณ์สำคัญ (Events)											
- งานนมัสการหลวงพ่อ พุทธโสธร	/			/	/	/					4
- งานมะม่วงและของดีเมือง แปดริ้ว		/		/	/	/					4
4. ทรัพยากรกิจกรรม											
- ทักษะศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ฯ ภาคกลาง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	10
- ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง	/	/	/	/	/		/	/	/	/	9

* หมายเหตุ ความหมายของเลขในตาราง หมายเลข 1 คือ ป้ายบอกทาง 2 คือ สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว 3 คือ ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว 4 คือ สุขา 5 คือ ร้านอาหารและร้านเครื่องดื่ม 6 คือ ร้านขายของที่ระลึก 7 คือ การสื่อความหมาย 8 คือ การกำหนดเส้นทางเดิน 9 คือ มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และ 10 คือ ป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

จากตาราง 7 ผลการประเมินศักยภาพ ผู้วิจัยได้จากการสำรวจตามแนวคิด 10 ความต้องการพื้นฐาน (10 Needs Basic) การให้คะแนนผู้วิจัยดูจากสภาพความเป็นจริงว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง มีความต้องการพื้นฐานทั้ง 10 หรือไม่อย่างไร จากนั้นได้รวมคะแนนและประเมินตามคะแนนที่ผู้วิจัยกำหนดข้างต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการจัดอันดับความสำคัญในการพัฒนาโดยพิจารณาจากทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงก่อน จึงได้นำเสนอผลดังนี้

2.7.1 ทรัพยากรธรรมชาติ มีศักยภาพเป็นอันดับที่ 3

2.7.1.2 แม่น้ำบางปะกง

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นแม่น้ำที่สงรมฝั่งแม่น้ำมีป่าไม้ ชายเลนที่ยังสมบูรณ์ ทั้ง ป่าจาก ป่าโกงกาง และต้นลำพู นอกจากนี้ยังมีวิถีชีวิตของชุมชนที่เชื่อมโยงกับแม่น้ำ ทั้งการประกอบอาชีพ อุปโภคบริโภค การสัญจร ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำที่จับได้จากแม่น้ำบางปะกง ได้แก่ ปลาชนิดต่าง ๆ กุ้งแม่น้ำ ซึ่งเป็นสินค้าที่สำคัญของเมือง ฉะเชิงเทรา

ลูกค้าสำคัญ นักท่องเที่ยว

โอกาสในการพัฒนา สนับสนุนชุมชนริมน้ำให้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การจัดทำบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม การส่งเรือชมแม่น้ำบางปะกงด้วยเรือพาย หรือ เรือหางยาว

อุปสรรคต่อการพัฒนา ขาดการสนับสนุนด้านการวิจัยแบบชุมชนมีส่วนร่วม ทางด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการสนับสนุนการให้ความรู้ทางด้านการจัดการท่องเที่ยว

2.7.1.3 สวนเกษตร

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว การเกษตรกรรมของอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา พืชที่เกษตรกรปลูกในพื้นที่ ได้แก่ มะพร้าว หนาก มะม่วง และข้าว จากการศึกษา ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า วิถีชีวิตของเกษตรกรจะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากเมืองใหญ่และเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยวได้ซึ่งประชาชนที่เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวหากมีการศึกษาและวิจัย รวมทั้งให้ความรู้กับชุมชนด้วยการจัดอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการประเมินความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ จะมีครบทุกประการ หากผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการพัฒนาอย่างจริงจัง แต่ยังเป็นโครงการในอนาคตที่ผู้วิจัยคิดว่าสามารถพัฒนาได้

ลูกค้าสำคัญ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะเป็นการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบใหม่ในอำเภอเมืองจะเข้ต่อไป

อุปสรรคต่อการพัฒนา ได้รับความสนใจในการวิจัยของนักวิจัยด้านพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ น้อย ประชาชนจึงได้รับความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวน้อย ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเป็นไปอย่างล่าช้า

2.7.1.4 เชื้อนทอดน้ำบางปะกง

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นโครงการในการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง เป็นเขื่อนป้องกันน้ำเค็ม และเพื่อการอุปโภคบริโภค การชลประทานน้ำเพื่อการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของภาคตะวันออก หากได้ชมทัศนียภาพของแม่น้ำบางปะกง บริเวณนี้พืชป่าชายเลนในบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่า ริมฝั่งแม่น้ำบริเวณในตัวเมือง มีสวนเกษตรของชาวบ้านอยู่ใกล้เคียง โครงการเขื่อนทอดน้ำบางปะกง

ลูกค้าสำคัญ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาเขื่อนทอดน้ำบางปะกง ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้ง 2 แห่ง ที่กล่าวมาแล้วให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกันได้ เช่น พัฒนาเป็นเส้นทางกรท่องเที่ยวเชิงเกษตร หากได้รับความสนใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดจะเข้

อุปสรรคในการพัฒนา คือมีการประชาสัมพันธ์ว่า เขื่อนทอดน้ำบางปะกง ในคู่มือการท่องเที่ยวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่หากนักท่องเที่ยวเดินทางไปพบว่าบริเวณเขื่อนมีความสกปรกมากและบริเวณริมแม่น้ำมีหญ้าและต้นไม้รกดูไม่ปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจและไม่กลับมาท่องเที่ยวอีก

2.7.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม มีศักยภาพเป็นอันดับที่ 2

คุณภาพ ของทรัพยากรวัฒนธรรม ผู้วิจัยพบว่า มีศักยภาพระดับปานกลาง โดยที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร และวัดอุภัยภาติการาม มีคะแนนของความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ ที่เท่ากัน คือ 7 คะแนน ส่วน กำแพงเมืองจะเข้ และ ชุมชนเก่าแก่ม้าและตลาดบ้านใหม่ มีคะแนนเท่ากันคือ 5 คะแนน

2.7.2.1 วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน และประดิษฐานพระพุทธรูปที่สำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์ คือ หลวงพ่อพุทธโสธร ดังลักษณะและประวัติความเป็นมาที่กล่าวแล้วในข้อ 2.2.1 ทรัพยากรวัฒนธรรม วัดแห่งนี้เป็นจุด

ท่องเที่ยวแรกที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดฉะเชิงเทรา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมานมัสการหลวงพ่อบุญศรี และชมพระอุโบสถหลังใหม่ที่มีความสวยงามและใหญ่โตที่สุดในประเทศไทย และมีการแสดงถึงวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ เช่น การรำละครแก่ง การขายดอกไม้ ฐานเทียน และ การรับจ้างต้มไข่ ซึ่งเป็นเครื่องแก่งที่ประชาชนส่วนใหญ่มักจะพบกับหลวงพ่อบุญศรี เป็นต้น

ลูกค้าสำคัญ คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเหมาะแก่การจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากจะเป็นจุดแรกของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดฉะเชิงเทรา การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ จะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัด และทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วย

อุปสรรคต่อการพัฒนา การบริการท่องเที่ยวที่เป็นของเอกชนหรือของชาวบ้าน มักจะเกิดการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และบางครั้งมีการหลอกลวงนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเบื่อกันไม่อยากกลับมาท่องเที่ยวอีก

2.7.2.2 วัดจีนประชาสโมสร

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นวัดจีนในพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ที่ขยายมาจากวัดเล่งเน่ยยี่ ในกรุงเทพฯ สร้างในสมัยรัชกาลที่ 5 มีสิ่งที่น่าสนใจในวัดหลายอย่าง ได้แก่ พระพุทธรูปแบบจีนที่ทำด้วยกระดาดจำนวน 3 องค์ ที่มาจากประเทศจีน รูปขนาดใหญ่ของท้าวจตุโลกบาลคอยเฝ้าตรงทางเข้าประตู นอกจากนี้ยังมีวิหารศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เช่น วิหารบูรพาจารย์ วิหารเจ้าแม่กวนอิม วิหารว่องฮ้วนตี วิหารตี้ซังฮ้อง และสระน้ำสิริวรรค์ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่เคารพสักการะของชาวจีนและชาวไทยเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของวัดแห่งนี้

ลูกค้าสำคัญ คือ พุทธศาสนิกชนทั้งชาวจีนและชาวไทย นักท่องเที่ยว

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัดของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

อุปสรรคต่อการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ มีไม่เพียงพอรองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่มไม่มีบริการ

2.7.2.3 วัดอุภัยภาติการาม

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นวัดญวนนิกายมหายาน และที่ประดิษฐานของหลวงพ่อดำ (พระไตรรัตนนายก) หรือที่ชาวจีนเรียกว่า เจ้าพ่อซาปอก ซึ่งใน

ประเทศไทยมีเพียง 3 องค์เท่านั้น คือ วัดกัลยาณมิตร ฝั่งธนบุรี วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และวัดอภัยภูฏาภิการาม ที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งคิดว่าเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดี

ลูกค้าสำคัญ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจาก ฮองกง ไต้หวัน และสิงคโปร์ มานมัสการเป็นประจำ

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัดของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

อุปสรรคต่อการพัฒนา สถานที่จอดรถมีไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล

2.7.2.4 กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เพื่อใช้ในการป้องกันข้าศึกศัตรูมารุกราน และในสมัยรัชกาลที่ 5 ใช้เป็นที่ตั้งมั่นในการปราบกบฏอั้งยี่ แต่ปัจจุบันบริเวณตรงข้ามกำแพงจัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวเมืองฉะเชิงเทรา ใช้ชมทิวทัศน์แม่น้ำบางปะกง

ลูกค้าสำคัญ คือ นักประวัติศาสตร์ นักท่องเที่ยว

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา

อุปสรรคต่อการพัฒนา ไม่มีพื้นที่ที่ใช้จัดทำเป็นสถานที่จอดรถ หากไม่มีที่จอดรถ นักท่องเที่ยวจึงไม่อยากจะชมและศึกษาถึงความสำคัญของกำแพงเมืองฉะเชิงเทรา

2.7.2.5 ชุมชนเก่าแก่วังน้ำและตลาดบ้านใหม่

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นชุมชนเก่าแก่และตลาดโบราณริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง มีอายุมากกว่า 100 ปี ภายในตลาดมีบ้านเรือนไม้โบราณ และวิถีชีวิตผู้คนกับชุมชนริมฝั่งแม่น้ำดั้งเดิม และยังมีตลาดจะมีสินค้าต่าง ๆ จำหน่าย ทั้งอาหาร ขนมและสินค้าหัตถกรรม เปิดขายเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์

ลูกค้าสำคัญ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

โอกาสในการพัฒนา พัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อชมวิถีชีวิตของชุมชนเก่าแก่วังน้ำบางปะกง ในอนาคตอาจมีการพัฒนาชุมชนตลาดบ้านใหม่ให้เป็นบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Home Stay)

อุปสรรคต่อการพัฒนา ไม่มีสถานที่จอดรถของตลาดบ้านใหม่ นักท่องเที่ยวต้องจอดรถริมถนน

2.7.3 ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว มีศักยภาพเป็นอันดับที่ 1

คุณภาพ ทรัพยากรกิจกรรมท่องเที่ยว ผู้วิจัยพบว่า มีศักยภาพสูง เป็นอันดับที่ 1 ของทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ทั้ง 2 กิจกรรม ซึ่งมี การไปทัศนศึกษา ที่ศูนย์การเรียนรู้ ภูาคกลาง และ กิจกรรมการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง โดยมีคะแนนของความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ และ 9 ประการตามลำดับ

2.7.3.1 การไปทัศนศึกษา ที่ ศูนย์การเรียนรู้ ภูาคกลาง

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงการดำเนินชีวิตของประชาชนในภาคกลาง และการเรียนรู้ถึงเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การจัดนิทรรศการมีความน่าสนใจเพราะมีการจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแบบสมจริง ซึ่งจะทำให้ นักท่องเที่ยวเห็นภาพและเรียนรู้ได้เร็วและมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบริการนักท่องเที่ยวมีครบกับความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุดและการเดินทางสะดวกสบายและไม่ไกลจากวัดโสธรวรารามวรวิหาร

ลูกค้าสำคัญของ ศูนย์การเรียนรู้ ภูาคกลาง ได้แก่ นักท่องเที่ยว เยาวชน เกษตรกร ประชาชนทั่วไป

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ สำหรับเยาวชน นักท่องเที่ยว เกษตรกรและประชาชนทั่วไป หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจากแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

อุปสรรคต่อการพัฒนา ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวรู้จักและให้ความสำคัญกับ วัดโสธรวรารามวรวิหาร มากกว่า เพราะว่า 1. ไม่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรามา ก่อนล่วงหน้า จึงทำให้ไม่ทราบว่ามีการท่องเที่ยวนี้ด้วย 2. การประชาสัมพันธ์มีน้อย ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้

2.7.3.2 กิจกรรมล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมการล่องเรือท่องเที่ยวทางน้ำของบริษัทท่องเที่ยวของเอกชน ที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้รับทั้งความเพลิดเพลิน ความรู้และประสบการณ์ ได้ในคราวเดียว การล่องเรือจะผ่านแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราหลายแห่ง รวมทั้งจะได้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนเก่าแก่มริมน้ำบางปะกง การสื่อความหมายของมรดกคุเทศก์ประจำเรือสามารถให้ข้อมูลได้ดี เหมือนเป็นการ

ประชาสัมพันธ์ถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เห็นระหว่างล่องเรือ จะทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางไปชม และศึกษาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ล่องเรือผ่านด้วยตนเองหลังจากจบการล่องเรือมาแล้ว ส่วนการบริการนักท่องเที่ยวสามารถรองรับความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวได้ เช่น มัคคุเทศก์ ชูชีพ บริการเครื่องดื่ม และอาหาร ห้องน้ำ เป็นต้น ปัจจุบันได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมาก มีนักท่องเที่ยวล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกงเต็มทุกรอบ

ลูกค้าสำคัญ ได้แก่ นักท่องเที่ยวโดยทั่วไป

โอกาสในการพัฒนา เนื่องจากกิจกรรมนี้อยู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญโดยตรง คือ บริเวณท่าน้ำหลังวัดโสธรวรารามวรวิหาร มีโอกาสพัฒนาให้เป็นศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของ จังหวัดโดยรวมได้ หากมัคคุเทศก์ มีการสื่อความหมายถึงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอื่น ๆ ที่อยู่นอก เส้นทางเดินเรือ จะทำให้นักท่องเที่ยวมีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และทำให้นักท่องเที่ยว สนใจเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวอื่น มากยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และของจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้อีกทางหนึ่ง

และหากเป็นประชาชนที่มีเรือเป็นของตัวเอง มาร่วมการจัดการท่องเที่ยวทางเรือ ตัวอย่างเช่น จัดตั้งเป็นชมรมเรือหางยาวเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ จะเป็นการกระจายรายได้สู่ ชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย และอาจมีการแวะชมสวนมะพร้าวหรือสวนเกษตรจะเป็นการเพิ่ม กิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ จึงควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับชุมชนต่อไป

อุปสรรคต่อการพัฒนา การท่องเที่ยวทางเรือมีระยะทางและระยะเวลาสั้น เพียง 2 ชั่วโมง ราคาค่าเรือ 100 บาทต่อคน ทำให้นักท่องเที่ยวบางท่านคิดว่าแพงเกินไป นักท่องเที่ยวบางท่านไม่สามารถใช้จ่ายกับกิจกรรมนี้ได้ และถึงแม้มีเรือหางยาว ที่บริการให้ นักท่องเที่ยวเช่าเหมาลำท่องเที่ยวได้ แต่มีการประชาสัมพันธ์ให้กับเรือท่องเที่ยวของชาวบ้าน น้อย นักท่องเที่ยวจึงไม่ทราบและไม่ได้ใช้บริการ

2.7.4 ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ เป็นอันดับ 4

2.7.4.1 งานนมัสการพระพุทธโสธรและงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นงานประเพณีที่มีความเป็นมา ยาวนาน และจัด 3 ครั้งในหนึ่งปี มีกำหนดทางจันทรคติ คือ กลางเดือน 5 กลางเดือน 12 และ งานเทศกาลตรุษจีน ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีการเฉลิมฉลองและจัดขบวนแห่หลวงพ่อบุชช ุโสธรจำลองทั้งทางบกและทางน้ำ ภายในงานช่วงเทศกาลกลางเดือน 12 มีการแข่งขันเรือยาว ประเพณี

ลูกค้าสำคัญ คือ ประชาชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

โอกาสในการพัฒนา สามารถพัฒนาให้เป็นประเพณีที่ชาวพุทธศาสนิกชนให้ความสำคัญประจำปีของประเทศไทย

อุปสรรคต่อการพัฒนา มีพื้นที่จำกัด การบริการต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.7.4.2 งานมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว

ความโดดเด่นและจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว จัดขึ้นในช่วง มีนาคม – เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่มะม่วงให้ผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก มะม่วงที่จำหน่ายภายในงานเป็นมะม่วงพันธุ์ดีมีราคาถูกกว่าที่อื่น นอกจากนี้ภายในงานมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร การแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ และนิทรรศการด้านการเกษตร

ลูกค้าสำคัญ คือ ประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

โอกาสในการพัฒนา เป็นช่วงที่ชาวสวนได้พบปะกับนักท่องเที่ยว หากมีการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรมในสวนมะม่วง จะเป็นโอกาสในการประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวในงานนี้ได้อีกทางหนึ่ง

อุปสรรคต่อการพัฒนา มีสถานที่จอดรถ ไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยว บางครั้งมีคนมาเอารถเอาเบรียบเรื่องการจอดรถ ทำให้นักท่องเที่ยวเสียความรู้สึกและไม่อยากมาอีก

2.7.5 ทรัพยากรด้านบริการท่องเที่ยว ผู้วิจัยไม่ได้ให้คะแนนศักยภาพตามความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เนื่องจากผู้วิจัยคิดว่า ทรัพยากรบริการต่าง ๆ อาจไม่จำเป็นต้องมีความต้องการพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวครบทั้ง 10 ประการก็ได้ เพราะทรัพยากรบริการ เป็นปัจจัยเสริมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มากกว่า และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ได้จากทรัพยากรบริการดังกล่าวแล้ว ในทรัพยากรบริการท่องเที่ยวในข้อ 2.5.4 จะช่วยเพิ่มความความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่าง ๆ ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เพราะว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา แต่ละแห่งมีระยะทางไม่ไกลจากศูนย์รวมบริการท่องเที่ยว หากแหล่งท่องเที่ยวใดมีความต้องการพื้นฐาน ไม่ครบ 10 ประการ นักท่องเที่ยวจึงสามารถมาใช้บริการจากทรัพยากรบริการ เช่น ที่จอดรถ ศูนย์อาหารในห้างสรรพสินค้า ได้

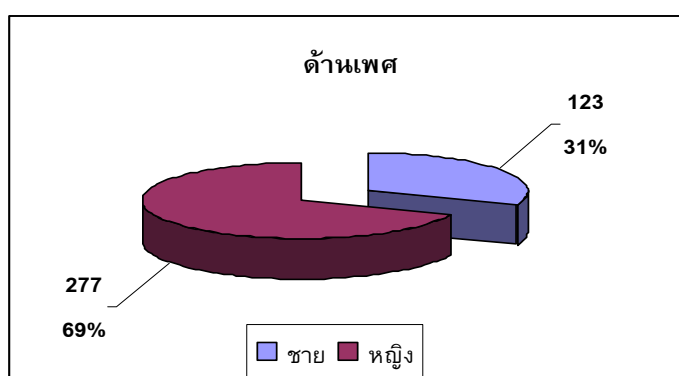
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม ถึง 14 ตุลาคม 2548 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้จากการนำแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน เมื่อครบแล้วจึงนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลขอจำแนกตามแบบสอบถามในแต่ละตอนดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 6 ข้อ ได้แก่ 1. ด้านเพศ 2. ด้านอายุ 3. ด้านสถานภาพ 4. ด้านระดับการศึกษา 5. ด้านอาชีพ และ 6. ด้านรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequencies) แสดงผลด้วยตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percent) และข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตาราง 8 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	123	30.75
หญิง	277	69.25
รวม	400	100.00

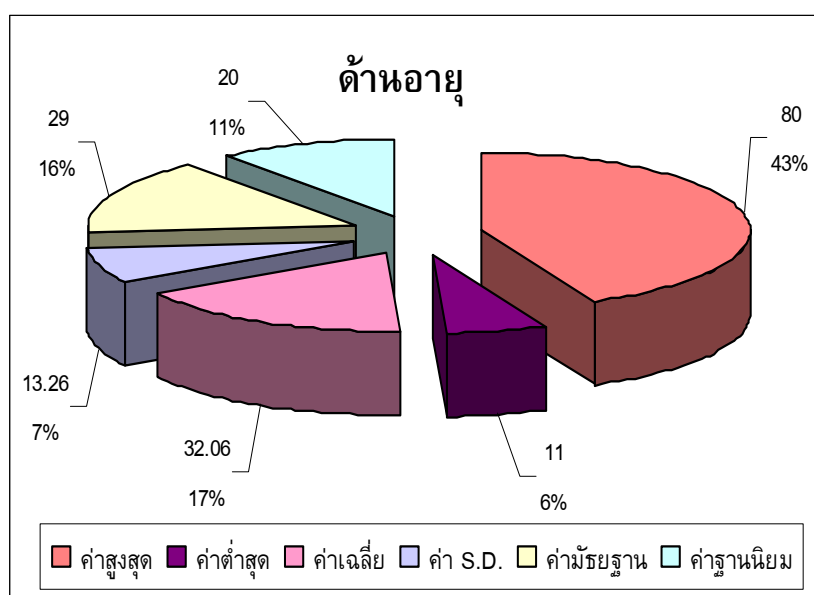

ภาพประกอบ 124 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ

จากตาราง 8 และภาพประกอบ 124 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.25 ที่เหลือเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 30.75

ตาราง 9 แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ

สถิติ	ค่าสถิติ/อายุ/ปี
ค่าสูงสุด (อายุสูงสุด)	80
ค่าต่ำสุด (อายุต่ำสุด)	11
ค่าเฉลี่ย (อายุโดยเฉลี่ย)	32.06
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	13.26
ค่ามัธยฐาน (อายุที่มีค่าอยู่ตรงกลางของกลุ่ม)	29
ค่าฐานนิยม (อายุที่มีจำนวนซ้ำกันมากที่สุด)	20

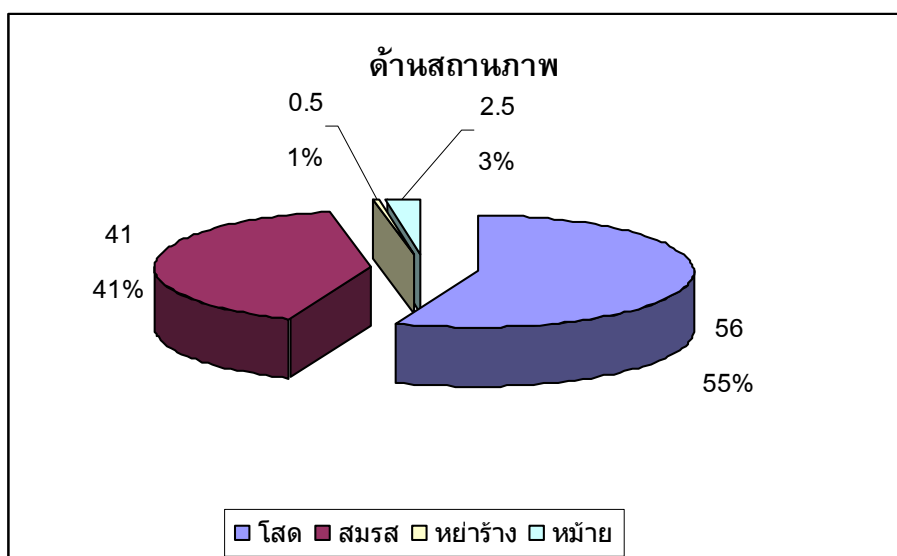

ภาพประกอบ 125 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าสถิติต่าง ๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ

จากตาราง 9 และ ภาพประกอบ 125 พบว่าในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุสูงสุด 80 ปี อายุต่ำสุด 11 ปี อายุโดยเฉลี่ย ($\bar{X}$) 32 ปี 1 เดือน โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 13.26 อายุที่มีค่าอยู่ตรงกลางของกลุ่มคือ 29 ปี และ อายุที่มีจำนวนซ้ำกันมากที่สุดได้แก่อายุ 20 ปี

ตาราง 10 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	224	56.00
สมรส	164	41.00
หย่าร้าง	2	0.50
หม้าย	10	2.50
รวม	400	100.0

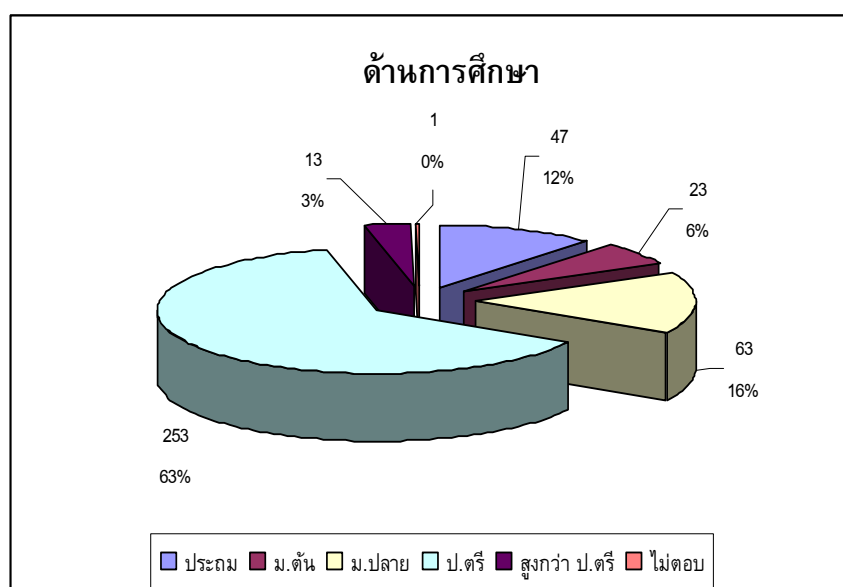

ภาพประกอบ 126 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ

จากตาราง 10 และภาพประกอบ 126 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมาได้แก่สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 41 สถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 0.5 และสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	47	11.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	23	5.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย	63	15.75
ปริญญาตรี	253	63.25
สูงกว่าปริญญาตรี	13	3.25
ไม่ตอบ	1	0.25
รวม	400	100

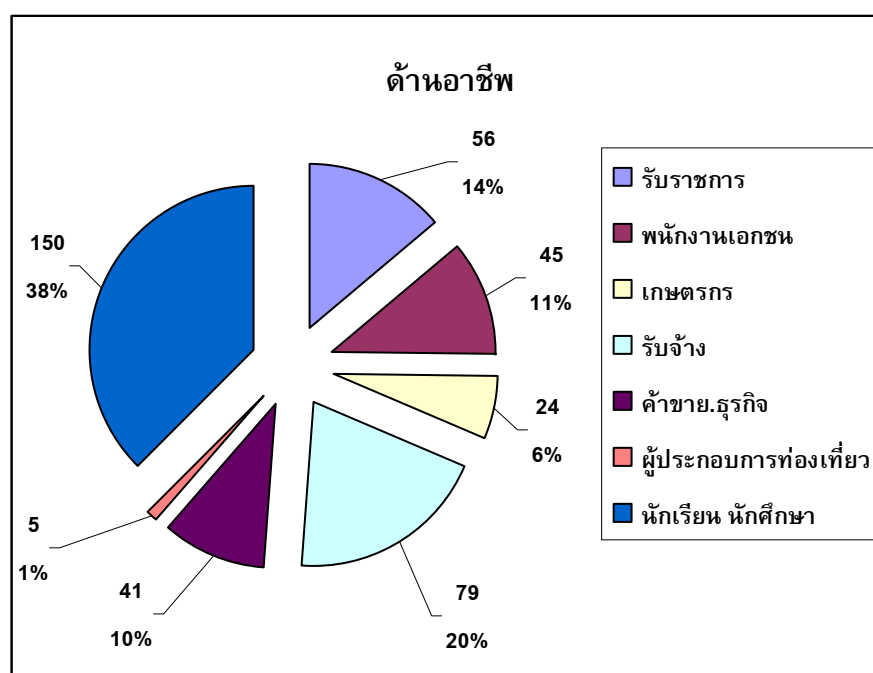

ภาพประกอบ 127 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา

จากตารางที่ 11 และภาพประกอบ 127 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.25 รองลงมาได้แก่มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 15.75 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.75 มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 5.75 และ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.25 ตามลำดับ ทั้งนี้พบผู้ไม่ตอบข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 0.25

ตาราง 12 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ , รัฐวิสาหกิจ	56	14.00
พนักงานเอกชน	45	11.25
เกษตรกร	24	6.00
รับจ้าง	79	19.75
ค้าขาย, ธุรกิจส่วนตัว	41	10.25
ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว	5	1.25
นักเรียน, นักศึกษา	150	37.50
รวม	400	100.0

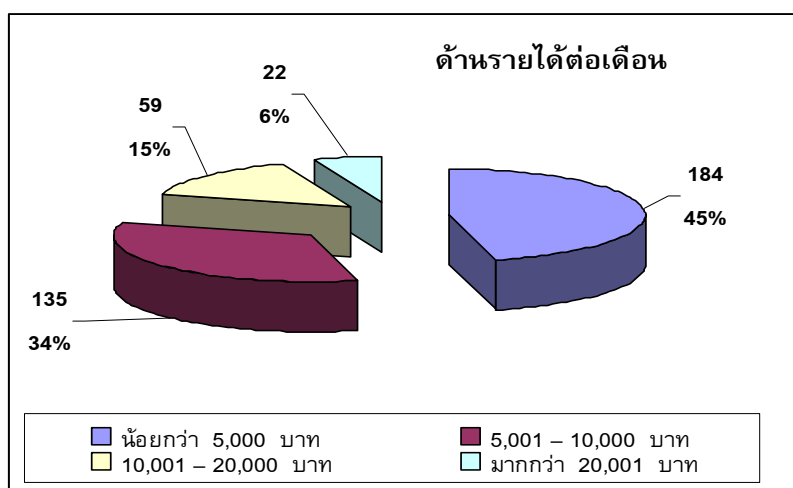

ภาพประกอบ 128 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพ

จากตาราง 12 และภาพประกอบ 128 พบว่าอาชีพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 19.75 อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 14.00 เป็นพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 11.25 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 10.25 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 6 และอาชีพที่เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านรายได้ต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	184	46.00
5,001 – 10,000 บาท	135	33.75
10,001 – 20,000 บาท	59	14.75
มากกว่า 20,001 บาท	22	5.50
รวม	400	100.0

ภาพประกอบ 129 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปด้านรายได้ต่อเดือน

จากตาราง 13 และ ภาพประกอบ 129 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.75 มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.75 และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.50 ตามลำดับ โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.88

3.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} = \bar{X}$) ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แสดงผลด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผลข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามแนวของเบสท์ (Best. 1970:85) ดังนี้

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และแปลความหมายระดับความคิดเห็น

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)	ความหมาย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด
1.51 - 2.50	น้อย
2.51 - 3.50	ปานกลาง
3.51 - 4.50	มาก
4.51 - 5.00	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 15 แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับรายการทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไปนี้ควรได้รับการพัฒนามากน้อยเพียงใด

ข้อ	รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>ทรัพยากรธรรมชาติ</u>				
1.	แม่น้ำบางปะกง	4.29	0.832	มาก
2.	เขื่อนทดน้ำบางปะกง	3.93	0.897	มาก
3.	สวนมะม่วง หรือ สวนเกษตร	3.95	0.848	มาก
<u>ทรัพยากรวัฒนธรรม</u>				
4.	วัดโสธรวรารามวรวิหาร	4.48	0.810	มาก
5.	วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง)	3.96	0.856	มาก
6.	วัดจีนประชาสโมสร	3.75	0.843	มาก
7.	วัดอุภัยภาติการาม	3.58	0.812	มาก
8.	วัดพยัคฆอินทาราม	3.52	0.855	มาก
9.	วัดสัมปทวนนอก	3.55	0.897	มาก
10.	เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ	3.82	0.914	มาก
11.	กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา	4.03	0.951	มาก
12.	ตลาดบ้านใหม่	4.00	0.905	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อ	รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ</u>				
13.	งานนมัสการหลวงพ่อบุญศรีโสธร	4.46	0.815	มาก
14.	งานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา	4.18	0.873	มาก
15.	งานวันมะม่วง	4.14	0.849	มาก
<u>ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว</u>				
16.	ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง	4.14	0.861	มาก
17.	ชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่	3.95	0.883	มาก
18.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.92	0.859	มาก
19.	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.91	0.890	มาก
20.	ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (Home Stay)	3.78	1.066	มาก
<u>ทรัพยากรบริการ</u>				
21.	ระบบการขนส่ง	4.18	0.901	มาก
22.	เส้นทางการคมนาคม	4.21	0.913	มาก
23.	สถานที่จอดรถ	4.12	0.961	มาก
24.	สถานที่พัก โรงแรม รีสอร์ท	3.88	1.001	มาก
25.	ร้านอาหาร	3.95	0.953	มาก
26.	ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	4.04	1.004	มาก
27.	ร้านขายของที่ระลึก	3.89	1.037	มาก
28.	แหล่งบันเทิง	3.21	1.196	ปานกลาง
29.	ห้างสรรพสินค้า	3.60	0.953	มาก
30.	ความปลอดภัย (สถานีตำรวจ และปั๊มน้ำมัน)	4.03	0.968	มาก
รวมระดับความคิดเห็นทั้งหมด		3.95	0.559	มาก

จากตาราง 15 ผู้วิจัยรายงานผลการวิจัยโดยการจำแนกตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งพิจารณาเป็นรายข้อตามรายการทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ จากระดับมากไปหาน้อย ปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93-4.29 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาแม่น้ำบางปะกง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.29$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.832

อันดับที่ 2 พัฒนาสวนมะม่วงหรือสวนเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.95$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.848

อันดับสุดท้าย พัฒนาเขื่อนทดน้ำบางปะกง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.93$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.897

3.2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52 – 4.48 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.48$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.81

อันดับที่ 2 พัฒนากำแพงเมืองฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.03$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.951

อันดับที่ 3 พัฒนาตลาดบ้านใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.905

อันดับที่ 4 พัฒนาวัดเมือง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.856

อันดับที่ 5 พัฒนาเจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.82$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.914

อันดับที่ 6 พัฒนาวัดจีนประชาสโมสร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.75$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.843

อันดับที่ 7 พัฒนาอุทัยภาติการาม มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.58$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.812

อันดับที่ 8 พัฒนาวัดสัมปทวน (นอก) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.55$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.897

อันดับอันดับสุดท้าย พัฒนาวัดพยัคฆอินทาราม มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.52$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.855

3.2.3 ทรัพยากรเทศบาลและเหตุการณ์สำคัญ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรเทศบาลและเหตุการณ์สำคัญ อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.14 -4.46 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อยดังนี้

อันดับแรก พัฒนางานนมัสการหลวงพ่อกุฑโตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.815

อันดับที่ 2 พัฒนางานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.18$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.873

อันดับสุดท้าย พัฒนางานวันมะม่วง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.14$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.849

3.2.4 ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.78- 4.14 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อยดังนี้

อันดับแรก พัฒนาการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.14$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.861

อันดับที่ 2 พัฒนาการชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.95$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.883

อันดับที่ 3 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.859

อันดับที่ 4 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.91$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.890

อันดับสุดท้าย พัฒนาบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (Home Stay) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.78$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.066

3.3.5 ทรัพยากรบริการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรบริการอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.21 -4.21 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาเส้นทางการคมนาคม (ถนน) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.21) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.913

อันดับที่ 2 พัฒนาระบบการขนส่ง (รถโดยสาร) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.18) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.901

อันดับที่ 3 พัฒนาสถานที่จอดรถ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.961

อันดับที่ 4 พัฒนาศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.04) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.004

อันดับที่ 5 พัฒนาสถานีตำรวจ ป้อมตำรวจ (ความปลอดภัย) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.03) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.968

อันดับที่ 6 พัฒนาร้านอาหาร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.95) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.935

อันดับที่ 7 พัฒนาร้านขายของที่ระลึก มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.89) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.037

อันดับที่ 8 พัฒนาที่พัก โรงแรม รีสอร์ท มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.88) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.001

อันดับที่ 9 พัฒนาห้างสรรพสินค้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.60) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.953

อันดับสุดท้าย พัฒนาแหล่งบันเทิง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.12) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.196

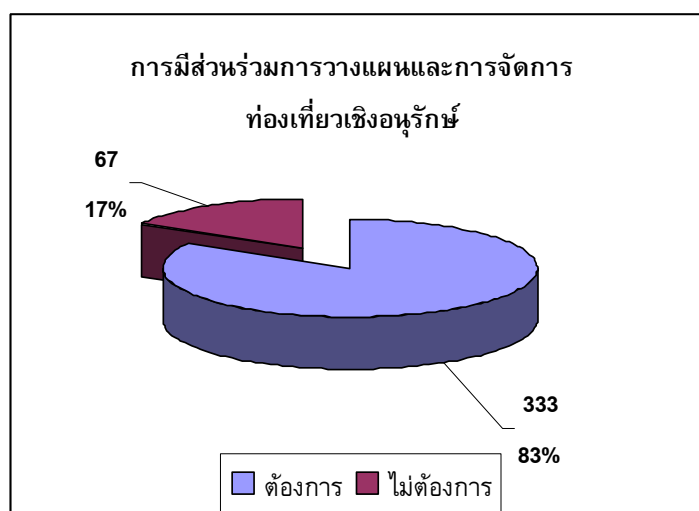
ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นภาพรวมทั้ง 30 รายการของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผลปรากฏอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.95) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.559

3.3 ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการคำนวณหาค่าความถี่(Frequencies) แสดงผลด้วยตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percent) และแผนภูมิ

3.3.1 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน ปรากฏผลดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตาราง 16 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	333	83.25
ไม่ต้องการ	67	16.75
รวม	400	100

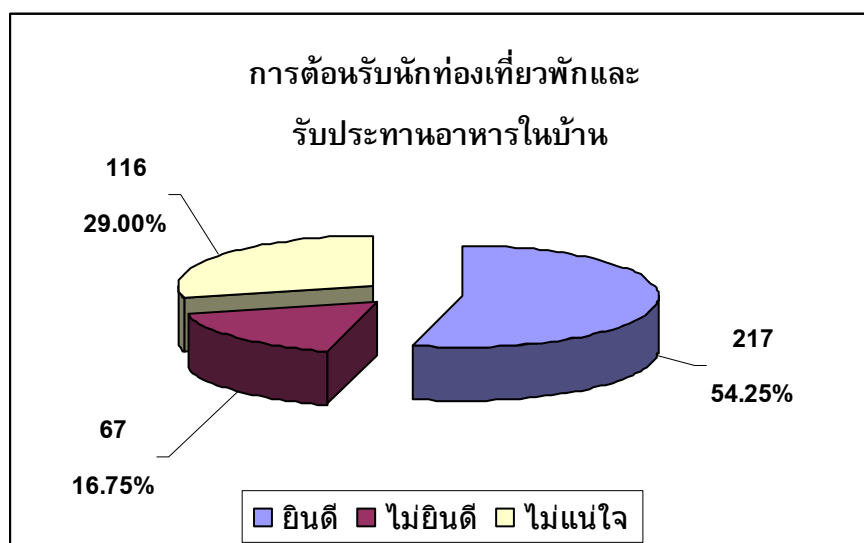
ภาพประกอบ 130 แผนภูมิวงกลมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากตาราง 16 และภาพประกอบ 130 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 83.25 และมีผู้ที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมมีเป็นส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 16.75

3.3.2 ความต้องการของประชาชนในเรื่องการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้าน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน

ตาราง 17 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้านโดยมีการจ่ายค่าตอบแทน

ความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ยินดี	217	54.25
ไม่ยินดี	67	16.75
ไม่แน่ใจ	116	29.00
รวม	400	100

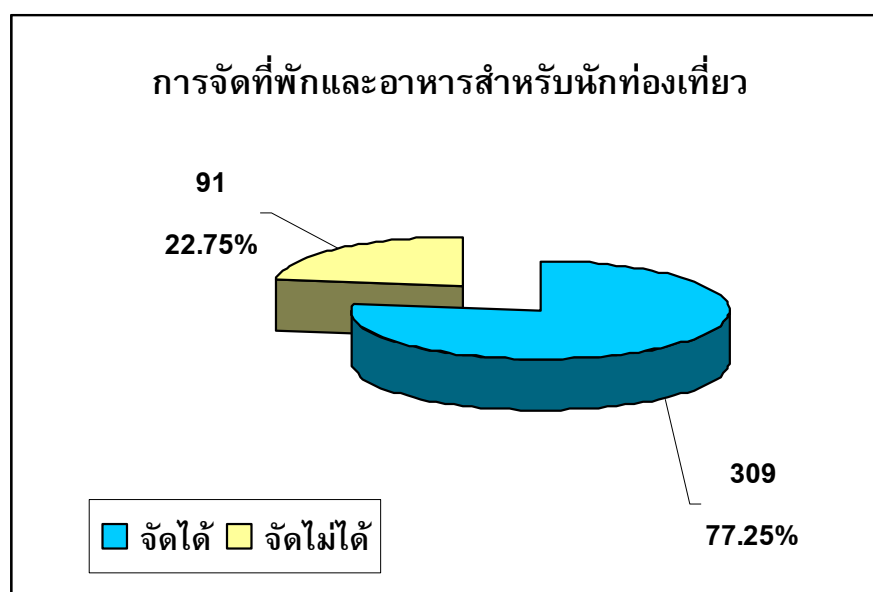
ภาพประกอบ 131 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความยินดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้านโดยมีการจ่ายค่าตอบแทน

จากตาราง 17 และภาพประกอบ 131 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 54.25 รองลงมา ยังไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 29.00 ส่วนที่ไม่ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวนี้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.75

3.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความสามารถของประชาชนในการจัดที่พักและอาหารที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้หรือไม่ ปรากฏผลดังตารางและแผนภูมิ ต่อไปนี้

ตาราง 18 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการจัดที่พักและอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว

ความสามารถในการจัดที่พัก และอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
จัดได้	309	77.25
จัดไม่ได้	91	22.75
รวม	400	100

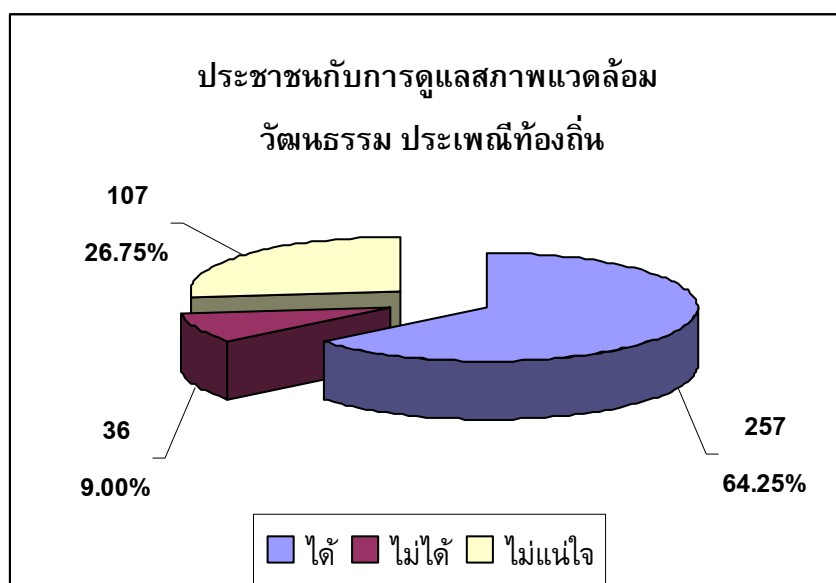
ภาพประกอบ 132 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการจัดที่พักและอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว

จากตาราง 18 และภาพประกอบ 132 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สามารถจัดที่พักและอาหารที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้ คิดเป็นร้อยละ 77.25 และที่เหลือไม่สามารถจัดได้ คิดเป็นร้อยละ 22.75

3.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแล สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้หรือไม่

ตาราง 19 แสดงค่าร้อยละของคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม
ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอ

คนท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแล สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี	จำนวน	ร้อยละ
ได้	257	64.25
ไม่ได้	36	9.00
ไม่แน่ใจ	107	26.75
รวม	400	100

ภาพประกอบ 133 แผนภูมิแสดงค่าร้อยละของคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแล
สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอ

จากตาราง 19 และภาพประกอบ 133 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าประชาชน
ท้องถิ่นช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้ คิดเป็นร้อยละ
64.25 รองลงมายังไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 26.75 และที่คิดว่าไม่สามารถช่วยกันดูแลได้มีน้อยที่สุด
คิดเป็นร้อยละ 9.00

3.3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความใฝ่ฝันของประชาชนที่ต้องการให้ท้องถิ่นพัฒนาในด้านต่าง ๆ ภายในอีก 5 ปีข้างหน้า (ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตาราง ดังผลที่ปรากฏต่อไปนี้

ตาราง 20 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกับสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

รายการสิ่งที่ต้องการพัฒนา	ความถี่	ร้อยละ ของจำนวน คำตอบทั้งหมด	ร้อยละ ของจำนวน ผู้ตอบคำถาม
1. พัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่	342	18.30	85.50
2. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดสารพิษ	242	12.90	60.50
3. พัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก	161	8.60	40.30
4. พัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี	325	17.40	81.30
5. พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	248	13.30	62.00
6. พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม	308	16.50	77.00
7. พัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP ของ ภูมิภาค	244	13.00	61.00
รวม	1870	100	467.60

จากตาราง 20 พบว่าสิ่งที่ประชาชนจำนวน 400 คน มีความใฝ่ฝันและต้องการให้พัฒนาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จากมากไปหาน้อยจัดเป็นอันดับได้ดังนี้

อันดับที่ 1 ประชาชนต้องการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ คิดเป็นร้อยละ 85.50 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 2 ประชาชนต้องการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี คิดเป็นร้อยละ 81.30 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 3 ประชาชนต้องการการพัฒนาในด้านจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม คิดเป็นร้อยละ 77.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 4 ประชาชนต้องการการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 62.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 5 ประชาชนต้องการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP คิดเป็นร้อยละ 61.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 6 ประชาชนต้องการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดสารพิษ คิดเป็นร้อยละ 60.50 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับสุดท้าย ประชาชนต้องการพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลกน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.30 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

3.3.6 เป็นผลที่ได้จากตัวเลือกที่ 8 ของคำถามข้อที่ 5 ซึ่งเป็นตัวเลือกแบบปลายเปิด เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ นอกเหนือจากตัวเลือกที่ผู้วิจัยกำหนดให้ตอบ เนื่องจากมีผู้ตอบแบบสอบถามข้อนี้ไม่มาก ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นดังที่จะกล่าวเป็นรายข้อดังต่อไปนี้

สิ่งที่ประชาชนต้องการให้พัฒนาในอีก 5 ปีข้างหน้า คือ

1. ทำให้จังหวัดดีขึ้นกว่าเดิม
2. อยากให้มีที่จอดรถมาก ๆ แถวหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร
3. พัฒนาด้านดนตรี และกีฬา
4. ทำให้ทุกคนมีฐานะเท่าเทียมกันหมด
5. มีระบบการคมนาคมที่ดี
6. พัฒนาด้านการศึกษา
7. พัฒนาถนน และเส้นทางการคมนาคม
8. พัฒนาสถานที่ออกกำลังกาย
9. พัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำประปา
10. พัฒนาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
11. พัฒนาคน
12. ไม่อยากให้มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม
13. รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

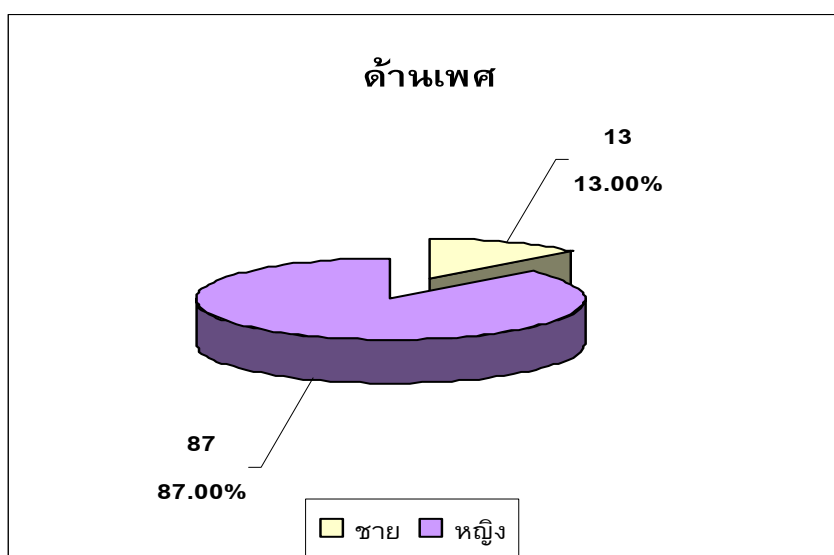
ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 15-25 ตุลาคม 2548 จากการนำแบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 100 คน เมื่อครบแล้วจึงนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลขอจำแนกตามแบบสอบถามในแต่ละตอน ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 6 ข้อ ได้แก่ 1. ด้านเพศ 2. ด้านอายุ 3. ด้านสถานภาพ 4. ด้านระดับการศึกษา 5. ด้านอาชีพ และ 6. ด้านรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequencies) แสดงผลด้วยตารางแจก

แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percent) และข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตาราง 21 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	13	13.00
หญิง	87	87.00
รวม	100	100.00

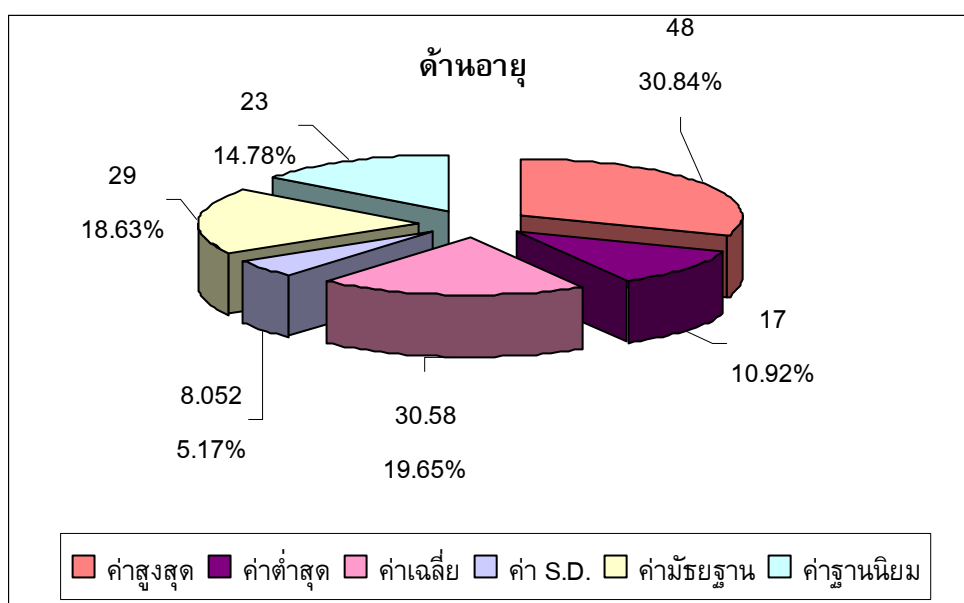

ภาพประกอบ 134 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านเพศ

จากตาราง 21 และภาพประกอบ 134 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.00 ที่เหลือเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 13.00

ตาราง 22 แสดงค่าสถิติต่างๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ

สถิติ	ค่าสถิติ (อายุ)
ค่าสูงสุด (อายุสูงสุด)	48
ค่าต่ำสุด (อายุต่ำสุด)	17
ค่าเฉลี่ย (อายุโดยเฉลี่ย)	30.58
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	8.052
ค่ามัธยฐาน (อายุที่มีค่าอยู่ตรงกลางของกลุ่ม)	29
ค่าฐานนิยม (อายุที่มีจำนวนซ้ำกันมากที่สุด)	23

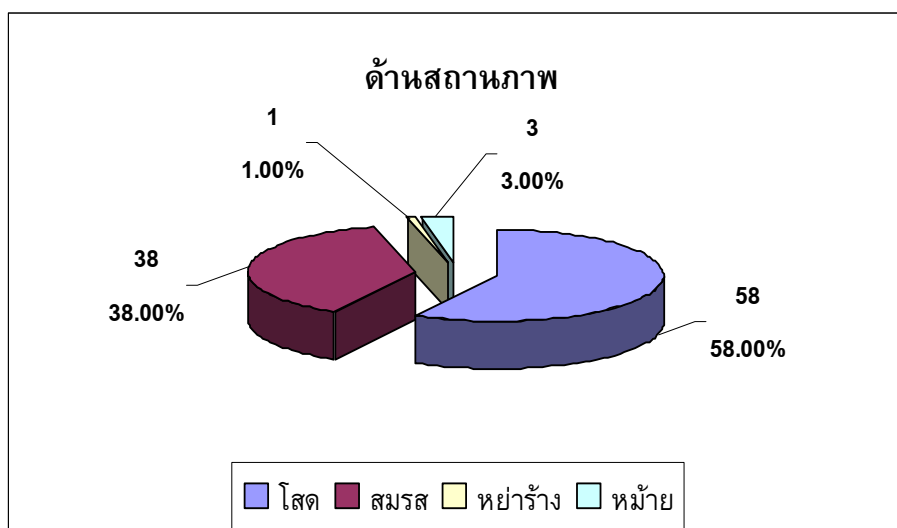

ภาพประกอบ 135 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าสถิติต่าง ๆ ของข้อมูลทั่วไปในด้านอายุ

จากตาราง 22 และ ภาพประกอบ 135 พบว่าในกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุสูงสุด 48 ปี อายุต่ำสุด 17 ปี อายุโดยเฉลี่ย ($\bar{X}$) 30 ปี 7 เดือน โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 8.052 อายุที่มีค่าอยู่ตรงกลางของกลุ่มคือ 29 ปี และ อายุที่มีจำนวนซ้ำกันมากที่สุดได้แก่อายุ 23 ปี

ตาราง 23 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	58	58.00
สมรส	38	38.00
หย่าร้าง	1	1.00
หม้าย	3	3.00
รวม	100	100.00

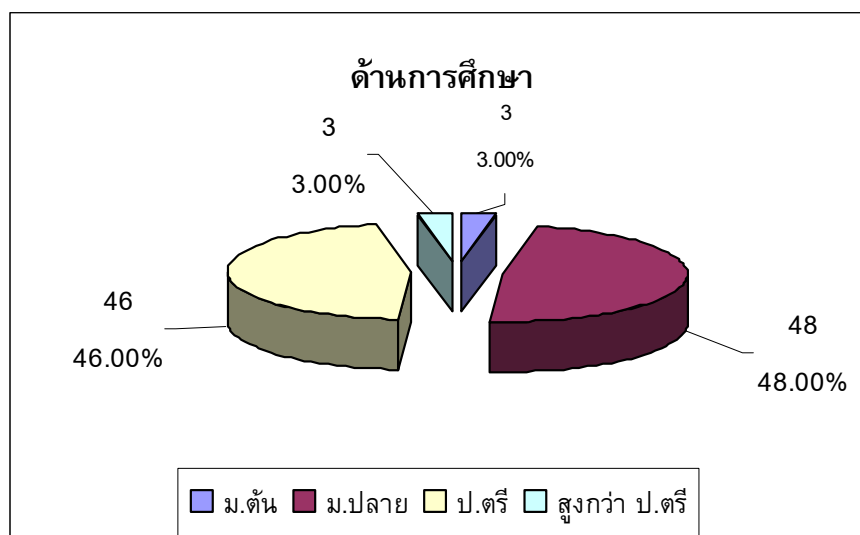

ภาพประกอบ 136 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านสถานภาพ

จากตาราง 23 และภาพประกอบ 136 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมาได้แก่สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 38.00 สถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 3.00 และสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	3.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	48	48.00
ปริญญาตรี	46	46.00
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.00
รวม	100	100.00

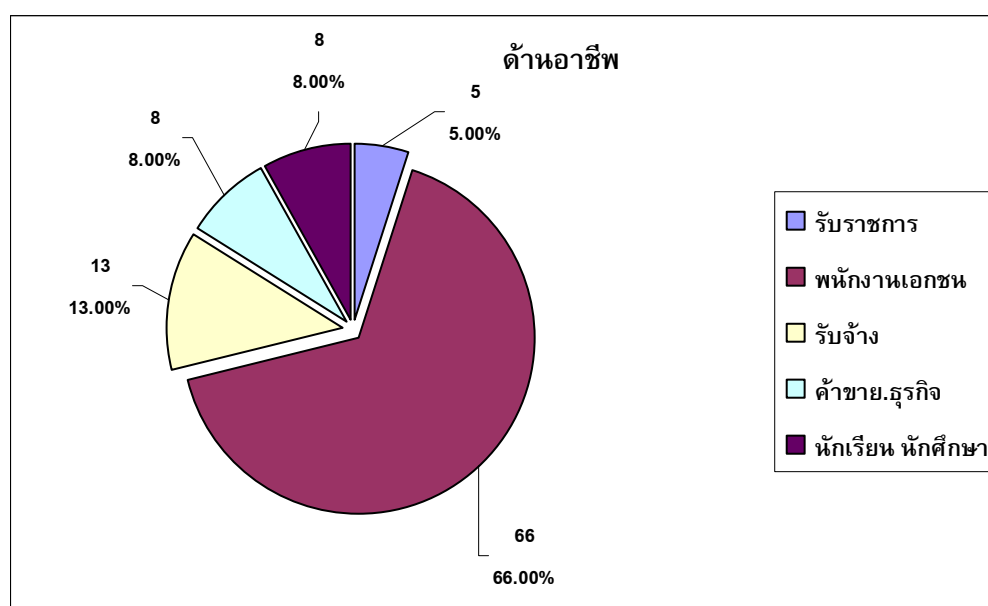

ภาพประกอบ 137 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านการศึกษา

จากตารางที่ 24 และภาพประกอบ 137 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมปลาย คิดเป็นร้อยละ 48.00 รองลงมาได้แก่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.00 และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ สูงกว่าปริญญาตรี เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 3.00

ตาราง 25 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ , รัฐวิสาหกิจ	5	5.00
พนักงานเอกชน	66	66.00
รับจ้าง	13	13.00
ค้าขาย, ธุรกิจส่วนตัว	8	8.00
นักเรียน, นักศึกษา	8	8.00
รวม	100	100.00

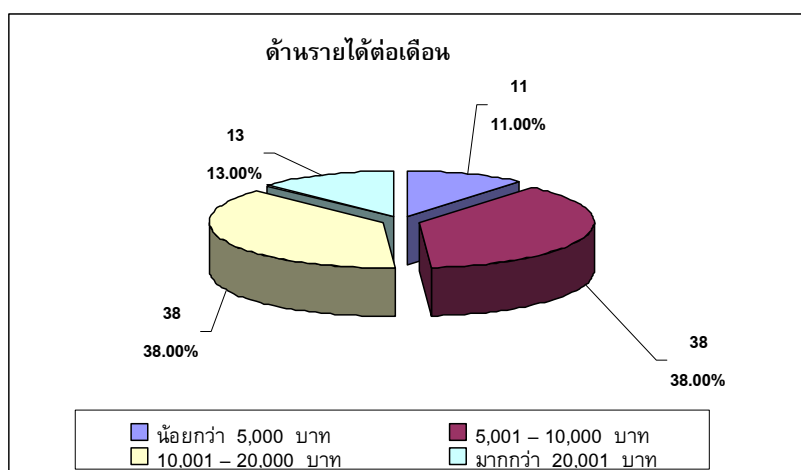

ภาพประกอบ 138 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพ

จากตาราง 25 และภาพประกอบ 138 พบว่าอาชีพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 66.00 รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 13.00 อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว และอาชีพนักเรียน นักศึกษา มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 5.00 ตามลำดับ

ตาราง 26 แสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปในด้านรายได้ต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5,000 บาท	11	11.00
5,001 – 10,000 บาท	38	38.00
10,001 – 20,000 บาท	38	38.00
มากกว่า 20,001 บาท	13	13.00
รวม	100	100.00

ภาพประกอบ 139 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปด้านรายได้ต่อเดือน

จากตาราง 26 และ ภาพประกอบ 139 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท และรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 13 และรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.00 ตามลำดับ

4.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} = \bar{X}$) ของความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แสดงผลด้วยตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และแปลผลข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นตามแนวของเบสท์ (Best. 1970:85) ตามตารางที่ 14

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 27 แสดงระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับรายการทรัพยากรท่องเที่ยวต่อไปนี้จะได้รับการพัฒนามากน้อยเพียงใด

ข้อ	รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>ทรัพยากรธรรมชาติ</u>				
1.	แม่น้ำบางปะกง	3.95	0.892	มาก
2.	เขื่อนทดน้ำบางปะกง	3.51	0.859	มาก
3.	สวนมะม่วง หรือ สวนเกษตร	3.63	0.991	มาก
<u>ทรัพยากรวัฒนธรรม</u>				
4.	วัดโสธรวรารามวรวิหาร	4.15	0.978	มาก
5.	วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง)	3.57	0.935	มาก
6.	วัดจีนประชาสโมสร	3.59	0.877	มาก
7.	วัดอุภัยภาติการาม	3.45	0.869	ปานกลาง
8.	วัดพยัคฆอินทาราม	3.43	0.879	ปานกลาง
9.	วัดสัมปทวนนอก	3.46	0.892	ปานกลาง
10.	เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ	3.66	0.997	มาก
11.	กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา	3.81	1.012	มาก
12.	ตลาดบ้านใหม่	3.68	0.973	มาก
<u>ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ</u>				
13.	งานนมัสการหลวงพ่อกุศลโสธร	4.23	0.930	มาก
14.	งานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา	3.94	0.973	มาก
15.	งานวันมะม่วง	3.89	0.952	มาก
<u>ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว</u>				
16.	ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง	4.04	0.963	มาก
17.	ชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่	3.87	0.939	มาก
18.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.91	0.944	มาก
19.	การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.82	0.881	มาก
20.	ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (Home Stay)	3.88	0.935	มาก

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
<u>ทรัพยากรบริการ</u>				
21.	ระบบการขนส่ง	4.19	0.825	มาก
22.	เส้นทางการคมนาคม	4.21	0.902	มาก
23.	สถานที่จอดรถ	4.15	0.957	มาก
24.	สถานที่พัก โรงแรม รีสอร์ท	3.88	0.946	มาก
25.	ร้านอาหาร	3.83	0.877	มาก
26.	ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	3.93	1.027	มาก
27.	ร้านขายของที่ระลึก	3.87	0.917	มาก
28.	แหล่งบันเทิง	3.28	0.965	ปานกลาง
29.	ห้างสรรพสินค้า	3.53	0.881	มาก
30.	ความปลอดภัย (สถานีตำรวจ และปั๊มตำรวจ)	3.80	1.054	มาก
รวมระดับความคิดเห็นทั้งหมด		3.80	0.674	มาก

จากตาราง 27 ผู้วิจัยรายงานผลการวิจัยโดยการจำแนกตามประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งพิจารณาเป็นรายข้อตามรายการทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ จากระดับมากไปหาน้อย ปรากฏผลดังต่อไปนี้

4.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51-3.95 ควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาแม่น้ำบางปะกง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.95$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.892

อันดับที่ 2 พัฒนาสวนมะม่วงหรือสวนเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.63$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.991

อันดับสุดท้าย พัฒนาเขื่อนทดน้ำบางปะกง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.51$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.859

4.2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.43 – 4.15 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.15) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.978

อันดับที่ 2 พัฒนากำแพงเมืองฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.81) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.024

อันดับที่ 3 พัฒนาตลาดบ้านใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.68) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.905

อันดับที่ 4 พัฒนาเจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.66) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.997

อันดับที่ 5 พัฒนาวัดจีนประชาสโมสร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.59) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.877

อันดับที่ 6 พัฒนาวัดเมือง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.57) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.953

อันดับที่ 7 พัฒนาวัดสัมปทวน (นอก) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.46) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.892

อันดับที่ 8 พัฒนาอุภัยภาติการาม มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.45) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.869

อันดับอันดับสุดท้าย พัฒนาวัดพยัคฆอินทาราม มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.43) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.879

4.2.3 ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.89 -4.23 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

อันดับแรก พัฒนางานนมัสการหลวงพ่อกุฑุทธโสธร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.23) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.930

อันดับที่ 2 พัฒนางานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.94) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.973

อันดับสุดท้าย พัฒนางานวันมะม่วง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.89$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.952

4.2.4 ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.82 -4.04 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.04$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.939

อันดับที่ 2 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.91$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.944

อันดับที่ 3 พัฒนab้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (Home Stay) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.935

อันดับที่ 4 พัฒนาการชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.87$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.939

อันดับสุดท้าย พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.82$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.881

4.3.5 ทรัพยากรบริการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรบริการอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.21 -4.21 ซึ่งควรมีการพัฒนาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

อันดับแรก พัฒนาเส้นทางการคมนาคม (ถนน) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.21$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.902

อันดับที่ 2 พัฒนาระบบการขนส่ง (รถโดยสาร) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.19$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.825

อันดับที่ 3 พัฒนาสถานที่จอดรถ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.15$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.957

อันดับที่ 4 พัฒนาศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.93$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.027

อันดับที่ 5 พัฒนาที่พัก โรงแรม รีสอร์ท มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.946

อันดับที่ 6 พัฒนาร้านขายของที่ระลึก มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.87$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.917

อันดับที่ 7 พัฒนาร้านอาหาร มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.877

อันดับที่ 8 พัฒนาสถานีตำรวจ ป้อมตำรวจ (ความปลอดภัย) มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 1.054

อันดับที่ 9 พัฒนาห้างสรรพสินค้า มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.53$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.881

อันดับสุดท้าย พัฒนาแหล่งบันเทิง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.28$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.965

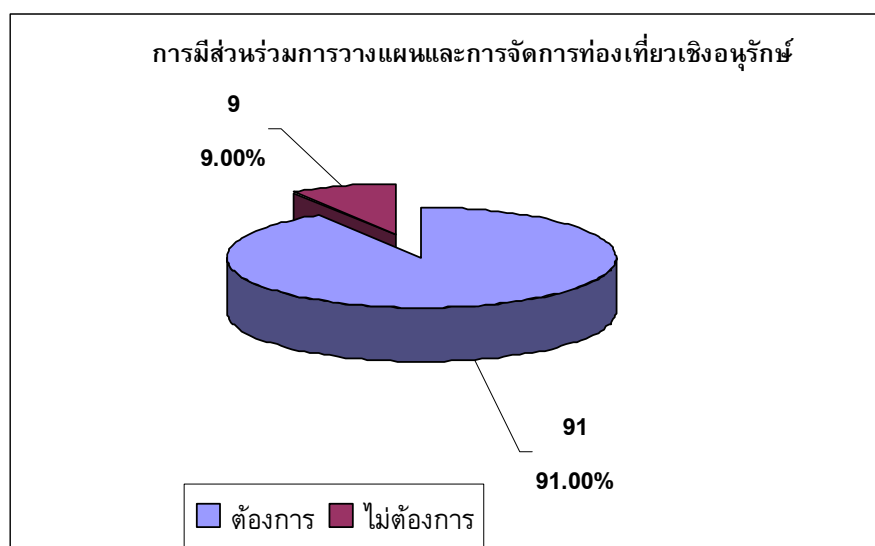
ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นภาพรวมทั้ง 30 รายการในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผลปรากฏอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ 0.674

4.3 ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequencies) แสดงผลด้วยตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percent) และแผนภูมิ

4.3.1 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน ปรากฏผลดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

ตาราง 28 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	91	91.00
ไม่ต้องการ	9	9.00
รวม	100	100.00

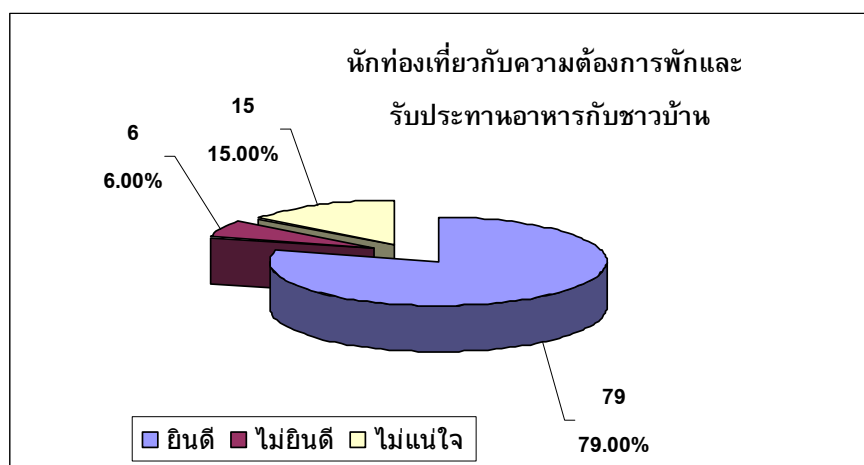
ภาพประกอบ 140 แผนภูมิวงกลมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากตาราง 26 และภาพประกอบ 140 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 91.00 และมีผู้ที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมมีเป็นส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.00

4.3.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเรื่องความต้องการเข้าพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้าน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน

ตาราง 29 แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการที่จะเข้าพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้าน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน

นักท่องเที่ยวกับความต้องการ พักและรับประทานอาหารในบ้านชาวบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ยินดี	79	79.00
ไม่ยินดี	6	6.00
ไม่แน่ใจ	15	15.00
รวม	100	100

ภาพประกอบ 141 แผนภูมิวงกลมแสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องความต้องการที่จะเข้าพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้าน โดยมีการจ่ายค่าตอบแทน

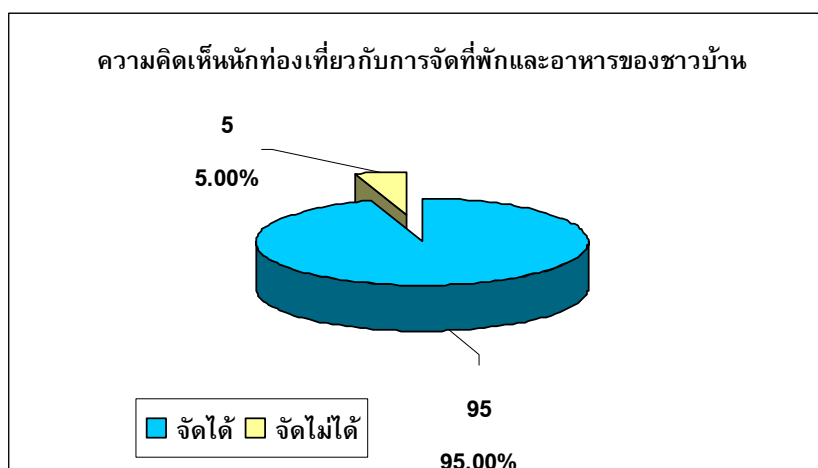
จากตาราง 29 และภาพประกอบ 141 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความยินดีที่จะพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 79.00 รองลงมายังไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ส่วนที่ไม่ต้องการพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้านมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.00

3.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประชาชนสามารถจัดหาที่พักที่สะอาดและปลอดภัยได้หรือไม่ ปรากฏผลดังตารางและ แผนภูมิวงกลมได้ดังนี้

ตาราง 30 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสามารถของประชาชนในการจัดที่พักและอาหารที่ปลอดภัย

ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ	จำนวน	ร้อยละ
ความสามารถในการจัดที่พักและอาหาร		
จัดได้	95	95.00
จัดไม่ได้	5	5.00
รวม	100	100

จากตาราง 30 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดว่าประชาชนในท้องถิ่นสามารถจัดหาที่พักและอาหารที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้ คิดเป็นร้อยละ 95.00 และส่วนน้อยคิดว่าไม่สามารถจัดได้ คิดเป็นร้อยละ 5.00 และสามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

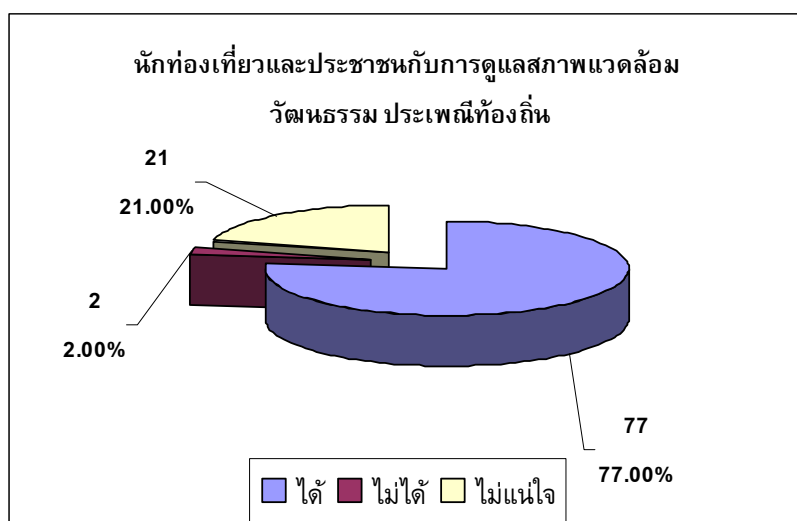
ภาพประกอบ 142 แผนภูมิวงกลมแสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการจัดที่พักและอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว

3.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้หรือไม่

ตาราง 31 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้หรือไม่

นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นกับการดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
ได้	77	77.00
ไม่ได้	2	2.00
ไม่แน่ใจ	21	21.00
รวม	100	100

จากตาราง 31 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่านักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นได้ คิดเป็นร้อยละ 77.00 รองลงมาไม่แน่ใจว่าดูแลได้ คิดเป็นร้อยละ 21.00 และดูแลไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 2 สามารถนำเสนอเป็นแผนภูมิวงกลมได้ดังนี้

ภาพประกอบ 143 แสดงคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นกับการช่วยกันดูแลสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้หรือไม่

4.3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความใฝ่ฝันของนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ท้องถิ่นพัฒนาในด้านต่าง ๆ ภายในอีก 5 ปีข้างหน้า (ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ผู้วิจัยนำเสนอเป็นตาราง ดังผลที่ปรากฏต่อไปนี้

ตาราง 32 แสดงค่าความถี่และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามกับสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาในอำเภอเมืองจะเช็งเทรา

รายการสิ่งที่ต้องการพัฒนา	ความถี่	ร้อยละ ของจำนวน คำตอบทั้งหมด	ร้อยละ ของจำนวน ผู้ตอบคำถาม
1. พัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่	83	18.50	83.00
2. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดสารพิษ	64	14.30	64.00
3. พัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก	22	4.90	22.00
4. พัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี	71	15.80	71.00
5. พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	79	17.60	79.00
6. พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม	69	15.40	69.00
7. เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP	61	13.6	61.00
รวม	449	100	449.00

จากตาราง 32 พบว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน มีความใฝ่ฝันและต้องการให้พัฒนาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จากมากไปหาน้อยจัดเป็นอันดับได้ดังนี้

อันดับที่ 1 นักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ 83 คน คิดเป็นร้อยละ 83.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 2 นักท่องเที่ยวต้องการการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน 79 คนคิดเป็นร้อยละ 79.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 3 นักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี 71 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 4 นักท่องเที่ยวต้องการการพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรมและศีลธรรม 69 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 5 นักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดสารพิษ 64 คิดเป็นร้อยละ 64.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับที่ 6 นักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP 61 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

อันดับสุดท้าย นักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลกน้อยที่สุด 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ของจำนวนผู้ตอบคำถาม

5. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา การสำรวจและประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และการศึกษาความคิดเห็นทั้งของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ตลอดจนการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และพื้นที่ตัวอย่างอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายการวิจัยตามที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
ผู้วิจัยเสนอในรูปแบบของ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ด้วยกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ (ประสิทธิ์ สารธรรม. 2546 : 51-65)

1. **การจัดทำวิสัยทัศน์** เป็นการมองภาพในอนาคตว่าต้องการเป็นอย่างไร โดยการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (ประสิทธิ์ สารธรรม. 2546 : 54)

การวิเคราะห์ SWOT ด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีดังนี้

1.1 จุดแข็ง ที่น่าสนใจต่อนักท่องเที่ยว

1.1.1 วัดโสธรวรารามวรวิหาร

1.1.1.1 ความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อพุทธโสธร

1.1.1.2 พระอุโบสถหลังใหม่ที่มีความสวยงามและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

1.1.2 แหล่งโบราณสถานสำคัญที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง) วัดจีนประชาสโมสร และกำแพงเมืองฉะเชิงเทรา

1.1.3 ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นสองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง

1.1.4 เป็นเมืองเกษตรกรรมที่สำคัญ แหล่งปลูกข้าว มะพร้าว น้ำหอม หนาก และเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น ไก่ไข่ กุ้งกุลาดำ

1.1.5 เป็นแหล่งผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

1.1.5.1 สินค้าการเกษตรและเกษตรแปรรูป ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ปลาช่อนตากแห้ง กุ้งก้ามกราม มะพร้าวน้ำหอม หนากสดและหนากแห้ง ไข่ไก่ มะม่วง มะม่วงแช่อิ่ม

1.1.5.2 สินค้าประเภทอาหารและขนม ได้แก่ ขนมจากผสมมะพร้าวอ่อน กระยาสารทและขนมไทย (ร้านริน) ขนมเปี๊ยะ (เดิมผลิตและจำหน่ายที่อำเภอบางคล้า แต่ปัจจุบันมีการผลิตและจำหน่ายในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา)

1.1.5.3 สินค้าหัตถกรรม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทองเหลืองสาน ผลิตภัณฑ์เศษไม้และเขาสัตว์

1.1.6 มีที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และเป็นเส้นทางเชื่อมต่อไปยังภูมิภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ

1.1.7 มีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ผลิตบุคลากรทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ สาขาวิชาเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

1.1.8 ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมีความสนใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

1.2 จุดอ่อน ที่ทางจังหวัดควรเร่งแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.2.1 การจราจรติดขัด บริเวณหน้า วัดโสธรวรารามวรวิหาร โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

1.2.2 พื้นผิวจราจรมีความเสียหายหลายแห่ง ได้แก่ ถนนสายบางปะกง – ฉะเชิงเทรา ถนนสาย 3216 เป็นถนนที่ใช้เดินทางไป วัดโสธรวรารามวรวิหาร

1.2.3 ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

1.2.3.1 ปัญหาการให้บริการที่จอดรถของเอกชน และขายสินค้าที่ระลึกที่ไม่มี
ความเป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณ วัดโสธรวรารามวรวิหาร

1.2.3.2 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบของ
แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณด้านหลังกำแพงเมืองจะเชิงเทรา และ เขื่อนทดน้ำบางปะกง ซึ่งเป็น
แหล่งท่องเที่ยวที่ประชาสัมพันธ์ในคู่มือท่องเที่ยวของจังหวัดจะเชิงเทรา

1.2.3.3 ปัญหาด้านการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการเดินทางและ
ในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ถนนสาย 304 เป็นเส้นทางไปเขตมีนบุรี มีความมืดในช่วงกลางคืน
เนื่องจากไม่มีไฟสาธารณะทั้งสองข้างของถนน และการขาดเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบริเวณ
โดยรอบเขื่อนทดน้ำบางปะกง

1.2.4 ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

1.3 โอกาส ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.3.1 พัฒนาเส้นทางการคมนาคมที่ไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญให้อยู่ในสภาพดี
อยู่เสมอ

1.3.2 ตั้งงบประมาณพัฒนาและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะ
เพื่อเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ

1.3.3 เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.3.3.1 พัฒนารูปแบบกิจกรรมหรือรายการนำเที่ยวที่สามารถท่องเที่ยวภายใน
1 วัน

1.3.3.2 พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน เช่น การ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ บ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Home Stay) ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรในเขต
ตำบลคลองอุดมชลจร และ ตำบลบางแก้ว ที่มีความสนใจต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน

1.3.3.3 พัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวร่วมอำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง

1.3.4 พัฒนาสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอเมืองจะเชิงเทราให้เป็น
สินค้าที่ระลึกเพื่อการจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

1.3.4.1 การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารและขนม จากผลผลิตทางการเกษตร

1.3.4.2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ให้ดึงดูดผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว

1.3.5 ยกกระต๊อบมาตรฐานด้านบริการของโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และ
สนับสนุนให้เป็นโรงแรมแบบประชุมสัมมนา

1.4 อุปสรรค ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.4.1 นักท่องเที่ยวไม่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวมาก่อน ทำให้ไม่ทราบว่ามี
แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ใกล้และน่าสนใจอีก

1.4.2 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นอกเหนือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเร่งด่วน
ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.4.3 แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดอื่นในภาคตะวันออก มีชื่อเสียงและมีความน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิสัยทัศน์ คือ การเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. **กำหนดภารกิจ** เป็นการกำหนดทิศทาง แนวทาง หรือแผนในระยะยาว เพื่อให้วิสัยทัศน์ประสบผลสำเร็จ สามารถเป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม (ประสิทธิ์ สารธรรม. 2546 : 55)

การจัดตั้งอำเภอเมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

3. **วัตถุประสงค์** เป็นการกำหนดจุดหมายของภารกิจให้ชัดเจน (ประสิทธิ์ สารธรรม. 2546 : 56) จากภารกิจ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

เพื่อให้อำเภอเมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

4. **การกำหนดยุทธศาสตร์** เป็นแนวทางดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (ประสิทธิ์ สารธรรม. 2546 : 57)

การพัฒนาอำเภอเมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ กำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

แผนงานและโครงการ

1. การปรับปรุงสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์และอนุรักษ์วิถีชีวิตท้องถิ่น

1.1 โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัด เป็นการสัมมนาให้กับเจ้าอาวาสของวัดที่มีในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้รู้จักวิธีการอนุรักษ์ซ่อมแซมศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมภายในวัดได้อย่างถูกต้อง จากนักวิชาการของกรมศิลปากร รวมทั้งการเรียนรู้วิธีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จากนักวิชาการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.2 โครงการจัดระเบียบสถานที่จอดรถของเอกชนบริเวณวัดโสธรวรารามวรวิหาร

1.3 โครงการจัดระเบียบด้วยการตัดต้นไม้และหญ้าบริเวณด้านหลังกำแพงเมืองจะเชิงเทรา

1.4 โครงการจัดหาที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณกำแพงเมืองจะเชิงเทรา

1.5 โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชนสองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงและชาวตลาดบ้านใหม่

2. การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2.1 โครงการสร้างจิตสำนึกชาวบ้านสองริมฝั่งแม่น้ำ ผู้ประกอบการโรงแรมและร้านอาหาร โรงงานอุตสาหกรรมให้ช่วยกันรักษาแม่น้ำบางปะกง ด้วยการไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำบางปะกง และบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงแม่น้ำบางปะกง

2.2 โครงการรื้อถอนกำจัดขยะในแม่น้ำบางปะกง

2.3 โครงการปรับสภาพพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำบริเวณเขื่อนทดน้ำบางปะกงให้เป็นระเบียบ สะอาดและปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว

2.4 โครงการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สวนมะพร้าวและหมาก สวนของเกษตรกรบริเวณใกล้เขื่อนทดน้ำบางปะกง

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

แผนงานและโครงการ

1. พัฒนารายการนำเที่ยวแบบท่องเที่ยวภายใน 1 วัน เน้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้พร้อมไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน

1.1 จัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัด วัดโสธรวรารามวรวิหาร – วัดอุภัยภาติการาม – วัดจีนประชาสโมสร – วัดสัมปทวนนอก

1.2 จัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดโสธรวรารามวรวิหาร - ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง – ตลาดบ้านใหม่ – วัดจีนประชาสโมสร – ชมหมู่บ้านผลิตทองเหลืองสาน ที่ตำบลท่าไข่

2. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงอำเภอใกล้เคียง

2.1 โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร เที่ยวสวนมะพร้าวน้ำหอม อำเภอเมืองจะเชิงเทรา – เที่ยวสวนมะม่วง อำเภอบางคล้า – ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อำเภอนมสารตาม

2.2 โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชมโลมาและป่าชายเลน อำเภอบางปะกง – ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา – เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน อำเภอท่าตะเกียบ

3. พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน

3.1 โครงการพัฒนาบ้านพักแบบ Home Stay ในชุมชนตลาดบ้านใหม่

3.2 โครงการพัฒนาบ้านพักแบบ Home Stay ชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่สองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง

3.3 โครงการพัฒนาบ้านพักแบบ Home Stay พื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ สวนมะพร้าว สวนหมาก สวนมะม่วงของเกษตรกรตำบลบางแก้ว (ใกล้เคียงหนองน้ำบางปะกง)

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริการ

แผนงานและโครงการ

1. พัฒนาด้านความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

1.1 โครงการเพิ่มป้ายบอกทางจากวัดโสธรวรารามวรวิหารไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในคู่มือท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ได้แก่ กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา วัดอุภัยภาติการาม วัดจินประชาสโมสร วัดสัมปทวนนอก ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง

1.2 โครงการขอความร่วมมือผู้ประกอบการร้านอาหารและเครื่องดื่ม เพื่อเพิ่มมาตรฐานด้านความสะอาดและปลอดภัยของอาหาร

1.3 โครงการจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราในบริเวณวัดโสธรวรารามวรวิหาร เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งแรกที่นักท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยว

1.4 โครงการพัฒนาการสื่อความหมายและการกำหนดเส้นทางเดินไหว้สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดอุภัยภาติการาม และวัดจินประชาสโมสร

1.5 โครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและยุวมัคคุเทศก์ กับประชาชนและเยาวชนที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

1.5.1 ประชาชนและเยาวชนตลาดบ้านใหม่ เป็นมัคคุเทศก์แนะนำข้อมูลของตลาดบ้านใหม่ วัดจินประชาสโมสร และวัดอุภัยภาติการาม

1.5.2 นักเรียนโรงเรียนพุทธโสธร เป็นมัคคุเทศก์แนะนำข้อมูลเกี่ยวกับวัดโสธรวรารามวรวิหาร

1.5.3 นักศึกษาเอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เป็นมัคคุเทศก์ทั่วไปแนะนำข้อมูลการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราและของจังหวัดฉะเชิงเทรา

1.6 โครงการเพิ่มช่องทางการเดินทางท่องเที่ยวโดยการขอความร่วมมือกับผู้ให้บริการเดินรถประจำทางพานักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวภายในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ทุกวันเสาร์ อาทิตย์และวันนักขัตฤกษ์

จำลองการจัดการนำเที่ยว โดยการเดินทางจากสถานีขนส่งจังหวัดฉะเชิงเทราโดยรถประจำทางรอบเมือง หรือการเดินทางจากสถานีรถไฟโดยรถประจำทางสองแถว พานักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางตัวอย่าง ดังนี้ นมัสการหลวงพ่อบุญศรี - นมัสการเจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ ที่สมาคมสงเคราะห์การกุศลฉะเชิงเทรา - นมัสการหลวงพ่อด (พระไตรรัตน์นายก) วัดอุภัยภาติการาม - รับประทานอาหารตลาดบ้านใหม่ - นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์วัดจีนประชาสโมสร (วัดเล่งฮกยี่) เดินทางกลับสถานีขนส่ง การบริการด้านข้อมูลท่องเที่ยวให้มัคคุเทศก์ที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้

ก่อนจบการเดินทาง ขอความร่วมมือนักท่องเที่ยวดอบแบบสอบถามเพื่อให้ นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมนี้ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางและการบริการ ความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว การประเมินราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพการบริการ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนักท่องเที่ยวมาใช้ในการปรับปรุงการบริการและสถานที่ท่องเที่ยว

2. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

2.1 โครงการปรับปรุงพื้นผิวบนถนนสายบางปะกง – ฉะเชิงเทรา

2.2 โครงการเพิ่มการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณที่มีการจัดงานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีวัยรุ่นทะเลาะวิวาทเป็นประจำ

2.3 โครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความสะดวกในการดูแลนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาด้านการตลาด

แผนงานและโครงการ

1. สำรวจตลาดการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.1 ประชาชนในชุมชนตลาดบ้านใหม่ เป็นภาคีผู้เกี่ยวข้องและนำข้อมูลของตลาดบ้านใหม่และวัดจีนประชาสโมสร

โครงการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเข้และจังหวัดจะเข้เป็นประจำปี เพื่อเป็นการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ทำให้การปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.2 โครงการวิจัยตลาดการท่องเที่ยวจากประชาชนที่อาศัยนอกพื้นที่จังหวัดจะเข้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของประชาชนทั่วไป ทำให้สามารถกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มและเน้นการทำตลาดแบบเฉพาะกลุ่มเป้าหมายได้

2. การรักษาตลาดเก่าและเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่

2.1 โครงการพัฒนาการมาตรฐานสินค้าและบริการด้วยการบริการที่เหมาะสมกับราคา โดยเฉพาะผู้ให้บริการที่จอดรถเอกชนบริเวณวัดโสธรวรารามวรวิหาร เพื่อเป็นการรักษาตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเดิมที่เดินทางมานมัสการหลวงพ่อบุญศรี

2.2 โครงการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเดิมของอำเภอเมืองจะเข้ โดยเฉพาะที่ประสาธน์ในคู่มือท่องเที่ยวของจังหวัดจะเข้ เพื่อเป็นการรักษาตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเดิม

2.3 โครงการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ของอำเภอเมืองจะเข้ เพื่อให้ได้สินค้าการท่องเที่ยวใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเดิมและนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

แผนงานและโครงการ

1. การจัดเก็บข้อมูลและจัดทำคู่มือท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเข้ให้ตรงกับความเป็นจริงและทันสมัยอยู่เสมอ

1.1 โครงการจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเข้

1.2 โครงการพาผู้ให้ข้อมูลการท่องเที่ยวสำรวจแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพื่อให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวถูกต้องและชัดเจนมากกว่าการอ่านจากข้อมูลที่เป็นหนังสืออย่างเดียว

1.3 โครงการบริการข้อมูลท่องเที่ยวโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการสื่อสารแบบ 2 ทาง คือการโต้ตอบกันได้ระหว่างผู้ให้ข้อมูลและผู้รับข้อมูล

2. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

2.1 โครงการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวต่าง ๆ

2.2 โครงการเชิญผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวในจังหวัดอื่น เดินทางท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อสร้างความสนใจในการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

2.3 โครงการเชิญผู้จัดรายการโทรทัศน์ที่เป็นรายการท่องเที่ยวมาถ่ายทำเรื่องการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กลยุทธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม

แผนงานและโครงการ

1. คัดเลือกชุมชนที่มีศักยภาพ สนใจ และยินดีมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น

1.1 โครงการสำรวจชุมชนที่มีศักยภาพ สนใจ และยินดีมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น เพื่อศึกษาถึงความต้องการของชุมชนโดยตรง จากการศึกษาเบื้องต้นจากวิจัยเรื่องนี้มีผู้นำชุมชนที่สนใจ ยินดีมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ ตำบลคลองอุดมชลจร ตำบลคลองนา ตำบลบ้านใหม่ และตำบลบางแก้ว

1.2 โครงการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนและจัดเวทีชุมชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนในชุมชน

2. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวภายในชุมชน

2.1 โครงการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตตำบลบ้านใหม่ ตำบลคลองนา ตำบลคลองอุดมชลจร ตำบลบางแก้ว

2.2 โครงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับการเรียนรู้และประสบการณ์

2.3 โครงการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน คือการให้นักวิชาการด้านการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้กับชุมชน เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตรงตามหลักการ

2.4 โครงการจัดเวทีชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน และการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าภูมิปัญญา และการแปรรูปสินค้าการเกษตรจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นรายได้เสริม และเพิ่มความหลากหลายของสินค้าที่ระลึก

กลยุทธ์ การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว

แผนงานและโครงการ

1. การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์จากไม้ เศษกระดูกและเขาสัตว์ ชนมหาวนไทย มะม่วงแปรรูป

1.1 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลของสินค้าท้องถิ่นให้กับตัวแทนจำหน่ายสินค้า และพยายามให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้ากับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมยังแหล่งผลิตสินค้า เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนโดยตรง

1.2 โครงการจัดกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวทดลองหัดทำสินค้าท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์และความภูมิใจให้กับนักท่องเที่ยวมากกว่าการจำหน่ายเพียงอย่างเดียว โดยการจัดขึ้นในชุมชนหรือผู้ประกอบการผลิตสินค้าท้องถิ่น หรือจัดเป็นบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Home Stay)

2. การสำรวจสินค้าของที่ระลึกท้องถิ่นเพื่อหาผลิตภัณฑ์ใหม่

2.1 โครงการสำรวจผลิตผลทางการเกษตรของอำเภอเมืองจะเข้เพื่อให้นำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ผักหรือผลไม้ท้องถิ่นที่อยากนำมาบริโภค แต่ปัจจุบันไม่ค่อยถูกนำมาบริโภคแล้ว เช่น ลูกจาก มะม่วงพันธุ์ที่ไม่นิยมจำหน่าย สมุนไพรไทย

2.2 โครงการสำรวจสินค้าหัตถกรรมของอำเภอเมืองจะเข้ที่ประชาชนนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เครื่องมือจับปลาชนิดต่าง ๆ นำมาจำลองเพื่อขายเป็นสินค้าเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาพิจารณาเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตผลของท้องถิ่นพร้อมทั้งหาแนวทางการส่งเสริมให้เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้

จากแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้ เป็นเพียงแนวทางที่ได้จากผลการวิจัยเท่านั้น หากต้องการทำให้แผนพัฒนาดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมายควรเป็นการแสดงความคิดเห็นจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมจัดทำและวางแผน เพื่อทำให้แผนพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้พัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เป็นแนวทางให้กับอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำผลการวิจัยไปประกอบการวางแผนในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในอำเภอเพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทราอย่างบูรณาการและยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับลักษณะทางภูมิประเทศ ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ ระบบสาธารณูปโภค และการคมนาคมขนส่ง ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
2. เพื่อสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว อันได้แก่ ธรรมชาติ วัฒนธรรม เทศกาลและประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว และบริการทางการท่องเที่ยว ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
5. เพื่อนำผลการศึกษาทั้ง 4 ข้อ มาเป็นข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ความสำคัญของการวิจัย คือ เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการกระทำตามจุดมุ่งหมาย มาวิเคราะห์และสรุปแล้ว สิ่งที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้คือ

1. ทราบสถานการณ์ปัจจุบันของเงื่อนไขหลักในพื้นที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ทางด้านลักษณะทางภูมิประเทศ สังคม เศรษฐกิจ และระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
2. ทราบสถานการณ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ในปัจจุบัน สิ่งที่ได้จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว คือ
 - ที่ตั้ง ลักษณะการจัดการ สภาพและปัญหา ของทรัพยากรท่องเที่ยว
 - ค้นหาลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะของทรัพยากร และแหล่งท่องเที่ยว
 - จัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น พัฒนาทรัพยากรที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์ เป็นอันดับแรก

3. ทราบความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และทราบถึงความสนใจที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการท่องเที่ยวของประชาชน

4. ทราบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังอำเภอเมืองฉะเชิงเทราที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

5. ทราบข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

วิธีการศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ จากเครื่องมือ 3 ชิ้น คือ 1. แบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ใช้สำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนี้ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว และทรัพยากรบริการ 2. แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าหากมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ตามจุดมุ่งหมายการวิจัยแล้ว ผลการวิจัยเรื่องนี้จะมีส่วนต่อแนะทางการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทราได้ และเพื่อให้อำเภอเมืองฉะเชิงเทราสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทราและของภูมิภาคให้เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว สุดท้ายแล้วการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน และยังเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยุติธรรม และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลจากการศึกษาผู้วิจัยสรุปตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

เมืองฉะเชิงเทรา เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และมีบทบาทสำคัญตลอดทุกสมัยตั้งแต่กรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นและตอนปลาย จนกระทั่งปัจจุบัน สภาพภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่

ราบลุ่มแม่น้ำ ซึ่งแบ่งเป็นสองฟากฝั่งแม่น้ำบางปะกง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา แบ่งการปกครองออกเป็น 19 ตำบล ด้านสังคม มีสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่อนุบาลถึงอุดมศึกษา มีโรงพยาบาลและสถานอนามัยประจำตำบลดูแลด้านสุขภาพของประชาชน ด้านเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นการเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งการเพาะปลูกพืช ได้แก่ ข้าว มะม่วง มะพร้าว หนาก และ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาและกึ่งกุลาดำ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีแม่น้ำบางปะกงเป็นแหล่งน้ำต้นทุนผลิตน้ำประปา ระบบไฟฟ้า มีบริการครบทุกหมู่บ้าน การคมนาคมขนส่ง มีถนนที่ใช้เดินทางจากกรุงเทพฯ ฯ มี 4 เส้นทางสามารถเลือกการเดินทางได้ 3 ประเภท คือ รถยนต์ รถโดยสารประจำทาง และทางรถไฟ

2. ผลจากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยสรุปตามรายการทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจและศึกษาข้อมูลจากเอกสารและสังเกตด้วยการลงพื้นที่จริง โดยจัดอันดับความสำคัญของประเภทและรายการทรัพยากรและใช้แนวคิดความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ ประเมินศักยภาพและความพร้อมต่อการพัฒนารายการทรัพยากรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ พบทรัพยากรธรรมชาติ 3 แห่ง และได้เรียงตามอันดับศักยภาพความพร้อมต่อการพัฒนาของรายการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้ง 3 แห่งดังนี้ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง รองลงมา คือ สวนเกษตร และเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตามลำดับ

2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม พบทรัพยากรวัฒนธรรม 5 แห่ง และได้เรียงตามอันดับศักยภาพความพร้อมต่อการพัฒนาของรายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้ดังนี้ วัดโสธรวรารามวรวิหาร รองลงมา คือ วัดจีนประชาสโมสร วัดอุภัยภาติการาม กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา และชุมชนเก่าแกริมน้ำกับตลาดบ้านใหม่ ตามลำดับ

2.3 ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่ามีกิจกรรมการท่องเที่ยว 2 รายการ เรียงตามอันดับศักยภาพความพร้อมต่อการพัฒนาทรัพยากรกิจกรรม ดังนี้ การไปทัศนศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริและศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ ภาคกลาง และ กิจกรรมล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง

2.4 ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ พบเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ 2 รายการ และได้เรียงตามอันดับศักยภาพความพร้อมต่อการพัฒนาทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้ งานนมัสการหลวงพ่อบุทธโสธรและงานกาชาด และ งานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว

2.5 ทรัพยากรบริการ พบว่าทรัพยากรบริการ มีการบริการที่ต้องการพัฒนา โดยจัดอันดับความสำคัญที่ควรพัฒนา ดังนี้

2.5.1 ระบบการจัดการท่องเที่ยว ภายในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก การสื่อความหมาย การกำหนดเส้นทางเดิน มัคคุเทศก์ และป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

2.5.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบเส้นทางการคมนาคมและระบบขนส่งถึงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา วัดจีนประชาสโมสร วัดอุภัยภาติการาม ตลาดบ้านใหม่ ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง

2.5.3 ด้านความปลอดภัย ได้แก่ มีตำรวจประจำท้องที่คอยดูแลและความปลอดภัย แต่ไม่พบว่ามีตำรวจท่องเที่ยว คอยดูแลนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

2.5.4 ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสาร

2.5.5 ด้านความบันเทิง ได้แก่ แหล่งบันเทิง และห้างสรรพสินค้า

3. ผลความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ทั้งภาคราชการและประชาชนจากทุกสาขาอาชีพทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 400 คน แบ่งการสุ่มออกเป็น 2 ตอน จำแนกข้อมูลตามความคิดเห็นของประชาชน ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ว่าควรได้รับการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

3.1.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนาแม่น้ำบางปะกง สวนเกษตร และเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตามลำดับ

3.1.2 ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนา วัดโสธรวรารามวรวิหาร กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา ตลาดบ้านใหม่ วัดเมือง และ เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ เป็น 5 อันดับแรก

3.1.3 ด้านทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ อยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนา งานนมัสการหลวงพ่อบุญโสธร งานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา และงานวันมะม่วง ตามลำดับ

3.1.4 ด้านทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนา กิจกรรมล่องเรือชมแม่น้ำบาง

ปะกง การชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม ตามลำดับ

3.1.5 ทรัพยากรบริการ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรบริการ อยู่ในระดับมาก ควรมีการพัฒนาตามลำดับ ได้แก่ เส้นทางคมนาคม ระบบขนส่ง สถานที่จอดรถ ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว สถานีตำรวจและป้อมตำรวจ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงแรม ห้างสรรพสินค้า และแหล่งบันเทิง

3.2 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีดังนี้

3.2.1 ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพักและรับประทานอาหารที่บ้าน โดยประชาชนคิดว่ามีความสามารถจัดหาที่พักและอาหารที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้ และยังคิดว่าประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่สามารถช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้

3.2.2 สิ่งที่ประชาชนมีความใฝ่ฝันและอยากให้พัฒนาท้องถิ่นในอีก 5 ปีข้างหน้า ได้แก่ การพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการพัฒนาด้านจิตใจ ศีลธรรม คุณธรรม การพัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน พัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP การพัฒนาเป็นศูนย์กลางเกษตรปลอดสารพิษ และ การพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก ตามลำดับ

4. ผลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้น 100 คน แบ่งการสรุปออกเป็น 2 ตอน จำแนกข้อมูลตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ว่าควรได้รับการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ดังนี้

4.1.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าควรมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนาแม่น้ำบางปะกง สวนเกษตร และเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตามลำดับ

4.1.2 ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และต้องการให้พัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร กำแพงเมืองจะเข้เกรา ตลาดบ้านใหม่ เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ และวัดจีนประชาสโมสร ตามลำดับ

4.1.3 ด้านทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ นักท่องเที่ยวเห็นว่าการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และต้องการให้พัฒนาตามลำดับดังนี้ งานนมัสการหลวงพ่อบุทธโสธรงานกาชาดจังหวัดจะเข้เกรา และ งานวันมะม่วง

4.1.4 ด้านทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเห็นว่าการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และต้องการให้พัฒนากิจกรรมการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม การชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตามลำดับ

4.1.5 ด้านทรัพยากรบริการ นักท่องเที่ยวเห็นว่าการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ระบบขนส่ง สถานที่จอดรถ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว โรงแรมร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร สถานีตำรวจ ห้างสรรพสินค้า และแหล่งบันเทิง ตามลำดับ

4.2 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้เกรา มีดังนี้

4.2.1 นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน นักท่องเที่ยวมีความยินดีและต้องการพักและรับประทานอาหารที่ชาวบ้านจัดการ โดยคิดว่าประชาชนมีความสามารถจัดหาที่พักและอาหารที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้ และคิดว่านักท่องเที่ยวกับประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่สามารถช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้

4.2.2 สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความคิดว่าอำเภอเมืองจะเข้เกรา ควรพัฒนาในอีก 5 ปีข้างหน้า ได้แก่ พัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ การพัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี การพัฒนาด้านจิตใจ ศีลธรรม คุณธรรม การพัฒนาเป็นศูนย์กลางเกษตรปลอดสารพิษ พัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP และพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก ตามลำดับ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเข้เกรา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้เกรา ดังที่กล่าวในข้อ 3 และข้อ 4 ผู้วิจัยสรุปเป็นตารางดังนี้

ตาราง 33 สรุปลำดับความคิดเห็นจากระดับมากไปหาน้อยของประชาชนและนักท่องเที่ยว
เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	ประชาชน		รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว	
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.
ทรัพยากรธรรมชาติ			ทรัพยากรธรรมชาติ		
แม่น้ำบางปะกง	4.29	0.832	แม่น้ำบางปะกง	3.95	0.892
สวนมะม่วง สวนเกษตร	3.95	0.848	สวนมะม่วง สวนเกษตร	3.63	0.991
เขื่อนทดน้ำบางปะกง	3.93	0.897	เขื่อนทดน้ำบางปะกง	3.51	0.859
ทรัพยากรวัฒนธรรม			ทรัพยากรวัฒนธรรม		
วัดโสธรวรารามวรวิหาร	4.48	0.810	วัดโสธรวรารามวรวิหาร	4.15	0.978
กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา	4.03	0.951	กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา	3.81	1.024
ตลาดบ้านใหม่	4.00	0.905	ตลาดบ้านใหม่	3.68	0.905
วัดเมือง	3.96	0.856	เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ	3.66	0.997
เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ	3.82	0.914	วัดจีนประชาสโมสร	3.59	0.877
วัดจีนประชาสโมสร	3.75	0.843	วัดเมือง	3.57	0.953
วัดอุภัยภาติการาม	3.58	0.812	วัดสัมปทวน	3.46	0.892
วัดสัมปทวน	3.55	0.897	วัดอุภัยภาติการาม	3.45	0.869
วัดพัคฆอินทาราม	3.52	0.855	วัดพัคฆอินทาราม	3.43	0.879
ทรัพยากรเทศกาลและ เหตุการณ์สำคัญ			ทรัพยากรเทศกาลและ เหตุการณ์สำคัญ		
งานนมัสการหลวงพ่อบุพุท โสธร	4.46	0.815	งานนมัสการหลวงพ่อบุพุท โสธร	4.23	0.930
งานกาชาดจังหวัด ฉะเชิงเทรา	4.18	0.873	งานกาชาดจังหวัด ฉะเชิงเทรา	3.94	0.973
งานวันมะม่วง	4.14	0.849	งานวันมะม่วง	3.89	0.952
ทรัพยากรกิจกรรมการ ท่องเที่ยว			ทรัพยากรกิจกรรมการ ท่องเที่ยว		
ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง	4.14	0.861	ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง	4.04	0.939
การชมวิถีชีวิตชาวตลาด บ้านใหม่	3.95	0.883	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.91	0.944
การท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.92	0.859	บ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม	3.88	0.935
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.91	0.890	การชมวิถีชีวิตชาวตลาด	3.87	0.939
บ้านพักแบบสัมผัส	3.78	1.066	บ้านใหม่		
วัฒนธรรม			การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.82	0.881

ตาราง 33 (ต่อ)

รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	ประชาชน		รายการทรัพยากรท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยว	
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.
ทรัพยากรบริการ			ทรัพยากรบริการ		
เส้นทางคมนาคม	4.21	0.913	เส้นทางคมนาคม	4.21	0.902
ระบบการขนส่ง	4.18	0.901	ระบบการขนส่ง	4.19	0.825
สถานที่จอดรถ	4.12	0.961	สถานที่จอดรถ	4.15	0.957
ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	4.04	1.004	ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว	3.93	1.027
สถานีตำรวจ ป้อมตำรวจ	4.03	0.968	โรงแรม รีสอร์ท	3.88	0.946
ร้านอาหาร	3.95	0.935	ร้านขายของที่ระลึก	3.87	0.917
ร้านขายของที่ระลึก	3.89	1.037	ร้านอาหาร	3.83	0.877
โรงแรม รีสอร์ท	3.88	1.001	สถานีตำรวจ ป้อมตำรวจ	3.80	1.054
ห้างสรรพสินค้า	3.60	0.953	ห้างสรรพสินค้า	3.53	0.881
แหล่งบันเทิง	3.12	1.196	แหล่งบันเทิง	3.28	0.965
รวมระดับความคิดเห็น	3.95	0.559	รวมระดับความคิดเห็น	3.80	0.674

ตาราง 34 แสดงค่าร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการ				
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์				
ต้องการ	333	83.25	91	91.00
ไม่ต้องการ	67	16.75	9	9.00
รวม	400	100	100	100
ความยินดีของประชาชนในการต้อนรับนักท่องเที่ยว				
และความต้องการพักในบ้านชาวบ้านของ				
นักท่องเที่ยว				
ยินดี	217	54.25	79	79.00
ไม่ยินดี	67	16.75	6	6.00
ไม่แน่ใจ	116	29.00	15	15.00
รวม	400	100	100	100

ตาราง 34 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ประชาชน		นักท่องเที่ยว	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความสามารถในการจัดที่พักและอาหารที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว				
จัดได้	309	77.25	95	95.00
จัดไม่ได้	91	22.75	5	5.00
รวม	400	100	100	100
ความคิดเห็นของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสามารถในการช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนได้หรือไม่				
ได้	257	64.00	77	77.00
ไม่ได้	36	9.00	21	2.00
ไม่แน่ใจ	107	26.75	2	1.00
รวม	400	100	100	100

ตาราง 35 แสดงค่าร้อยละของประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้พัฒนาในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อีก 5 ปีข้างหน้า

รายการสิ่งที่ต้องการพัฒนา	ประชาชน		รายการสิ่งที่ต้องการพัฒนา	นักท่องเที่ยว	
	จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
1. การพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่	342	85.50	1. การพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่	83	83.00
2. พัฒนาคุณภาพชีวิต	325	81.30	2. พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว	79	79.00
3. พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม ศีลธรรม	308	77.00	เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน		
4. พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	248	62.00	3. พัฒนาคุณภาพชีวิต	71	71.00
5. พัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP	244	61.00	4. พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม ศีลธรรม	69	69.00
6. ศูนย์กลางเกษตรปลอดสารพิษ	242	60.50	5. ศูนย์กลางเกษตรปลอดสารพิษ	64	64.00
7. พัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก	161	40.30	6. พัฒนาเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้า OTOP	61	61.00
			7. พัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก	22	22.00

5. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมือง จะเข้

ผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้ ด้วยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้ ดังนี้

วิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเข้ ได้ดังนี้

ตาราง 36 แสดงการวิเคราะห์ศักยภาพ (SWOT) ด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเข้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2. มีแหล่งโบราณสถานสำคัญและประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน 3. ความเป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นสองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง 4. เป็นเมืองเกษตรกรรมที่สำคัญ 5. เป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรม ของท้องถิ่น 6. ใกล้กรุงเทพฯ ฯ และเส้นทางเชื่อมต่อสู่ภูมิภาค 7. มีมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 8. ประชาชนพร้อมให้ความร่วมมือในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยว	1. การจราจรติดขัดบริเวณหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร 2. พื้นผิวจราจรชำรุดหลายแห่ง 3. ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ 4. ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง
โอกาส	อุปสรรค
1. พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้อยู่ในสภาพดี 2. พัฒนาและปรับปรุงทัศนียภาพแหล่งท่องเที่ยว ให้อยู่ในสภาพที่สวยงาม สะอาด เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 3. เพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 4. พัฒนาสินค้าทางการเกษตรกรรมให้เป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว 5. ยกระดับมาตรฐานโรงแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	1. นักท่องเที่ยวไม่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวมาก่อน ทำให้ไม่ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีก 2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นอกเหนือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเร่งด่วนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 3. แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียงมีความน่าสนใจมากกว่า

จากการวิเคราะห์ SWOT ด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ การเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ภารกิจ การจัดตั้งอำเภอเมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้อำเภอเมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา

การพัฒนาอำเภอเมืองฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

ตาราง 37 สรุปแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์และแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

แผนยุทธศาสตร์	กลยุทธ์ และ แผนงาน
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว	กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 1. การปรับปรุงสถานที่สำคัญในประวัติศาสตร์และอนุรักษ์วิถีชีวิตท้องถิ่น 2. การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว 1. พัฒนารายการนำเที่ยวแบบท่องเที่ยวภายใน 1 วัน เน้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้พร้อมไปกับการได้รับความเพลิดเพลิน 2. พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงอำเภอใกล้เคียง 3. พัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน

ตาราง 37 (ต่อ)

แผนยุทธศาสตร์	กลยุทธ์ และ แผนงาน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการบริการ 1. พัฒนาด้านความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยว 2. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน
	กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาด้านการตลาด 1. สำรวจตลาดการท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว 2. การรักษาตลาดเก่าและเพิ่มช่องทางการตลาดใหม่
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	กลยุทธ์ที่ 2 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 1. การจัดเก็บข้อมูลและจัดทำคู่มือท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2. เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
	กลยุทธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม 1. คัดเลือกชุมชนที่มีศักยภาพ สนใจ และยินดีมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น 2. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวภายในชุมชน
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว	กลยุทธ์ การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อเป็นสินค้าที่ระลึกทางการท่องเที่ยว 1. การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว 2. การสำรวจสินค้าของที่ระลึกท้องถิ่นเพื่อหาผลิตภัณฑ์ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลจากการศึกษาสามารถตอบคำถามถึงจุดมุ่งหมายการวิจัยที่ต้องการทราบ ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพและปัญหา และทราบถึงความคิดเห็นของประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ว่ามีความคิดเห็นที่สอดคล้อง หรือแตกต่างกัน ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราในปัจจุบันทราบถึงประวัติความเป็นมา ที่ว่าเมืองฉะเชิงเทรามีความสำคัญประวัติศาสตร์ของประเทศไทย และมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นโบราณสถานหลายแห่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษาด้านประวัติศาสตร์เดินทางมาท่องเที่ยว ด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ด้วยความที่สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง ที่เหมาะแก่การเพาะปลูกไม่ว่าจะเป็น นาข้าว สวนหมากและสวนมะพร้าว รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ กุ้งกุลาดำ ซึ่งเป็นหนึ่งในอาชีพหลักของประชากรในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ด้านสังคม ในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรามีการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร ทั้งการศึกษา ที่มีการบริการศึกษาในพื้นที่ตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับอุดมศึกษา ด้านการสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ครบและสมบูรณ์ ทั้ง ไฟฟ้า น้ำประปา การสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง ข้อมูลพื้นฐานทั้งหมดนี้มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับเมืองที่ต้องการพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ข้อมูลพื้นฐานที่ได้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีพื้นฐานจากการที่มีน้ำสายหลักคือแม่น้ำบางปะกง ความสมบูรณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สืบเนื่องจากสายน้ำบางปะกง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีพื้นฐานมาจากที่ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีพื้นฐานมาจากการเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและมีโบราณสถานสำคัญ รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนเก่าแก่สองริมฝั่งแม่น้ำ

2. ผลจากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้วิจัยสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 3 แหล่ง ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง เขื่อนทดน้ำบางปะกง และสวนเกษตร ซึ่งผลการสำรวจปรากฏว่า ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสำคัญต่อการพัฒนาเป็นอันดับที่ 3

2.1.1 แม่น้ำบางปะกง จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ธรรมชาติของป่าชายเลนสองริมฝั่งแม่น้ำ และวิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ โอกาสในการพัฒนา คือ สนับสนุนให้ชุมชนสองริมฝั่งแม่น้ำให้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วม ด้วยการจัดเป็น

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำบางปะกง ทั้งนี้ควรขอความร่วมมือกับนักวิชาการเพื่อการ
ศึกษาวิจัยถึงศักยภาพของชุมชน และการให้ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

2.1.2 สวนเกษตร พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นการเพาะปลูกมะพร้าว
หมาก มะม่วง และข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ แต่ปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมของอำเภอ
เมืองฉะเชิงเทรา ยังไม่ได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยเห็นว่า วิถีชีวิตของเกษตรกร
เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ใน
อนาคตเนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการสอบถามกลุ่มเกษตรกรในหลายพื้นที่ มีเกษตรกรที่มีความสนใจ
พัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของตน ได้แก่ ตำบลบางแก้ว ตำบลคลองอุดมชลจร

2.1.3 เขื่อนทดน้ำบางปะกง เป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว สร้างขึ้นเพื่อป้องกันน้ำเค็ม และเป็นแหล่งน้ำต้นทุนที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค
ตลอดจนการชลประทานน้ำเพื่อการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ทศนิยภาพเขื่อนทดน้ำบาง
ปะกง มีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ ได้แก่ ประตูระบายน้ำจำนวน 5 ช่อง ส่วนสิ่งแวดล้อมบริเวณ
ภายนอกโครงการ เช่น บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำ มีความสกปรกมาก การพัฒนาควรพัฒนา
สิ่งแวดล้อมให้สะอาด เป็นระเบียบ เพื่อเตรียมรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีการ
ประชาสัมพันธ์เขื่อนทดน้ำบางปะกงในคู่มือท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทราด้วย

2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ผู้วิจัยสำรวจทรัพยากรวัฒนธรรม 5 แหล่ง ได้แก่
วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร วัดอภัยภาติการาม กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา ชุมชน
ริมน้ำและตลาดบ้านใหม่

2.2.1 วัดโสธรวรารามวรวิหาร ความศักดิ์ของหลวงพ่อพุทธโสธร และความ
สวยงามของพระอุโบสถ เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งแรกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวใน
จังหวัดฉะเชิงเทรา การพัฒนาจึงให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก การพัฒนาด้านกายภาพและ
สิ่งแวดล้อมของวัดโสธรวรารามวรวิหาร ทำได้ดีแล้วนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ แต่สิ่งที่
นักท่องเที่ยวอยากให้พัฒนา คือ จิตสำนึกในการให้บริการของผู้ให้บริการต่าง ๆ ของเอกชน
ได้แก่ ที่จอดรถ การจำหน่ายดอกไม้ ธูป เทียน และวัตถุมงคล ที่มักมีการหลอกลวง
นักท่องเที่ยว โอกาสในการพัฒนาด้านอื่น ได้แก่ จัดทำศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นข้อมูล
ของวัดโสธรวรารามวรวิหาร และเป็นศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อ
ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่นด้วย

2.2.2 วัดจีนประชาสโมสร เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 สิ่งก่อสร้าง
และสิ่งที่น่าสนใจภายในวัดมีความคล้ายคลึงกับวัดเล่งเน่ยยี่ ที่กรุงเทพมหานคร มาก
นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวจีนเดินทางมาชมเป็นจำนวนมาก โอกาสในการพัฒนา คือ การ
พัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในวัดของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และควรพัฒนา

สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การเพิ่มสุขาให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว จัดพื้นที่จำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่มที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

2.2.3 วัดอุภัยภาติการาม เป็นวัดฐานิกายมหาญาณ มีพระพุทธรูปสำคัญ คือ พระพุทธรูปไตรรัตนนายก (พระซำปออง) ในประเทศไทยมีเพียง 3 องค์เท่านั้น ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เดินทางมานมัสการหลวงพ่อบ้างเป็นประจำ สามารถพัฒนาเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทราได้ อุปสรรคที่มีต่อการพัฒนา คือ มีที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอกับความต้องการในช่วงที่มีเทศกาลทางศาสนา

2.2.4 กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา เป็นสถานที่ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานเหมาะแก่การให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาศึกษา บริเวณด้านหน้ากำแพงจัดเป็นสวนมรดกภูมิปัญญา สบายร่มและเป็นระเบียบ สถานที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงริมถนนเท่านั้นที่สามารถจอดได้ซึ่งบางครั้งไม่สะดวก ทำให้นักท่องเที่ยวมองข้ามและเดินทางเลยไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นแทน นอกจากนี้มีบริเวณที่น่าสนใจและให้นักท่องเที่ยวชมได้ คือ บริเวณด้านหลังกำแพงมีป็นใหญ่ตั้งอยู่ หากมองทางด้านหน้ากำแพงจะเห็นเพียงปากกระบอกปืนที่วางอยู่บนป้อมปราการเท่านั้น แต่ทางด้านหลังกำแพงเมืองฉะเชิงเทราผู้วิจัยเห็นว่าสามารถมองเห็นป็นใหญ่ทั้งกระบอกได้ แต่สภาพของด้านหลังกำแพงไม่มีความเป็นระเบียบ รกทึบไปด้วยหญ้าและต้นไม้ใหญ่ไม่เหมาะแก่การเดินชมใกล้ ๆ เพราะอาจมีสัตว์มีพิษที่อาศัยอยู่ในหญ้าที่รก ทำให้เกิดอันตรายกับนักท่องเที่ยวได้ สภาพปัญหาเหล่านี้อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่เห็นความสำคัญของกำแพงเมืองฉะเชิงเทรา

2.2.5 ชุมชนเก่าแก่วัดแม่และตลาดบ้านใหม่ เป็นชุมชนเก่าแก่และเป็นตลาดโบราณมีอายุมากกว่า 100 ปี ปัจจุบันได้มีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดฉะเชิงเทราแล้ว โดยให้ชุมชนที่อาศัยอยู่ในตลาดผลิตสินค้าทั้งอาหาร ขนม และของที่ระลึกขายให้กับนักท่องเที่ยวทุกวันเสาร์ อาทิตย์ สามารถเดินทางได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โอกาสในการพัฒนา คือ การเปิดให้นักท่องเที่ยวพักกับชาวบ้านในชุมชนเพื่อศึกษาวิถีชีวิตร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว อุปสรรคที่มี คือ ที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอต่อกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา

2.3 ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ พบเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ 2 รายการ และได้เรียงตามอันดับศักยภาพความพร้อมต่อการพัฒนาทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

2.3.1 งานนมัสการหลวงพ่อบุญตรโสธรและงานกาชาด จัด 3 ครั้งในหนึ่งปี แต่ช่วงที่งานเทศกาลมีชื่อเสียงที่สุด เป็นช่วงงานเทศกาลกลางเดือน 12 มีประเพณีและกิจกรรมทางวัฒนธรรมหลายประเภทที่น่าสนใจ เช่น การแห่ขบวนรถหลวงพ่อบุญตรโสธร และการแข่ง

เรือพายประเพณี แต่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานเทศกาลน้อย ถ้างานเทศกาลเป็นช่วงวันธรรมดา จะทำให้มีเพียงประชาชนในพื้นที่มาชมมากกว่านักท่องเที่ยว ส่วนถ้างานมีในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ นักท่องเที่ยวจะทราบข่าวจากป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ที่ประกาศไว้ตามสี่แยกสำคัญระหว่างที่เดินทางมาอำเภอเมืองจะเชิงเทรา สภาพปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่จัดงานกาชาด ซึ่งเป็นเทศกาลที่อยู่ในช่วงเดียวกันแต่จัดต่างบริเวณกัน คือ บริเวณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ซึ่งเป็นงานที่จัดตอนกลางคืน มีการแสดงของวงดนตรีชื่อดัง ที่มีแต่วัยรุ่นมาชมการแสดงและมักมีการทะเลาะวิวาทร้ายแรงกันเป็นประจำ เจ้าหน้าที่จึงควรดูแลความปลอดภัยให้ทั่วถึง

2.3.2 งานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว เนื่องจากงานจัดบริเวณโรงเรียนพุทธโสธร ซึ่งอยู่ใกล้วัดโสธรวรารามวรวิหาร หากนักท่องเที่ยวเดินทางมายังวัดโสธรวรารามวรวิหาร แล้วถึงทราบว่ามีการมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว และจะเดินไปเลือกชมสินค้าโดยเฉพาะมะม่วงพันธุ์ดี ปัญหาแลอุปสรรคของงาน คือ มีสถานที่จอดรถไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว

2.4 ทรัพยากรกิจกรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา มี 2 รายการที่น่าสนใจ ดังนี้

2.4.1 การไปทัศนศึกษาที่ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริและศูนย์สาธิตและส่งเสริมศิลปาชีพ ฯ ภาคกลาง และ กิจกรรมการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ทั้งทางด้านความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ และ การจัดการด้านกิจกรรม ผู้วิจัยเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวนี้สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้รับทั้งความเพลิดเพลิน ความรู้และประสบการณ์ การพัฒนา กิจกรรมท่องเที่ยว โดย ศูนย์การเรียนรู้ ฯ ภาคกลาง มีการจัดการที่ดีแล้ว

2.4.2 กิจกรรมการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกงที่เป็นของบริษัทท่องเที่ยวเอกชนทำได้ดีแล้ว แต่หากมีการเสริมให้มัคคุเทศก์นำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวอื่น นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่ให้บริการเรือท่องเที่ยวผ่านเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดจะเชิงเทราได้อีกทางหนึ่งด้วย และกิจกรรมนี้หากมีการส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำรวมกลุ่มกันเพื่อบริการนักท่องเที่ยว เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนและให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมโดยตรงจากกลุ่มชาวบ้านเอง

2.5 ทรัพยากรบริการ พบว่าทรัพยากรบริการ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ นักท่องเที่ยวพิจารณาและเดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรบริการโดยรวมของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ผู้วิจัยคิดว่ามีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวมากพอสมควร สิ่งที่ต้องพัฒนามีดังนี้

2.5.1 ระบบการจัดการท่องเที่ยว ภายในแหล่งท่องเที่ยว ตามแนวความคิด ด้านความต้องการพื้นฐาน 10 ประการ ได้แก่ ป้ายบอกทาง สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูล นักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก การสื่อความหมาย การกำหนดเส้นทางเดิน มัคคุเทศก์ท้องถิ่น และป้ายข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการจัดการท่องเที่ยว ควรมีให้ครบหรือใกล้เคียงมากที่สุด และเท่าเทียมกันทุกแห่ง เพราะว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้ สํารวจมาส่วนใหญ่อยู่ในสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดจะเชิงเทรา จึงควรทำให้ อยู่ในสภาพที่พร้อมบริการนักท่องเที่ยวเสมอ

2.5.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวมี เพียงพอและทำให้สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปได้สะดวก ส่วนเส้นทางการคมนาคม และระบบขนส่ง มีรถโดยสารประจำทางสำหรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ผ่านแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ แต่แหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง รถโดยสารประจำทางไม่ผ่าน นักท่องเที่ยวไม่สะดวกในการเดินทางไป การพัฒนาจึงไม่ต่อเนื่อง

2.5.3 ด้านความปลอดภัย ได้แก่ การดูแลของตำรวจประจำท้องที่ตามแหล่งท่องเที่ยวมีตำรวจท้องที่เดินทางมาตรวจความปลอดภัยและความเรียบร้อยอยู่เสมอ ผู้วิจัยไม่เห็น ตำรวจท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะว่ามีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเริ่มมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ควรมีตำรวจท่องเที่ยว คอยให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศบ้าง หรือ มีการจัดการอบรมด้าน ภาษาต่างประเทศให้กับตำรวจท้องที่เพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นไปได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และยังเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่แวะพักเปลี่ยนเครื่องที่ สนามบินสุวรรณภูมิ ที่จะมาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา แทนการไปท่องเที่ยวใน กรุงเทพฯ ฯ เพื่อหลีกเลี่ยงการจราจรที่ติดขัดใน กรุงเทพฯ ฯ

2.5.4 ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้าให้แสงสว่างในเขตเมือง จะเชิงเทรา มีความสว่างดี แต่ว่า ถนนสายมีนบุรี - จะเชิงเทรา นั้นไม่มีไฟสาธารณะให้ ความสว่างเลย ถนนมืดมาก อาจทำให้เกิดอันตรายได้ ด้านน้ำที่ใช้อุปโภคบริโภค มีเพียงพอต่อ ความต้องการของนักท่องเที่ยว ระบบการสื่อสาร มีโทรศัพท์สาธารณะบริการตามแหล่ง ท่องเที่ยวสำคัญ ที่ทำการไปรษณีย์ของอำเภอเมืองจะเชิงเทราอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยว เล็กน้อยแต่เป็นเส้นทางที่ไม่มีรถประจำทางผ่าน อย่างไรก็ตามยังมี บริการไปรษณีย์ของเอกชน ให้บริการที่ห้างบิ๊กซี แล้ว

2.5.5 ด้านความบันเทิง ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเทรา มีสิ่งให้ ความบันเทิง ไม่ว่าจะเป็นโรงภาพยนตร์ มีลานโบว์ลิ่ง มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ ห้างคาร์ฟูร์ และห้างบิ๊กซี และห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กอีก 2 แห่ง คือ ห้างตะวันออกพลาซ่า และ ตะวันออกคอมเพล็กซ์ บริการนักท่องเที่ยวหากนักท่องเที่ยวต้องการทำกิจกรรมด้านความบันเทิง

ส่วนแหล่งบันเทิงประเภทผับ ผู้วิจัยไม่แนะนำให้นักท่องเที่ยวใช้บริการเนื่องจากมีเหตุการณ์เกี่ยวกับวัยรุ่นทะเลาะวิวาทรุนแรงกันเป็นประจำ นักท่องเที่ยวอาจเกิดอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สินได้

ทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา เมื่อมีการพัฒนาทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว การประชาสัมพันธ์ก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทราเพิ่มมากขึ้น

3. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

3.1.1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยต้องการพัฒนาแม่น้ำบางปะกง สวนเกษตร และเขื่อนทดน้ำบางปะกงตามลำดับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามอยากให้แม่น้ำบางปะกงเป็นแม่น้ำที่สะอาด มีการอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน และอยากให้ร่วมกันอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนสองริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง ด้านสวนเกษตร ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมอยากให้มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรายได้เสริมระหว่างการรอผลผลิตทางการเกษตรสามารถจำหน่ายได้

3.1.2 ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาอยู่ในระดับมาก คือ วัดโสธรวรารามวรวิหาร กำแพงเมืองจะเชิงเทรา และ ตลาดบ้านใหม่ เป็น 3 แห่งแรก เพราะว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและตั้งอยู่ในเขตเมืองจึงอยากให้พัฒนาให้ดีเพื่อเป็นหน้าตาของเมืองจะเชิงเทรา ส่วนตลาดบ้านใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่เพิ่งเปิดให้นักท่องเที่ยวชมได้เพียง 1 ปี ฉะนั้นหากมีการพัฒนาจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวใหม่แห่งนี้เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น ควรจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอกับการรองรับนักท่องเที่ยว

3.1.3 ด้านทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาในระดับมาก และคิดว่าควรพัฒนางานนมัสการหลวงพ่อบุญโสธร เป็นอันดับแรก เพราะมีความเห็นเหมือนกันว่าเป็นงานประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานและมีความศักดิ์สิทธิ์ ควรมีการอนุรักษ์ไว้ และต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาชม ส่วนงานที่ต้องการให้พัฒนารองลงมาคือ งานกาชาด ซึ่งที่จริงเป็นงานในช่วงเดียวกับงานนมัสการหลวงพ่อบุญโสธรแต่จัดช่วงกลางคืนและเป็นงานเพื่อความบันเทิง ประชาชนส่วนใหญ่บอกว่าวัยรุ่น

ขอบมามั่วสุมในงานนี้และมักจะทะเลาะวิวาทกันสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนและสร้างชื่อเสียงที่ไม่ดีทำให้นักท่องเที่ยวไม่กล้ามาเที่ยวงาน ควรที่จะให้ตำรวจดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึง ด้านงานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว ประชาชนโดยเฉพาะสวนมะม่วงและสวนมะพร้าวและอยากให้มีการพัฒนางานนี้เพราะจะได้นำผลผลิตไปจำหน่ายกับนักท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรด้วย

3.1.4 ด้านทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าควรพัฒนาในระดับมาก และต้องการให้พัฒนากิจกรรมการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง รองลงมาการชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม ตามลำดับ ด้านการล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง ประชาชนที่มีเรือให้เช่าเหมาลำล่องแม่น้ำบางปะกงอยากให้มีหน่วยงานมาส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนใจใช้บริการเรือของประชาชนบ้าง เพราะปัจจุบันนักท่องเที่ยวใช้บริการเรือท่องเที่ยวของบริษัทท่องเที่ยวที่มีเรือขนาดใหญ่และมีมาตรฐานมากกว่า จึงทำให้การกระจายรายได้สู่ชุมชนมีน้อยลง ด้านการชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ที่เป็นกิจกรรมที่เริ่มมีชื่อเสียงและนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นควรจัดหาที่จอดรถให้เพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกรอยากให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม จึงต้องการให้มีนักวิชาการมาให้คำปรึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนบ้าง

3.1.5 ด้านทรัพยากรบริการ ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าควรพัฒนาในระดับมาก และต้องการให้พัฒนาเส้นทางการคมนาคม โดยเฉพาะพื้นผิวของถนนสายบางปะกง – ฉะเชิงเทรา ซึ่งมีพื้นผิวถนนที่เสียหายเป็นหลุมอยู่เป็นประจำ ควรทำให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ ระบบขนส่ง สถานที่จอดรถ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยของตำรวจเป็น 5 อันดับแรก ประชาชนต้องการความต้องการโครงสร้างพื้นฐานก่อนและต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นสิ่งสำคัญ ส่วนด้านความบันเทิง ประชาชนต้องการให้มีการพัฒนาน้อยที่สุด

3.2 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา มีดังนี้

3.2.1 ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจะสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายและเกิดผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม

3.2.2 ประชาชนส่วนใหญ่มีความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวหากนักท่องเที่ยวต้อง การพักและรับประทานอาหารในบ้านโดยได้รับค่าตอบแทนจากนักท่องเที่ยวด้วย เพราะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

3.2.3 ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่ามีความสามารถในการจัดหาที่พักและอาหารที่ สะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้ เพราะว่าเป็นสิ่งที่ไม่ต้องลงทุนมากเนื่องจากทราบ ว่านักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ไม่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากเกินไป

3.2.4 ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการที่นักท่องเที่ยวสามารถช่วยกันดูแล และรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนอยู่เสมอได้ เพราะทุกคนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

3.2.5 สิ่งที่ประชาชนเฝ้าฝันและต้องการให้พัฒนาท้องถิ่นในอีก 5 ปีข้างหน้า ได้แก่ การพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการพัฒนาด้านจิตใจ ศีลธรรม คุณธรรม การพัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน พัฒนาเป็นแหล่งผลิตและ จำหน่ายสินค้า OTOP การพัฒนาเป็นศูนย์กลางเกษตรปลอดสารพิษ และพัฒนาเป็นแหล่ง อุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก ตามลำดับ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านการจัดการ ท่องเที่ยว ความต้องการในการพัฒนาจึงอยากให้พัฒนาด้านความเป็นเมืองน่าอยู่ และต้องการมี คุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีจิตใจ ศีลธรรม คุณธรรมที่ดี เป็นอันดับต้น

นอกจากนี้ประชาชนยังต้องการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่ เส้นทาง การคมนาคม การพัฒนาด้านการกีฬา พัฒนาด้านการศึกษา

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา มีดังนี้

4.1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาอยู่ใน ระดับมาก ต้องการให้พัฒนาแม่น้ำบางปะกง สวนเกษตร และเขื่อนทดน้ำบางปะกง ตามลำดับ เนื่องจากต้องการให้มีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกในการเดินทางท่องเที่ยวใน ครั้งต่อไป มีนักท่องเที่ยวบางท่านได้เดินทางไปท่องเที่ยวที่เขื่อนทดน้ำบางปะกงตามคำแนะนำ ในคู่มือท่องเที่ยว แล้วรู้สึกว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม แต่สภาพโดยรวมที่ เห็นทำให้รู้สึกผิดหวังเนื่องจากมีขยะจำนวนมาก มีประชาชนและวัยรุ่นมาตกปลา ดื่มสุรา ทำให้ รู้สึกไม่ปลอดภัยจึงรีบเดินทางกลับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวท่านนี้สอดคล้องกับการสำรวจ ของผู้วิจัย การพัฒนาจึงควรเน้นถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีในคู่มือท่องเที่ยวของจังหวัดให้พร้อม ต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ

4.1.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวคิดว่าควรพัฒนาอยู่ในระดับมาก และอยากให้พัฒนา วัดโสธรวรารามวรวิหาร กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา และตลาดบ้านใหม่ ตามลำดับ อยากให้ที่จอดรถของวัดโสธรวรารามวรวิหารมีเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นการลดปัญหาผู้ให้บริการจอดรถของเอกชนเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และอยากให้เพิ่มที่จอดรถบริเวณตลาดบ้านใหม่ด้วย

4.1.3 ด้านทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรพัฒนาอยู่ในระดับมากและควรพัฒนางานนมัสการหลวงพ่อบุญศรี งานกาชาดจังหวัดฉะเชิงเทรา และงานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานนมัสการหลวงพ่อบุญศรีแนะนำว่าควรทำการประชาสัมพันธ์งานประเพณีและเทศกาลของฉะเชิงเทรา เพิ่มมากขึ้น เพราะถ้าหากไม่เดินทางมานมัสการหลวงพ่อบุญศรีจะไม่ทราบว่ามีการจัดงานประเพณีนี้ขึ้น

4.1.4 ด้านทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการพัฒนากิจกรรมล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกงเป็นอันดับแรก เพราะว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และอยู่ใกล้บริเวณวัดโสธรวรารามวรวิหาร กิจกรรมนี้ทำให้สามารถชมสถานที่สำคัญ คือ ตลาดบ้านใหม่ และวัดจีนประชาสโมสร วิถีชีวิตของประชาชนที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ส่วนกิจกรรมด้านอื่นที่นักท่องเที่ยวต้องการให้พัฒนา ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม ชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่ ควรพัฒนารองลงมา และถ้ามีการพัฒนากิจกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่ยินดีเดินทางมาท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมด้วย

4.1.5 ด้านทรัพยากรบริการ นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ระบบขนส่ง สถานที่จอดรถ ศูนย์บริการท่องเที่ยว โรงแรมและร้านอาหาร ตามลำดับ ส่วนด้านความปลอดภัย อยากให้ตำรวจช่วยดูแลพฤติกรรมของผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ในวัดโสธรวรารามวรวิหารเพื่อลดการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

4.2 การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

4.2.1 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยให้เหตุผลว่า การได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมวางแผนและการจัดการจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายและเหมาะสม

4.2.2 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความยินดีพักและรับประทานอาหารในบ้านของชาวบ้านเพราะต้องการมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสบการณ์จากการท่องเที่ยว ในจังหวัดที่ใกล้กรุงเทพฯ ฯ และเดินทางสะดวก

4.2.3 นักท่องเที่ยวคิดว่าประชาชนสามารถจัดหาที่พักและอาหารที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้ นักท่องเที่ยวให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า หากต้องการสัมผัสชีวิตของชาวบ้านจริง เพราะคิดว่าชาวบ้านไม่จำเป็นต้องปรุงอาหารที่แตกต่างจากที่เคยปรุงรับประทานในชีวิตประจำวันแต่ขอให้สะอาดและปลอดภัยเท่านั้น จึงคิดว่าชาวบ้านสามารถจัดการได้

4.2.4 ด้านการช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้ยั่งยืนเสมอได้นั้น นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่สามารถช่วยกันดูแลได้ ด้วยการให้เหตุผลว่า หากไม่ช่วยกันดูแลรักษาแล้วสิ่งแวดล้อมจะเสื่อมโทรมได้ และมีความต้องการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี

4.2.5 ส่วนความต้องการพัฒนาในสิ่งที่ได้ฝันในอีก 5 ปีข้างหน้า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าการให้พัฒนา การพัฒนาด้านการเป็นเมืองน่าอยู่ การพัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน การพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี นักท่องเที่ยวให้เหตุผลว่าหากประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว นักท่องเที่ยวย่อมรู้สึกว่าการเดินทางท่องเที่ยวจะได้รับความปลอดภัย เพราะประชาชนมีชีวิตที่ดีแล้วจะไม่ก่ออาชญากรรมกับนักท่องเที่ยว

5. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้จัดทำโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายเท่านั้น หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องการนำไปพิจารณาเพื่อประกอบการวางแผนการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ควรมีการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐการ ผู้ประกอบการ ภาคประชาชน นักท่องเที่ยว ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อปรับเปลี่ยน แก้ไข ให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ซึ่งทำให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สามารถนำไปพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ที่ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการวิจัย ได้แก่

1.1 ผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองจะเชิงเทรา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของอำเภอเมืองจะเชิงเทราในปัจจุบันทราบถึงประวัติความเป็นมาที่ว่าเมืองจะเชิงเทรามีความสำคัญประวัติศาสตร์ของประเทศไทย และมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นโบราณสถานหลายแห่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษา

ด้านประวัติศาสตร์เดินทางมาท่องเที่ยว ด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ด้วยความที่สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอเมืองจะเชิงเขา ที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง ที่เหมาะแก่การเพาะปลูกไม่ว่าจะเป็น นาข้าว สวนหมากและสวนมะพร้าว รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์กึ่งกุลาดำ ซึ่งเป็นหนึ่งในอาชีพหลักของประชากรในอำเภอเมืองจะเชิงเขา ด้านสังคม ในเขตอำเภอเมืองจะเชิงเขา มีการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร ทั้งการศึกษา ที่มีการบริการศึกษาในพื้นที่ตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับอุดมศึกษา ด้านการสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ครบและสมบูรณ์ ทั้ง ไฟฟ้า น้ำประปา การสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง ข้อมูลพื้นฐานทั้งหมดนี้มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับเมืองที่ต้องการพัฒนาให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ข้อมูลพื้นฐานที่ได้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีพื้นฐานจากการที่มีน้ำสายหลักคือแม่น้ำบางปะกง ความสมบูรณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สืบเนื่องจากสายน้ำบางปะกง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีพื้นฐานมาจากการที่ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีพื้นฐานมาจากการเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและมีโบราณสถานสำคัญ รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนเก่าแก่สองริมฝั่งแม่น้ำ เป็นต้น การวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัดจะเชิงเขา ในปีงบประมาณต่อไป ควรมีการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในความสำคัญอันดับต้น

1.2 ผลที่ได้จากผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจะเชิงเขา จะมีผลต่อการวางแผนพัฒนาในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยพบทรัพยากรท่องเที่ยวทุกประเภท จึงมีข้อเสนอแนะ จากสภาพและปัญหาที่ได้พบจากทรัพยากรหรือแหล่งท่องเที่ยว จากการสังเกตผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอาจพิจารณาจากมีชื่อเสียงและแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ภายในเขตเมือง เช่น วัดโสธรวราราม วรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร วัดอภัยภาติการาม มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางถึงสูงสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ดีในระดับหนึ่ง แต่เมื่อผู้วิจัยได้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่อยู่นอกเมือง เช่น เขื่อนทดน้ำบางปะกง ผู้วิจัยเห็นว่าขาดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากหรือมีศักยภาพอยู่ในระดับต่ำ การบริการสำหรับนักท่องเที่ยวมีน้อยมาก และยังคงเสื่อมโทรมและสกปรกจากขยะทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการประชาสัมพันธ์ในคู่มือท่องเที่ยวและสื่อต่าง ๆ หากนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวตามการประชาสัมพันธ์แต่เมื่อนักท่องเที่ยวไปถึงและเห็นสภาพที่เสื่อมโทรมอาจทำให้นักท่องเที่ยวผิดหวัง ผู้วิจัยจึงขอแนะนำให้ปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ประชาสัมพันธ์ในสื่อหรือข้อมูลท่องเที่ยว ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะต้อนรับนักท่องเที่ยวมากกว่านี้

นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว ควรอยู่บนพื้นฐานของหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้น การพัฒนาควรคำนึงถึงการรักษาสีงแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวควรทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเพลิดเพลินและเกิดการ

เรียนรู้รวมทั้งมีประสบการณ์ การพัฒนาควรให้คนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยว

1.3 ผลการศึกษาที่ได้จากความคิดเห็นของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ทำให้เราทราบว่าประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากเท่ากัน หากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวต้องการสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมการจัดการและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา รวมถึงการร่วมกิจกรรมการทำบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Home Stay) จะมีประชาชนบางส่วนต้องการร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยจึงเสนอว่า ควรมีนักวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาแบบชุมชนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน เป็นที่ปรึกษาสำหรับชุมชนที่ต้องการเริ่มการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของตน ทั้งนี้หากมีการพัฒนาบ้านพักแบบสัมผัสวัฒนธรรม (Home Stay) ได้สำเร็จผู้วิจัยเชื่อว่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาพักและท่องเที่ยว เนื่องจากผลที่ได้จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 79 มีความยินดีที่จะพักและรับประทานอาหารกับชาวบ้าน ผลนี้ทำให้ทราบถึงตลาดนักท่องเที่ยวในอนาคต

ส่วนความใฝ่ฝันว่าในอีก 5 ปีข้างหน้า สิ่งที่ประชาชนต้องการให้พัฒนาในด้านการเป็นเมืองน่าอยู่ มากที่สุด รองลงมาคือ พัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจและคุณธรรม และพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขอบเขตของพื้นที่ในการวิจัย 12 ตำบล ดังที่กล่าวแล้วในวิธีดำเนินการวิจัย เนื่องจากเป็นตำบลที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีการประชาสัมพันธ์ในคู่มือการท่องเที่ยว ผู้วิจัยทำการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งสิ้น 8 แหล่ง ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง สวนเกษตร เชื่อนทตน้ำบางปะกง วัดโสธรวรารามวรวิหาร กำแพงเมืองฉะเชิงเทรา วัดจีนประชาสโมสร วัดอุภัยภาติการาม และตลาดบ้านใหม่เท่านั้น เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อจำกัดในการเดินทางทำให้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยยังไม่ได้สำรวจอีกหลายแห่ง หากมีผู้ที่สนใจทำงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา สามารถกำหนดพื้นที่การวิจัยเพิ่มเติม ได้แก่ วัดสัมปทวนนอก วัดพยัคฆอินทาราม (วัดเจติย) ส่วนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ได้แก่ ประชาชนในตำบลบางตีนเป็ด ตำบลคลองนครเนื่องเขต ตำบลวังตะเคียน ตำบลคลองเปรง ตำบลบางเตย และตำบลโสธร

2.2 จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการพูดคุยกับผู้นำชุมชน คือ เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในชุมชน ทำให้ทราบว่ายังมีหลายชุมชนที่ต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่นของตน ในที่นี้มี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนา และองค์การบริหารส่วน

ตำบลคลองอุดมชลจร ซึ่งหัวหน้าชุมชนและประชาชนมีความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนของตนเอง และมีความต้องการให้นักวิชาการหรือนักวิจัยที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวมาอบรมหรือวิจัย หากนักวิจัยท่านใดสนใจหัวหน้าชุมชนเหล่านี้ยินดีให้ความร่วมมือ

2.3 กระบวนการวิจัยและแนวทางการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการจัดการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา นำไปทำการศึกษาวิจัยในอำเภออื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว และ ทำให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักแรมในจังหวัดฉะเชิงเทรามากขึ้นไม่ใช่เพียงการเดินทางมาเพื่อนมัสการหลวงพ่อพุทธโสธรเรียบร้อยแล้วและเดินทางผ่านไปพักและท่องเที่ยวยังจังหวัดใกล้เคียง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมชลประทาน. (ม.ป.ป.). โครงการเขื่อนทดน้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. สำนักงานก่อสร้าง 9 สำนักงานโครงการขนาดใหญ่. ฉะเชิงเทรา : กรมชลประทาน.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2534). การศึกษาเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชลบุรี ฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวฯ.
- (2548). ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2548, จาก <http://www.tat.or.th>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 8. (ม.ป.ป.). ฉะเชิงเทรา. แผ่นพับไกด์พงษ์. (7 พฤษภาคม 2548). ป่าดงดอยการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2548, จาก http://www.pahdongdoy.com/G_Pong/chachun_27_4_48.asp
- จังหวัดฉะเชิงเทรา. (ม.ป.ป.). ข้อมูลทั่วไป. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2547, จาก www.ccs.go.th
- (2539ก). ฉะเชิงเทราเมืองแห่งอนาคต. ฉะเชิงเทรา : ดาวฤกษ์.
- (2539ข). ไส้กรอกอารามารบริหารมรดกคู่แปดริ้ว. ฉะเชิงเทรา : ดาวฤกษ์.
- (2548). Chachoengsao Guidebook. ฉะเชิงเทรา. สำนักพิมพ์เพชรคุณทอง.
- จิราภา แสนเกษม และคณะ. (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พิกัดอักษร.
- คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏ.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2542). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.
- ดวงใจ หล่อธนวิชัย. (2543). โครงการวิจัยเรื่องประมวลผลงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ. 2529-2539. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทวีศักดิ์ ทิพยมหิษฐ์. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. ฉะเชิงเทรา : คณะวิทยาการจัดการ. สถาบันราชภัฏราชชนรินทร์.
- ทวีศักดิ์ ทิพยมหิษฐ์ และ ครรชิต มาระโกชน. (2546). โครงการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดสระแก้ว. กลุ่มเบญจบุรพาสุวรรณภูมิ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : วีอินเตอร์ พรินท์. 2548.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์ และ จินดา เนื่องจำนงค์. (2547). แนะนำจังหวัดฉะเชิงเทรา ฉบับอำเภอเมือง. ฉะเชิงเทรา. สำนักศิลปวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.

- ประสิทธิ์ สารธรรม. (2546). เพื่อนรักนักบริหาร ceo เพื่อนักบริหารธุรกิจ และราชการยุคใหม่.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ธรรมสูตรปริ้นติ้ง.
- พระอธิการเย็นจุง และคณะ. (2540). วัดจีนประชาสโมสร เล่งฮกยี่. ฉะเชิงเทรา. สิริชัย เจียร
กุลประเสริฐ.
- เมธี ปิยะคุณ. (2547). แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดงมณฑ. โครงการสานสัมพันธ์เครือข่าย
ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2548, จาก
<http://www.stou.ac.th/tourism>.
- ยศ สันตสมบัติ. (2542). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2). สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2548, จาก
<http://www.seub.ksc.net/News/dec-42/kt-131242-1.htm>
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ.
- (2547). คิดแต่งโน้มน้ามนตลาดเก่าเป็นที่ท่องเที่ยวแห่งแดนบูรพา.โครงการสาน
สัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2548,
จาก <http://www.stou.ac.th/tourism>.
- วรรณพร วณิชชานุกร. (ม.ป.ป.). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : Ecotourism. กรุงเทพฯ.
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- วรรณวดี รัตนโชติ. (2540). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา บึงบอระเพ็ด : ภาคนิพนธ์
พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ. สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลีพันธุ์ สถิตยยุทธการ; และคนอื่นๆ. (2539). การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ
- ศรัณยา วรากุลวิทย์. (2546). ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้าปริ้นติ้ง.
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2543). รายงานขั้นสุดท้าย
การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
(Agrotourism). กรุงเทพฯ.
- สมชาย เดชะพรหมพันธุ์, ภัทราพร สร้อยทอง. (ม.ป.ป.). การบริหารและการจัดการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก: ชุดโครงการพัฒนาอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว. ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สินธุ์ สโรบล; และคนอื่นๆ. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวคิดและประสบการณ์พื้นที่
ภาคเหนือ. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)สำนักงานภาค

- สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์. (2548). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการพัฒนาสังคม. โครงการงานสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2548, จาก <http://www.stou.ac.th/tourism>.
- อาคม เศรษฐา. (ม.ป.ป.). *แหล่งท่องเที่ยวฉะเชิงเทรา*. กรุงเทพฯ : ชุณหสาส์น พับบลิชซิ่ง.
- อุดม เขยกิจวงศ์; และคนอื่นๆ (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ : แสงดาว.
- อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา. (ม.ป.ป.). *มารู้จักอำเภอกันเถอะ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2548, จาก <http://www.amphoe.com>
- Best, J.W. (1970). *Research in Education*. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Collier, Alan and Harraway. (1997). *The New Zealand Tourism Industry*. Auckland Longman : 18-19.
- Holloway, J.Chistopher. (1983). *The Business of Tourism*. Plymouth : Macdonald and Even Ltd., : 3.
- Institute of Ecotourism. (2002, 7-8 September). *World Sustainable Development through Ecotourism : Strategy for Regeneration in Urban and Rural Community the 6th International Conference*. Bangkok : Srinakharinwirot University 13-24.
- McIntosh, Robert W. and Goeldner and Charles R. (1986). *Tourism Principles, Practices, Philosophies*. 5th ed. New York : John Wiley and Sons, Inc.,
- Mill. (1990). *Tourism The International Business*. New Jersey, Prentice Hall : 359.
- The International Ecotourism Society (TIES). *Definitional Ecotourism Principles*. (Homepage of The International Ecotourism Society). Retrieved June 8, 2005, From <http://www.ecotourism.org>
- Stevens, Laurence. (1990). *Guide to Starting and Operating A Successful Travel Agency*. 3rd ed. New York: 422.
- World Tourism Organization (WTO). (2002). *Definitions of Tourism* (Homepage of World Tourism Organization). Retrieved July 5, 2005. From http://www.world-tourism.org/statistics/tsa_project/TSA_in_depth/chapters/ch3-1.htm

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่ติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
1.1 ภูมิทัศน์และ ภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ที่ ราบ หุบเขา ถ้ำถ้ำกาล เกาะ ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ เขา สวนผลไม้ สวน ฟาร์ม ต้นไม้ ป่าไม้ ป่าชายเลน สมุนไพร สวนครัว ความหลากหลายทาง ชีวภาพ ฯลฯ							
1.3 สัตว์ : นก สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ใกล้สูญ พันธุ์ แมลง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์ ฯลฯ							
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คั่งน้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุร้อน ทะเล อ่างเก็บ น้ำ เขื่อน ฯลฯ							

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท ป้อม ที่เกิดคน สำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมู่บ้าน/เมือง วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศูนย์ ข้อมูล ศูนย์วัฒนธรรม วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม							
2.1 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุเหร่า โบสถ์ คริสต์ วัด สุสาน ศาสนสถาน เจดีย์ปราสาทขอม พระพุทธรูปปางต่างๆ จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม พระไตรปิฎก ใบเบิ้ล กุระฮาน							
2.3 ศิลปชาติพันธุ์ ชนกลุ่ม น้อย ชาวเขา ดนตรี อาหาร หัตถกรรม ภาษาถิ่น การแสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี							

3. รายการทรัพยากรธรรมชาติและปรากฏการณ์สำคัญ

3. ทรัพยากรธรรมชาติและปรากฏการณ์สำคัญ	ชื่องานแสดงและผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	วันที่	ประเภทกิจกรรม	จำนวนผู้เข้าร่วม	คุณสมบัติผู้เข้าร่วม	ชื่อผู้ที่จะติดต่อสถานที่โทรศัพท์
3.1 มหกรรม เฟสติวัลดนตรีชนิดต่างๆ แจส ป๊อบ การแสดงละคร เต้นรำ ลิเก หนังใหญ่							
3.2 Tournaments การแข่งขันกีฬา กอล์ฟ เทนนิส ฟุตบอล มวย แข่งรถ แข่งม้าโซว์ ประกวดสุนัข							
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ งานแสดงสินค้า เกษตรกรรม รถยนต์ เรือ อุปกรณ์กีฬา งานประชุม ประชุมสมาคมโลก							
3.4 งานแสดงอื่นๆ วันชาติ งานฉลอง งานฉลองถนนต่างๆ ขบวนแห่ มหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม ดอกไม้ แสงบุญ ประกวดงานแสดงทวาร การถ่ายรูป							

4. รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

4. ทรัพยากรกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	เวลา เปิด-ปิด	มีฤดูใดบ้าง	ค่าผ่านประตู	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
4.1 กิจกรรมนันทนาการ สนามเด็ก สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ ทางจักรยาน คลอง โต๊ะร่ม สระว่ายน้ำ การพายเรือ ตกปลา แกะสลัก							
4.2 กิจกรรมด้านบริการ ขายปลีก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง เสื้อผ้าเฉพาะ เซรามิก แก้ว สินค้าโรงงาน ละคร การอบ สมุนไพร การนวด การรักษา ภาพยนตร์							
4.3 สิ่งอำนวยความสะดวก ทัวร์สวนผลไม้ ทัวร์อุทยาน แห่งชาติ ฟาร์ม สวนพฤกษ ชาติ ท้องฟ้าจำลอง สวนสนุก ทัวร์โรงงาน ทำเรือ สวนสาธารณะ							

5. รายการทรัพยากรด้านบริการ

5. ทรัพยากรบริการ	ชื่อ/ประเภท บริการ ลักษณะ	ที่ตั้ง (แผนที่)	ที่ห้อง ที่คน	ราคาห้อง ราคาอาหาร	เวลาเปิดทำการ	บริการต่าง ๆ	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
5.1 การขนส่ง การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน รถทัวร์ สนามบิน ท่าเรือ							
5.2 ที่พักแรม โรงแรม 2-5ดาว home stay Farm stay โมเต็ล หอพัก แคมป์							
5.3 การต้อนรับ ศูนย์ข้อมูล แผนที่ โบรชัวร์ ของที่ระลึก ป้ายบอกทาง ไกด์ท้องถิ่น บริษัททัวร์ ที่ทำเจ้าของบ้าน							
5.4 บริการอื่นๆ การซ่อมต่างๆ บั๊มน้ำมัน ธนาคาร ที่แลกเงิน ตำรวจ ท่องเที่ยว บริการสุขภาพ และอุบัติเหตุ ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา							

6. รายการ Tourism Events ในรอบปี

[illegible]

7. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	คุณภาพ	ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น	จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
1. ทรัพยากรธรรมชาติ			
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม			
3. Events			
4. กิจกรรม			
5. บริการ			

8. ตารางการจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	คุณสมบัติความโดดเด่น	ลูกค้าสำคัญ	โอกาสในการพัฒนา	อุปสรรคต่อการพัฒนา	อันดับ
ทรัพยากรธรรมชาติ					
ทรัพยากรวัฒนธรรม					
Events					
กิจกรรม					
บริการ					

หมู่ที่..... ตำบล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. (ทำการบันทึก)

ภาคผนวก ข

1

โครงการวิจัย

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้
คำชี้แจง แบบสอบถามเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับข้อมูล หรือความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

() 1. โสด () 2. สมรส
() 3. หย่าร้าง () 4. หม้าย

4. ระดับการศึกษา

() 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย () 4. อนุปริญญา
() 5.ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

() 1. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ () 2. พนักงานเอกชน
() 3. เกษตรกร () 4. รับจ้าง
() 5. ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว () 6. แม่บ้าน
() 7. นักเรียน นักศึกษา () 8. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว

6. รายได้ต่อเดือน

() 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 – 10,000 บาท
() 3. 10,001 – 20,000 บาท () 4. มากกว่า 20,001 บาท

ผู้วิจัย

2

3 4

5

6

7

8

ตอนที่ 2 แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเข้
ท่านคิดว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเข้ ดังต่อไปนี้ ควรได้รับการพัฒนามาก
น้อยเพียงใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัย
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
<u>ทรัพยากรธรรมชาติ</u>						
1. แม่น้ำบางปะกง						9
2. เขื่อนทดน้ำบางปะกง						10
3. สวนมะม่วง สวนเกษตร						11
<u>ทรัพยากรวัฒนธรรม</u>						
4. วัดโสธรวรารามวรวิหาร						12
5. วัดเมือง						13
6. วัดจีนประชาสโมสร						14
7. วัดอภัยภักดีการาม						15
8. วัดพยัคฆอินทาราม						16
9. วัดสัมปทวนนอก						17
10. เจ้าแม่กวณโณมลอญน้ำ						18
11. กำแพงเมืองจะเข้						19
12. ตลาดบ้านใหม่						20
<u>ทรัพยากรเทศกาลเหตุการณ์สำคัญ</u>						
13. งานนมัสการหลวงพ่อบุญศรี						21
14. งานกาชาดจังหวัดจะเข้						22
15. งานวันมะม่วง						23
<u>ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว</u>						
16. ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง						24
17. ชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่						25
18. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร						26
19. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ						27
20. บ้านพักแบบ Home Stay						28
<u>ทรัพยากรบริการ</u>						
21. ระบบการขนส่ง						29
22. เส้นทางคมนาคม						30
23. สถานที่จอดรถ						31
24. สถานที่พัก (โรงแรม, รีสอร์ท)						32
25. ร้านอาหาร						33
26. ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว						34
27. ร้านขายของที่ระลึก						35

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
28. แหล่งบันเทิง					
29. ห้างสรรพสินค้า					
30. สถานที่ตำรวจ และป้อมตำรวจ					

ผู้วิจัย

36

37

38

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้

1. ถ้ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการจัดการท่องเที่ยวหรือไม่

() 1. ต้องการ

() 2. ไม่ต้องการ

39

2. ถ้ามีนักท่องเที่ยวต้องการพักและรับประทานอาหารในบ้านท่าน โดยจ่ายค่าตอบแทน ท่านยินดีต้อนรับหรือไม่

() 1. ยินดี

() 2. ไม่ยินดี

() 3. ไม่แน่ใจ

40

3. ท่านสามารถจัดที่พักและอาหารที่สะอาดและปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้หรือไม่

() 1. จัดได้

() 2. จัดไม่ได้

41

4. ท่านคิดว่าคนในท้องถิ่น ช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ให้อยู่ในสถานะที่ดีคงเดิมอยู่เสมอได้หรือไม่

() 1. ได้

() 2. ไม่ได้

() 3. ไม่แน่ใจ

42

5. ภายในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ท่านมีความใฝ่ฝัน ที่จะให้ท้องถิ่นของท่านพัฒนาด้านใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. พัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่

() 2. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ

() 3. เป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก

() 4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

() 5. พัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

() 6. พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม และศีลธรรม

() 7. เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าภูมิปัญญา และ OTOP ของภูมิภาค

() 8. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

43

44

45

46

47

48

49

50

***** ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ *****

ภาคผนวก ค

1

โครงการวิจัย

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้
คำชี้แจง แบบสอบถามเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเข้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับข้อมูล หรือความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

() 1. โสด () 2. สมรส
() 3. หย่าร้าง () 4. หม้าย

4. ระดับการศึกษา

() 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย () 4. อนุปริญญา
() 5. ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

() 1. รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ () 2. พนักงานเอกชน
() 3. เกษตรกร () 4. รับจ้าง
() 5. ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว () 6. แม่บ้าน
() 7. ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว () 8. นักเรียน นักศึกษา

6. รายได้ต่อเดือน

() 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 – 10,000 บาท
() 3. 10,001 – 20,000 บาท () 4. มากกว่า 20,001 บาท

ผู้วิจัย

2

3 4

5

6

7

8

ตอนที่ 2 แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเข้

ท่านคิดว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจะเข้ ดังต่อไปนี้ ควรได้รับการพัฒนามาก-น้อยเพียงใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ผู้วิจัย
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
<u>ทรัพยากรธรรมชาติ</u>						
1. แม่น้ำบางปะกง						9
2. เขื่อนทดน้ำบางปะกง						10
3. สวนมะม่วง สวนเกษตร						11
<u>ทรัพยากรวัฒนธรรม</u>						
4. วัดโสธรวรารามวรวิหาร						12
5. วัดเมือง						13
6. วัดจีนประชาสโมสร						14
7. วัดอุภัยภาติการาม						15
8. วัดพยัคฆอินทาราม						16
9. วัดสัมปทวนนอก						17
10. เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ						18
11. กำแพงเมืองจะเข้						19
12. ตลาดบ้านใหม่						20
<u>ทรัพยากรเทศกาลเหตุการณ์สำคัญ</u>						
13. งานนมัสการหลวงพ่อบุญศรี						21
14. งานกาชาดจังหวัดจะเข้						22
15. งานวันมะม่วง						23
<u>ทรัพยากรกิจกรรมการท่องเที่ยว</u>						
16. ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง						24
17. ชมวิถีชีวิตชาวตลาดบ้านใหม่						25
18. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร						26
19. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ						27
20. บ้านพักแบบ Home Stay						28
<u>ทรัพยากรบริการ</u>						
21. ระบบการขนส่ง						29
22. เส้นทางคมนาคม						30
23. สถานที่จอดรถ						31
24. สถานที่พัก (โรงแรม, รีสอร์ท)						32
25. ร้านอาหาร						33
26. ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยว						34
27. ร้านขายของที่ระลึก						35

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
28. แหล่งบันเทิง					
29. ห้างสรรพสินค้า					
30. สถานีตำรวจ และป้อมตำรวจ					

ผู้วิจัย

36

37

38

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองจะเชิงเทรา

1. ถ้ามีการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นให้ยั่งยืน ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการจัดการท่องเที่ยวหรือไม่

() 1. ต้องการ

() 2. ไม่ต้องการ

39

2. ถ้ามีชาวบ้านในท้องถิ่นจัดที่พักและอาหาร โดยท่านจ่ายค่าตอบแทนให้ชาวบ้านด้วย ท่านยินดีพักกับชาวบ้านหรือไม่

() 1. ยินดี

() 2. ไม่ยินดี

() 3. ไม่แน่ใจ

40

3. ท่านคิดว่าชาวบ้านในท้องถิ่นสามารถจัดหาที่พักและอาหารที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวได้หรือไม่

() 1. จัดได้

() 2. จัดไม่ได้

41

4. ท่านคิดว่าประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว สามารถช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ให้อยู่ในสภาวะที่ดีคงเดิมอยู่เสมอได้หรือไม่

() 1. ได้

() 2. ไม่ได้

() 3. ไม่แน่ใจ

42

5. ภายในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า ท่านมีความใฝ่ฝัน ที่จะให้ จังหวัดจะเชิงเทรา พัฒนาด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. พัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่

() 2. พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ

() 3. เป็นแหล่งอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก

() 4. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

() 5. พัฒนาสู่เมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

() 6. พัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม และศีลธรรม

() 7. เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายสินค้าภูมิปัญญา และ OTOP ของภูมิภาค

43

44

45

46

47

48

49

***** ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ *****

ภาคผนวก ง

สรุปแผนยุทธศาสตร์จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิสัยทัศน์ของจังหวัด (Vission)

เป็นเมืองน่าอยู่คู่เมืองหลวง เป็นศูนย์กลางการเกษตรปลอดสารพิษและแหล่งผลิต
อุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก

เป้าประสงค์ของจังหวัด (Goals)

1. เพื่อให้มีการเจริญเติบโตของเมืองอย่างมีดุลยภาพ
2. เพื่อเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมสู่ตลาดโลก
3. เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด (Strategic Issues)

1. เพิ่มศักยภาพการพัฒนามีทิศทางและยั่งยืน
2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
3. การแก้ปัญหาคาใจความยากจนและส่งเสริมพัฒนาทางทุนสังคม

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของจังหวัด (Strategic)

1. เพิ่มศักยภาพการพัฒนามีทิศทางและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาผังเมืองและโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกลุ่มจังหวัด
2. ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อรองรับการขยายตัวอย่างเป็นระบบตามร่างการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3. พัฒนาการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์

1. เพิ่มประสิทธิภาพของการผลิต การตลาด
2. พัฒนาการศึกษ ฝีมือแรงงานและส่งเสริมพัฒนาแรงงานทั้งในและนอกระบบ
3. การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ และสถานประกอบการให้ได้มาตรฐานสากล

3. การแก้ปัญหาคาใจความยากจนและส่งเสริมพัฒนาทางทุนสังคม

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้มแข็ง
2. พัฒนาประชาชนในวัยการศึกษาภาคบังคับให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

3. การกำกับส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์การชุมชน ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบสาธารณสุข เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดี

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวชุตติมา รุ่งประพันธ์
วันเดือนปีเกิด	5 มีนาคม 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38/309 หมู่ 4 ตำบลท่าไข่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ร่วมโครงการวิจัยอิสระ กับ อาจารย์เอกอุตสาหกรรมทองเที่ยว

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ คณะวิทยาการจัดการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2534	มัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนปรีชาานุศาสน์
พ.ศ.2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย กรมการศึกษานอกโรงเรียนชลบุรี
พ.ศ.2542	ศิลปศาสตรบัณฑิต เอกอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
พ.ศ.2544	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2548	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ